

Rudolf Steiner

Legenda o chrámu a zlatá legenda

jako symbolický výraz minulých a budoucích

vývojových tajemství člověka

GA 93

OBSAH

<u>První část</u>	2
<u>I. Letnice, svátek osvobození lidského ducha</u>	2
<u>II. Protiklad mezi Kainem a Abelem</u>	12
<u>III. Mystéria druidů a drottů</u>	19
<u>IV. Báje o Prométheovi</u>	24
<u>V. Mystérium Rozikrucíánů</u>	33
<u>VI. Manicheismus</u>	41
<u>VII. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy</u>	50
<u>VIII. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy</u>	59
<u>IX. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy</u>	69
<u>X. Myšlenka evoluce a involuce, která je základem tajných společenství. 79</u>	
<u>Druhá část</u>	
<u>XI. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou</u>	87
<u>XII. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou</u>	99
<u>XIII. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou</u>	108

XIV. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou	122
XV. Logos a atomy ve světle okultismu	133
Třetí část	142
XVI. Vztah okultizmu k teosofickému hnutí	142
XVII. Svobodné zednářství a vývoj lidstva I	154
XVIII. Svobodné zednářství a vývoj lidstva II	165
XIX. Vztah okultního poznání k všednímu životu	177
XX. Královské umění v nové podobě	189
Poznámky ze zápisníku k přednášce 2. ledna 1906	216
O Goethovi a jeho vztahu k rozikrucíánství	220
Zvláštní odkaz	221

První část

I. Letnice, svátek osvobození lidského ducha

Berlín, svatodušní pondělí, 23. května 1904

Dalo se předpokládat, že se dnes shromáždí jen malá obec; přesto jsem se rozhodl uspořádat tento večer, abych těm, kteří dnes přišli, řekl něco o svatodušním svátku.

Dříve, než se budu tomu věnovat, chci vám povědět o jednom z výsledků své poslední londýnské cesty, jenž záleží v tom, že pravděpodobně na podzim nás zde navštíví paní Besantová. Budeme tedy mít příležitost, zase uslyšet osobnost, která patří k nejvýznamnějším spirituálním silám přítomnosti. Dvě příští veřejné přednášky budeme mít v domě architektů: ode dneška za týden o

spiritismu a další o somnambulismu a hypnotismu. Potom se zde zase budou konat pravidelná pondělní setkání. O čtvrtcích v příští době budu mluvit teosofické kosmologii, o představách, které teosofie podává o vytváření vesmíru. Ti, kteří se zajímají o tyto otázky, uslyší mnoho, co snad ještě neznají z běžné teosofické literatury. O elementech teosofie budu přednášet později.

Co dnes řeknu, pochází ze staré okultní tradice. Látka se přirozeně nemůže dnes vyčerpat. Nejedno se bude jevit dokonce nevěrohodné. Proto prosím, abyste dnešní hodinu považovali za epizodu, v níž se nic nebude dokazovat, ale o věcech prostě vyprávět.

Lidé dnes slaví své svátky, aniž by vůbec tušili, co takové svátky znamenají. V novinách, které jsou pro velkou část našich současníků vlastním zdrojem vzdělání a osvěty, si můžeme přečíst nejrozmanitější články o takových svátcích, aniž by si pisatelé uvědomovali, co takový svátek znamená. Pro teosofy je však nutné opět poukázat na vnitřní význam. A tak chci dnes poukázat na počáteční zárodky takového prastarého svátku, na původ Letnic. Letnice jsou jedním z nejvýznamnějších a nejobtížněji pochopitelných svátků. V křesťanském vědomí připomínají vylití Ducha svatého. Tato událost se nám líčí jako zázračný příběh: na učedníky a apoštoly Kristovy se vylil Duch svatý, takže začali mluvit ve všech možných jazycích. To znamená, že našli přístup ke každému srdci a mohli mluvit vždy podle chápání lidí. To je jeden význam svátku Letnic. Chceme-li jej však pochopit důkladněji, musíme sestoupit mnohem hlouběji. Svátek Letnic – jako symbolický svátek – souvisí s nejhlubšími mystériemi, s nejposvátnějšími duchovními statky lidstva. Proto je tak obtížné o tom hovořit. Přesto však chci dnes poukázat alespoň na některé věci.

Čeho je svátek Letnic symbolem, co je základem svátku Letnic, co znamená v hlubším smyslu, je napsáno v jednom rukopisu, který je ve Vatikáně, ve vatikánské knihovně a je co nejpečlivěji opatrován. V tomto rukopisu se ovšem nemluví o svátku Letnic, ale o tom, čeho je svátek Letnic symbolem. Tento rukopis sotva viděl někdo, kdo nebyl zasvěcen do nejhlubších tajemství

katolické církve nebo nedovedl číst v astrálním světle. Jeho kopii má osobnost, kterou svět velmi zneuznával, která však pro toho, kdo zkoumá dějiny, začíná být dnes zajímavá. Mohl jsem právě tak říci „měla“ místo „má“, ale tím by vznikla nejasnost. Proto říkám: „kopii má hrabě von Saint-Germain, od nějž zřejmě pocházejí jednotlivá sdělení, která o tom ve světě jsou“.

Něco teď o tom naznačím ve smyslu teosofie. Vede nás to k něčemu, co hluboce souvisí s vývojem, s vývojem lidstva v páté kořenové rase. Člověk přece obdržel onu formu, kterou dnes má, v třetí kořenové rase, ve staré lemurské době, dále ji vyvíjel v době čtvrté kořenové rasy, v době dávné Atlantidy, a s výsledkem pak vstoupil do páté kořenové rasy. Kdo slyšel moji přednášku o Atlantidě, vzpomene si, že u Řeků byla ještě živá vzpomínka na onu dobu.

Pro orientaci se musí krátce nahlédnout do dvou proudů v naší páté kořenové rase, které žijí jako skryté síly v myslích a zhusta se spolu sváří: jeden proud se nalézá nejčistěji zvýrazněný v tom, co nazýváme egyptským, indickým a jihoevropským světovým názorem. Něco z toho obsahuje všechno pozdější židovství a také křesťanství. To se však na druhé straně v naší Evropě zase smíchalo s druhým proudem, jenž žije ve světovém názoru, který nalézáme ve staré Persii a který – pomíjíme-li to, co nám říkají naši antropologové a etymologové, nýbrž zabýváme-li se věci hlouběji – můžeme opět shledat, jak se táhne z Persie směrem na západ až k oblastem Germánů.

O těchto dvou proudech chtěl bych říci, že poukazují na dvě důležité, dvě velké spirituální intuice, které jsou jejich základem. Jedna vzešla nejčistěji pradávným říšiům. Jim vzešla intuice výše uzpůsobených bytostí; takzvaných devů. Kdo prodělal duchovní školení, ví, kdo to jsou devové. Tyto ryze spirituální bytosti, které žijí v astrálním a mentálním prostoru, mají dvojí přirozenost, zatímco lidé mají přirozenost trojí. Neboť člověk se skládá z těla, duše a ducha. Přirozenost devů se však skládá – nakolik to můžeme sledovat – pouze z duše a ducha. Může mít ještě jiné články, ale nemůžeme je sledovat ani v okultním školení. Deva má ve svém nitru bezprostředně ducha. Deva je duch, nadaný

duší. Co u člověka už nemůžete vidět, totiž žádosti, pudy, vášně a přání, které v něm žijí, jež však ten, kdo otevřel své spirituální smysly, vnímá jako světelné jevy, tyto duševní síly, toto duševní tělo člověka, které je pro člověka jeho nitrem a je nesené naším fyzickým tělem, to je nejspodnějším tělem devů. Můžeme je považovat za jejich tělo. Indická intuice převážně směřovala k uctívání těchto devů. Ind vidí tyto devy všude. Vidí je, jako tvořivé síly, podívá-li se za kulisy našich světových jevů. Tato intuice je základem jižního světonázorového pásma. Jako velká a mohutná je vyjádřena v egyptském světovém názoru.

Druhá intuice je základem dávné perské myšlenky a vedla k uctívání bytostí, které také mají jen dvojí přirozenost: Asurů. Ti také mají to, čemu říkáme duše; ale mají velkolepě, titánsky zdokonalené fyzické tělo, jež v sobě chová duševní orgán. Indický světový názor, jenž se přidržuje uctívání devů, pohlíží na tyto Asury jako na něco podřadného, kdežto ti, kteří se přiznávali k severnímu světonázorovému pásmu, převážně se oddávali Asurům, fyzické přirozenosti. Proto se i zde obzvláště vyvinulo úsilí, svět smyslových jevů ovládat materiálním způsobem, svět skutečnosti ovládat co nejvyšší dokonalostí technicky, fyzicky uměle a podobně. Dnes není lidí, kteří by zachovávali uctívání Asurů; ale je mezi námi mnoho těch, kteří v sobě mají něco z této přirozenosti. Odtud pochází nutkání k materiální stránce života a to je základní nutkání severního světonázorového pásma. Kdo vyznává ryze materialistické zásady, může si být jist, že ve své přirozenosti má něco, co pochází od těchto Asurů.

U vyznavačů Asurů se potom vyvinul zvláštní základní cit. Nejprve vypučel v perském duchovním životě. Peršanů se zmocňoval jakýsi strach z přirozenosti devů. Zmocňoval se jich strach, ostýchavost a hrůza z toho, co je čistě duchovně duševní. To způsobilo, že dnes vidíme veliký protiklad mezi perským a indickým názorem. V perském světovém názoru se často uctívalo právě to, co indický směr považoval za špatné, za něco podřadného, a přímo se vyhýbal tomu, co Ind považoval za hodno uctívání. V perském citu pro svět vznikl tedy tento zvláštní základní pocit vůči bytosti, která má vlastně přirozenost devy, které je

však v tomto světovém názoru nutno se stříci, obávat. Zkrátka, je to obraz satana, jenž vystupuje v tomto světovém názoru. Lucifer, duchovně-duševní, se stává bytostí naplňující hrůzou. V tom musíme hledat původ toho, co existuje jako víra v ďábla. Tento základní pocit přešel také do moderního světového názoru; zejména ve středověku se stal ďábel obávanou bytostí, které je třeba se stříci. Lucifera je tedy nutno výslovně se stříci.

O tom najdeme vysvětlení v uvedeném rukopisu. Sledujeme-li v jeho smyslu dráhu vývoje světa, shledáme, že se uprostřed třetí, lemurské rasy, lidé odívali fyzickou látkou. Je nesprávnou představou, věří-li teosofové, že reinkarnace nemá začátek a nemá konec. Reinkarnace začala v lemurské době a na začátku šesté rasy také zase skončí. Je to jen určitá doba v pozemském vývoji, po kterou se člověk znovutěluje. Předcházel nesmírně duchovní stav, jenž také nepodmiňuje znovutělení.

Původní vtělení v třetí rase záleželo v tom, že téměř panenský duch člověka, atma-budhi-manas, hledal své první vtělení. Fyzický vývoj naší země spolu se zvířecími bytostmi nemohl být tehdy ještě tak pokročilý, celá zvířecko-lidská bytost nemohla být tehdy ještě tak daleko, že by mohla přijmout lidského ducha. Avšak část, určitá skupina zvířecích bytostí se už vyvinula natolik, že se símě lidského ducha mohlo ponořit do těchto zvířecích těl, aby mohla lidskému tělu dát formu. Část individualit, které se tehdy vtělily, tvořily malý kmen těch, kteří se později rozšířili po celém světě jako takzvaní adepti. To byli původní adepti, nikoli oni, kterým dnes říkáme iniciovaní. Ti, kterým dnes říkáme iniciovaní, tehdy ještě neprodělávali inkarnaci. Tehdy se však nevtělili všichni, kteří mohli najít lidsky-zvířecí těla, nýbrž pouze část. Druhá část se z určitých důvodů vzpírala dráze inkarnace. Čekali s tím až do čtvrté rasy. Onu chvíli naznačuje Bible skrytým a hlubokomyslným způsobem: Synové bohů shledali, že lidské dcery jsou krásné a spojili se s nimi.

To znamená, že v oné pozdější chvíli začala inkarnace těch, kteří čekali. Tuto skupinu nazýváme „syny moudrosti“, a téměř se zdá, jakoby v nich

spočívala jistá opovážlivost a pýcha. Nebudeme teď přihlížet k malé výjimce adeptů. Kdyby se tato malá část tehdy také inkarnovala, nedospěl by člověk nikdy k jasnému vědomí, v němž dnes žije. Člověk by zůstal vězet v zešeřeném vědomí transu. Přijal by vědomí, které dnes zjistíte u hypnotizovaných, u somnambulů a tak dále. Zkrátka, lidé by museli zůstat v jakémsi snovém vědomí. Ale jedno by jim potom chybělo, co bylo mimořádné důležité, ne-li nejdůležitější: cit pro svobodu, vlastní rozhodování člověka o dobru a zlu z vlastního vědomí, ze svého já.

Geneze označuje tuto pozdější inkarnaci – v oné podobě, kterou už obdržela za vlivů, pocházejících z onoho pocitu, jež jsem charakterizoval tím, že jsem řekl, že před devy je zde jistá ostýchavost, geneze označuje tuto pozdější inkarnaci jako „pád“ člověka, pád do hříchu. Deva čekal a spustil se dolů teprve tehdy, až se fyzické lidstvo vyvinulo o stupeň dál, aby se teprve potom zmocnil fyzického těla, aby pak mohl vyvíjet zralejší vědomí, než jak tomu bylo dříve.

Tak vidíte, že si člověk vykoupil svoji svobodu tím, že se jeho přirozenost zhoršila, protože s inkarnováním čekal, až jeho přirozenost sestoupila do hustších fyzických stavů. V řecké mytologii se uchovalo hluboké vědomí o tomto stavu věci. Kdyby člověk dospěl k inkarnaci už dříve – říká mýtus Řeků – nastalo by pak to, co chtěl Zeus, když lidé byli ještě v „ráji“. Chtěl je šťastnými, ale jako nevědomé bytosti. Jasně vědomí bylo by pak výhradně u bohů a člověk by zůstal bez citu pro svobodu. Odpor luciferského ducha, ducha devy v lidstvu, jenž chtěl sestoupit, aby se sám vyvinul ze svobody vzhůru, je symbolizován v báji o Prométheovi. Za svoje úsilí musí však pykat tím, že sup – jako symbol žádosti – neustále nahlodává jeho játra a tím mu způsobuje nejstrašnější bolesti.

Člověk tedy sestoupil hlouběji a teď musí to, čeho by dosáhl magickými prostředky a silami, dosáhnout pomocí toho, co mu samočinně vyvěrá z jasného vědomí svobody. Ale protože sestoupil hlouběji, musí snášet i bolesti a utrpení. Také toto naznačuje Bible slovy: „V bolesti budeš rodit děti, v potu tváře budeš

jist svůj chléb – a tak dále“. Neznamená to nic jiného než: člověk se musí zase sám povznést pomocí kultury.

Reprezentanta svobody prostřednictvím bojů ke kultuře usilujícího lidstva symbolizovala řecká mytologie v Prométheovi. V něm zpodobila trpícího člověka a zároveň osvoboditele. Ten, kdo přivodí osvobození Prométhea, je Hérakles, o němž se nám vypravuje, že se dal zasvětit do eleuzínských mystérií. Kdo sestoupil do podsvětí, byl iniciovaný, neboť sestup do podsvětí je technický výraz pro iniciaci. O této cestě do podsvětí vypravuje se nám o Héraklovi, Odysseovi a o všech, u nichž máme co činit se zasvěcenci, kteří nyní chtějí vést člověka v současném vývoji ke zdroji původní moudrosti, ke spirituálnímu životu.

Bylo-li by se lidstvo zastavilo na stanovisku třetí rasy, byli bychom dnes snícími lidmi. Svoji přirozenosti devy oplodnil člověk svoji nižší přirozenost. Ze svého sebevědomí, svého vědomí svobody musí teď znovu vyvinout onu jiskru vědomí, kterou si tehdy v oprávněně svévoli přinesl shora, tedy ono spirituální poznání, o něž v dřívějším nesvobodném stavu neusiloval. V lidské přirozenosti samé spočívá ona satanská vzpoura, která však jako luciferské úsilí je vůbec zárukou naší svobody. A z této svobody vyvíjíme zase spirituální život. Tento spirituální život má být v lidstvu páté rasy zase rozdmýchán. Toto vědomí má zase vycházet od iniciovaných. Nemá to být snové, nýbrž jasné vědomí. Jsou to Herkulové ducha, iniciovaní, kteří dostávají lidstvo kupředu a odhalují mu skrytou přirozenost devů, poznání duchovní složky. To také bylo úsilí všech velkých zakladatelů náboženství, lidem zase podat poznání duchovní složky, kterou ve fyziologickém životě ztratilo. Atlanťané měli vysokou fyzickou kulturu a naše pátá rasa chová v sobě ještě příliš mnoho z materiálního života. Tato materialistická kultura naší doby nám ukazuje, jak silně se člověk zapředl do ryze fyzicky-fyziologické přirozenosti, jako Prométheus do svých okovů. Ale stejně tak jisté je, že sup, symbol žádostivosti, jenž rozhodává naše játra, bude poražen spirituálním člověkem. Tam chtějí iniciovaní vést sebevědomé lidstvo takovými

hnutími, z nichž jedním je hnutí teosofické, aby člověk za naprosté svobody mohl zase stoupat vzhůru.

Chvíli, kterou musíme chápat jako okamžik vproudění spirituálního života do nevědomého lidstva, najdeme přesně naznačený v evangeliu, v Novém zákoně. V nejhlubším evangeliu, které dnešní teologie zneuznává, v Janově evangeliu, tam kde se vypravuje, že Ježíš navštíví svátky stánků, je tato chvíle naznačena. Zakladatel křesťanství mluví zde o tom, že na lidstvo vyleje spirituální život. Je to pozoruhodné místo. Svátky stánků záležely přece v tom, že se šlo k prameni, z něhož vytékala voda. Tam se potom rozvíjela slavnost, která poukazovala na to, že by se člověk měl zase jednou rozpomenout na spirituální složku, na přirozenost devy a duchovní úsilí. Voda, která se, zde nabírala, byla vzpomínkou na to duševně-duchovní. Po opětovném odmítnutí přece jen jde Ježíš na slavnost. A v poslední den slavnosti se stane toto (Jan 7, 37): V poslední den slavnosti, který byl nejnádhernější – tak se praví – vystoupil Ježíš a řekl: „Kdo žízní ať přijde ke mně a pije!“ – Ti, kteří pili, slavili slavnost vzpomínky na spirituální život. Ježíš však s tím spojuje něco jiného a Jan to naznačuje slovy: „Kdo věří ve mně, jak praví Písmo, poplynou z jeho těla proudy živé vody. To ale řekl o Duchu, jež měli přijmout ti, kdož v něj věřili, neboť Duch svatý zde ještě nebyl, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven.“

Zde se poukazuje na mystérium Letnic, na to, že lidstvo musí čekat na tohoto Ducha svatého spirituálního života. Až bude dosaženo chvíle, že člověk může sám v sobě zanítit jiskru spirituálního života, může-li se fyziologická přirozenost člověka sama ze sebe pokoušet o vzestup, potom Duch svatý sestoupí na lidi, nastane doba spirituálního procitnutí.

Člověk sestoupil až do fyzického těla, takže se oproti přirozenosti devů skládá ze tří principů: z ducha, duše a těla. Deva stojí víc, než člověk, ale nemusí tak jako člověk překonávat fyzickou přirozenost. Tato fyzická přirozenost musí být zase proměněna, takže může přijímat spirituální život. Lidské fyziologické

vědomí, fyzické tělo, jaké dnes je, má samo svobodně zanítit v sobě jiskru spirituálního života.

Oběť Kristova je příkladem, aby člověk mohl z fyzického života rozvíjet vyšší vědomí. V jeho fyzickém těle žije jeho nižší já; avšak má být rozdmýcháno, aby se vyvinulo vyšší já. Teprve potom mohou i do tohoto fyzického těla plynout proudy živé vody. Potom se může zjevit duch, potom se může vylít. Tak musí člověk jako já jakoby odumřít pro tento fyziologický život.

V tom spočívá to vlastní křesťanské a také hlubší mystérium Letnic. Člověk žije především ve svém nižším organismu, ve vědomí, prostoupením přáními. Má v něm žít, neboť jen toto vědomí mohlo mu dát svobodu, zaměřenou k určitému cíli. Nesmí však v tomto vědomí setrvat, nýbrž měl by své já pozvednout k přirozenosti devy. Má sám v sobě uspíšit, porodit devu, jenž se pak stane spásným duchem, Duchem svatým. K tomu však musí vědomě obětovat pozemské tělo, k tomu musí pocítit ono „Zemři, by ses zrodil“, aby nezůstal „rmutným hostem“ na této „tmavé zemi“.

Tak nám mystérium Velikonoc teprve v souvislosti s mystériem Letnic představuje celistvost: jak se lidské já ve velkém reprezentantu zprošťuje nižšího živého já, jak odumírá, aby plně proměnilo fyzickou přírodu a opět se vrátilo k božským mocnostem. Symbolem toho je vstoupení na nebesa. Proměnil-li člověk toto fyzické tělo, přivedl zpět k duchovní složce, potom je zralý, aby se do něj vlil spirituální život, že zažije to, co se podle prohlášení největšího reprezentanta lidstva nazývá „vylitím Ducha Svatého“.

Proto se také praví: „Tři jsou, kteří zde svědčí na zemi: krev, voda a duch.“
– Letnice jsou vylitím ducha do lidstva.

Největší cíl vývoje je symbolicky vyjádřen v Letnicích, totiž že člověk má z intelektuálního života zase proniknout ke spirituálnímu životu. Jako Prométheus byl Héraklem osvobozen od svého utrpení, tak bude člověk osvobozen silou ducha. Tím, že člověk sestoupil do hmoty, dospěl k sebevědomí. Tím, že zase

vystoupí, stane se sebevědomým devou. Ti, kteří uctívali Asury a devy uznávali jako něco satanského, kteří se nechtějí v nejhlubším nitru dostat dál, líčili tento sestup jako něco ďábelského.

I to je znázorněno v řecké mytologii. Reprezentantem nesvobodných stavů vědomí je Epimétheus – zamyšlený – jenž nechce z úplné svobody dospět k vykoupení, je tedy protivníkem Promethea. Od Dia dostane Pandořinu skříňku, jejíž obsah – utrpení a soužení – při otevření dolehne na lidstvo. Pouze jako poslední dar zůstane uvnitř naděje, že v pozdějším stavu pronikne i k tomuto vyššímu, jasnému vědomí. Zůstane mu naděje na osvobození. Prométheus zrazuje od přijetí pochybného daru boha Dia. Epimétheus svého bratra neposlechne a dar přijme. Epimétheův dar je méně důležitý než dar jeho bratra Prométhea.

Tak vidíme, že lidé žijí dál ve dvou proudech. Jedni se přidržují pocitu svobody a – přestože vyvíjet spirituální složku je nebezpečné – přece ji svobodně hledají. Druzi svým životem v temnu a slepé víře nalézají své uspokojení a v luciferském usilování lidstva věří něco nebezpečného. Ti, kteří založili zevní formu církve, znetvořili nejhlubší luciferské úsilí. Prastaré nauky o tom jsou obsaženy v tajných rukopisech, které ve skrytých místnostech sotva někdo viděl. Je jich jen několik, kteří jsou schopni číst v astrálním světle, a jinak jen ještě někteří zsvěcenci. Je to sice nebezpečná cesta, ale je jediná, která vede ke vznešenému cíli svobody.

Duch člověka má být duchem osvobozeným a ne zešeřeným. To chce i křesťanství. Blaho (heil – záchrana, spása), léčit (heilen) souvisí se svatý (heilig). Duch, jenž léčí, osvobozuje od utrpení a soužení, člověk je zdravý a svobodný, je-li vyproštěn z otroctví fyziologické složky, je-li od ní osvobozen. Neboť jediné svobodný duch je zdravý, na jehož těle už nehlodá sup.

Letnice je tedy třeba chápat jako symbol osvobození lidského ducha, jako velký symbol lidského zápasu o svobodu, o vědomí svobody.

Jsou-li Velikonoce svátky vzkříšení v přírodě, tak jsou Letnice symbolem uvědomění lidského ducha, slavností těch, kteří vědí a poznávají, a – tím proniknutí – hledají svobodu.

Ta spirituální hnutí v moderní době, která vedou ke vnímání duchového světa za jasného denního vědomí – ne v transu, hypnotismu, ta to jsou, jež vedou k poznání takového významného symbolu. Jasně vědomí, které osvobozuje pouze duch, je vědomí, jež nás sjednocuje v Teosofické společnosti. Ne výhradně slovo, ale duch jí dává její význam. Duch, jenž vychází od velkých mistrů, jenž proudí jen několika, kteří mohou říci: „Vím, že tu jsou velcí adepti, kteří jsou zakladateli spirituálního hnutí, ne společnosti, tento duch se vlévá do naší současné kultury a dává jí podněty pro budoucnost.“

Dáte-li jiskře pochopení pro tohoto Ducha svatého opět se vlít do nechápaných Letnic, pak budou oživeny a zase dostanou smysl. Musíme žít ve smysluplném světě. Kdo slaví svátky bezmyslenkovitě, slaví je jako stoupenec Epimétheův. Člověk musí vidět, co nás spojuje s tím, co je kolem nás, a také s tím, co je neviditelné v přírodě. Musíme vědět, kde stojíme. Neboť my lidé nejsme určeni ke snovému, polovičnímu, zešeřenému žití, nýbrž ke svobodnému, plně vědomému rozvoji celé naší bytosti.

II. Protiklad mezi Kainem a Abelem

Berlín, 10. června 1904

Už posledně jsme poukázali na to, že se v příběhu o Kainovi a Abelovi skrývá celý souhrn okultních tajemství. Dnes na některá poukáži, ale hned předem zdůrazňuji, že vztah Kaina a Abela – chápán ovšem v jeho hloubce – je alegorií mimořádně hlubokých tajemství, a budeme schopni jen něco pochopit na základě svých předpokladů.

Sledujeme-li pět knih Mojžíšových, najdeme v nich mnohé, co přímo poukazuje na vývoj lidstva od lemurské doby. Například vyprávění o Adamovi a Evě a jejich potomcích není snad něco tak prostého a naivního. Prosím, abyste přihlíželi k tomu, že zejména v páté knize Mojžíšově, v Enochovi, v žalmech a v některých jiných důležitých kapitolách evangelia, v dopise Židům, v některých Pavlových dopisech a v Apokalypse, máme naprosto co činit se spisy zasvěcenců, takže v těchto spisech musíme hledat okultní jádro. V okultních školách se všude mluvilo o tomto jádru. Kdo nečte Bibli bezmyšlenkovitě – ve vyšším smyslu bezmyšlenkovitě – tomu bude nejedno nápadné. A upozorním vás na něco, co se může velmi snadno přehlédnout, ale musí se to prosté číst doslovně, abychom viděli, že zde nic nestojí zbytečně a že při čtení v Bibli můžeme leccos přehlédnout.

Vezměte první větu páté kapitoly první knihy Mojžíšovy: „Toto je kniha pokolení člověka. Když Bůh stvořil člověka, učinil jej k podobě Boží: muže-ženu stvořil je, požehnal jim a dal jim jméno „člověk“ v těch dnech, kdy je stvořil. Když „Adam žil sto třicet let, zplodil ve své podobě, podle svého obrazu a nazval plod jménem „Set“.“

Musíme číst doslova. Adam sám je přímo nazván člověkem. Bůh stvořil muže-ženu; ještě ne pohlavní, nepohlavní. A jak je stvořil? K podobě Boží.

A mimo to v druhé větě: „Po tolika a tolika letech“ – musíme si představit dlouhá údobí – „zplodil Adam svého syna Seta, podle svého obrazu.“ Na začátku doby Adama máme člověka podle obrazu Božího, na konci doby Adama podle obrazu Adamova, podle lidského obrazu. Dříve byl člověk stvořen podle obrazu Božího. Později byl obrazem Adamovým.

Máme tedy na začátku lidi, kteří si jsou všichni vzájemně podobní, a všichni jsou stvořeni podle obrazu Božího. Rozmnožují se nepohlavní cestou. Musí nám být jasné, že všichni ještě mají stejnou formu, jakou mají od původce, takže se otec podobá synovi a vnuk zase synovi. Čím to je, že se lidé mění,

diferencují? Co způsobuje jejich rozdílnost? To že se rozmnožování zúčastňují dva. Syn nebo dcera se podobají na jedné straně otci, na druhé straně matce.

Teď si představte, že byste měli původní Bohu podobnou rasu a ta by se nerozmnožovala tím, že byla pohlavní, nýbrž nepohlavní: Potomek se vždycky podobá předešlé generaci. Nedochozí ke směšování. K rozdílnosti dochází teprve tehdy, když nastala doba Setova. Jenže mezi dobou Adamovou a Setovou je něco jiného. Než totiž nastane přechod od Adama k Setovi, narodí se dva, kteří zase jsou důležitými reprezentanty: Kain a Abel. Stojí mezi tím, jsou přechodnými produkty. Ještě se nenarodili v době, kdy zde byl výslovně charakter pohlavního rozmnožování. Můžeme to seznat z toho, co znamená „Kain“ a „Abel“. „Abel“ znamená řecky „pneuma“, česky „duch“, a vezmeme-li sexuální význam, má to rozhodně ženský charakter. Naproti tomu „Kain“ znamená téměř doslova „to mužské“, takže Kain a Abel stojí vzájemně proti sobě jako mužský a ženský prvek. Ještě ne v čisté organické složce: k diferenciaci mají sklon na vyšším, duchovním stupni.

Teď vás prosím, abyste si to dobře zapamatovali. Původně bylo lidstvo mužsko-ženské. Později bylo rozděleno na mužské a ženské pohlaví. To mužské, hmotné, máme v Kainovi, to ženské, duchovní v Abelovi-Setovi. Nastala diferenciacie. Je to symbolizováno slovy: Kain byl obdělávatelem půdy a Abel pastýřem (1. Mojž. 4, 2).

„Půda“ znamená v nejpradávnějších řečech tolik, jako fyzická úroveň, a tři agregátní stavy fyzické úrovně jsou: pevná země, voda a vzduch. „Kain se stal zemědělcem“ znamená v nejpradávnějším významu: učil se žít na fyzické úrovni, stal se člověkem na fyzické úrovni. To byl charakter toho mužského. Záležel v tom, že byl silný a rázný, aby mohl zpracovávat hroudu fyzické úrovně, a pak se vracet od fyzické úrovně k úrovním vyšším.

„Abel byl pastýřem.“ Jako pastýř přijímáme život, jak nám jej podává Stvořitel. Stádo nevypracováváme, pouze je hlídáme. Tím je reprezentantem

onoho pokolení, jež dosahuje ducha nikoli samostatně pracujícím rozumem, nýbrž přijímá ducha jako zjevení od samotného Božství, pouze je hlídá. Strážcem, hlídačem stáda, hlídačem toho, co je přeneseno na Zemi, to je Abel. Ten, kdo sám něco vydobude prací, je Kain. Kain pokládá základy hry na citaru a ostatní umění (1. Mojž. 4, 21 – 22).

Teď nastává protiklad, jak se chovají k Božství. Abel přijímá duchovno a jako oběť přináší to nejlepší, nejvyšší plod ducha. Bůh samozřejmě – protože je to přece to, co sám přenesl na zem – se zalíbením pohlíží na oběť. Kain si dělá nárok na něco jiného. K Božství se chce obracet s produkty svého rozumu. To je něco, co je Božství zcela cizí, čeho si člověk dobyl svoji svobodou.

Kain je člověk, který tíhne k uměním a vědám. Zprvu to není příbuzné s Božstvím. Tím je vyjádřena hluboká moudrost. Kdo je zkušený v okultní oblasti, ví, že umění a vědy, přestože lidi osvobodily, nebyly tím, co lidi vedlo k duchovnu; právě ty to byly, co lidi odvedlo od vlastního spirituálna. Umění jsou něco, co vzrostlo na vlastní půdě člověka, na fyzické úrovni. To zprvu nemůže Božství uspokojovat. Z toho pochází protiklad, že „dým“, duch, jež sám Bůh seslal na zem, od Abela stoupne Bohu a že druhy „dým“, od Kaina zůstává na zemi. To samostatné zůstává na zemi, stává se Kainovým dýmem.

To také je protiklad mezi tím ženským a mužským. Ženské je to, co je inspirováno shora, co Božství bezprostředně přijímá. Pneuma je dobyto početím. Co podává Kain, je lidská práce na samostatné lidské úrovni. To je protiklad mezi ženským a mužským duchem. Oba stojí původně proti sobě.

Každý člověk je nejen fyzicky, ale i duchovně zároveň muž a žena; je přijímajícím duchem, dávajícím se inspirovat a zároveň intelektuální složkou, která to inspirované zpracovává a kombinuje. Teď se to rozdělilo – stačí, budeme-li v tom ženském a mužském nadále spatřovat pouze symbol, teď přešel inspirační princip na ty, kteří byli na stanovisku Abelově, na ty, kteří zůstali

pastýři a kněžími. Na druhé inspirační princip nepřešel; stali se k světskému přivrácení vědci a umělci a omezovali se čistě na fyzickou úroveň.

To by se nemohlo stát, aniž by i v člověku nenastala změna. Když byl člověk ještě muž-žena, nebylo by možné způsobit rozdělení na spirituální moudrost a intelektuální vědu. Teprve tím, že člověk byl s konečnou platností roztržen ve dvě pohlaví, teprve tím, že lidstvo bylo rozděleno pohlavní složkou, byl mozek přiveden na stanovisko, že mohl působit. Mozek se stal mužským, hlubší jsoucnost se stala ženstvím. Člověk může produkovat jen uvnitř své fyzické přirozenosti. Zde něco vytváří, totiž potomky. Avšak duch, pokud je v mozku, je mužský a na fyzické úrovni produktivně omezený. To nám reprezentativně představují Kain a Abel.

Tím, že došlo k tomuto rozštěpení, nastalo, že v rozplozování lidského pokolení nejsou potomci pouze podobni předku jako takovému, ale že se diferencují. Prosím, abyste měli v patrnosti toto: Čím větší význam má sexuální složka, tím více nastává diferenciace. Kdybychom měli před sebou nepohlavní rozmnožování, podobaly by se příští generace předcházejícím generacím. Nedocházelo by v časovém sledu k rozdílnosti. Rozdílnost vzniká jen tím, že dochází k směšování. A čím bylo toto směšování umožněno? Tím, že se to mužské upsalo fyzické úrovni. Kain se stal tím, kdo rozorával půdu a měnil ji. Tato zevní rozdílnost generací by v lidstvu nenastala, kdyby část lidí nesestoupila z vyšších úrovní. Teď se něco vetkalo do člověka tím, že si něco vzal z fyzického. Teď už se stává obrazem toho, co získal na fyzické úrovni, a člověk to nese vzhůru k vyšším úrovním. To fyzické je Kainovým znamením. Fyzická úroveň, její působení na člověka, je mu vtisknuta jako Kainovo znamení.

Teď je člověk zcela spojen se zemí, takže je zde protiklad mezi Kainem a Abelem, protiklad mezi synem Božství a synem fyzické úrovně, přičemž synové Abela-Seta představují syny Božství, synové Kainovi syny fyzické úrovně.

Nyní pochopíte, že událost Kainova a Abelova spadá mezi Adama a Setu. Zde vstoupil do člověka nový princip, princip dědičnosti, dědičného hříchu, nepodobnosti předešlé generaci.

Zůstali však ještě synové Božství. Ne všichni Abelové jsou odstraněni ze světa. A teď vidíme, co nastalo na zemi tím, že Kain na otázku: „Kde je tvůj bratr Abel?“ odpovídá: „Což jsem strážcem svého bratra?“ – To by člověk dříve nikdy neřekl. Říká to pouze rozum, jenž téměř akusticky reaguje na to spirituální. Teď se vměšuje princip boje, princip protikladu do principu lásky; teď se zrodilo sobectví: „Cožpak jsem strážcem svého bratra?“

Abelové, kteří zůstali, byli syny Božství; zůstali spřízněni s Božstvím. Museli se však teď střežit vejít do pozemskosti. A tím začal princip, jenž se pro toho, kdo se zasvětil Božství, stává principem askeze. Je hříchem, spojili se s těmi, kteří se zasvětili zemi. Je hříchem, jestliže „Synové Božství nalézají zalíbení v lidských dcerách z pokolení Kainova“.

Z toho vzešlo pokolení, o kterém se veřejné knihy Starého zákona ani nezmiňují, nýbrž jen se naznačuje: pokolení, které není vnímatelné fyzickým očím. V okultní řeči se nazývá „rakšiové“ a podobá se „asurům“ Indů. Jsou to ďábelské bytosti, které zde skutečně byly a svádívě působily na lidi, takže lidské pokolení samo upadlo. Tato „poussade“ synů božských s dcerami lidí dalo pokolení, které bylo obzvlášť svádívě pro čtvrtou dolní rasu Atlantovců, Turánce, a vedla k zániku lidského pokolení. Něco se zachránilo do nového světa. Potopa je příval, jenž zničil Atlantidu. Lidé, vedení rakši, postupně zmizeli.

Teď vám musím říci něco, co se vám bude v každém případě jevit jako velmi zvláštní, co je však nekonečně důležité vědět, co má zcela zvláštní význam a co bylo pro zevní svět okultním tajemstvím po mnohá staletí, a co bude rozum většiny považovat za neuvěřitelné, co však přesto je pravda. Mohu vás ujistit, že každý okultista se často přesvědčuje o tom, co nazýváme kronikou akaši, zda to tak je. Ale je to tak.

Tito rakšové existovali, skutečně existovali – činně, aktivně – jako svůdcové člověka. Působili na lidské vášně až do chvíle, kdy se v Ježíši z Nazareta inkarnoval Kristus a v lidské tělesnosti se princip budhi sám zpřítomnil na zemi. Můžete tomu věřit nebo nevěřit: má to kosmický význam, význam, jenž sahá za pozemskou úroveň. Ne nadarmo vyjadřuje to Bible takto: Kristus vstoupil do předpekli. – Zde už nebyly lidské bytosti, měl co činit s duchovými bytostmi. Bytosti rakšů se tím dostaly do stavu ochromení a letargie. Byly jakoby drženy na uzdě, takže se staly nepohyblivými. Mohly se takovými stát jen tím, že se proti nim působí ze dvou stran. To by nebylo možné, kdyby v Ježíši z Nazareta nebyly sjednoceny dvě přirozenosti: na jedné straně byl dávným chelou, zcela spojeným s fyzickou úrovní, jenž také mohl na fyzické úrovni působit a svými silami je mohl udržovat v rovnováze a na druhé straně Kristus sám, ryzí duchová bytost. To je kosmický problém, jenž je základem křesťanství. Tehdy se něco stalo na okultním poli; je to vyobcování nepřátele lidství, doznívající v báji o Antikristovi, jenž byl spoután, ale opět se objeví, jestliže zase proti němu nevystoupí původní křesťanský princip.

Celý okultismus středověku usiloval o to, aby se působení rakšů nezmohlo. Ti, kteří mohou vidět na vyšších úrovních, už dlouho předvíдали, že chvíle, kdy se to může stát, může nastat na konci 19. století, na přelomu 19. a 20. století. Nostradamus, jenž pracoval ve věži, nahoře otevřené, jenž také pomáhal při moru, dovedl předpovídat budoucnost. Napsal jistý počet prorockých veršů, v nichž se můžete dočíst o válce 1870 a o mnohém o Marii-Antoinettě jako už o splněných proroctvích. V těchto Nostradamových Centuriích stojí také toto (Centurie 10, 75): Když 19 století skončí, objeví se jeden z asijských Hermových bratří a opět lidstvo sjednotí. – Teosofická společnost není nic jiného, než splnění tohoto Nostradamova proroctví. Působení proti rakšům a opět pozvednout původní mystéria je úsilím Teosofické společnosti.

Víte, že Ježíš Kristus zůstal po smrti ještě deset let na zemi. „Pistis-Sofia“ obsahuje nejhlubší teosofické nauky, je mnohem hlubší než Sinnettův „Ezoterní

buddhismus“. Ježíš byl vždy znovu a znovu inkarnován. Jemu připadá úkol, znovu oživit princip mystérií. Za tím nevězí kulturně historická nebo fyzická skutečnost, nýbrž skutečnost okultistovi dobře známá, a kterou jsem vám vysvětlil: boj proti rakšům. Vidíte, že zde spočívá veliké a důležité okultní tajemství.

Teď se mne můžete zeptat: „Proč se to říká alegorickou formou a nikoli přímo?“ Zde musím upozornit na to, že ti, kteří byli velkými učiteli lidstva, jako Mojžíš, indičtí ríšiové, Hermes, Kristus, první křesťanští učitelé, zaujímali stanovisko principu reinkarnace. A tento alegorický způsob sdělování má dobrý smysl. Když například druidští kněží vyprávěli o „Zemi mlh“ (Nebelheim), o „obru Ymirovi“, a tak dále, tu to přirozeně nebylo něco lidem z básněno (co z básnil lid). Druidský kněz spíše věděl, lidský duch, jemuž dnes vtiskují pohádky, bude, až se znovu inkarnuje připraven, aby pravdu pochopil v dokonalejší formě. Všechny tyto pohádky byly vytvořeny za předpokladu, že se duch zase inkarnuje, připraven, aby pochopil pravdu v dokonalejší formě. Všechny tyto pohádky byly vytvořeny za předpokladu, že se duch zase inkarnuje, aby pak právě později o to snadněji pochopil pravdu. Základem těchto pohádek není víra, nýbrž poznání, zkušenost reinkarnace. Dokonce popírání reinkarnace – počínaje třetím stoletím křesťanství – se dalo za předpokladu reinkarnace, protože zde byla snaha lidí co možná stáhnout do kama-manasu, asi tolik, až všechno duchovní prošlo reinkarnací. Proto křesťanství 1500 roků nic nevědělo o reinkarnaci. Jestliže bychom chtěli reinkarnací nadále zatajovat, zatajovali bychom lidem toto poznání podruhé. To by ale byl velký hřích, prohřešek proti lidstvu. Jednou se vyskytnuvší zatajení bylo už však nutné, neboť jeden život mezi zrozením a smrtí musel být lidem také učiněn cenný.

III. Mystéria druidů a drottů

Berlín, 30. září 1904

(poznámky)

Naše středověká vyprávění – Parsifal, Stolní družina, Hartmann von Aue – nám všechna ukazují, i když se chápou obvykle v jejich zevním smyslu, ezoterní podobu mysterijních pravd. Kde hledat původ? Původ musíme hledat před rozšířením křesťanství. Do křesťanství organicky vrostlo, co žilo v Irsku, Skotsku. Jsme přiváděni k určitému středu, z něhož tento duchovní život vycházel. Duchovní život Evropy vycházel z ústřední lóže ve Skandinávii. Lóže drottů. Druidové = dub. Proto se zevně říká, že dávní Němci dostávali své pokyny pod duby.

Drottové nebo druidi byli prastarší germánští zasvěcenci. V Anglii se udržovali až do dob královny Alžběty. Všechno, co můžeme číst v Eddě a nalézat v prastarém germánském světě bájí, se vrací až do chrámů drottů nebo druidů. Básník je vždycky druidským knězem. Báje nepředstavují nějaký symbol nebo alegorii – to sice také, ale něco jiného.

Příklad. Známe báji o Baldurovi, že Baldur je nadějí bohů, že ho bůh Loki usmrtí větévkou jmelí. Bůh světla usmrcuje. Celé toto vyprávění má hluboký mysterijní smysl, jemuž každý, kdo byl zasvěcen, nejen učil, ale ježž musel i prožít.

Mystéria. Zasvěcení: První dějství se nazývalo vyhledání Baldurovi mrtvolky. Byla zde představa, že Baldur je stále živý. Vyhledání záleželo v úplném vysvětlení přirozenosti člověka. Neboť Baldur byl člověkem, jenž se byl ztratil. Kdysi nežil takový člověk jako dnes, nýbrž jiný, jenž nebyl diferencován, nebyl stlačen až k prožívání vášní, žil v jemnější prchavé formě. Baldur zářící člověk. – Za skutečného chápání je nutno brát věci, které se nám jeví jako symbol, ve vyšším smyslu. Tento člověk, jenž není ponořen do toho, čemu dnes říkáme hmota je Baldur. Přebývá v každém z nás. Druidský kněz nemohl sám v sobě

hledat tohoto vyššího člověka. Bylo mu objasněno, v čem záleží tato diferenciaci, od těch vyšších k nižším ... *chybí text* ...

Tajemstvím veškerého zasvěcení je, zrodit v sobě vyššího člověka. Co kněz prodělá rychleji, budou lidé prodělávat v dlouhé vývojové řadě. Aby tito druidové mohli být vůdci ostatních lidí, museli přijmout toto zasvěcení.

Hlouběji sestoupivší člověk musí teď hmotu překonat a zase dosáhnout onoho vyššího stavu. Toto zrození vyššího člověka probíhá ve všech mystériích určitým stejným způsobem. Do hmoty zapadlého člověka bylo nutno zase oživit, bylo třeba projít řadou zkušeností, opravdovou zkušeností, která nemůže být jako žádný smyslový zážitek na této úrovni.

Etapy. První etapou bylo, že člověk byl přiveden před takzvaný trůn nutnosti. Stál před propastí; skutečně zažil na vlastním těle, jak se žije v nižších přírodních říších. Člověk je nerost a rostlina, ale současný člověk nemůže dnes zažít, prožít to, co prožívají elementární látky, a přesto pochází to neúprosné nutící ve světě z toho, že jsme také nerosty, rostlinami.

Další stupeň vedl člověka před všechno, co žije v říši zvířat. Všechno, co žije jako vášně, žádosti, musel vidět, jak se to spleťte vzdouvá a víří. Člověk se musí na to dívat, protože účelem zasvěcení je, vidět za kulisy světového bytí. Člověk neví, že jeho fyzická schrána pouze zakrývá, co víří astrálním prostorem. Závoj máji je skutečná schrána a kdo je zasvěcen, musí stát za ní – schrány odpadnou, člověk bude „vidět“ jasně. To je zvláštní okamžik; kněz zpozoruje, že schrány ztlumovaly pudy, které vypuštěné, by byly strašné.

Třetí stupeň vedl k pohledu na velkou přírodu. Je to stupeň, jež člověk bez přípravy ještě velmi obtížně chápe. Že zde spočívají okultní mohutné mocnosti a v těchto přírodních silách se vyjadřují světové vášně, je něco, co člověka upozorňuje, že existují síly, které neprožívá ani tak, jako své vlastní utrpení.

Další zkouška se jmenuje předání hada hierofantem. Dá se to vysvětlit pouze účinky, které odtud vycházejí. Vysvětluje nám to báje o Tantalovi. Přízeň, která dovoluje sedět v radě bohů, se dá zneužít. Znamená to skutečnost, která zajisté pozvedá člověka nad sebe sama, ale poutá ho k nebezpečím, která v prokletí Tantara nejsou přehnaná. Člověk zpravidla říká, že nic nezmůže proti přírodním zákonům. Tyto zákony jsou myšlenky. S myšlenkou, která je pouhou stínovitou myšlenkou mozku, se nedá nic dělat: ve tvůrčí myšlence, která buduje a konstruuje věci světa, v myšlence produktivní, plodné, máme místo pasivní myšlenky tu, jež je prostoupena spirituální, duchovní silou. Vyfouknutá housenka je schránou housenky; prostoupená produktivní myšlenkou je živou housenkou. Do myšlenkových schrán je vlévána účinná, tvořící síla, takže se kněz může nejen na svět dívat, ale jako mág v něm působit. Je nebezpečí zneužití. Může ... *chybí text* ...

Na tomto stupni dostává se okultistovi jisté moci, již sám je schopen vyšší bytosti klamat. Musí pravdy nejen opakovat, nýbrž zakoušet; rozhodovat, zda je něco správné nebo nesprávné. To znamená předání hada hierofantem. Had znamená v duchovní oblasti totéž, co ve fyzičnosti znamená začátek páteře. Ve zvířectvu přicházíme rybami, obojživelníky a tak dále vzhůru až k mozku obratlovců a člověka. V duchovnu existuje právě tak páteř, kde se rozhoduje, zda obdržíme duchovní mozek. Tento proces prodělává člověk na tomto stupni vývoje. Je vyzvednut z kámy a opatřen duchovní páteří, aby byl pozvednut do obratlů duchovního mozku. Závity labyrintu jsou na duchovní úrovni totéž, čím jsou mozkové závity. Člověku se dostává vstupu do labyrintu, do závitů uvnitř vyšší úrovně.

Potom musel přísahat mlčenlivost, před ním ležel meč a musel složit největší přísahu. Znamenalo to, že člověk bude nadále mlčet o svých zážitcích vůči někomu, kdo není zasvěcen jako on. Tato vlastní tajemství není možné jen tak sdělit. Zasvěcený měl však možnost dát bájím takovou podobu, že vyjadřují věčno. Bylo-li možné se takto vyslovovat, pak zde přirozeně byla velká moc nad

bližními. Kdo formuje takovou báji, vtiskuje něco do lidského ducha. Co se takto vyslovuje, zase se zapomene a jen velmi málo přetrvává smrt. Věčné pravdy přetrvává smrt nejdéle. Z nižší vědeckosti velmi málo přetrvá smrt. To věčné přetrvá a objeví se zase v nové inkarnaci.

Druidský kněz mluvil z vyšší úrovně. Jestliže byla jeho vyprávění výrazem vyšších pravd, i když prostě, tu hluboce vnikala do duší. Měl před sebou prosté lidi, avšak pravdy vnikali do duší a vtělovaly něco, co se zase zrodí v nových inkarnacích. Tehdy lidé prožívali pravdy pohádek; tak máme dnes preparované duchovní tělo, a jestliže dnes chápeme vyšší pravdy, je to proto, že jsme preparováni.

Tak tato doba, která skončila v roce 60, připravovala duchovní život Evropy, půdu, na níž se mohlo vybudovat křesťanství. Její nauky se zachovaly, a kdo hledá, najde ještě přístup k tomu, čemu se v těchto lóžích učilo. Když druidský kněz složil svoji přísahu na meč, musel vypít určitý nápoj, a sice z lidské lebky. Mělo to ten význam, že člověk vyrostl nad to lidské. Tento pocit musel mít druidský kněz vůči nižšímu tělu. Co žilo v těle, musel pociťovat tak objektivně, tak chladně, že se na ně díval jako na nádobu. Potom byl zasvěcen do vyšších tajemství a pak znovu vystoupil do vyšších světů. Baldur ... *chybí text* ... byl zaveden do obrovského paláce, překrytého blýskavými meči. Vstoupil před něj muž, jenž vyhodil sedm květín. Nebeský prostor, cherubín, demiurg. – Tak se stal skutečným slunečním knězem.

Mnozí čtou Eddu a nevědí, že je vyprávěním o tom, co se skutečně odehrávalo v dávných mystériích drottů. V rukou dávných drottských kněží spočívala nesmírná moc, nad životem a smrtí. Je pravda, že se všechno během doby zkorumpuje. Kdysi to bylo to nejvyšší, nejposvátnější. V dobách, kdy se šířilo křesťanství, mnohé se zvrhlo a bylo zde mnoho černé magie, takže křesťanství bylo jakýmsi vykoupením.

Výhradně studium těchto starých pravd objasňuje téměř celý okultismus.

V druidském chrámu se žádný kámen nekladl na druhý tak jak dnes, nýbrž přísně podle astronomických měřítek. Dveře se stavěly podle nebeského měřítka. Druidští kněží byli staviteli lidstva. Slabý obraz toho se uchoval v názorech zednářů.

Naučíme-li se prohlédat astrální hmotu, vidíme slunce o půlnoci: První zasvěcení. Předání hada: druhé zasvěcení. Chůze v labyrintu: třetí zasvěcení.

IV. Báje o Prométheovi

Berlín, 7. října 1904

Posledně jsem se snažil vám ukázat, jak se odehrávalo zasvěcení v dávných lóžích druidů. Dnes uvedu něco, co je s tím sice spřízněno, co snad však přece je zdánlivě poněkud vzdálenější. Uvidíme však, jak stále více budeme chápat náš vývoj lidstva v jeho hloubce.

Z různých mých pátečních přednášek jste snad seznali, že svět bájí rozmanitých národů má hluboký obsah, a že mýty vyjadřují hluboké ezoterní pravdy. Dnes něco řeknu o jedné z nejzajímavějších bájí, o báji, která souvisí s celým vývojem naší páté kořenové rasy. Přitom zároveň uvidíte, jak ezoterik pokaždé může prodělat tři stupně chápání světa bájí.

Nejprve žijí báje v nějakém národě a chápou se exoterně, zevně doslovně. Potom začne nevíra v toto doslovné chápání a vzdělanci se snaží vykládat báje symbolicky, obrazně. Za těmito dvěma vězí však ještě pět jiných výkladů; neboli každá báje má sedm výkladů. Třetí je ten, kdy jste schopni chápat báje zase jistým způsobem doslovně. Musíte se ovšem nejprve naučit řeči, z níž jsou báje složeny. Dnes promluvíme o báji, jejíž pochopení není tak snadné; je to báje o Prométheovi.

Jedné z kapitol v druhém svazku „Tajné nauky“ H. P. Blavatské něco o tom najdete, a z toho také vyzkoušíte, jak hluboký obsah vězí v této báji. Jenže v tištěných spisech není vždycky možné vyslovit poslední věci. Dnes můžeme vyjít ještě poněkud dále za výhledy v „Tajné vědě“ H. P. Blavatské.

Prométheus patří do řeckého světa bájí. On a jeho bratr Epimétheus jsou syny Titána. A Titáni sami jsou syny nejstaršího řeckého božství Urana a jeho manželky Gáie. Uranos by v překladu znamenal „nebe“ a Gáia „zemi“. Výslovně poznamenávám, že Uranos v řečtině je totéž, co Varuna v indické řeči. Prométheus je tedy Titán, potomek synů Uranových a Gáie, a právě tak jeho bratr Epimétheus. Nejmladší z Titánů, Kronos, Čas, zbavil svého otce Urana trůnu a sám se zmocnil vlády. Zato jej zase svrhl z trůnu jeho syn Zeus a se všemi Titány byl zapuzen do Tartaru, do propasti nebo podsvětí. Pouze Titán Prométheus a jeho bratr Epimétheus setrvali s Diem. Podporovali Dia a bojovali proti druhým Titánům.

Zeus však chtěl zahladit i lidské pokolení, jež se stalo zpupným. Tehdy se Prométheus učinil obhájcem lidského pokolení. Přemýšlel, jak by mohl dát lidskému pokolení něco, čím by se mohlo samo zachránit a nebylo už pouze odkázáno na pomoc Diovu. A tak se nám vypráví, že Prométheus naučil člověka používat písmo a dalším uměním, zejména však používat ohně. Tím však na sebe uvalil hněv Diův. Pro tento Diův hněv byl přikován ke Kavkazu a tam musel po dlouhou dobu snášet velké utrpení.

Dále se nám ještě vypráví, že nyní bohové s Diem v čele přiměli Héfaista, boha kovářského umění, aby zhotovil sochu ženy. Tato socha ženy byla vybavena všemi vlastnostmi, které jsou zevní dekorací lidského pokolení páté kořenové rasy. Touto sochou ženy byla Pandora. Pandoře byl dán popud k tomu, aby přinesla lidstvu dary, především bratru Prometheu, Epimetheovi. Prométheus sice bratra varoval, aby dary nepřijal, ten se však přesto dal přemluvit a přijal dary bohů. Všechno se vylilo na lidstvo, pouze jedno bylo

zadrženo: naděje. Těmito dary jsou většinou trampoty a utrpení; v Pandořině skříňce zůstala pouze naděje.

Prométheus je tedy přikován ke Kavkazu a na jeho játrech stále hlodá sup. Zde trpí. Ví však něco, co zaručuje jeho záchranu. Zná tajemství, které nezná ani Zeus, které však Zeus chce znát. Prométheus je však neprozradí, i když Zeus k němu pošle posla bohů Herma.

V báji se dále dovídáme o jeho pozoruhodném vysvobození. Vypravuje se, že Prométheus může být vysvobozen jedině zásahem zasvěcence, iniciovaného. A takovým iniciovaným byl Řek Héraklés. Héraklés, jenž vykonal dvanáct prací. Těchto dvanáct prací je výkon iniciovaného. Je to dvanáct iniciačních prací, vyjádřených symboly. Mimo to se o Héraklovi praví, že se dal zasvětit do eleusinských mystérií. Je schopen zachránit Promethea. Musel se však ještě někdo obětovat, a za Promethea se obětoval Kentaur Cheirón. Už trpěl nevléčitelnou chorobou. Byl půl zvířete, půl člověka. Dobrovolně se odebral do říše stínů a tím Promethea zachrání. To je zevní struktura báje o Prométheovi.

V této báji spočívají celé dějiny páté kořenové rasy a je v ní zahrnuta skutečná mysterijní pravda. Tato báje se opravdu v Řecku vypravovala jako báje. Ale i v mystériích se skutečně vpodobňovala, takže žák mystérií měl před sebou Prometheův osud. A v něm měl zřít minulost a budoucnost celé kořenové rasy. Pochopíte to jen tehdy, přihlédnete-li k jednomu.

Teprve uprostřed lemurské rasy se dosáhlo toho, co označujeme jako zčlověčení (Menschwerdung); zčlověčení v tom smyslu, jak dnes máme lidi. Toto lidstvo vedli velcí učitelé a vůdci, které označujeme jako „syny ohnivě mlhy“. Dnes vedou lidstvo páté kořenové rasy také velcí zasvěcenci, avšak naši zasvěcenci jsou jiného druhu než tehdejší vůdci lidstva.

Tento rozdíl musíte si teď ujasnit. Je velký rozdíl mezi vůdci obou předešlých ras a vůdci naší páté kořenové rasy. I vůdci oné rasy byli sjednocení v

bratrské lóži. Tito však neprodělali svůj předešlý vývoj na naší zemské planetě, nýbrž na jiných dějištích. Sestoupili na zem už jako zralí vyšší lidé, aby lidi, kteří ještě byli ve svém dětství, vyučovali při jejich prvním vzniku, naučili je prvním uměním, která potřebovali. Tato výuková doba trvala po třetí, čtvrtou kořenovou rasu, zasahovala dokonce až do páté kořenové rasy.

Tato pátá kořenová rasa pochází z malé hrstky lidí, vybraných z předešlé kořenové rasy. Byli vychováni na poušti Gobi a paprskovitě se potom rozšířili po zemi. První vůdce, který dal podnět k tomuto vývoji lidstva, byl jedním z takzvaných Manuů, Manu páté kořenové rasy. Tento Manu patří ještě k oněm vůdcům lidského pokolení, jež sestoupilo v době třetí kořenové rasy. Byl to ještě jeden z těch vůdců, kteří svůj vývoj neprodělali jen na zemi, nýbrž, kteří svoji zralost vnesli na naši zemi.

Teprve v páté kořenové rase začíná vývoj takových Manuů, kteří jsou lidmi jako my, kteří prodělali svůj vývoj tak jako my jen na zemi, kteří se na zemi vyvíjeli takřka od piky. Máme tedy lidi, kteří jsou už vyššími vůdčími osobnostmi a mistry, a takové, kteří se snaží stát se vůdčími osobnostmi a mistry; takže v páté kořenové rase máme chely a mistry, kteří patří k dřívější rase a chely a mistry, kteří prodělali všechno, co prodělali lidé od středu lemurské doby. Jeden z mistrů, kteří vedou pátou kořenovou rasu, je vyhlédnut k tomu, aby převzal vedení šesté kořenové rasy. Šestá kořenová rasa bude první, která bude vedena pozemským bratrem jako Manuem. Dřívější mistři, Manuové jiných světů, předávají vedení lidstva pozemskému bratru.

S rozbřeskem naší páté kořenové rasy se shoduje všechno, co nazýváme vývojem umění (plurál – poznámka překladatele). Atlantáné měli ještě zcela jiný život. Neměli vynálezy a objevy. Pracovali zcela jiným způsobem. Jejich technika a jejich umění byly zcela jiné. Teprve s naší pátou kořenovou rasou se vyvinulo to, co v našem smyslu nazýváme technikou a uměními. Nejdůležitější vynález je vynález ohně. Ujasněte si, co všechno dnes v naší rozšířené technice, průmyslu a umění je závislé na ohni. Myslím, že mně dá za pravdu technik, řeknu-li, že bez

ohně nebylo by z celé techniky vůbec nic možné, takže můžeme říci, že vynálezem ohně byl dán základní vynález, podnět ke všem jiným vynálezem.

K tomu musíte ještě přibrat, že v době, kdy vznikla báje o Prométheovi, rozumělo se jako oheň všechno, co nějak souviselo s teplem. Rozuměla se tím i příčina blesku. Příčiny všech tepelných jevů se shrnovaly ve výrazu oheň. Vědomí o tom, že lidstvo páté rasy stojí pod znakem ohně, vyjadřuje se především v báji o Prométheovi. A Prométheus není nic jiného, než reprezentant celé páté kořenové rasy.

Jeho bratr je Epimétheus. Nejprve si přeložme dvě slova: Prométheus znamená předem myslící. Epimétheus následně myslící. Zde máte jasně rozloženy dvě činnosti lidského myšlení v člověka následně myslícího a v člověka předem myslícího. Následně myslící člověk je ten, jenž dává věcem tohoto světa na sebe působit a pak následně přemýšlí. Takové myšlení je myšlení kama-manasické. Z určitého hlediska znamená kama-manasické myšlení: nejprve dát světu na sebe působit a potom následně myslet.

Člověk páté kořenové rasy myslí dnes ještě hlavně jako Epimétheus.

Pokud však člověk nedává na sebe působit tomu, co už zde je, nýbrž vytváří budoucnost, je vynálezcem a objevitelem, potud je Prométheem, předem myslícím. Nikdy by nedošlo k vynálezům, byl-li by člověk jen Epimétheem. Vynález vznikne tím, že člověk vytvoří něco, co zde ještě není. Nejprve je to zde v myšlence a potom je myšlenka převedena do skutečnosti. To je prométheovské myšlení. Toto prométheovské myšlení je v páté kořenové rase myšlení manasické. Kama-manasické a manasické myšlení jsou vedle sebe jako dva proudy v páté kořenové řase. Manasické myšlení se pozvolna stále více šíří.

Toto manasické myšlení páté kořenové rasy má ještě jednu neobyčejnou zvláštnost. Pochopíme to, podíváme-li se zpět na atlantskou kořenovou rasu. Ta měla převážně instinktivní myšlení, spojené ještě se životní silou. Atlantská kořenová rasa si dovedla ještě ze síly semene vytvořit hybnou sílu. Jako dnes má

člověk v uhelných slojích jakýsi zásobník síly, kterou mění v páru pro pohyb lokomotiv a nákladů, tak měli Atlantovci velké sklady rostlinných semen, která obsahovala síly, jež dovedli přeměňovat v hybnou sílu, pohánějící ona vozidla, popsaná v brožuře Scott-Elliota o Atlantidě. Toto umění se ztratilo. Duch atlantského člověka ještě zdolával živou přírodu, sílu semen. Duch páté rasy může zvítězit jen nad neživou přírodou, nad dotvářející silou, spočívající v nerostech. Tak je manas páté kořenové rasy připoután k nerostným silám, jako atlantská rasa byla vázána k životním silám. Všechna prométheovská síla je připoutána ke skále, k zemi. Proto je i Petr skalou, na niž Kristus stavěl. Je to stejné jako kavkazská skála. Člověk páté rasy musí svůj vývoj hledat na čistě fyzické úrovni. Je připoután k neorganickým, minerálním silám.

Pokuste se zjednat si přehled o tom, co znamená, mluví-li se o této technice páté rasy. K čemu zde je? Zjednáte-li si přehled, uvidíte, že-byť jsou výsledky velkolepé a mohutné, použije-li se rozumová síla, to manasické na složku neorganickou, minerální, že přesto je to vcelku lidský organismus, lidský osobní zájem, k čemu se všechny tyto síly vynálezů a objevů páté kořenové rasy nakonec používají.

Vyjděte od prvního objevu a vynálezu a postupujte až k telefonu, až k našim nejnovějším vynálezům a objevům, a uvidíte, jak jsme si pomocí těchto vynálezů a objevů sice podmanili velké a mohutné síly, ale k čemu slouží? Co přivážíme železnici a parníky ze vzdálených zemí! Přivážíme si potraviny, telefonem požadujeme potraviny. V podstatě je to lidská kama, která si v páté kořenové rase žádá těchto vynálezů a objevů. To si jednou musíme v objektivním pozorování ujasnit. Potom také budeme vědět, jak onen vyšší člověk, zasazovaný do hmoty, je za páté kořenové rasy skutečně připoutáván k hmotě tím, že si jeho kama žádá uspokojení ve hmotě.

Rozhlédnete-li se v tom ezoterním, shledáte, že principy člověka jsou ve vztahu ke zcela určitým orgánům těla. Toto téma rozvedu vám ještě přesněji; dnes pouze uvedu, s kterými orgány je našich sedm principů v určitém vztahu.

Nejprve máme takzvanou fyzičnost. Ta má v okultní spojitosti vztah k horní části lidské tváře, ke kořenu nosu. Fyzická stavba člověka, která jednou začala – vždyť dříve byl člověk pouze astrální a vbudovával se do fyzičnosti, pochází z této partie. Fyzično vyšlo z kořene nosu a budovalo nejprve kořen nosu, takže ezoterik poznává, že kořen nosu je přidělen vlastní fyzicko-minerální složce.

Jako druhou máme pranu, éterné dvojité tělo. Jemu jsou ezoterně přidělena játra. Tento orgán má k němu jistý okultní vztah. Potom máme kamu, astrální tělo. To zase rozvinulo svoji činnost při budování orgánů výživy, které mají svůj obraz v žaludku. Kdyby astrální tělo nemělo toto zcela určité zvýraznění, jež má v člověku, potom by také neměl tento lidský aparát výživy se žaludkem tuto určitou formu, kterou dnes má.

Pozorujete-li člověka, za první v jeho fyzickém základu, za druhé v jeho éterném dvojitém těle a za třetí v jeho astrálním těle, pak máte základ, který, jak vidíte, je připoután k tomu, co znamená minerální pouto páté kořenové rasy.

Vlivem vyšších těl pozvedá se zase člověk z tohoto pouta a stoupá k tomu vyššímu. Kama manas se už zase vypracovává vzhůru. Tehdy se člověk už zase osvobozuje od čistě přírodní základny. Proto existuje okultní vztah kama-manasu k tomu, čím je člověk z přírodní základny vyzvedán, odstavován. Tato okultní spojitost je mezi nižším manasem a takzvanou pupeční šňůrou. Kdyby v lidské postavě nebyl kama-manas, pak by embryo nebylo takto od matky odvozováno.

Přejdeme-li k vyššímu manasu, tu má stejný okultní vztah k lidskému srdci a ke krvi. Budhi má okultní vztah k lidskému hrtanu, k jícnu a hrtanu. Atma má okultní vztah k něčemu, co vyplňuje celého člověka, totiž k akaši, obsažené v člověku.

To je sedm okultních vztahů. Zaměříte-li se na ně, tu jako nejdůležitější pro naši pátou rasu musíme zdůraznit vztahy k éternému dvojitému tělu a ke

kamě. A přiberete-li k tomu, co jsem vám prve řekl o ovládní prány Atlantány – životní síla je to, co prostupuje éterné dvojité tělo, pak si řeknete, že Atlantán stál v určitém vztahu ještě o jeden stupeň níže. Jeho éterné dvojité tělo mělo ještě původní spřízněnost se vším éterným zevního světa, a tím ovládal pránu zevního světa. Tím, že člověk vystoupil o jeden stupeň výš, stala se práce o jeden stupeň nižší. Je to zákon: že dojde-li na jedné straně k vzestupu, musí na druhé straně následovat sestup. Zatímco člověk dříve pracoval z prány, musí teď pracovat na fyzické úrovni.

Teď pochopíte, jak báje o Prométheovi hluboce symbolizuje tuto okultní spojitost. Sup rozhodává Prométheovi játra. Kama je symbolizována supem; ta vlastně skutečně stravuje síly páté rasy. Sup rozhodává játra člověka, základ, a tak tato síla páté rasy rozhodává vlastní životní sílu člověka, protože člověk je připoután k nerostnému světu, k Petrovi, ke skále, ke Kavkazu. Proto musí člověk přemáhat svoji vlastní přirozenost, aby už nebyl přikován k nerostnosti, ke Kavkazu.

Pouze ti, kteří za páté kořenové rasy vzniknou jako lidští zasvěcenci, mohou spoutaného člověka osvobodit. Héraklés, lidský zasvěcenec, musí sám proniknout ke Kavkazu, aby Prométhea osvobodil. Takto však iniciovaní vyzvednout člověka z připoutání, musí se obětovat to, co je zasvěceno zániku.

Musí se obětovat člověk, jenž ještě souvisí se zvířecostí: Kentaur Cheirón. Kentaurova oběť je pro vývoj páté rasy stejně důležitá jako osvobození zasvěcenci, iniciovanými páté rasy.

Říká se, že se v řeckých mystériích předpovídala lidem budoucnost. V tom se však nechápalo neurčité, abstraktní vyprávění o tom, co by se mělo v budoucnosti stát, ale údaj těch cest, které povedou člověka do budoucnosti, co má člověk dělat, aby se vyvíjel do budoucna. A co by se mělo vyvinout jako lidská síla, podávalo se ve velkém Prométheovu mysterijním dramatu. Pod třemi rody bohů Urana, Krona a Dia je třeba si představovat tři postupné vůdčí bytosti

lidí. Uranos znamená nebe, Gáia zemi. Vrátime-li se za střed třetí rasy, Lemurů, tu ještě nemáme člověka, jež nyní známe, nýbrž člověka, jež tajná věda nazývá „Adam Kadmon“, člověka, jež ještě nepohlavního člověka, jež ještě nepatřil zemi, jež ještě nevyvinul orgány k pozemskému zření, jež ještě patřil k tomu úranskému nebi. Sňatkem Úrana s Gáiou vznikl člověk, který vstoupil do hmoty a tím se zároveň dostává do času. Kronos (Chronos, Čas) se stává vládcem druhého rodu bohů od středu lemurské doby, až do začátku doby atlantské. Vůdčí osobnosti symbolizují Řekové nejprve Uranem, později Kronem, a potom přešli k Diovi. Zeus je však ještě jedním z oněch vůdců, kteří svoji školu neprodělali na zemi. Je ještě jedním, jež patří k nesmrtelným, jak právě všichni řečtí bohové ještě patří k nesmrtelným.

Smrtelné lidstvo se má během páté rasy postavit na vlastní nohy. Toto lidstvo reprezentuje Prométheus. Teprve toto přineslo lidská umění a prvotní umění ohně. Zeus na ně žárlí, protože lidé vyrůstají ve své vlastní zasvěcenosti, kteří v šesté kořenové rase vezmou vědění do rukou. Ale lidstvo si to musí nejprve vykoupit. Proto musí jejich prvotní zasvěcenec vzít nejprve všechno utrpení na sebe. Prométheus je prvotním zasvěcencem páté kořenové rasy, ten, kdo je zasvěcen nejen do moudrosti, ale i do činu. Prodělá všechno utrpení a osvobodí ho ten, jež dozrává, aby lidstvo učinil svobodným a pozvedl je nad nerostnost.

Tak nám báje představují velké kosmické pravdy. Proto také jsem vám na začátku řekl: kdo vystoupí k třetímu výkladu, může je zase brát doslovně. Každá báje se mění, přechází z toho nejstaršího a na zcela určitém místě se změní. Toto místo je v každé báji, i to, kde je báji zase třeba brát doslovně. V báji o Prométheovi požívá sup játra. To je nutno brát zcela doslovně. Sup skutečně požívá játra páté kořenové rasy.

Je to boj žaludku s játry. V každém jednotlivém člověku se během páté kořenové rasy opakuje tento prométheovský boj utrpení. Naprosto doslovně je

třeba brát, co zde je vyjádřeno v báji o Prométheovi. Kdyby tento boj zde nebyl, byl by osud páté rasy zcela jiný.

Jsou tedy tři výklady báji: za prvé exoterně doslovné, za druhé alegorické – boj lidské přirozenosti, za třetí okultní význam, kdy zde je zase doslovná interpretace mýtů. Z toho je zřejmé, že všechny tyto báje – přinejmenším všechny, které mají takový význam – pocházejí z mysterijních škol a nejsou nic jiného než opakování toho, co se v mysterijních školách zobrazovalo jako velké drama osudu lidstva. Jako jsem vám mohl ukázat u mystérií druidů, že báje představuje Baldura, a nejinak než jako to, co se odehrávalo uvnitř mystérií druidů, tak máte v Prométheovi to, co řecký mysterijní žák prožil uvnitř mystérií, aby získal sílu a energii k životu v budoucnosti.

V. Mystérium Rozikrucianů

Berlín, 4. listopadu 1904

Mluvili jsme už o různých mýtech, jejichž obrazy obsahují ezoterní pravdy – dokud ještě nebyli zralí pro ezoterní pravdy samé – nejprve obraznou formou. Tyto obrazy se zmocňovaly kauzálního těla a takto připravovaly lidi, aby v pozdějších inkarnacích tyto pravdy chápali.

Dnes vám chci předvést takové ezoterní zpodobení, které bylo dáno, teprve před několika stoletími a ještě teď rozmanitě žije. Zpodobení je takové:

Na začátku 15. století se v Evropě objevila osobnost, která byla v Orientě zasvěcena do jistých tajemství. Byl to Christian Rosenkreutz. Dříve než tehdejší inkarnace Christiana Rosenkreutze skončila, určitý počet osobností – nebylo jich víc než deset – také zasvětil do předmětu, do něž byl zasvěcen, nakolik to tehdy bylo s evropskými lidmi možné. Toto malé bratrstvo, které se nazývalo

Bratrstvem růžového kříže – Fraternitas rosae crucis – vynášelo prostřednictvím většího, převážně zevního bratrstva určitý mýtus do světa.

Christian Rosenkreutz sám tehdy v nejhlubším nitru rozikruciánských mystérií představoval tajemství, jak je mohli vnímat pouze lidé, kteří měli nutnou přípravu. Ale jak už bylo řečeno, v malém bratrstvu nebylo jich více než deset; to byli vlastní zasvěcení rozikruciáni. Čemu učil Christian Rosenkreutz, nemohlo být sdělováno četným lidem; ale odívalo se to potom do jakéhosi mýtu. Od jeho založení na začátku 15. století se tento mýtus zhusta vyprávěl a interpretoval v bratrstvech. Vyprávěl se ve větším rámci, ale vysvětloval se jen v užším kruhu těm, kteří byli k tomu zralí.

Tento mýtus měl přibližně tento obsah:

Kdysi jeden z Elohimů stvořil člověka; člověka, kterého nazval Eva. S Evou se spojil Elohim sám a Eva porodila Kaina. Potom stvořil Elohim Jahve nebo Jehova Adama. Adam se také spojil s Evou a z tohoto sňatku povstal Abel. U Kaina máme teď co činit s bezprostředním synem bohů a u Abela s potomkem Adama, jenž byl stvořen jako člověk, a Evy. Teď pokračuje mýtus dále.

Obětní dary, jež Abel obětoval bohu Jahve, se bohu zalíbily. Nikoli však obětní dary Kainovy. Neboť Kain nevnikl na přímý příkaz Jahve. Důsledkem toho bylo, že se Kain dopustil bratrovraždy. Zabil Abela. Proto byl vyloučen ze společenství s Jahvem. Odešel do vzdálených krajin a stal se tam praotcem vlastního pokolení.

Adam se znovu spojil s Evou a náhradou za Abela se narodil Set, jenž se vyskytuje také v Bibli. Tak vznikla dvě lidská pokolení: první pocházelo od Evy a Elohima, pokolení Kainovo; a druhé pocházející od pouhých lidí, kteří se spojili na příkaz Jahve.

Z pokolení Kainova pocházejí všichni, kteří na zemi vyvolali v život umění (plurál – poznámka překladatele) a vědy, například Metuzael, jenž vynalezl

písmo, písmo tau, a Tubal-Kain, jenž učil zpracování rud a železa. Tak vzniklo v této linii, pocházející přímo od Elohima, lidstvo, jež se vzdělává v uměních a vědách.

Z tohoto pokolení Kainů vzešel také Chíram. Byl dědicem všeho, co bylo v různých generacích Kainových synů nahromaděno z vědění, umění a techniky. Chíram byl nejvýznamnější stavitel-umělec, jakého si lze představit.

Z druhé linie, z pokolení Setova, pochází Šalamoun, který se vyznamenával ve všem, co pocházelo od Jahve nebo Jehovy. Byl vybaven moudrostí světa, vším, co, může podat klidná, jasná, vytříbená moudrost u synu Jehovy. Byla to moudrost, kterou lze snad vyjádřit slovy, jež sahají člověku hluboko do srdce, může ho pozvednout, ale nebyla to taková moudrost, která, se dovede chopit bezprostředního objektu a dokáže vytvořit něco skutečného z techniky, umění a vědy. Byla to moudrost, která je bezprostředním inspirovaným darem Božím, ne moudrost vypracovaná zdola, z lidské vášně, prýšticí z lidského chtění. Ta byla u synů Kainových, u těch, kteří bezprostředně pocházeli od druhého Elohima. Byli to přesní pracovníci, kteří všechno chtěli vypracovat sami.

Šalamoun se rozhodl postavit chrám. Jako stavitele zjednal k tomu potomka Kainových synů: Chírama. Bylo to v době, kdy královna ze Sáby, Balkis, přišla do Jeruzaléma, protože se doslechla o moudrém Šalamounovi. A když přišla, skutečně byla uchválena vznešenou, jasnou moudrostí a krásou Šalamounovou. Ucházel se o ni a získal také její příslib. Tu královna ze Sáby uslyšela i o stavbě chrámu a chtěla také poznat stavitele Chírama. Když jej spatřila, pouhý jeho pohled na královnu učinil na ni nesmírný dojem a učaroval jí.

Teď se mezi Chíramem a moudrým Šalamounem rozvinulo něco, jako žárlivost. Důsledek toho byl, že Šalamoun by rád něco učinil proti Chíramovi; musel si ho však podržet, aby byl chrám dostavěn.

Nyní následovalo toto. Chrám byl až do určitého stupně dohotoven. Chybělo jen jedno, co mělo být Chíramovým mistrovským dílem: totiž Měděné moře. Toto Chíramovo mistrovské dílo měl představovat oceán, ulitý z kovu a zdobit chrám. Chíram podivuhodně seskupil všechny směsi kovů a všechno bylo připraveno k odlití. Teď se však chopili díla tři tovaryši, které Chíram při stavbě chrámu shledal jako neschopné k tomu, aby byli prohlášeni za mistry. Proto mu přísahali pomstu a chtěli zabránit zhotovení Měděného moře. Chíramov přítel, jenž se o tom dozvěděl, řekl Šalamounovi o tomto plánu tovaryšů, aby jej zmařil. Ale Šalamoun ze žárlivosti proti Chíramovi dal všemu volný průběh, protože chtěli Chírama zničit. Důsledkem bylo, že Chíram musel přihlížet, jak se celé lití rozprášilo, protože tři tovaryši smíchali lití s malou, nenáležitou látkou. Chíram se ještě snažil vzniklý oheň uhasit přilítím vody, ale tím se všechno zhoršilo. Když už byl blízko zoufalství nad nezdarem díla, zjevil se mu sám Tubal-Kain, jeden z jeho předků. Ten mu řekl, ať se klidně vrhne do ohně, že ohněm není zranitelný. Chíram to učinil a dostal se až do středu země. Tubal-Kain ho přivedl ke Kainovi, který tam byl ve stavu původního Božství. Chíram byl teď zasvěcen do tajemství ohnivého tvoření, do tajemství lití kovů a tak dále. Od Tubal-Kaina obdržel ještě kladivo a Zlatý trojúhelník, který měl nosit na krku. Potom se vrátil a nyní byl schopen Měděné moře skutečně zhotovit a mohl odlít zase uvést do pořádku.

Nato Chíram získá ruku královny ze Sáby. Avšak tři tovaryši ho přepadnou a usmrtí. Než však zemřel, podařilo se mu Zlatý trojúhelník hodit do studny. Když se neví, kde je Chíram, hledají ho. Sám Šalamoun je plný obav a chce vědět, co za tím vězí. Byly obavy, že tři tovaryši by mohli prozradit staré mistrovo slovo a proto bylo domluveno jiné. První slova, která padnou, až bude Chíram znovu nalezen, mají být novým mistrovým slovem. Když byl Chíram nalezen, mohl ještě říci několik slov. Řekl: Tubal-Kain mně slíbil, že budu mít syna, jenž bude mít mnoho synů, kteří zabydlí zemi a mé dílo – stavbu chrámu dokončí. Potom ještě naznačil místo, kde lze najít Zlatý trojúhelník. Přinesli jej a Chírama k Měděnému moři a oba uložili na zvláštním místě chrámu, do

svatostánku. Mohou je najít pouze ti, kteří chápou, co znamená celá tato chrámová legenda o Šalamounově chrámu a jeho staviteli Chíramovi.

Ted' přejdeme od legendy k výkladu.

Tato legenda představuje osud třetí, čtvrté a páté dolní rasy naší páté kořenové rasy. Chrám je chrámem tajných bratrstev, případně tím, co buduje celé lidstvo čtvrté a páté dolní rasy, a svatostánek je místem pobytu tajných bratrstev. Ta vědí, co znamená Měděné moře a Zlatý trojúhelník.

Máme tedy co činit s dvojitým lidským pokolením: s tím, které je reprezentováno Šalamounem – vlastní božskou moudrost, a s pokolením Kainovým, potomky Kainovými, kteří rozumí ohni a dovedou s ním zacházet. Tento, oheň není fyzickým ohněm, ale v astrálním prostoru hořící oheň vášní, pudů a žádostí. Kdo jsou Kainovi synové? Kainovi synové – tedy ve smyslu této legendy – jsou syny oněch Elohimů, kteří v třídě Elohimů zůstali za měsíčního údobí poněkud pozadu. V měsíčním údobí máme co činit s kamou. Tuto kamu nebo oheň tehdy prostoupila moudrost. Byly dva druhy Elohimů. Jedni se nezastavili u sňatku moudrosti s ohněm; vykročili nad ně. A když formovali člověka, nebyli už prostoupeni vášněmi, takže ho vybavili klidnou, vyrovnanou moudrostí. To je původní náboženství Jahve nebo Jehovy, moudrost zcela bez vášně. Druzí Elohimové, u nichž byla moudrost ještě spojena s ohněm měsíčního údobí, jsou ti, kteří stvořili syny Kainovy.

V Setových synech máme náboženské lidi s vyrovnanou moudrostí a v Kainových synech ty, kteří mají impulzivní element, kteří se rozohňují a dovedou vyvíjet nadšení pro moudrost. Tato dvě pokolení tvoří po všechny rasy, po všechny časy. Z vášně Kainových synů vznikla všechna umění a vědy, z proudu Abela-Seta všechna vyrovnaná zbožnost a moudrost bez nadšení.

Tyto dva typy zde byly vždycky a tak to pokračovalo až do čtvrté dolní rasy naší kořenové rasy.

Potom bylo založeno křesťanství. Tím se stala dřívější zbožnost, která byla pouze zbožností shora, zbožností naprosto bez kamy. Byla ponořena do elementu, jenž právě přišel Kristem na zemi. Kristus není pouze moudrost, je inkarnovaná láska; vznešená božská kama, která je zároveň budhi; čistě proudící kama, která nic nepožaduje pro sebe, nýbrž všem vášním dává v nekonečné oddanosti směřovat ven, je opačnou kamou. Budhi je opačná kama.

Tím se v typu lidí, kteří jsou zbožní, uvnitř synů moudrosti, připravuje vyšší zbožnost, která teď ovšem může být entuziastická. To je křesťanská zbožnost. Je především založena ve čtvrté dolní rase páté kořenové rasy. Jenže celý tento proud není ještě schopen spojit se s Kainovými syny. Zpočátku jsou ještě protivníky. Jestliže by se totiž křesťanství bezprostředně rychle zmocnilo všech lidí, mohlo by je sice naplnit láskou, ale jednotlivé lidské srdce, individuální lidské srdce by při tom nebylo. Nebyla by to svobodná zbožnost, nebylo by to zrození Krista v sobě samém jako bratra, ale pouze jako pána. K tomu musí ještě po celou pátou dolní rasu působit Kainovi synové. Působí ve svých iniciovaných a staví chrám lidstva, zbudovaný ze světského umění a světské vědy.

Tak vidíme, jak se ve čtvrté a páté dolní rase stále více vyvíjí světský element a jak celý světodějný vývoj vystupuje na fyzickou úroveň. Se světským elementem materialismu se vyvíjí to osobní, egoismus, jenž vede k válce všech proti všem. I když zde bylo křesťanství, to bylo určitým způsobem přece tajemstvím nemnohých. Ale způsobilo, že lidem během čtvrté a páté dolní rasy vysvitlo: všichni jsou rovni před Bohem. To je křesťanská zásada. Ale lidé nemohou to zcela pochopit, dokud jsou v zajetí materialismu a egoismu.

Francouzská revoluce uskutečnila pak důsledek křesťanské nauky ve světském smyslu. Spirituální nauka křesťanství: všichni lidé jsou rovni před Bohem, byla francouzskou revolucí převedena do čisté světské nauky: všichni jsou zde rovni. Nová doba to ještě více přeložila do fyzičnosti. Před francouzskou revolucí se před dvorní dámou královny Marie Antoinettě, madam D'Adhémar, objevila osobnost, která předpověděla všechny důležité scény

revoluce, aby před nimi varovala. Byl to hrabě von Saint-Germain, stejná osobnost, která v dřívější inkarnaci založila Řád rozikrucianů. Tehdy zastával stanovisko: lidé musí být světskou kulturou klidně vedeni k pravé kultuře křesťanství. Avšak světské mocnosti chtěly si dobýt svobody útokem, hmotně. Díval se sice na revoluci jako na nutný důsledek, přesto před ní varoval. On, Christian Rosenkreutz, v inkarnaci 18. století, jako strážce nejhlubšího tajemství Měděného moře a o svatém Zlatém trojúhelníku, varovně vystoupil: Lidstvo se má vyvíjet pomalu. Zřel však, co se bude dít.

To je dráha, kterou vývoj lidstva, pozorováno zevnitř, prodělává během čtvrté a páté dolní rasy naší kořenové rasy. Stavěla se lidská kulturní stavba, velký chrám Šalamounův. Avšak to, co jej má vlastně korunovat, musí ještě zůstat tajemstvím. Může to postavit jedině iniciovaný. Tento iniciovaný nebyl pochopen, bil zrazen, usmrčen. Toto tajemství ještě nemůže vyplynout na povrch. Zůstává to tajemstvím několika iniciovaných v křesťanství. Je uzavřeno v lití Měděného moře a ve Svatém trojúhelníku. Není to než tajemství Christiana Rosenkreutze, jenž byl před narozením Krista vtělený do velmi vysoké inkarnace a učinil tehdy pozoruhodný výrok.

Ted' ještě několika slovy vykreslím scénu, jak onen Christian Rosenkreutz před francouzskou revolucí zase učinil tento výrok. Řekl: „Kdo seje vítr, sklídí bouři.“ – Řekl to už tehdy, než to řekl Ozeáš a bylo to napsáno. Pochází to však od Christiana Rosenkreutze. Tento výrok: „Kdo seje vítr, sklídí bouři“, je vůdčím výrokiem čtvrté a páté dolní rasy naší kořenové rasy a měl znamenat: Osvobodíte člověka, inkarnované budhi samo se spojí s touto vaší svobodou a učiní lidi rovné před Bohem. Avšak duch (vítr znamená duch = ruach), stane se především bouří (boj všech proti všem).

Křesťanství bylo zprvu křesťanstvím kříže, muselo se vyvíjet prostřednictvím čisté světské sféry, fyzické úrovně. Kristus na kříži nebyl hned od začátku symbolem křesťanství. Když se však křesťanství stávalo stále více

politickým, stal se symbolem ukřižovaný syn Boží, trpící na kříži světového těla. Zevně jim zůstává po celý zbytek čtvrté a dále po pátou dolní rasu.

Nejprve je křesťanství vázáno na ryze hmotnou kulturu čtvrté a páté dolní rasy a jen mezi tím trvá původní křesťanství budoucnosti, jehož vlastnictvím jsou tajemství Měděného moře a Zlatého trojúhelníku. Toto křesťanství má jiný symbol; ne už ukřižovaného Syna Božího, ale kříž, ovinutý růžemi. Ten bude symbolem nového křesťanství šesté dolní rasy. Toto křesťanství šesté dolní rasy se vyvine z mystérií bratrstva rozikrucianů, které bude znát Měděné moře a Zlatý trojúhelník.

Chíram je reprezentant iniciovaných mezi Kainovými syny čtvrté a páté dolní rasy. Královna ze Sáby – každá ženská postava znamená v ezoterní mluvě duši – je duší lidstva, které se musí rozhodnout mezi vyrovnanou, ale zemi nedobývajícím zbožností a mezi moudrostí, dobývajícím zemi, to znamená moudrostí, spojenou se zemí překonáním vášní. Je reprezentantkou pravé lidské duše, která stojí uprostřed mezi Chíramem a Šalamounem, a ve čtvrté a páté dolní rase se spojí s Chíramem, protože ještě staví chrám.

Měděné moře je ona slitina, která vznikne, je-li voda přiměřeně smíchána s kovem. Tři tovaryši to neudělají správně, slitina se zkaží. Protože však Tubal-Kain odhalí Chíramovi tajemství ohně, je Chíram schopen spojit vodu a oheň správným způsobem. Tím vznikne Měděné moře. Je tím co je tajemstvím rozikrucianů. Vznikne tehdy, spojí-li se voda klidné moudrosti s ohněm astrálního prostoru, s ohněm vášně. Tím musí nastat spojení, které je „kovové“, které může být vneseno do následujících věků, přidá-li se tajemství Zlatého trojúhelníku, tajemství atma-budhi-manasu. Tento trojúhelník se vším, co po něm následuje, bude obsahem obnoveného křesťanství šesté dolní rasy. Budou to připravovat rozikruciani a potom bude to, co je symbolizováno Měděným mořem, spojeno s poznáním reinkarnace a karmy. Toto je nová okultní nauka, která zase bude vložena do křesťanství. Atma-budhi-manas, vyšší vlastní já (Selbst) je tajemstvím, které se zjeví, až šestá dolní rasa bude k tomu zralá. Pak

už nebude třeba, aby Christian Rosenkreutz zde stál jako varující, nýbrž všechno, co znamenalo boj na zevní úrovni, najde mír vlivem Měděného moře, vlivem svatého Zlatého trojúhelníku.

To je dráha světových dějin do budoucnosti. Co Christian Rosenkreutz svoji chrámovou legendou dal bratrstvy vnést do světa, je to, co si rozikruciáni stanovili jako úkol: učit nejen náboženské zbožnosti, ale také vede navenek; avšak poznávat nejen zevní svět, nýbrž i spirituální mocnosti a z obou stran vstoupit do šestého okruhu.

VI. Manicheismus

Berlín, 11. listopadu 1904

Na přání mám něco říci o zednářství. Nemůžeme je však pochopit, dokud se nevěnujeme původním, duchovním proudům, které souvisejí se zednářstvím tak, že zednářství z nich takřka vzešlo. Ještě důležitější duchovní proud než proud rozikruciánský byl proud manicheismu. Musíme tedy vlastně nejprve hovořit o tomto mnohem důležitějším hnutí a později můžeme osvětlit i zednářství.

Co o tom řeknu, souvisí s různými věcmi, které rozhodují v přítomném a budoucím duchovním životě. Abych vám ukázal, že jsou-li lidé v těchto oblastech činní, musíme – i když skrytě – stále k něčemu přihlížet, tu jen úvodem poukáži na to, že při opakované příležitosti jsem označil problém Fausta jako zvláště důležitý pro nový duchovní život. A proto je také v prvním čísle „Lucifera“ moderní duchovní hnutí uváděno do souvislosti s problémem Fausta. Tak jak jsem to v tomto článku uvedl, naráží se nikoli bezdůvodně na problém Fausta.

Abychom věci, o něž přitom jde, uvedli do souvislosti, musíme tedy nejprve vyjít od duchovního směru, s kterým se poprvé dějinně setkáváme asi v

3. století. Je to duchovní směr, jenž našel svého velikého odpůrce ve svatém Augustinovi přesto, že než přestoupil do katolické církve, byl stoupencem tohoto směru. Musíme mluvit o manicheismu, založeném osobnosti, která se sama označovala jako Mani a žila asi ve 3. století po Kristu. Toto hnutí vyšlo z oblasti, kterou tehdy ovládali králové Přední Asie; vyšlo tedy z oblastí západní Malé Asie. Tento Mani založil duchovní proud, nesený zprvu jen malou sektou, která se však stala mohutným duchovním proudem. Středověcí albigenští, valdenští a katarští jsou pokračováním tohoto proudu, k němuž také patří řád templářů, o němž ještě promluvíme, a právě tak – pozoruhodným začleněním poměrů – zednářství. Sem vlastně patří zednářství, ačkoli se spojilo s jinými proudy, například s rozikrucianstvím.

Zevní příběh, vypravovaný o Manim, je krajně prostý – říká se, že v oblastech Přední Asie žil mimořádně učený kupec. Sepsal čtyři významné spisy: za první Mystéria, za druhé Capitolu, za třetí Evangelium, za čtvrté Thesaurus. Dále se vypravuje, že při své smrti zanechal tyto spisy své vdově, Peršance. Tato vdova je zase zanechala otrokovi, kterého vykoupila a propustila. Ten byl oním Manim, jenž potom přebíral svoji moudrost z těchto spisů, ale kromě toho byl zasvěcen do mystérií služby Mithrovy. Potom vyvolal v životě toto hnutí manicheismu. Mani se také nazývá „synem vdovy“ a jeho stoupenci „synové vdovy“. On sám se však označoval jako „paraklet“, Kristem lidstvu zaslíbený Duch svatý. Musíme to chápat tak, že se označoval jako jedna inkarnace onoho Ducha svatého; nemyslil snad, že by byl samotným Duchem svatým. Představoval si, že tento Duch svatý se objevuje ve znovutěleních a označoval se jako jedno takové znovutělení.

Jim hlásanou nauku co nejživěji potíral Augustin po svém přestupu do katolické církve. Augustin stavěl svůj katolický názor proti manichejské nauce, kterou dává zastupovat osobností, již nazývá Faustus. Faustus je v Augustinově smyslu bojovník proti křesťanství. Zde je původ Goethova Fausta s jeho názorem na zlo. Jméno Faust se odvozuje až z této staré Augustinovy nauky.

O manichejské nauce se obvykle dovídáme, že se od západního křesťanství liší svým rozdílným chápáním zla. Zatímco katolické křesťanství zastává názor, že zlo spočívá v odpadnutí od Božího původu v odpadnutí původně dobrých duchů od Boha, manicheismus učí, že zlo je právě tak věčné jako dobro; že neexistuje vzkříšení těla a že zlo jako takové nikdy neskončí. Nemá tedy žádný začátek, nýbrž má stejný původ jako dobro, a také neskončí.

Poznáte-li manicheismus takto, jeví se ovšem jako něco, radikálně nekřesťanského a jako něco zcela nesrozumitelného.

Teď důkladně prozkoumáme tradice, které údajně pocházejí od samotného Maniho a přezkoušíme, oč tu vlastně jde. Zevní oporu nám podává manichejská legenda, stejně taková legenda, jakou byla nedávno vyprávěná legenda o chrámu. Všechny takové duchovní proudy, které souvisejí se zasvěcením se exoterně vyjadřují v legendách. Jenže manichejská legenda, je velká kosmická legenda, legenda nadsmyslového druhu.

Vypravuje se, že kdysi chtěli duchové temnoty zaútočit na říši světla. Skutečně se dostali až k hranicím říše světla a chtěli říši světla dobýt. Jenže proti říši světla nic nezmohli. I měli být – a zde je zvlášť hluboký rys, dobře si ho všimněte – měli být říši světla potrestáni. V říši světla však nebylo nic zlého nýbrž jen dobro. Démoni temnoty mohli být tedy potrestáni jen něčím dobrým. Co se tedy stalo? Stalo se toto: Duchové říše světla vzali část své vlastní říše a vmísili ji do hmotné říše temnoty. Tím že část říše světla byla teď smísena s říší temnoty, vzniklo v této říši temnoty něco jako kvas, kvasidlo, jež říši temnoty uvedlo do chaotického vířivého tance, čímž dostala nový element, totiž smrt. Takže se sama neustále stravuje a tím v sobě chová zárodek vlastního zničení. Dále se vypravuje, že tím, že se to stalo, právě vzniklo lidské pokolení. Prvotní, člověk je prý právě to, co bylo vysláno z říše světla, aby se to smísilo s říší temnoty a to, co nemá být v říši temnoty, překonat smrtí; překonat to v sobě samé.

Hlubokou myšlenkou, která v tom spočívá, je, že ze strany říše světla nemá být říše temnoty překonána trestem, nýbrž vlídností, ne odporováním zlu, ale smíšením se zlem, aby zlo jako takové bylo vysvobozeno. Tím, že část světla vstoupí do zla, je zlo samo překonáno.

Základem toho je takové chápání zla, jak jsem je často charakterizoval jako teosofické. Co je zlo? Není nic jiného než nevčasné dobro. Uvedu příklad, uvedený už častěji. Předpokládejme, že máme výborného klavíristu a výborného klavírního technika; oba jsou ve svém způsobu dokonalí. Technik musí nejprve postavit nástroj a pak jej předat hráči. Je-li tento dobrým hráčem, nástroje přiměřeně použije a tak jsou oba takřka dobro. Kdyby však do koncertní síně vstoupil místo hráče technik a chtěl by všelijak tlouci do klavíru, pak by byl na nesprávném místě. Tak by se dobro stalo zlem. Vidíme tedy, že zlo není nic jiného než dobro na nesprávném místě.

Jestliže by se to, co je v nějaké době mimořádné dobré, chtělo uchovat, chtělo ustrnout a dráhu toho už pokročilého chtělo omezovat, nepochybně se teď stane zlem, protože by odporovalo dobru. Předpokládejme, že by vůdčí síly měsíčního údobí, lunárního údobí, byly tam svým způsobem dokonalé a musely svoji činnost skončit, že by se ještě déle vměšovaly do vývoje. Potom by v pozemském vývoji musely představovat zlo. Není tedy zlo nic jiného než to božské, neboť v jiné době bylo to, co je v nevhodnou dobu zlem, výrazem toho, co je dokonalé, božské. V tomto hlubokém smyslu musíme chápat manichejský názor, že dobro a zlo jsou v podstatě stejného druhu, v podstatě jsou stejné ve svém začátku a ve svém konci. Chápete-li tento názor takto, porozumíte, co vlastně chtěl Mani podnítit. Na druhé straně musíme však nejprve vysvětlit, proč se Mani sám nazýval „syn vdovy“ a proč se jeho stoupenci nazývali „synové vdovy“. Vrátime-li se do nejstarších dob před naší nynější kořenovou rasou, tu byl způsob, jak lidé poznávali, získávali vědění, jiný. Z mého vylíčení atlantské doby, a teď, kdy vyjde další sešit „Lucifera“, také z mého vylíčení lemurské doby vyzorujete, že tehdy všechno vědění – částečně až do naší doby – je

ovlivněno tím, co stojí nad člověkem. Často už jsem se zmínil o tom, že teprve ten Manu, jenž se objeví v příští kořenové rase, bude skutečným lidským bratrem, zatímco dřívější Manuové byli bytosti nadlidské, téměř božské. Teprve nyní dozrává lidstvo, aby mělo vlastního lidského bratra jako Manua, jenž počínaje od středu lemurské doby spolu prodělal všechny stavy. Co se tedy vlastně děje za vývoje páté kořenové rasy? Děje se to, že toto zjevení, zjevení shora, vedení duše shora pozvolna ustupuje a přenechává lidstvo vlastním cestám, takže se stane svým vlastním vůdcem.

Duše se v každé ezoterice (mystice) nazývala „matka“; vyučující „otec“. Otec a matka, Osiris a Isis, to jsou dvě mocnosti v duši: vyučující, ten jenž představuje bezprostředně se vlévající božské, Osiris, je otec; duše sama, Isis, koncipuje, přijímá to božsky-duchovní, je matka. Během páté kořenové rasy se otec stahuje zpět.

Duše ovdověla, má být ovdovělá. Lidstvo je odkázáno samo na sebe. Světlo pravdy musí hledat ve vlastní duši, aby se samo vedlo. Všechno duševní se odevždy spojovalo se symboly žen. Proto toto duševní – které zde dnes je jako zárodek a později bude zcela vyvinuté, toto samo sebe řídící duševní, které už nemá před sebou oplodňovatele, označuje Mani jako „vdovu“. A proto se sám označoval jako „syn vdovy“.

Je to Mani, jenž připravuje onen stupeň lidského duševního vývoje, kdo hledá vlastní světlo ducha. Všechno, co od něj pochází, bylo odvoláním na vlastní světlo ducha v duši a to bylo zároveň rozhodným vzpíráním proti všemu, co nechtělo přicházet z duše, z vlastního pozorování duše. Od Maniho pocházejí krásná slova a po všechny časy byla motivem jeho stoupenců. Slyšíme: „Musíte odložit všechno, co je zevním zjevením, jež dostáváte smyslovou cestou! Musíte odložit všechno, co vám předává zevní autorita; pak se musíte stát zralými k pohledu na vlastní duši.“

Naproti tomu Augustin zastával princip – v rozmluvě, v niž činí ze sebe protivníka onoho manichejského Fausta – Kristovu nauku bych nepřijal, nezakládala-li by se na autoritě církve. Manichejec Faustus však říká: „Žádnou nauku nepřijímejte na základě autority; nějakou nauku chceme přijmout jen svobodně.“ To je vzpírání světla ducha, jež staví samo na sobě, co také bylo potom tak krásné vyjádřeno v pověsti o Faustovi.

Tento protiklad stojí vzájemně proti sobě i v pozdějších středověkých pověstech. Na jedné straně pověst o Faustovi, na druhé straně pověst o Lutherovi. Luther je pokračováním autoritativního principu, naproti tomu Faust je ten, jenž se vzpírá, jenž se opírá o vnitřní světlo ducha. Máme pověst o Lutherovi: hází kalamář ďáblu na hlavu. Co se mu představuje jako zlo, to se odstraní. A na druhé straně máme Faustovu úmluvu se zlem. Z říše světla je vyslána jiskra do říše temnoty, aby když pronikne do temnoty, vykoupila temnotu sebou samou, zlo překonala mírností. Chápete-li to takto, tu také uvidíte, že tento manicheismus se velmi dobře srovnává s naším pojetím zla.

Jak si musíme představovat spolupůsobení dobra a zla? Musíme si to vysvětlit se souzněním života a formy. Čím se stává život formou? Tím, že nalézá odpor; že se vyjadřuje nikoli najednou, v jedné podobě. Pozorujete, jak život nějaké rostliny, řekněme lilie, spěchá od formy k formě. Život lilie vybudoval, vytvořil formu lilie.

Je-li tato forma vytvořena, překonává život formu, přechází do zárodku, aby se později znovu zrodil jako tentýž život v nové formě. A tak kráčí život od formy k formě. Život sám je beztvary a nemohl by se v sobě samém vnímatelně vyžívat. Například život lilie je v první lilii, kráčí dále k druhé, třetí, čtvrté, páté. Všude je tentýž život, jeví se v omezené formě, tkajíc rozprostřený. Že se jeví v omezené formě, je překážkou tohoto obecně proudícího života. Nebylo by formy, kdyby život nebyl zadržován, kdyby nebyl zadržován ve své síle, která proudí do všech stran. Právě z toho, co zůstalo pozadu, co se mu na vyšším stupni jeví jako pouto, právě z toho vyrůstá ve velkém kosmu forma.

Co je životem, bude pokaždé objímáno jako forma tím, co zde bylo jako život v dřívější podobě. Příklad: katolická církev. Život, který žije v katolické církvi od Augustina až do 15. století, je křesťanský život. Život v ní je křesťanský. Stále znovu vyplouvá tento pulzující život na povrch (mystikové). Forma, odkud je forma? Není nic jiného, než život staré římské říše. Co bylo v této staré římské říši ještě životem, tuhne ve formu. Co zde bylo zprvu republikou, potom císařství, co tu žilo ve svých zevních jevech jako římský stát, to svůj ve formu ztuhlý život předalo pozdějšímu křesťanství až k hlavnímu městu, tak jako dříve Řím byl právě hlavním městem římské světové říše. Dokonce římské provinční úředníci pokračují v proboštech a biskupech. Co bylo dříve životem, stává se pozdější formou pro vyšší stupeň života.

Což to není právě tak s člověkem? Co je lidský život? Manasické oplodňování je dnes vnitřní život člověka, vstřípené uprostřed lemurské doby. Forma je to, co po způsobu semene přešlo z lemurského údobí. Tehdy, v měsíční době, byl kamický vývoj (od „kama“, poznámka překladatele) života člověka; teď je schránou, formou. Pokaždé je život předešlého údobí formou pozdějšího údobí. V souzvuku formy a života je zároveň dán druhý problém: problém zla a dobra, tím, že dobro dřívější doby je sjednoceno s dobrem nové doby. A v podstatě není to nic jiného než právě souzvuk pokračování s jeho vlastním zadržováním. Zároveň je to možností hmotného projevu, možnost dospět k zjevnému bytí. To je naše lidské bytí v minerální pevné zemi: vnitřní život a opožděný život dřívější doby ztuhlý v brzdící formu. To je také manichejská nauka o zlu.

Tážeme-li se z tohoto hlediska dále: Co chce Mani a co znamená výrok, že je Paraklet, duch, syn vdovy? Neznamená to nic jiného, než, že chce připravovat dobu, ve které v šesté kořenové rase bude lidstvo vedeno sebou samým, vlastním duševním světlem a překoná zevní formy, promění je v ducha.

Mani chce vytvořit duchovní proud, jenž sahá za rozikrucianství, proud, jenž pokračuje dále než proud rozikrucianů. Tento proud Maniho spěje dál až k

šesté kořenové rase, připravované od založení křesťanství. Právě v šesté kořenové rase se křesťanství teprve projeví v celé své podobě. Teprve potom zde skutečně bude. Vnitřní křesťanský život překonává jakoukoli formu, vštěpuje se zevním křesťanstvím dále a žije ve všech formách různých vyznání. Kdo hledá křesťanský život, vždycky jej najde. Vytváří formy a rozbíjí formy v různých náboženských soustavách. Nezáleží na tom, všude hledat rovnost v zevních formách výrazu, ale cítit vnitřní proud života, jenž je všude pod povrchem. Musí se však ještě vytvořit forma pro život šesté kořenové rasy. Musí být vytvořena dříve, neboť musí zde být, aby se do ní mohl vlít křesťanský život. Tato forma musí být připravena lidmi, kteří vytvoří takovou organizaci, takovou formu, aby v ní mohl nastat pravý křesťanský život šesté kořenové rasy. A tato zevní forma společenství musí vyplynout z intence Maniho, z hrstky, kterou připravuje Mani. To musí být zevní formou organizace, obec, v níž se nejprve správně uchytí křesťanská jiskra.

Z toho seznáte, že tento manicheismus bude zpočátku usilovat o to, vytvořit především čistý život; neboť má přivolávat lidi, kteří budou v budoucnosti vhodnou nádobou. Proto se kladla tak velká váha na bezpodmínečně čisté smýšlení a čistotu. Katarští byli sektou, která se od 12. století objevila jako meteor. Nazývali se tak, protože katarští znamená, čistí. Byli to lidé, kteří vzhledem k svému způsobu života a svému morálnímu chování se vnitřně a zevně snaží vytvořit čistou obec, která má být čistou nádobou. O to usiluje manicheismus. Jde méně o pěstování vnitřního života – život poplyne dál i jinak, nýbrž převážně o pěstování zevní formy života.

Teď se podívejme na to, co bude v šesté kořenové rase. Tam budou dobro a zlo protikladem ještě mnohem větším než dnes. Co nastane v pátém okruhu pro celé lidstvo, že zevní fyziognomie, kterou si každý vytváří, bude bezprostředním výrazem toho, co až dosud karma vytvořila z člověka, to nastane jako úvodní tón tohoto stavu, v šesté kořenové rase uvnitř duchovna. U těch, u nichž karma vykazuje přebytek zla, vystoupí zlo v duchovnu obzvlášť do

popředí. Potom zde budou na jedné straně lidé s mohutnou vnitřní dobrotou, s genialitou lásky a dobroty; ale na druhé straně bude zde i opak. U velkého počtu lidí bude zde zlo jako smýšlení bez pláštíku. Už nebude skryté. Zlí se budou zlem chlubit jako s něčím zvláště cenným. U některých geniálních lidí se už hlásí něco z určité slasti z tohoto zla, tohoto démonického šesté kořenové rasy. Například Nietzscheva „plavá bestie“ je takovým přízrakem předem.

Toto ryze zlé, musí být vyhozeno z proudu vývoje světa jako struska. Bude to vyhozeno do osmé sféry. Dnes stojíme bezprostředně před dobou, kdy dojde k vědomému střetnutí se zlem vlivem těch dobrých.

Úkolem šesté kořenové rasy bude zlo, co možná nejvíce zase vtáhnout do pokračujícího proudu vývoje vlivem vlídnosti. Potom vznikne duchovní proud, který neodporuje zlu, přestože bude ve světě vystupovat ve své démonické podobě. V těch, kteří budou nástupci synů vdovy, zpevní se vědomí, že zlo zase musí být vtaženo do vývoje, že však musí být překonáno nikoli bojem, nýbrž jen vlídností. Toto vydatně připravovat je úkolem manichejského duchovního proudu. Tento duchovní proud neodumře, bude vystupovat v různých formách. Vystupuje v podobách, které si ne jeden může představit, které však dnes není třeba vyslovovat. Kdyby se tento duchovní proud vztahoval výhradně k pěstování vnitřního smýšlení, nedosáhl by toho, co má být. Musí se vyjádřit zakládáním obcí, které považují za směrodatné především mír, lásku, neodporování zlu bojem a snaží se je šířit. Neboť musejí vytvořit nádobu, formu pro život, jenž se šíří i bez ní.

Teď pochopíte, proč Augustin, nejvýznamnější duch katolické církve, jenž ve svém „Státě Božím“ přímo vytvořil formu církve, vytvořil formu pro přítomnost, proč musel nutně být prudkým odpůrcem formy, která připravuje budoucnost. Zde stojí proti sobě dva póly: Faustus a Augustin. Augustin, jenž staví na církvi, na přítomné formě; Faustus, jenž chce z člověka připravovat smysl pro formu budoucnosti.

To je protiklad, jenž se vyvíjí ve 3. a 4. století po Kristu. Zůstává zde a vyjadřuje se bojem katolické církve proti templářům, rozikrucianům, albigenským, katarským a tak dále. Všichni jsou vymýceni ze zevní fyzické úrovně, ale jejich vnitřní život působí dále. Později se zase projeví protiklad oslabenou, ale stále ještě prudkou formou ve dvou proudech, zrozených ze samotné západní kultury, jako jezuitismus (augustinismus) a zednářství (manicheismus). Ti, kteří na jedné straně bojují, všichni si, to uvědomují, katolíci a jezuité vyšších stupňů; avšak z těch na druhé straně, kteří bojují v duchu Maniho, si to uvědomují jen někteří, uvědomuje si to pouze špička hnutí.

Tak v posledních stoletích stojí proti sobě jezuitismus (augustinismus) a zednářství (manicheismus). To jsou děti starých duchovních proudů. Proto máte jak v jezuitismu, tak v zednářství pokračování stejných ceremonií při zasvěcování, jako ve starých proudech. Zasvěcení církve v jezuitismu má čtyři stupně: *coadjutores temporales*, *scholares*, *coadjutores spirituales*, *professi*. Stupně zasvěcení ve vlastním okultním zednářství jsou podobné. Jsou souběžné, sledují však zcela rozdílné směry.

VII. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy

První přednáška

Berlín, 2. prosince 1904

Dnes vám chci poskytnout krátký vhled do různých ritů a řádů zednářství, jak už jsme se domluvili. Přirozeně mohu vám sdělit to nejpodstatnější v zednářství, protože tato oblast je příliš obsáhlá a na věci lpí nekonečně mnoho nepodstatného.

Základ celého zednářství musíme rovněž spatřovat v Chíramu-Abiffovi nebo Aden-Chíramovi v legendě o chrámu, o niž jsem už mluvil, když byla řeč o

řádu rozikrucíánů. Všechno, co se nazývá tajemstvím a tendencí zednářství, je vyjádřeno v této legendě o chrámu. Vede nás k jakési genezi, k nauce o původu člověka. Nechtě tedy podstatné rysy této legendy o chrámu ještě jednou projdou kolem naší duše.

Jeden z Elohimů se spojil s Evou a z tohoto sňatku božského stvořitele s Evou vzešel Kain. Potom jiný Elohim – totiž Jehova nebo Adonai – stvořil Adama, kterého si musíme představovat jako původního člověka naší třetí kořenové rasy. Tento Adam se teď spojil s Evou a z tohoto sňatku vzešel Abel. Máme tedy v původu lidského pokolení dvě východiska: Kaina, přímého potomka jednoho z Elohimů a Evy, a Abela, jenž takřka s pomocí božsky stvořeného člověka, Adama, je původní člověk Jehovy.

Celé pojetí, které je základem dějin stvoření v legendě o chrámu, vychází z toho, že Jehova chová jakési nepřátelství ke všemu, co přichází od jiných Elohimů a jejich potomků, synů ohně – tak se v legendě o chrámu nazývají potomci Kainovi, a že podnítil nesvár mezi Kainem a jeho pokolením a Abelem a jeho pokolením. Důsledek toho byl, že Kain usmrtil Abela. To je prvotní nepřátelství, jež trvá mezi těmi, kteří mají své bytí jako jakýsi božský dar, a těmi, kteří všechno vydobývají sami. Že Abel Bohu Jehovovi obětuje zvířata, Kain však plody země, ukazuje i v Bibli protiklad mezi Kainovým pokolením a Abelovým pokolením. Kain musí těžkou prací vydobývat ze země plody, to, co je nutné pro člověka, Abel bere to, co už žije, co už je připraveno k životu. Pokolení Kainovo vytváří takřka z neživého živé. Abel bere už to živé, jemuž je život již vdechnut. Abelova oběť je Bohu příjemná, avšak Kainova nikoli.

Vidíme tedy, že v Kainovi a Abelovi jsou charakterizovány dva druhy lidstva. Jedním druhem je ten, jenž bere, co připravil Bůh, druhým svobodné lidstvo – je ten, jenž obdělává půdu a s námahou se snaží získat živé z neživého. Za takové syny Kainovy se považují ti, kteří chápou tuto legendu o chrámu a chtějí ve smyslu této legendy žít. Z Kainova pokolení pocházejí všichni, kteří vytvořili původní lidská umění a vědy: Tubal-Kain, vlastní původní stavitel a bůh

kovářů a nářadí; a také onen Chíram-Abiff nebo Adon-Chíram, hrdina legendy o chrámu. Tohoto Chírama povolá Šalamoun, proslavený moudrosti, patří tedy k pokolení Abelových dětí, které obdržely svoji moudrost jako dar od Boha. Máme tedy na dvoře Šalamounově zase obnovený protiklad: moudrého Šalamouna a svobodného dělníka Chírama, jenž si svoji moudrost získal prací.

Šalamoun povolá na svůj dvůr Balkis, královnu ze Sáby, a když se objeví na dvoře, vidí v Šalamounovi něco jako sochu, vytvořenou ze zlata a drahokamů. Jako bohy darovaný lidstvu, tak monumentálně se jeví královně ze Sáby. Když obdivuje velké dílo, šalamounský chrám, chce poznat i stavitele a také ho pozná. Pouhým pohledem, jenž na ni stavitel vrhne, pozná Balkis celou Chíramovu hodnotu. Šalamouna se ihned zmocní jakási žárlivost na Chírama. Ta se obzvláště zvětší, když Balkis, královna, žádá, aby ji byli předvedeni všichni dělníci, kteří se podíleli na stavbě chrámu. Šalamoun prohlásil, že to není možné; naproti, tomu Chíram to povolil. Postaví se na pahorek, udělá mystické znamení tau a nato sem proudí všichni dělníci. Vůle královny je splněna.

Šalamoun proto také nechce bránit Chíramovým pronásledovatelům, nevystoupí proti nim. Syrský zedník, fénický tesař a hebrejský důlní dělník smýšleli o Chíramovi nepřátelsky. Neboť tito tři tovaryši se vůbec nemohli od Chírama-Abiffa dozvědět slovo mistra. Slovo mistra je to, co by tovaryše učinilo schopnými, stavět skutečně samostatně. Toto slovo mistra je tajemství, udílené pouze schopným. Rozhodli se tedy, že mu něco provedou.

Příležitost k tomu se naskytla, když Chíram-Abiff chtěl ulít Měděné moře, svůj mistrovský kus. Pohyb formy měl být uchován ve formě. Vzdouvající se moře mělo být živě, umělecky uchováno v nehybné formě. To je to důležité. Tři tovaryši se domluvili, že něco při lití provedou, takže místo aby se srazilo ve formu, rozšířilo se do okolí. Nato chtěl Chíram přilitím vody ohnivé lití zastavit, čímž však se kov rozstříkal do vzduchu a jako ohnivý déšť se strašnou silou zase padal dolů. Avšak náhle se rozlehl hlas: Chírame! Chírame! Chírame! – Tento hlas ho vyzval, aby se vrhl do ohnivého moře. Učinil to a klesal stále hlouběji až

ke středu země, kde je původ ohně. Zde zastihl dvě postavy: praotce Tubal-Kaina a Kaina samého. Kain ozařován paprsky Luciferovými, andělem světla. Tubal-Kain předal Chíramovi své kladivo, které mělo kouzelnou moc všechno zase spravit, a řekl mu: Budeš mít syna, jenž bude mít kolem sebe národ vědoucích, a budeš praotcem těch, kteří přicházejí z ohně, jenž činí moudrým a duchaplným. – Pomocí kladiva bylo Měděné moře zase spraveno.

Chíram se pak před městem znovu setkal s královnou Balkis. Stala se jeho chotí, nemohl však zažehnat žárlivost Šalamounovu a pomstu tří tovaryšů, kteří ho zabili. Pouze trojúhelník, do něhož bylo vryto slovo mistra, mohl ještě zachránit tak, že jej ponořil do hluboké studny. Potom byl pohřben a na jeho hrobě zasazena ratolest z akátu. Ta Šalamounovi prozradila hrob. I trojúhelník se našel. Byl uzamčen a zahrabán. Jen nemnozí znají to místo. Bylo dohodnuto. První slovo, které padne po nalezení mrtvoly, budiž novým slovem mistra. Nové mistrovo slovo je tím, které se stalo mistrovým slovem zednářů. Svůj původ určitým právem odvozují od této legendy o chrámu, od oněch dávných dnů, kdy král Šalamoun zbudoval chrám jako trvalý pomník toho, co představuje tajemství páté kořenové rasy.

Musíme pochopit, co se může v zednářství pro lidstvo získat, čemu se lze naučit. Není to tak snadné. Nejedem, kdo se něco dozví o složitých zasvěcovacích citech zednářství, se ptá: „Není to něco nadmíru triviálního a malicherného, co se zde odehrává jako zasvěcovací ceremonie?“

Předvedu vám to teď na přijímacím ritu janského zednářství. Představte si, že by se někdo rozhodl stát se janským zednářem. Jsou zde tři stupně: učedník, tovaryš a mistr. Po těchto třech stupních začínají vyšší stupně, které uvádějí do okultních poznatků. Vylíčím vám, jak je někdo přijímán do stupně učedníka. Když je poprvé zaveden do zednářského chrámu, zavede ho bratr dohlážitel nejprve do temné místnosti. Zůstane tam několik minut sám, aby se oddával svým myšlenkám. Potom se mu odeberou všechny kovové předměty, které má při sobě ze zlata, stříbra a jiných kovů, na koleně se mu natrhne šat, pak se mu na

levé nože sešlápne pata. V tomto stavu je zaveden do jiné místnosti ke shromážděným bratřím. Pak mu pověsí kolem krku šňůru, a když mu odhalí hrud', podrží mu před hrudí tasený meč. V tomto stavu vstoupí před mistra. Mistr se ho zeptá, zda ještě trvá na tom, aby byl přijat. Potom je ještě vážně napomínán a v další přípravě mu vysvětlí sešlápnutí paty a tak dále. Musí odložit tři věci. Chová-li tyto tři věci, nikdy se nemůže stát zednářem. Práví se mu: Chováš-li v nějakém stupni zvědavost, pak ihned opust' dům. Jako, druhé se mu praví: Bojíš-li se poznat všechny chyby a nedostatky, tu ihned opust' dům. A jako třetí se mu praví: Nedovedeš-li se vzchopit k tomu, abys přehlížel veškerou nerovnost lidí, tu ihned opust' tento dům. Tyto tři věci se od každého požadují co nejpřísněji.

Potom před ním drží jakýsi rám, jímž je prohozen, zároveň je vyvolán nepříjemný hluk, takže proletí rámem s velmi nedobrymi pocity. Přitom se na něj volá, že padl do pekla. V okamžiku, kdy dopadne, přibouchnou se padací dveře, takže má sugesci, jakoby se nacházel ve zcela zvláštním prostředí. Potom mu maličko natrhnou kůže, takže vytéká krev, okolo stojící zároveň vydávají bublavé zvuky, takže se domnívá, že ztrácí mnoho krve. Pak mistr třikrát poklepe kladivem. Co od této chvíle v lóži uslyší, musí co nejpřísněji považovat za tajemství. Kdyby něco z toho prozradil, změnila by se jeho příslušnost k zednářství v nápoj, jemu podaný: z jedné strany sladký, z druhé hořký. Nápoj je v umělecké nádobě, takže nápoj se z jedné strany může stát sladký a otočením nádoby hořký. Symbolizuje to, jaký účinek může mít pro něho zrada.

Když se to stalo, je ve spoře osvětleném prostoru přiveden před schody. Tyto schody jsou zařízeny tak, že se pohybují; tím vzniká dojem, že člověk sestoupil velmi hluboko, zatímco ve skutečnosti sestoupil jen málo. Je tomu stejně, když padá. Padá jen málo, myslí si však, že spadl do hluboké studny. Když je zde, oznámí mu, že to je pro něho důležitá etapa. Mimo to zavázali mu před schody očí. Pak se k bratru dohlížiteli nesou slova: Bratře dohlížiteli, považuješ uchazeče za hodného ke vstupu do zednářství? Řekne-li ano, je

tázán: Co očekáváš od vstupu pro něho? Odpoví: Světlo! Nato kandidátovi sejmou pásku z očí a nalézá se v osvětleném prostoru. Teď přichází základní otázka: Znáš svého mistra? Odpoví: Ano, má žlutou kazajku a modré kalhoty. – Modrý znak, hmátnutí a slovo. Znak je symbol, podobně jako okultní znaky ... *chybí text* ... Hmátnutí záleží v tom, že se mu ukáže zvláštní hmat, jímž musí zdravít lidi. Hmaty jsou jiné u tovaryše a jiné u mistra. Také slovo je různé podle stupně. Nenáleží mně, abych „slova“ řekl.

Potom je dotyčný připuštěn k učednictví. Při vstupu je ještě otázán. Jak jsi starý? Odpoví: Ještě ne sedm let. Musí ještě prodělat sedm učednických let a pak to pokračuje ke stupni tovaryše.

Je-li někdo tak daleko, že může postoupit k mistrovství, tu je zasvěcení poněkud obtížnější. Avšak to podstatné záleží v tom, že to, co je obsaženo v legendě o chrámu, se na dotyčném skutečně vykoná. Kdo se chce stát mistrem, je zaveden do jedné z místností lóže, kde se musí položit do rakve a prodělat soud stavitele Chírama. Pak mu sdělí znak, hmat a slovo. Jako slovo to, slovo, vyřčené jako slovo mistrovo při nalezení Chíramovy mrtvoly. Poznávací znamení jsou u mistra nesmírně složitá. Rozpoznání se děje pomocí četrných forem a pohybů.

Zednářští mistři nazývají sami sebe „děti vdovy“. Tak se toto společenství mistrů bezprostředně odvozuje od manichejců. Promluvím ještě o spojitosti manichejství se zednářstvím.

Úloha zednářství souvisí s úlohou celé naší páté kořenové rasy. Z hlediska dnešního racionalistického člověka můžete přirozeně všechno, co jsem řekl o dění a ceremoniích považovat za cetky, maškarádu a komedii. Ale tím není. Všechny věci, které jsem řekl, jsou postupy, zevně symbolické, ale v jistém smyslu vypodobnění starých okultních postupů, jež se uskutečňovaly v mystériích, a sice přímo na astrální úrovni. Tedy takové postupy, jak se uskutečňují u zednářů, uskutečňují se v mysterijných chrámech na astrální

úrovni. I zasvěcení mistra, vložení do rakve a tak dále je skutečně něco, co se odehrává na vyšší úrovni. V zednářství se to však uskutečňuje symbolicky.

Ted' se můžeme zeptat: K čemu to je? Zednář má si být vědom toho, že na fyzické úrovni se má pracovat tak, aby se udržovala spojitost s vyššími světy. Je rozdíl, jste-li v nějakém společenství, které si nějak cení symbolů, jež vedou k vyššímu společenství. Zednář nemá snad jiné myšlenky než obyčejný člověk, ale zednář má jiné city. Cit je spojen se symbolickými postupy, a není lhostejné, zda je, či není vyvolán takový pocit, takový cit, protože odpovídá určitému rytmu na astrální úrovni.

Smysl prvního úkonu – odebrání kovových předmětů – je: Člověk nemá mít na sobě nic, čeho si sám nevydobył prací. Vnímat to je důležité a podstatné pro toho, kdo už byl upozorněn na význam symboliky. Má také mít trvalou vzpomínku na roztržení kalhot na koleně. Má myslet na to, že se má stavět do světa tak, jako by se měl postavit před lidstvo zcela nahý. Stejně tak má mu sešlápnutí paty trvale připomínat, že ač bude silný v zednářství, přesto má Achillovu patu. Všechny další úkony mají v podstatě takový význam, především v souvislosti s oním hrůzným pocitem, vyvolaným tehdy, když se hrudi dotýká ostře nabroušený chladný meč. Je to pocit, jenž se po delší dobu zhušťuje v sugesci, takže si v důležitých okamžicích vzpomíná, že má mít jakousi chladnokrevnost. Přebírat celou odpovědnost za to, co děláme, má být symbolizováno tím, že se mu kolem krku zavěsí šňůra, kterou lze vždy utáhnout. Duchapřítomnost se má vsugerovat tím, že se vyvolávají procedury s padacími dveřmi, schody a tak dále. To jsou určité postupy, avšak v mystériích vykonávané zcela jinak, protože se vykonávají v astrálním prostoru.

Učedník musí potom složit přísahu. Všechno je při tom strašidelné, temné, prostor osvětluje pouze několik plaméneků. Tuto přísahu si prosím uvědomte v celém jejím dosahu: „Přisáhám, že nikdy nic nevyzradím podle slova, znaku, dotyku z toho, co mně bude od této chvíle v lóži sděleno. Prozradím-li něco, dovoluji každému z bratrů, aby mně prořízl hrdlo a vyrval jazyk.“ Tuto přísahu

skládají učedníci. Ještě strašnější je tovaryšská přísaha, která dovoluje rozříznout hrud, vyrvat srdce a předhodit je ptákům. Mistrova přísaha je tak strašná, že ji nelze opakovat.

Tyto věci jsou zde proto, aby vyvolaly určitý rytmus pocitů v astrálním těle. Důsledek toho je, že duch člověka je ovlivňován jistým způsobem. Toto ovlivňování ducha intuitivním způsobem bylo ve starých dobách – zednářství je skutečně prastaré – vlastním účelem zednářského zasvěcení.

Zednáři byli v dávných dobách opravdu zedníci. Vykonávali všechno, co patří k zednictví. Byli staviteli chrámů, budovateli veřejných budov v Řecku. V Řecku se nazývali Dionysiae. Byli to ti, kteří ve službě Dionýsově stavěli chrámy a veřejné budovy. V Egyptě to byli stavitelé pyramid, ve staré římské říši budovatelé měst. Ve středověku to byli stavitelé dómů a katedrál. Od 13. století stavěli také nezávisle na duchovenstvu. Teprve od té doby vznikl výraz zednář. Předtím byli ve službách náboženských obcí. Byli vlastně staviteli.

Vyjděme od myšlenky, že byli staviteli pyramid, mysterijných chrámů, kostelů, snadno se přesvědčíte – zejména přečtete-li si Vitruva, že způsob, jakým se kdysi studovalo stavitelské umění, se zcela liší od našeho. Nestudovalo se jako dnes, že se věci propočítávaly, nýbrž co bylo sdělováno, byly určité intuice, vyjádřené symboly. Přečtete-li si v „Luciferovi“, jak stavěli Lemurové, jak to dovedli, pak začnete tušit, jak se tehdy stavělo. Dnes už se tak stavět nedá. Překvapení a s obdivem stojíme před čínskými stavbami, před stavbami Babyloňanů a Asyřanů, a víme přece, že neznali matematiku naší doby. Máme podivuhodné dílo inženýrského umění v Mörisově jezeře v Egyptě; jezero, vybudované proto, aby se zadržovala voda a v čas potřeby se rozváděla umělými kanály. Nebylo vybudováno s dnešním inženýrským uměním. Také obdivuhodná akustika, zabudovaná do starých staveb, mohla se provádět tak, jak to dnešní stavitelské umění stále ještě nedokáže. Dovedlo se tedy stavět intuitivně, nikoli racionálně-rozumově.

Celé toto stavitelské umění bylo ve vztahu k poznání celého vesmíru. Vezmete-li míry egyptských pyramid, tu mají spojitost s jistými mírami nebeského prostoru, vzdáleností hvězd v nebeském prostoru. V takových stavbách byla zobrazena celá konfigurace nebeského prostoru. Byla zde souvislost jednotlivé stavby s nebeským dómem. Onen tajuplný rytmus, jež poskytuje pohled na hvězdy, díváme-li se nejen očima, ale intuitivním pohledem, jenž se otevírá ve vyšších vztazích, v rytmických vztazích, ten původní stavitelé vbudovávali do svých staveb, protože stavěli z vesmíru.

Tento způsob stavebního umění se tehdy sděloval podobně, jako se dnes ještě jistým divokým národům dostává zcela jiného vyučování v lékařském umění, než jaké je naše. Naše vyučování je vyučování rozumové. U divokých národů není lékař vzděláván jako u nás, nýbrž tím, že se u něj tříbí jisté okultní síly. Musí se podvolit tělesné kázni, která se nervózním a choulostivým lidem naší kultury jeví jako něco příšerného. Vychovává ho k necitlivosti vůči slasti a bolesti, a kdo je vůči nim necitlivý, zároveň vyvinul v sobě okultní síly. Původní velikost v tříbení astrálního těla byla schopná vést k oné velké síle, označované jako vlastní královské umění, převzaté už z velkých symbolů nebeského vyměřování.

Tak si můžete představit, co je zednářství, a uznáte, že muselo vyrůst ze svého vlastního úkolu. Muselo svůj význam ztratit tou měrou, nakolik se svět stal racionalistickým. Svůj význam mělo v době, kdy se čtvrtá dolní rasa ještě vyvíjela. Pátá rasa způsobila, že zednictví ztratilo svůj význam. Teď už zednáři nejsou zedníky. Teď mohou být přijati všichni. Pro okultistu mají symboly reálný význam. Symbol, jenž je pouze symbolem, pouze obrazem, nemá význam; význam má jen takový, jenž se může stát skutečností. Působí-li symbol na duchovního člověka tak, že se tím uvolní intuitivní síly, pak je skutečným symbolem. Dnes tvrdí zednáři, že mají symboly, které znamenají to a ono. Okultní symbol je však takový, jenž zasahuje do vůle člověka a přechází do astrálního těla. Zednářství ztratilo svůj význam v té míře, v jaké se naše kultura stala kulturou rozumovou.

O vztazích k manicheismu ... *chybí text* ...

Potom jsou ještě vysoké stupně, jichž je až devadesát, až šestadevadesát, které začínají teprve u čtvrtého stupně. Z těch nižších význam pozvolna ustoupil do vyšších stupňů. Něco jako usazenina zůstalo v tom, čemu se „Roayl Arch“, co je i dnes ještě v zednářství. Promluví pak ještě o těchto světlých stránkách a několika stinných stránkách.

VIII. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy

Druhá přednáška

Berlín, 9. prosince 1904

Posledně jsem něco řekl o zednářství a také dnes něco o něm povím. Prosím, abyste přihlíželi k tomu, že jsem v poněkud jiné situaci než vůči jiným materiálům, o nichž jsme pojednávali a ke kterým se ještě vrátím, protože vlastně mluvím jen o tom, co znám z nějak uzpůsobeného vědění vlastní povahy; zatímco zde musím předem zdůraznit, že jako nezednář mohu o zednářství mluvit výhradně z teosofického stanoviska, a že o tom, co zednářství skutečně je, musel by vpravdě mluvit zednář. Sice by to neudělal; ale to není z jiných důvodů dost dobře možné vysvětlit. Zároveň prosím, abyste věci, které řeknu, brali s rezervou.

Když jsem řekl, že o zednářství v jeho nejvnitřnější podstatě může mluvit jedině zednář, tu prosím přihlížejte k tomu, že pravděpodobně přes všechno takového zednáře na evropské pevnině vůbec není. Zdá se vám to divné, ale je to tak. Zednářství je už od 18. století ve zcela zvláštním stavu, a všechno, co jsem posledně vyprávěl, chápejte prosím tak, že věci by pravděpodobně tak vypadaly, bylo-li by zednářství ještě takové jako v 16., 17. století. Protože však tomu tak není, je zednářství takřka jen jakousi slupkou, k níž chybí pravý obsah. Dá se

srovnat se zkamenělou rostlinou, která vlastně už není to, co tvoří rostlinu, ale jen jakousi skořápkou nebo škrálopem, jenž je vytvořen něčím jiným.

Obyčejné, takzvané janské zednářství vůbec nepřichází v úvahu v tom, o čem budeme mluvit. Neboť toto janské zednářství se svými třemi stupni – učeň, tovaryš, mistr – začalo na základě charty v Kolíně v roce 1535. Dnes vlastně v podstatě není nic jiného, než sdružení k vzájemnému povzbuzování vzhledem k poněkud vyššímu vzdělání a školení, sdružení, v němž se členové vzájemně podporují a povzbuzují. Tyto první tři stupně jsou ovšem takřka jen poslední zbytky původních třech zednářských stupňů. A kdyby se postupovalo jako dříve – neděje se to -, byli by učedník, tovaryš a mistr zasvěcováni tak, jak jsem to posledně popsal. Naprosto je to předpis, aby byli takto zasvěcováni. Ale jen malá část ví, že tyto předpisy existují, a ještě menší část ví, co tyto předpisy znamenají. Všechno, co jsem řekl o účinku ceremonií na astrální úrovni je něco, co je janskému zednářství naprosto nejasné.

Tři jmenované stupně mají jak lóže v Anglii, tak v Německu. A všechny jsou vlastně v tom stavu, jež jsem právě popsal. Přesto je zde možnost už uvnitř těchto tří stupňů, prostě tím, že symboly tu jsou, vidět na základ hlubší moudrosti. Důkazem může pro vás být, že zednář, kterého dobře znáte podle jména, mluvil také ke svým bratřím v lóži takovým způsobem, který v podstatě představuje zárodek jeho teosofického vědomí; že v určitém smyslu pronášel teosofická slova, jichž však přece mohl v tehdejší době použít v zednářské lóži. Tento zednář je Goethe.

Jako teosofové ihned shledáte něco nesmírné spřízněného, přečtu-li vám dvě sloky ze zednářské básně, určené jeho bratřím v lóži:

Leč z nadsvětských zemí

doléhá k sluchu

hlas mistrů, hlas duchů:

Silami všemi jen k dobru se neste!

Zde, ve věčna klíně

věnce se pletou.

Těm na skrání vzkvetou,

kdo žijí činně.

My kážeme vám: doufat!"

(Přeložil O. Fischer)

Goethe zde mluví o mistrech a říká to v lóži, protože – přesto, že ví, že ti, kteří v lóži kolem něho sedí, vůbec netuší hloubku slov -, protože přece také ví, že prostředí, které zednářská lóže má, okolí symbolů, produkují chvění, jež působí na astrální tělo a že tím přece jen mají určitý účinek. To je něco, na čem i dnes ještě staví ti, kteří vědí, že ve vědomí zednářů je z toho velmi málo.

Trochu víc vědí ti, kteří jsou přes první tři stupně vedeni k vyšším stupňům. První z těchto stupňů je stupeň královského umění, stupeň Royal-Arch. Tento stupeň je charakterizován tím, že dotyčná „kapitula“ nebo „sdružení“ má už zcela určitou organizaci, chová už hlubší význam. V tomto stupni nemůže totiž být ve shromážděních, zejména v těch, kdy má být do tajemství zasvěcen někdo nový, nikdy víc přítomných než dvanáct takzvaných účastníků; takže skutečně – tak jak tomu je v okultních bratrstvech – reprezentují něco, co sami nejsou, ale něco, co tajuplně žije mezi nimi. Nemají být osobami, ale mají reprezentovat vlastnosti.

První, jenž reprezentuje to, co má být nejdůležitější v kruhu dvanácti, se jmenuje Zerubabel. Je vůdcem podobně jako slunce. Z něj vyzařuje světlo, které

má přecházet na ostatní. Musí být nejrozumnější a měl by být také poněkud uveden do podstaty a významu tajných věd. U dnešních zřízeních Royal-Arch je zřídkakdy. Popisují tedy vlastně ideální případ, který může nastat jen vzácně – jsou-li zde vhodní lidé.

Pak se připojují dva další druhové: velekněz Ješua a prorok Ageus, kteří spolu se Zerubabelem tvoří veleradu. Potom je tu první a druhý hlavní host, pak oba písaři Ezdráš a Nehemijáš. Další je pak pokrývač nebo vrátný lóže, a potom zde jsou takzvaní nižší hosté. Vůbec jich nemůže být více než dvanáct. Těchto dvanáct představuje dvanáct znamení zvěrokruhu. Celek má představovat obraz dráhy slunce dvanácti znameními zvěrokruhu. To už připomíná to, co jsem vám vylíčil, že zedníci vycházeli ze zobrazování astronomických světových zákonů v jednotlivých stavbách, v dómu, katedrálách a tak dále.

Místo schůzky – přičemž to zase nemusí pokaždé tak být – je čtvercový prostor s klenbou, která je modrá a pokrytá hvězdami, skutečně představuje jakýsi hvězdný prostor. Rozmístění účastníků, musí být při ceremonii zcela přesně stanovené. Neofytové, kteří vstoupili jako poslední, stojí na severu, protože ještě nemohou snést teplo. Na východě stojí Zerubabel, na západě stojí velekněz Josua a prorok Aeus. A na jihu stojí tak, že se ovinuli lanem; každý se ovinul lanem třikrát. Stojí v odstupu tři až čtyř decimetrů, pak se lano ovine kolem dalšího, a tak dále.

Kdo je uváděn do tohoto čtvrtého stupně zednářství, jenž je první z vyšších stupňů a v mnohých krajích ještě dnes podává pojem o tom, co legenda o chrámu skutečně znamená, musí projít kolem tří závěsů. U každého z těchto závěsů se mu sdělí jedno z tajemství. Přitom se také vždycky sděluje skrytý smysl určitých veršů z Mojžíšových knih. Když prošel kolem třech závěsů, sdělí se mu tajemství znaku tau a potom se mu řekne takzvané posvátné slovo, slovo mistra, podle něhož se poznávají dotyční členové 4. stupně. Pak se mu především v prvním vyučování vysvětlí, jak je zednářství staré. O tom se janští zednáři obvykle nedozví, nebo slyší-li to, vůbec něco takového nechápou. Dějiny zednářství se

totiž vysvětlují takto: První skutečný zednář (Maurer – zedník i zednář) byl Adam, první člověk, který po vyhnání z ráje měl mimořádnou znalost geometrie a byl prvním zednářem proto, že jako první člověk pochází bezprostředně ze světla. Vlastní, hlubší původ spočívá však před vznikem člověka. Původ spočívá ve světle, a světlo předcházelo lidstvo.

To je mimořádné hluboké a pro toho, kdo to dovede pochopit, poukazuje to na to, co teosofická moudrost zase zpřístupnila tím, že líčí vznik pozemskosti vlivem dvou prvních kořenových ras až k třetí rase. Kdo toto přijme v zednářství, přijímá něco nesmírně významného. Ale tak tomu je pouze u malého počtu, protože dnes se zednářství takřka zvrhlo. Je to tím, že se už od 16. století málo chápal vlastní význam zednářství, totiž to, že chrám má být budován tak, že jeho rozměry zobrazují velké nebeské vztahy, že dom má být postaven tak, že jeho akustika reprodukuje něco z harmonie sfér, z čehož vlastně pochází akustika.

Na toto původní zření se ponenáhlu zapomnělo. Tím se stalo, že v první polovině 18. století, kdy Desaguliers v Anglii zednářství zase sjednotil, už se dost dobře nevědělo, že slovo je nutno brát doslova, že se skutečně jedná o zednictví, že zedník byl skutečně ten, kdo dovedl stavět kostely a chrámy a vyšší budovy podle nebeských zákonů a do těchto staveb vkládal nikoli pozemské, nýbrž nebeské vztahy.

Toto intenzivní zření a reprodukce se v zednictví ztratily; zapomnělo se na to, že je něco jiného, mluvit o domě, jenž řeč zcela určitým způsobem akusticky odráží a tím působí jinak. Ti, kteří ve středověku stavěli veliké dómy, byli velcí svobodní zednáři. Byli si vědomi toho, že na tom je závislé, aby slovo, vyslovené knězem, se správně odráželo od jednotlivých zdí, že tím celá obec žila v moři zvuků, které se vlnilo ve smysluplných a významuplných záchvěvech, jež měly ještě větší význam pro astrální tělo než pro fyzické ucho. To se všechno ztratilo a v nové době se to muselo ztratit. To je smysl toho, když jsem řekl, že dnes je zde už jenom slupka z toho, co zednářství dříve znamenalo.

Kromě těchto janských stupňů existují také ještě vysoké stupně. A sice zejména větší společenství ve Velké Británii, Americe, Itálii, Egyptě a Orientě – zvláště ta, která se nazývají orientální zednářství, zednářství Memphis mají tyto vysoké stupně v poměrné úplnosti. Také v Německu, kde v zednářství Memphis-Misraim je oddělení, které souvisí se zednářstvím na celém světě, zpracovávají se vysoké stupně. Jenže v Německu se v janském zednářství ví o vlastním významu vysokých stupňů tak málo, že janští zednáři v Německu považují vysoké stupně za nesmysl. Německý Velký Orient je tudíž nucen vlastně jen janské zednářství připouštět jako zednářství.

Vzhledem k tomu jsou veliké rozdíly mezi zednářstvím v Německu a v Anglii nebo Velké Británii. V zednářství ve Velké Británii je to tak, že na základě toleranční smlouvy, z r. 1813 vzniklo jakési vyrovnání mezi janským zednářstvím s jeho třemi stupni a vysokými stupni, takže lze jako učedník vstoupit do janského zednářství a postupovat od 4., 5., 6., stupně, tedy do vysokých stupňů. Janské stupně se Anglii připočítávají, v Německu nikoli. Německý Velký orient řádu Memphis-Misraim zpracovává tudíž tři nejspodnější stupně sám. Zednář Orientu musí tudíž předem získat tři stupně, musí se také zavázat, že vystoupí alespoň až k 18. stupni. Dříve nesmí ustat. Německý janský zednář nebude tedy připuštěn k vysokým stupňům zednářů Orientu. Toto zednářství Orientu je stupňovitým školením v okultismu. Jak jsem řekl posledně, je obrazem školení vyšších stupňů – připojují se ke stupňům Royal-Arch, v němž se prodělává jakési astrální školení, které pokračuje až do 18., 20. stupně. Potom se prodělává jakési mentální školení, školení, jež vede ke způsobu života na mentální úrovni. To jsou potom stupně až do 60, 70 stupňů, a pak nastává nejvyšší školení nebo nejhlubší školení, které lze vykonat prostřednictvím Velkého orientu až do 96. stupně.

V Německu je jen málo těch, kteří vystoupili až k 96. stupni. Ale přesto je zde něco, co vám ihned dokáže, jak má dnes zednářství už málo z toho, čím kdysi bylo. Nejzajímavější přitom je, že ti, kteří jsou graduovaní až k 96. stupni, vesměs neprošli zednářským školením, že vůbec je zde sotva někdo, jenž nějak

prodělal celé toto školení. Jsou tedy někteří, kteří mají vyšší stupně. Uděluje se jim 3., 33., 96. stupeň. Ale ti, kteří je mají, nedosáhli jich školením v zednářství, ale v jiných okultních školách a podvolili se, své školení uplatňovat pro blaho zednářství. Má-li někdo 96. stupeň, neprodělal jej v zednářství.

V tomto smyslu je třeba chápat jako jakýsi ideální doklad prohlášení, jež vydal Velký orient rituálu Memphis a Misraim. Přečtu vám je a připojují k tomu některé vysvětlení. Co bude řečeno, také by se nemělo chápat tak, jakoby se dalo dnes provádět. Dnes se předem upozorňuje na to, že by žádný zednář – ani zednář 96. stupně – nechtěl převzít odpovědnost, předvést přepisy nějakému zednáři, protože je sám neprodělal.

„O tajemstvích okultních vysokých stupňů našeho řádu. Manifest Velkého orientu.“ „Jedno z tajemství, která náš řád chová ve svém nejvyšším stupni, záleží v tom, že náležitě připravenému bratru podává praktické prostředky, vztyčit v člověku pravý Šalamounův chrám, opět najít „ztracené slovo“, to znamená, že náš řád podává zasvěcenému a vyvolenému bratru praktické prostředky, které ho činí schopným, opatří si už v tomto pozemském životě důkazy o čisté nesmrtelnosti.“

To je jeden z bodů, jenž existuje jako nejdůležitější. Další bod je takový, jak existuje ve všech okultních školách: žádné vyvolávání duchů a spiritistické praktiky; ty jsou co nejpřísněji vyloučeny. „Toto tajemství je jedno z pravých zednářských tajemství a tudíž chová okultní vysoké stupně našeho řádu. Dochoval se našemu řádu ústním podáním od otců veškerého pravého zednářství, od „moudrých mužů východu“ a také my jej zase podáváme dále jen ústně.“

To je praxe okultních společností.

„Úspěch tohoto praktického vyučování k získání tohoto tajemství závisí však zase zcela na samotném kandidátovi.“ „Neboť co by prospělo, kdyby se žákovi, jenž se chce naučit plavat, daly nejlepší, nejvyzkoušenější a

nejpodrobnější návody k plavání, když by, ponořen do vody, sám nepohyboval rukama a nohama. Nebo co by prospělo, žákovi v malování dát nejobsáhlejší návod k malování a předmalovat mu ty nejohnivější barevné tóny; nevezme-li sám štětec do ruky a nesnaží-li se namíchat barvy, nikdy se nestane umělcem.“

„Ti bratři, kteří toto tajemství našli, chovali je jako vzácné vlastnictví, jehož si sami dobyli, a aby je obyčejní lidé nezneuznávali nebo se jim dokonce vysmívali, skrývají je v symbolech, tak jak to děláme ještě dnes.“

Tyto symboly dnes už nejsou pro zednáře čitelné. Nejsou to žádné libovolně zvolené zevní symboly, věci, jichž pomocí někdo znázorňuje věc tak jako profesor, který řekne: něco vám znázorním graficky. – Tyto symboly jsou ze samotných věcí, které píše sama příroda. Kdo je pozná, kdo je skutečně dovede číst, navazuje spojení s nitrem věcí, vede ho to do věci samé. Podává to věc samu a nikoli symbolizovanou. V zednářství není nikdo, kdo by mohl podat návod, jak dospět do věci samých. „Tyto symboly nejsou libovolně zvolené obrazy a nespočívají na nějaké náhodě, nýbrž zakládají se na vlastnostech Božích a člověka, a musíme se na ně dívat, jako na praobrazy. Nikdy však nebudeme považovat formu, nádobu, ritus, symboly za obsah, ale ve formě hledat duchovní obsah,“ – tato slova ukazují ... *chybí text* ..., protože symbol sám představuje věc – „a když jsme jej našli“ – duchovní obsah – „a přijali jej do sebe, poznáváme z duchovního obsahu absolutní nutnost formy, rituálu, symboliky.“

„Naše vysoké stupně dávají tudíž bratru možnosti získat jistý důkaz o nesmrtelnosti člověka.“ To by také učinily, když by se zpracovaly. – „To je a byla veliká touha od doby, kdy existují myslící lidé. Člověk potřebuje toto přesvědčení o pokračování svého života po smrti, aby v tomto životě mohl být v pravdě šťastný. Proto se i mystéria všech náboženství a škol moudrosti zabývala touto otázkou, jako se svým nejvyšším a nejvznešenějším úkolem. Církevnictví se přirozeně také zabývá řešením této otázky „o ztraceném slově“ o „ztraceném životě“, avšak hledajícího vždycky odkazuje na cestu milosti a prohlašuje to za dar a ne za něco, co musí člověk sám získat nebo co získal. Náš řád poskytuje

však každému jednotlivému hledajícímu možnost, pomoci praktických prostředků, vědomě a z vlastní vůle se už v tomto životě sjednotit se světovým vědomím prvotní tvůrčí silou.“

Znamená to tedy umožnit vhléd do tohoto světa a umožnit sjednocení s ním, jenž se nám zpřístupňuje prostřednictvím brány smrti.

Ze všeho vidíte, že co patří k tomu nejhlubšímu ve světě, bylo původně v zednářství, ale už není v prázdné slupce, již je dnešní zednářství. Musíte se zeptat: Proč? Nuže: Smysl, vyslovený v legendě o chrámu, smysl zednictví, se musel jako všechno intuitivní vědění ztratit, protože pátá dolní rasa se stala vlastní rozumovou rasou. Intuice musela nejprve chvíli odpočívat ve světě, a způsob, jakým zednářství působí, je intuitivní. Odkazují vás na Vitruva a na pravý symbolický návod ke stavění. Jim se však může řídit pouze ten, kdo k tomu má intuici. Dnes jsou tyto symbolické návody nahrazeny návody rozumovými, racionálními. Rozum musel být po nějakou dobu vlastním vývojovým údobím lidstva, protože se všechno, co mezitím na nás dolehlo jako velké vymoženosti přírody, muselo vpravit do celého organismu lidského tvoření.

Pochopte, co to znamená: celá nerostná říše bude za našeho okruhu pojata do pokroku našeho vývoje. Bude pojata tak, že člověk postupně s celou svou duchovostí přírodu ještě jednou proorganizuje. To je smysl měděného moře, že v nerostné přírodě je všechno skutečně proorganizováno.

Lidstvo pracuje v průmyslu, aby organizace případné vlastní duchovosti vpracovalo do nerostné přírody. Pozorujete-li stroj ... *chybí text* ...

Takto člověk svým vlastním duchem skutečně zcela přetváří nerostnou říši. Toto přepracování přírody, toto přepracování nerostné říše bude dokonáno, když člověk skončí náš okruh. Pak bude přeměněna celá nerostná příroda. Člověk jí dal svoji pečeť, jako nějakému množství kovu dává pečeť, zhotovuje-li třeba hodinky. Když, potom nastane nový oběh, může být nerostná říše vsáta, vstřebána.

Aby vývoj v této oblasti mohl být zcela dokončen, musí se celý tento způsob myšlení, jenž se teď – od 16. století – zmocnil lidstva, šířit až do atomu. Teprve potom, až se rozumové myšlení zmocní atomu, může zednářství zase ožít. Na prvním stupni bude uchopena zevní forma. Dalším stupněm bude ten, kdy se člověk naučí myslet až do nerostného atomu, že dokáže používat toho, co žije v atomu a dát to do služeb celku. Ovšem, teprve dnes a snad teprve od pěti ... *chybí text* ... ujal se v lidském myšlení onen směr, který sleduje přírodní silu až do atomu, a sice musí ten, kdo to chce zcela pochopit, sledovat poslední fázi různých elektrických stavů. V tomto vztahu je zajímavá, ale jen ve zcela zevních náznacích, řeč anglického ministerského předsedy Balfoura o našem současném světovém názoru. Co řekl „o nové elektrické teorii“, je něco nesmírně významného. Poukazuje se zde na nesmírně důležitý obrat ve vývoji lidského myšlení. Až do určitého stupně si to uvědomuje a na jednom místě to také vyslovuje. Vidíme, jak v přírodovědném vědomí se probouzí něco z toho, co ovlivňuje budoucnost. Okultista to ví od r. 1879. Zdůrazňuji to, ačkoli to nemohu dále zdůvodnit. Okultista ví, že nastane toto: nové východisko z atomu do minerálně fyzického světa. Bude zde to, co v šesté dolní rase nastane ve světě a čímž může také zednářství zase ožít. Okultismus má v zednářství něco zcela pozoruhodného, neboť jako zařízení chová cosi prastarého. Patří k nejstarším tradicím, jež se zachovala se speciálním členěním s téměř sto stupni, přestože svůj obsah skoro zcela ztratila, přestože žádný příslušník zednářství v Evropě není schopen vytvořit o tom správný pojem. Přesto: Věc je zde, takže bude jen třeba celou slupku naplnit novým obsahem. Věc je zde a čeká, aby byla oživena.

Hesla z následného rozhovoru:

Zednářství z Memphis. Orientální řád a řád Velkého orientu. Na sjezdu okultistů se mluvilo o tom, zda mohou či nemohou být zveřejněny okultní nauky. Tím vyšlo najevo, že existují dva směry, jeden stojící vlevo a jeden stojící vpravo, jeden svobodomyšlný a jeden konzervativní.

IX. Podstata a úkol zednářství z hlediska duchovní vědy

Třetí přednáška

Berlín, 16. prosince 1904

Je důležité mluvit o zednářství vysokých stupňů, protože tento způsob podávání nauky si zase stanoví zvláštní úkoly, a v nejbližší době budeme o lecčem z toho hovořit. V podstatě máme co činit se zvláštním ritem, totiž s tím, jenž je označován jako sjednocený ritus Memphis a Misraim. Poukázal jsem už na to, že tento ritus Memphis a Misraim má velký počet stupňů, že je nutno prodělat 95 stupňů, a obvykle nejvyšší vedoucí Velkého orientu – zejména Velkého orientu v Německu, Velké Británii a Americe mají 96. stupeň. Tyto stupně jsou takové, že asi až do konce osmdesátých stupňů jsou rozdělené tak, jak to hned rozvedu.

Počínaje asi 87. stupněm začínají vlastní okultní stupně, do nichž mohou být zasvěceni jen ti, kteří se věnují skutečnému okultismu. Pokaždé činím výhradu, že na kontinentě není snad nikdo, jenž skutečně prodělal všechny stupně nebo kdo skutečně prodělal okultní zednářské školení. To však u zednářství příliš neškodí, protože svůj úkol teprve zase obdrží a potom zde budou organizace, bude zde schrána, které je zapotřebí, aby se dosáhlo toho, čeho se má dosáhnout.

Musím teď uvést různé zednářské proudy a jejich tendenci, i když jen krátce něco naznačím. Především je nutno přihlížet k tomu, že se celé zednářství vysokého stupně odvozuje od osobnosti často jmenované, ale také velmi zneuznávané. Zejména ji zneuznávali pisatelé dějin 19. století, kteří vůbec netuší, do jakých obtížných situací se může okultista v životě dostat. Jde o osobnost málo poznaného, pověstného Cagliostro, takzvaný hrabě Cagliostro, v němž se skrývala individualita, kterou v její pravé svébytnosti znají jen ti nejzasvěcenější okultisté, se nejprve v Londýně snažil zednářství postavit na nový stupeň. Neboť

už v poslední třetině 18. století zaujímalo celkem stanovisko, na němž jsem je charakterizoval. V Londýně se to tehdy nepodařilo. Pokoušel se o to v Rusku a také v Haagu. Z určitých důvodů se to nikde nedařilo.

Potom se mu však podařilo založit v Lyoně z řady tamních zednářů lóži Filaletů s okultním obsahem, a sice lóži, zvanou lóží „U vítězí moudrosti“. Účel této lóže udal Cagliostro. Co se však o tom dočtete, není nic jiného, než co napsali nerozumní lidé. Co se o tom může říci, jsou vlastně jen náznaky. U Cagliostra jde o dvojí: Za prvé o vyučování za účelem vyrobení takzvaného kamene mudrců; za druhé pochopit takzvaný mystický pětiúhelník, mystický pentagram. Mohu vám jen naznačit, co tyto dvě věci znamenají. Dá se tomu hodně vysmívat, ale nejsou to jen symboly, nýbrž spočívají na skutečnostech.

Kámen mudrců má jistý účel, jež udává Cagliostro: měl lidský život prodloužit na 5 527 let. Volnomyšlenkář to považuje za směšné. Skutečně je však možné zvláštním školením nezměrně prodloužit život tím, že se člověk naučí, nežít už ve svém těle. Kdo by si však chtěl představovat, že adepta nestihne smrt v běžném smyslu slova, představoval by si něco nesprávného. Také, kdo si myslí, že adept nemůže být zasažen cihlou a nemůže být zabit, i ten by si představoval něco nesprávného. Obvykle by to všem nastalo jen tehdy, jestliže to adept připustí. Nejde o fyzickou smrt, ale o toto: fyzická smrt je pro toho, jenž sám pro sebe poznal kámen mudrců a dokázal jej vysadit (heraussetzen), je pro něho pouze zdánlivá událost. Pro jiné lidi je skutečnou událostí, která v jejich životě znamená velký úsek. Pro toho, kdo Cagliostrovým způsobem, jak to chtěl se svými žáky, dovede používat kamene mudrců, je smrt jen zdánlivou událostí. Není ani zvláštním úsekem v životě; je totiž něčím, co zde je pouze pro jiné, kteří snad mohou adepta pozorovat a kteří řeknou, že zemřel. On sám ve skutečnosti vůbec nezemře. Věc je spíš taková, že dotyčný se naučil vůbec nežít ve svém fyzickém těle; že se naučil všem oněm dějům, které se v okamžiku smrti uskutečňují ve fyzickém těle náhle, dávat během svého života pokračovat postupně. S tělem dotyčného se už vykonalo všechno, co se jinak

vykoná ve smrti. Potom už smrt není možná, neboť dotyčný se už dávno naučil žít bez fyzického těla. Odkládá fyzické tělo podobné, jako se svléká plášť do deště, a obléká si nové tělo, jako se obléká nový plášť do deště.

O tom si snad již uděláte malou představu. To je jedna výuka, kterou podal Cagliostro – kámen mudrců, jenž dává smrti klesnout do bezvýznamnosti.

Druhé bylo poznání pentagramu. Je to schopnost vzájemně rozlišovat pět těl člověka. Řekne-li někdo: Fyzické tělo, éterné tělo, astrální tělo, tělo manas-kama, kauzální tělo, pak to jsou pouhá slova nebo vznešeněji abstraktní pojmy. Tím se však nic nestalo. Dnešní člověk zpravidla sotva zná fyzické tělo; teprve ten, kdo pozná pentagram, pozná pět těl. Tělo nepoznáme, žijeme-li v něm, nýbrž teprve tehdy, máme-li je jako objekt. To právě odlišuje průměrného člověka od toho, kdo prošel takovou školou, že pro něho se stalo pět těl objekty. Vždyť obyčejný člověk také žije v těchto pěti tělech. Ale žije v nich, nemůže vystoupit a dívat se na ně. Nanejvýš může se dívat na své fyzické tělo, zadívá-li se na ně nebo se shlíží v zrcadle. Kdyby se Cagliostrovi žáci správně řídili jeho metodou, dospěli by k tomu, k čemu dospěli jednotliví rozikruciani, kteří v podstatě byli ve škole, jež měla stejnou tendenci. Byli ve škole velkých evropských adeptů, která vedla k tomu, že se pět těl stalo skutečností, nezůstala pouhými pojmy. To se nazývá „Poznáním pentagramu“ a „Morální znovuzrození“.

Nechci říci, že Cagliostrovi žáci to k něčemu nepřivedli. Obecně se dostali tam, že pochopili astrální tělo. Cagliostro byl krajně šikovný v tom, jak jim vštípit představu astrálního těla. Dávno předtím, než ho postihla katastrofa, se mu podařilo mimo školu v Lyoně zřídit také školy v Paříži, Belgii, Petrohradě a několika dalších místech v Evropě, z nichž později vyšli alespoň poněkud takoví lidé, tvořící základ těch, kteří to přivedli až k 18., 19., 20. stupni zednářství vysokého stupně. Tak měl, hrabe Cagliostro, dříve než musel svůj život skončit v římských vězeních, významný vliv na okultní zednářství v Evropě. Svět by v podstatě neměl Cagliostra soudit. Už jsem naznačil, že všeobecně je to tak,

mluví-li lidé o Cagliostrovi, jako když africký Hotentot mluví o zařízení visuté dráhy, protože se nedá nahlédnout, v jakém vztahu byli zevní, zdánlivě nemorální činy k světovým událostem.

Už dříve jsem poznamenal, že francouzská revoluce vzešla z tajných sdružení okultistů a že, sledujeme-li proudy dále, mohli bychom je sledovat až do školy adeptů.

Je možné, že to, co se líčí jako román Mabel Collinsové v knize „Elita“, je obtížné srozumitelné. Velmi groteskně zde líčí, jak jeden adept má na skrytém místě světovou šachovnici a dává figurkám hrát a jak takřka karmu jednoho kontinentu určil na velmi prosté kartičce. Není to bezprostředně tak, jak se to zde líčí, ale něco mnohem velkolepějšího, než co se skutečně děje, čeho je to, co se v „Elitě“ líčí, jen znetvořeným obrazem.

Francouzská revoluce naprosto vzešla z takových věcí. Je znám příběh, uvedený v knihách hraběnky D'Adhémar. Říká se v něm, že před vypuknutím francouzské revoluce hraběnku D'Adhémar, dvorní dámu Marie-Antoinetty, navštívil hrabě von Saint-Germain. Chtěl se dát ohlásit u královny a požádat krále o audienci. Ministr Ludvíka XVI. byl však nepřítelem hraběte Saint-Germain; tudíž se ke králi nedostal. Královně však velmi ostře a přesně vylíčil, jak velké nebezpečí lze očekávat. Jenže jeho varování zůstalo bohužel bez povšimnutí. Tehdy vyslovil veliké slovo, které se zakládá na pravdě: „Kdo seje vítr, sklízí bouři“, a připojil, že toto slovo řekl před tisíciletími a Kristus jej potom opakoval. Bylo to slovo, které je nepochopitelné pro každého, jenž stojí mimo.

Avšak hrabě Saint-Germain měl pravdu. Připojím jen několik rysů, které jsou naprosto správné. V knihách o hraběti Saint-Germain se dočtete, že r. 1784 zemřel na dvoře lantkraběte z Hessenu, jenž potom byl jedním z nejpokročilejších německých zednářů. Pečoval o něj až do jeho smrti. Avšak hraběnka D'Adhémar ve svých memoárech vypráví, že se jí zjevil dlouho po roce 1784, že ho viděla dlouho po této době ještě šestkrát. Ve skutečnosti bylo

to tehdy v r. 1790 u některých rozikrucianů ve Vídni a řekl to, co také bylo správné: že se na 85 let uchýlí na východ, a po 85 letech budou zase moci tito vnímat jeho činnost v Evropě. Rok 1875 je rokem založení Teosofické společnosti. Všechny tyto věci určitým způsobem souvisí.

Také ve škole, kterou založil lantkrabě z Hessenu, šlo v podstatě o tyto dvě věci: o kámen mudrců a o poznání pentagramu. V poněkud zředěné podobě žije nyní dále lantkrabětem z Hessenu tehdy založené zednářství. Totiž celé toto zednářství, jak jsem je vylíčil, se nazývá zednářství egyptského ritu, ritu Memphis a Misraim. Tento odvozuje svůj vznik od krále Misraima, jenž přitáhl z Asýrie – z Orientu, a po dobytí Egypta byl zasvěcen do egyptských mystérií. To jsou tajemství, která pocházejí ještě z dávné Atlantidy. Odtud počínaje byla zde nepřetržitá tradice. Nové zednářství je pouze pokračování toho, co tehdy bylo založeno v Egyptě.

Než přistoupím k podrobnostem, chtěl bych říci, že zednářství vysokého stupně je takové, které se také intimně zcela podstatně liší od obyčejného janského zednářství. Obyčejné janské zednářství spočívá totiž na jakémsi demokratickém principu, a má-li se demokratický princip používat ve věcech poznání, tu je samozřejmé, že to vede k tomu, že shromáždění bratři v podstatě nedělají nic jiného, než že každý vyslovuje svoje mínění. Pravda však není nic, o čem lze mít mínění. Bud pravdu víme nebo nevíme. Nikdo nemůže říci, že tři úhly v trojúhelníku mají 725 stupňů místo 180 stupňů.

Sedí-li lidé pospolu a mluví, pak mluví o svém mínění, podle okolnosti i o nejvyšších věcech. Ale toto všechno je na úrovni klamu a právě tak nepřipadné jako to, co říká ten, kdo nezná počet stupňů v trojúhelníku, kdo o tom má pouze mínění. Právě tak jako se nedá diskutovat o tom, zda souhrn stupňů trojúhelníku je tolik a nebo tolik stupňů, právě tak se nedá diskutovat o vyšších pravdách. Proto je demokratický princip ve věcech poznání nemožný, protože nemá podklad. Co zednářství vysokého stupně odlišuje od janského zednářství, je, že pravdu lze poznávat po stupních. Kdo poznal, nemůže už mít různé mínění. Bud'

člověk poznal, nebo nepoznal. Devadesát šest stupňů má tedy určité opodstatnění.

Na špici, stojí takzvané suverénní sanktuárium, shodné s tím, co se v zednářství nazývá Velký orient, jenž chová vlastní okultní poznatky a zná cestu a řeč toho, o čem se lze dočíst v zednářském manifestu, a co umožňuje slyšet hlas „moudrých mužů z východu“. Dosáhl-li tohoto stupně, pak je ovšem schopen vnímat hlas moudrých mistrů. Až tam je však nutno se propracovat, takže vlastníme zcela určité vědění, dále vlastníme zcela určité vnitřní kvality, vnitřní vlastnosti, které vůbec nejsou pouze shodné s obyčejnými občanskými ctnostmi, ale jsou něco mnohem intimnějšího a významnějšího. Poznávám, že v poměru ke všemu, o čem se zde mluví, to, co se v teoretickém a praktickém vztahu sděluje v teosofických knihách, je pouze elementární částí, takže to teoretické v zednářství vysokého stupně daleko přesahuje, co se může rozšiřovat v populární teosofii. Co se zde může rozšiřovat, spočívá na dovolení ze strany adeptů, jít až k určitému stupni popularizace poznání. Avšak není možné rozšiřovat všechno poznání.

Je správné, že lidstvo bude velmi žasnout nad mnohými objevy v blízké době. Jenže přijdou poněkud předčasně a proto způsobí leccos neblahého. Teosofická společnost má v podstatě za úkol, připravovat na takové věci. Například to, co jsem na začátku označil jako poznání kamene mudrců, bylo už jednou mnohem rozšířenější než dnes, a sice už v jisté době atlantského obyvatelstva. Tehdy skutečně byla možnost překonat smrt, něco, co bylo zcela běžné. Chci jen poznamenat, že bych právě teď nerad už dal vytisknout tuto pravdu. Proto v časopise „Lucifer“ na místě, kde má stát při pojednání o atlantské době, jsou tečky místo toho, co se ještě nemůže sdělit. Také se to nedá celé vyslovit. V „Theosophical Review“ jedno z velmi pokročilých médií zaznamenalo zcela podrobné sdělení, jež přesně stejnou věc obsahuje v poněkud jiné formě. Překonání smrti v atlantské době spočívá přirozeně v paměti individualit, aniž by o tom věděly. Dnes se znovu narodilo mnoho lidí,

kteří v dřívější inkarnaci prodělali onu dobu, a kteří svou vlastní paměť byli přivedeni k takovým poznatkům. To zprvu povede k jakémusi přeceňování určitých medicínských objevů. Bude se věřit, že takové objevy učinila přírodovědecká medicína. Ve skutečnosti jsou lidé k tomu přiváděni vlivem své paměti z atlantské doby.

V blízké době dozrají jisté věci, a proto se bude o nich mluvit. Proto je nutné, aby se nahlédla nutnost postupného posouvání v poznání. Toto postupné posouvání tudíž právem zdůrazňují ti, kteří zase chtějí dát ožít ritu Misraim a Memphis. I když se to v příštích staletích nepodaří, nesmíme se domnívat, že neúspěchy v takových věcech něco znamenají. Na špici amerického hnutí Misraim stojí muž, jehož významný charakter dává určitou záruku v trvalosti v pokračování. Je to vynikající zednář John Yarker.

Dnes se dá těžko říci, jakou podobu bude mít věc ve Velké Británii a v Německu. Uznáte, že pro takové věci se musí počítat s dotyčným lidským materiálem, a že tudíž i německé hnutí – má-li mít něco společného s takovými věcmi – musí počítat s tím, co v tomto směru zde je. Mají-li se na takových věcech podílet skuteční okultisté, musí se angažovat z té či jiné strany. Nebudou moci pokaždé se podílet na těchto věcech. Také mistři, když něco takového předpisují, musí se řídit velkými obsáhlými zákony.

Slyšíte-li tedy něco o německém směru Misraim-Memphis, pak se nesmíte domnívat, že už dnes má nějaký význam pro budoucnost. Je to pouze rámeček, do kterého může být jednou vsazen dobrý obraz. Tento německý řád Misraim-Memphis je pod vrchní správou jistého Reussa, jenž dnes vlastně zastává vědění ve Velké Británii a Německu. Pak také působí v tomto směru známý Carl Kellner. Vlastní spisovatelskou práci má v rukou dr. Franz Hartmann, jenž tomuto ritu Misraim slouží perem nejvíce. Toto je, co k vám může z té či oné strany připlout o tomto hnutí.

Mohu podat jen obecnou charakteristiku toho, oč zde jde. Jsou čtyři způsoby výuky ritu Misraim. Tím lze dosáhnout 69 stupňů ve čtyřech různých způsobech výuky nebo disciplín. Tyto čtyři disciplíny, jimiž se postupuje vzhůru, jsou:

Za prvé takzvaný symbolický způsob výuky nebo disciplíny. Tím lze poznat jisté symboly jako skutečnosti. Dotyčný je uváděn do okultních přírodních zákonů, které vyvolávají zcela určité účinky v cyklických pohybech v lidstvu.

Druhý způsob výuky nebo disciplíny je takzvaný filosofický. Je egyptsko-hermetický. Je to převážně teoretický způsob výuky.

Třetí je takzvaný mystický, jenž převážně tkví ve vnitřním vývoji a který, správně použitý, by především vedl k přiměřenému zacházení s kamenem mudrců, totiž k překonání smrti. Je to také v podstatě naznačeno ve větě, kterou jsem vám přečetl a která říká, že v zednářství se může každý přesvědčit o nesmrtelnosti. Jak ale říká kabala, záleží na tom, zda si toho žádá či nikoli.

Čtvrtý způsob výuky je kabalistický. Záleží v tom, že poznáme principy světového řádu v jeho pravdě a skutečnosti, deset základ ... *chybí text* ...

Na každé ze čtyř cest se dá vystoupit k vyšším poznatkům prostřednictvím ritu Misraim. Avšak v zednářství není snad nikdo, kdo by dnes převzal odpovědnost, někomu dát skutečný návod, protože dotyční sami věci neprodělali, nýbrž celá věc je provizoriem a má pouze vytvořit rámeček něčeho, co ještě má nastat. Je možné, že tento rámeček bude vyplněn okultním věděním. Okultní vědění se má vlit do forem, které tu jsou; je důležité, že ve světě jsou formy. Máte-li roztavený kov a nemáte formu, pak s ním nemůžete udělat nic jiného, než mu dát vytéct v hroudu. Tak tomu je i s duchovními proudy. Je důležité, aby zde byly formy, do nichž bude možné vlévat duchovní kov. To je symbolizováno měděným mořem. Poznává se to, jestliže to, co teď jen zdánlivě vegetuje, nabude pro veřejnost tvaru.

Posledně jsem vám něco přečetl z řeči anglického ministerského předsedy Balfoura. Zde se už upozorňovalo na to, že jisté věci jsou fyzikální pravdy, které jsou prastarým okultním poznáním. Budete-li číst „Tajnou vědu“ od Blavatské, najdete tam jedno místo o elektřině, které doslova říká totéž, nač teď fyzikové přicházejí. Co však shledají, je pouhým tušením toho, oč jde. Jde o fyzikální atom. Před čtyřmi, pěti lety celá zevní věda – nikoli okultní – toto neuznávala. Považovala to za masu, zaplňující prostor. Dnes se začíná poznávat tento fyzikální atom jako něco, čím skutečně je. Přichází se na to, že se tento fyzikální atom chová k síle elektřiny tak, jako kus ledu k vodě, z níž vznikl zmrznutím. Představíte-li si vodu, která zmrzne v led, tu je led také vodou. A tak není fyzikální atom nic jiného, než zmrzlá elektřina. Pochopíte-li to beze zbytku a projdete sdělení, obsažené ještě před několika lety ve všech vědeckých spisech o atomech a budete je považovat za nesmysl, potom přibližně získáte správnou představu. Teprve od této krátké doby může si fyzika utvořit představu o tom, co je fyzikální atom. Má se totiž jako kus ledu k vodě, z níž vznikl zmrznutím. Fyzikální atom je kondenzovaná elektřina. Balfourovu řeč považuji za něco mimořádně důležitého.

Je ... *chybí text* ... něco, co od roku 1875 až 1879 vyšlo najevo. Okultisté znají tuto skutečnost už po tisíciletí. Nyní se začíná vědět, že fyzikální atom je kondenzovaná elektřina. Jde však ještě o něco druhého: vědět, co je elektřina sama. To se ještě nezná. Neví se totiž jedno: kde je nutno hledat podstatu elektřiny. Tato podstata elektřiny se nedá zjistit pomocí nějakých zevních pokusů nebo zevního nazírání. Tajemství, které se zjistí, je, že elektřina je přesná totéž – dovedeme-li pozorovat na jisté úrovni, čím je lidská myšlenka. Lidská myšlenka je stejné podstaty jako elektřina: jednou pozorováno zevnitř, podruhé zvnějška. Kdo ví, co je elektřina, ví, že v něm žije něco, co v rozmrzlém stavu tvoří atom. Zde máte most od lidského myšlení k atomu. Poznají se stavební kameny fyzického světa, jsou to malé kondenzované monády, zhuštěná elektřina. V okamžiku, kdy lidé poznají tuto elementární okultní pravdu o myšlence, elektřině

a atomu, v tom okamžiku poznají něco, co bude to nejdůležitější pro budoucnost a pro celou šestou dolní rasu. Dokáží s atomy stavět silou myšlenky.

Toto bude duchovní proud, který se zase musí vlit do forem, od tisíciletí vytvářených okultisty. Protože však lidská rasa musela prodělat rozumový vývoj a nesměla přihlížet k vlastní vnitřní práci, staly se slupkami, zůstaly však jako formy, a do nich bude nutno vlit správné poznání.

Okultní badatel získává pravdu z jedné strany, fyzický badatel z druhé strany. Právě tak jako zednářství vzešlo ze zednictví, ze staveb domů a chrámů, právě tak bude nutno v budoucnu stavět s nejmenšími stavebními kameny, se zhuštěnými dávkami elektřiny. Bude to nutné pro nové zednářství. Potom se už průmysl nebude odehrávat tak jako teď. Stane se tak chaotickým a bude moci směřovat jen k čistému boji o bytí, dokud se neví ... *chybí text* ... Pak by bylo možné, že někdo v Berlíně pojedě ve městě drožkou, zatímco v Moskvě se odehraje pohroma, kterou vyvolal v Berlíně. A nikdo nebude tušit, že to vyvolal tento člověk. Začátek toho je bezdrátová telegrafie. Co jsem rozvedl, je budoucnost. Jsou zde jen dvě možnosti: Buď budou věci chaoticky pokračovat dále, tak jak si dosud průmysl a technika počínaly. Vede to k tomu, že kdo je majetníkem těchto věcí, může způsobit veliké neštěstí nebo to bude vlito do morální formy zednářství. V poznámkách Marie Steinerové von Sivers tato poslední věta zní: „Tyto věci budou dále chaoticky pokračovat, jako dosud průmysl a technika, nebo harmonicky, jak to je cílem zednářství, potom bude dosaženo nejvyššího vývoje.“

Otázka: Proč se katolická církev staví k zednářství tak nepřátelsky?

Odpověď: Katolická církev nechce to, co má nastat v budoucnosti. Pius IX. (1846 - 1877, poznámka překladatele) byl zasvěcen do zednářství. V clermontské kapitule se snažil sjednat spojení mezi jezuitou a zednářstvím. Nepodařilo se to, a proto zůstalo staré nepřátelství mezi oběma. Naši jezuité vědí málo o těchto věcech, a také klérus neví, oč jde. Skutečný klérus ... *chybí text* ... Také trapisté

musí mlčet, neboť ví, že mlčením se pro příští život zakládá významná schopnost mluvit nadšeně. To je ovšem pochopitelné jen při poznání znovuvtělování.

X. Myšlenka evoluce a involuce, která je základem tajných společenství

Berlín, 23. prosince 1904

Dosud jsem v řadě přednášek mluvil o tajných školách, tajných sdruženích, a teď přece jen považuji za správné, uzavřu-li celý tento cyklus přednášek o tajněvědných sdruženích, dříve než příště přejdeme k něčemu jinému. Za týden promluví o významu těch svátečních dnů, které se v církevním roce připojují k Vánocům, především k nikoli méně významnému novoročnímu svátku, svátku epifanie Tři králů, tedy o věcech, které navazují na Vánoce. Dnes to tedy bude převážně závěrečná přednáška.

Můžete se zeptat: V čem záleží hlubší význam takových tajněvědných sdružení a celý jejich účel vzhledem k vývoji světa? Mám-li na to odpovědět, pak by to bylo, že souvisí s celým způsobem, jak se vůbec vyvíjejí bytosti, jak bytosti ve světě činí pokrok. Chcete-li se vyvíjet, víte, že k tomu je třeba různých cvičení, která zde jsou. Slyšeli jste o hatajoze, o rajajoze a jiných cvičeních; slyšeli jste o různých tajněvědných sdruženích, která své lidi zasvěcovala nejrůznějším způsobem a tak dále.

Někdo by mohl říci, že toho všeho by se dalo dosáhnout i bez takových tajných sdruženích. Na to vám mohu odpovědět – a během hodiny uznáte, že tomu tak je, že svět se bez takových sdružení neobejde. Je však nemožné – abych to řekl znovu – mluvit na veřejnosti tím stylem, v jakém je třeba zednářský manifest, který jsem před čtrnácti dny přečetl.

K tomu, co se obvykle považuje za nesmrtelnost, nelze dospět, aniž bychom se nepodíleli na tajných vědách. Výsledky tajných věd pronikají ovšem

do světa nejrůznějšími způsoby. V náboženstvích je obsažena velká část tajného vědění, a všichni, kteří žijí v nějakém náboženském společenství s vnitřním účastenstvím, podílejí se také na tomto vědění a připravují se na to, aby měli účast na úplné nesmrtelnosti. Ale je to ještě něco jiného. Uchovávat si v konkrétním prožívání s úplným vědomím vědění o této nesmrtelnosti a pocit sounáležitosti s duchovým světem.

Vy všichni jste žili už velmi často; ale ne všichni si uvědomují, že žili tak a tak často. Tohoto vědomí si pozvolna dobudete, a záleží na tom, zda jdeme životem s úplným vědomím. Smyslem tajného vědění nebylo zprostředkovat lidem ztlumené zprostředkování života, nýbrž úplné, jasné, vědomým naplněné pokračování života v duchu jako poznání. A je zde veliký zákon, totiž zákon, který praví, na čem závisí pokračování vědomí ve všech budoucích stavech života. Přispívá totiž vývoji vědomí vším, co člověk nedovede vykonat pro sebe sama k dosažení tohoto vědomí. Je to zdánlivě rozporná věta: K zachování vědomí nějaké bytosti přispívá všechno, co tato bytost vykoná, aniž by bytost přihlížela k vlastnímu vědomí.

Představte si například, že stavitel staví dům. Tento dům nestaví pro sebe, ale stanoví si úkol, že tento dům postaví z důvodu, který s ním samým nemá nic společného. Víte, že to tak je v nejvzácnějších případech. Mnoho lidí zdánlivě nepracuje pro sebe; ale ve skutečnosti přesto pracují pro sebe.

Vezměte právního zástupce. Zdánlivě pracuje za svého klienta. Část jeho práce může být nesobecká, ale základní nerv věci spočívá v dosažení obživy. Kolik totiž v celém jeho vedení správy je určeno toliko jeho vlastní obživě, kolik je nějaký obchod jen prostředkem k účelu zachování života, tolik se nutné ztrácí z duchovního zisku. Naproti tomu všechno, co se vestaví do objektivitu, co se spojuje s něčím jiným, přispívá k tomu, aby se naše vědomí zachovalo v budoucím vývoji. Snad je to takto jasné.

Teď vezměte svobodné zednáře. V původním pojetí vštěpovali lidem právě toto: Stavba takové budovy, které ničím nepřispívají, nemají vůbec nic společného s vlastní obživou. Co nakonec ještě zůstalo ze starého dobrého zednářství, jsou jisté dobročinné ústavy. I teď – kdy se lóžím ztratilo tajné vědění, živé zakořenění v prastaré moudrosti – vidíme v ještě zachovaných dobročinných zařízeních, i když prázdnou, tu přece tradici ještě dochovanou a dále pěstovanou humanitu. To však je něco, co patřilo k zednářství, být činný nesobecky! Co zednářství původně dělalo, bylo, že své členy vedlo k práci ve službě lidstvu, vbudovávat do objektivního světa.

Žijeme teď v okruhu, který můžeme nazvat minerální. A náš úkol tkví v tom, celý tento minerální svět skrz naskrz prostoupit našim vlastním duchem. Pochopte to přesněji. Stavíte dům. Kámen vozíte z nějakého lomu. Přisekáváte jej tak, aby se hodil do domu a tak dále. Co spojíte se surovou látkou, kterou berete z nerostné říše? Surovou látku spojíte s lidským duchem. Stavíte-li stroj, vložili jste do stroje svého ducha. Jednotlivý stroj sice vezme za své, promění se v prach, jednou bude rozdrčen. Nezůstane po něm jediná stopa. Avšak to, co jste vykonali, nepomine beze stopy, nýbrž přejde to do atomů. Každý atom nese stopu vašeho ducha a tuto stopu ponese dál. Není lhostejné, zda atom byl kdysi v nějakém stroji nebo v něm nebyl. Tím, že atom byl ve stroji, se atom změnil. A tato změna, kterou jste tím atomu vštíplili, se mu nikdy neztratí. Jako druhé je, že jste atom změnili, svého ducha spojili s nerostným světem, vtiskli jste všeobecnému vědomí trvalou pečeť. Právě tolik bereme do druhého světa.

Je to tedy tak, že veškerá tajná věda záleží v poznání, jak je nutno mimo sebe sama jednat nesobecky, abychom měli v sobě největší zvýšení svého vědomí. Uvažte, že ti, kteří to věděli velmi jasně, byli natolik nesobečtí, že pečovali o to, aby jejich jméno se neuchovalo. Příkladem toho je „Theologia deutsch“. Nikdo neví, kdo ji napsal. Zevně na ní pouze stojí: „Der Frankfurter“. Staral se tedy, aby se ani jeho jméno nemohlo uchovat. Pracoval tak, že pouze do objektivního světa něco včlenil, aniž by se sám dovolával cti nebo zachování

svého jména. Pro srovnání s něčím jiným připomeňme: Mistři zpravidla nejsou právě historické osobnosti, někdy, když je to nutné, inkarnují se, inkorporují se do historických osobností; ale až do určitého stupně je to oběť. Stupeň jejich vědomí není slučitelný s působením pro sebe sama. A působení pro sebe sama je už zachování pouhého jména.

Toto pravidlo se obtížně uznává. Ale teď pochopíte, že zednáři směřovali k tomu, co možná hodně vykonat ve světě tak, že jejich činy jsou vryté do velkých dómů, ve společenských zařízeních a organizacích, nebo že jejich činy jsou zde v dobročinných ústavech. Neboť nezištné činy jsou vlastními zakladateli nesmrtelnosti: tato, je reflexem nezištných činů v zevním světě. Nemusí to být příliš velké činy. Daruje-li někdo nezištně někomu haléř, který je třeba chápat stejně. Do nesmrtelnosti přejde však jen tolik, kolik je přitom nezištnosti. A nezištných je nejméně. Když to například někomu zjednává pocit blaha, může být prokazované dobrodiní velmi sobecké. Prokazování dobrodiní často vzniká ze sobeckých zájmů. Nemá-li chudý člověk, jenž bydlí pod námi, o Vánocích pečeni, a cítím potřebu také mu něco dát, abych se u své pečeně cítil ospravedlněný, pak je to sobecké.

Ve středověku se nedalo o mnohých dómech a obrazech říci, že ten či onen je postavil nebo namaloval. Teprve v naší podrase se začíná spojovat velký význam s jednotlivým lidským jménem. Dřívější doby kladly menší důraz na jednotlivá lidská jména. Doby byly ještě spirituálnější. A spiritualita je zaměřena na skutečnost, kdežto naše doba je zaměřena na zdání, chce zachovat to bezprostřední časně.

Tím jsem vám pouze chtěl ukázat, na čem v takových tajných společnostech záleželo. Záleželo jim na tom, aby sami sebe, pokud to byly osobnosti, zcela vypojovaly, a tomu, co dělaly, dát vyžít v účinku. A teď také poznáte základní bod tajemství. Jde mnohem méně o to, aby se něco utajovalo; jde o to, utajovat svoji účast. Tím, že někdo utajuje svoji účast, zajišťuje si

nesmrtelnost. Pravidlo zní tedy jasně a zřetelně: Kolik sám vložíš do světa, tolik z vědomí ti svět zase vrátí. Souvisí to s největšími světovými zákony.

Všichni máte duši a všichni máte ducha. Tato duše a tento duch jsou povoláni k nejvyšším stupňům dokonalosti. Ale byly zde už tehdy, než zde bylo vaše fyzické tělo; ano, byli jste zde dříve, než jste zde byli v první fyzické inkarnaci. Ve fyzické inkarnaci jste byli v předešlých rasách teprve v době rasy hyperborejské a polární. Předtím jste však byli ryze duševními bytostmi. A jako duševní bytosti jste byli částí světově duše, a jako duch jste byli částí všeobecného světového ducha. Světový duch a světová duše se kolem vás rozprostíraly jako teď příroda. Tak, jako teď je kolem vás nerostný svět, svět rostlin, zvířat, tak se kolem vás rozprostíral duševní svět a duchovní svět. A co tehdy bylo venku, to je teď ve vaší duši: co bylo dříve zevní, to jste zvnitřnili. Co je dnes vaším nitrem, to kdysi bylo rozprostřeno venku. To se teď však stalo vaší vnitřní duší. A kdysi byl takto rozprostřen i duch. A to, co je teď kolem vás rozprostřeno, stane se vaším vnitřním životem. Co je dnes nerostnou říší, to vsajete a stane se to vaším nitrem. Rostlinná říše se stane vaším nitrem, vsajete ji. S tím, co vás obklopuje v přírodě, se objevíte jako se svým nitrem.

Teď pochopíte, jak to souvisí s prvním příkladem: Stavíte chrám pro jiné, ne pro sebe. Můžete vsát velký, krásný a nádherný svět, učiníte-li jej velkým, krásným a nádherným. Učinit něco pro vyšší já není zištné, protože to nečiníte jen pro sebe. Vždyť toto vyšší Já bude sjednoceno se všemi ostatními vyššími Já, takže je současně pro všechny.

Toto zednáři věděli. Zednář věděl, když stavěl spolu při zduchovňování nerostného světa, a „stavět“ neznamená nic jiného, než zduchovňovat nerostný svět, že to jednou bude obsahem jeho duše. Je významné: Bůh nám kdysi udělal přírodu, která nás obklopuje jako nerostná, rostlinná a živočišná příroda. Tu přijmeme. Nemůžeme za to, že zde je, můžeme si jí jen osvojovat. Ale co sami ve světě zhotovíme, to prostřednictvím nás samých bude představovat naše budoucí bytí.

Vnímáme nerostný svět; co z něj uděláme, tím v budoucnu budeme. Co udělám z rostlinného světa, tím také budeme v budoucnu. Stejně tak je tomu se světem zvířat a stejně tak se světem lidí. Založíte-li dobročinný ústav nebo něčím k tomu přispějete, budete tím, čím jste k tomu přispěli. Nedělá-li člověk nic, co takto může do své duše ze zevnějška vsát, zůstane duše prázdná. Proto musí zde být v lidství možnost, aby tři nebo čtyři přírodní říše – neboť patří k tomu také – byly co nejvíce produchovněny. To bylo úkolem tajných společností všech dob: vnášet ducha do celého zevního světa.

Chápete, že to tak musí být. Vezměte dítě, které se začíná učit číst a psát. Nejprve jsou pomůcky rozprostřeny kolem dítěte. Dnes se dítě začíná učit číst. Ještě nic v něm není, je zde však učitel, slabikář a všechno ostatní. Teď to tak pokračuje, až to, co bylo zevně, vstoupí do dítěte. A dítě obdrží schopnost čtení. Tak je to i s přírodou. Co je dnes v přírodě kolem nás rozprostřeno, budeme mít později v sobě. Jsme duše, pocházíme ze světové duše, a vsáli jsme ji, když byla rozprostřena kolem nás. I duch byl takto vsát, a stejně bude námi vsáta příroda, aby v nás zůstala jako působící schopnost.

To je velká myšlenka, která je základem tajných společností, že se veškeré pokračování zakládá na involuci a evoluci. Involuce je vsávání, evoluce je vydávání. Mezi těmito dvěma se střídají všechny světové stavy. Teď vdechujete přírodu tím, že ji vidíte, slyšíte, čicháte, chutnáte. Co vidíte, nemíjí vás beze stopy. Oko zajde, předmět zajde, ale co jste viděli, to zůstává. Teď porozumíte tomu, že v jistých dobách může být nutné, aby zde bylo pochopení pro takové věci. Jdeme vstříc době, ve které, jak jsem to už nedávno naznačil – chápání vstoupí až do atomu. Lidé pochopí, i v populárním mínění, že atom není nic jiného, než sražená elektřina. Myšlenka sama je ze stejné substance.

Lidé skutečně dospějí tak daleko, ještě před koncem páté dolní rasy, že budou schopni působit až do atomu. Jen dokážeme-li pochopit látkovost mezi myšlenkou a atomem, brzy dokážeme působit i do atomu. A už nic nebude pro určité druhy působení nepřístupné: Budu zde stát a nepozorovaně stisknu

knoflík, který mám v kapse, abych nějaký vzdálený předmět, třeba v Hamburku, vyhodil do vzduchu, tak jako už dnes můžete bezdrátově telegrafovat, vyvoláte-li zde vlnovou délku a na jiném určitém místě určitým způsobem vyjádříte. Může to nastat v okamžiku, kdy okultní pravda, že myšlenka, a atom náležejí ze stejné substance, bude provedena v praktickém životě.

Je nemožné domyslet, co by se stalo v případě, kdyby lidstvo potom nedospělo až k nezištnosti. Pouze dosažením nezištnosti bude možné zadržet lidstvo před okrajem záhuby. Zánik naší současné kořenové rasy bude vyvolán nedostatkem morality. Lemurská rasa zanikla ohněm, atlantská vodou, naše zanikne válkou všech proti všem, zlem, vzájemným bojem lidí. Lidé se sami zničí vzájemným bojem. A žalostné bude, žalostnější, než všechny jiné druhy zániku, že to zaviní lidé sami.

Malá hrstka se zachrání do šesté kořenové rasy. Úkolem malé hrstky bude vyvinout se k naprosté nezištnosti. Ti druzi budou používat veškeré rafinovanosti v propracování a využití fyzických přírodních sil, aniž by však dosáhli nutného stupně nezištnosti. Uvedou v pohyb boj všech proti všem a to tvoří základ zániku naší kořenové rasy.

Zejména v sedmé dolní rase bude tento boj proti všem zuřit nejstrašnějším způsobem. Silné, mohutné sily budou vycházet z objevů, které celou zeměkouli přemění v automaticky fungující přístroj. Malá hrstka bude uchráněna způsobem, o němž se nemůže mluvit.

Teď si můžete představit ještě jasněji, než jak tomu bylo potom, co jsem o tom řekl posledně, proč se hledá dobrá forma a jak to, že si zednářství uvědomuje, že musí zřídít stavbu, která odpovídá nezištnosti. S dobrými starými formami lze se do budoucna zachránit, přestoupit k malé hrstce nového lidstva snadněji než z chaosu.

Dnes se lze snadno vysmívat prázdným formám, přece však mají veliký význam. Jsou přizpůsobené struktuře našeho vývoje. Nakonec máme přece

přítom co činit s nutnými stupni lidské přirozenosti a dalšího duševního vývoje. Uvažte: Jsme v páté dolní rase páté kořenové rasy; musíme prodělat ještě dvě další rasy páté kořenové rasy. Potom přijde sedm dolních ras šesté kořenové rasy a sedm dolních ras sedmé kořenové rasy, které ještě musíme prodělat. Dohromady je to šestnáct stupňů budoucího vývoje. Těmito šestnácti stupni musí lidstvo ještě projít. Kdo se o těchto stavech, které jsou možné, ještě něco doví, je v určitém stupni zasvěcen. Stupně jistým způsobem odpovídají tajemstvím budoucích ras.

Na našem globu máme sedm kořenových ras a každá z nich má sedm dolních ras. Dohromady to je čtyřicet devět stavů. Na dalším globu máme zase čtyřicet devět stavů. Tak dostáváte pro vybádání tajemství dalších vývojových fází určité stupně. Vysoké zednářské stupně neměly být původně nic jiného, než výraz onoho budoucího vývojového stupně lidstva. Tím je v zednářství skutečně dáno něco, co bylo velmi krásné, totiž že ten, kdo dosáhl jednoho stupně, věděl, jak se má stavět do budoucnosti, takže mohl být jakýmsi průkopníkem. Věděl také, že kdo měl vyšší stupně, mohl více působit. Takže toto rozdělení podle stupňů lze dobře dělat, neboť odpovídá skutečností.

Bylo by velmi dobré, kdyby se tedy mohl do těchto forem vlít zase nový obsah s novým věděním. Potom by zednářství také mohlo být zase prostoupeno skutečným duchem. K celku však patří obsah i forma. Avšak dnes je věc taková, jak jsem řekl: Jsou zde stupně, ale nikdo těchto stupňů skutečně nedosáhl. Přesto není marné, že zde jsou. V budoucnosti budou zase oživeny.

Pátá dolní rasa je ryzí rozumová rasa, rasa sobectví. Jsme teď na vrcholu sobectví. Rozum je to nejvíc sobecké a rozum je základním znakem naší dolní rasy. Musíme tudíž rozumem vystoupit ke spiritualitě, která zde dříve byla ...
chybí text ...

Tajemství v tajemství tedy je, že člověk dovede své ego skrývat, že za směrodatné nepovažuje své ego, nýbrž své činy. Jeho konání a překonávání ega

činem je vlastním tajemstvím v tajemství. Ego má zůstat utajeno v činu. K prvnímu stupni patří vymýcení ega z pokračující karmy. Co z karmy padá zpět na ego, je tím karmou zahlazeno. Národnost, rasa, pohlaví, stav, náboženské vyznání, všechny tyto věci jsou něco, co pracuje na lidském egoismu. Až člověk všechny tyto věci překoná, teprve tehdy bude bez egoismu. V astrálním těle můžete doložit zcela určitou barvu pro každý národ, každou rasu, každé údobí. Všude najdete základní barvu, kterou člověk má jako příslušník tohoto rozdělení, těchto diferenciací. Ty je nejprve nutno odložit. Teosofická společnost pracuje na vyrovnání barev astrálních těl svých členů. Měli by mít stejnou barvu, stejnou barvu se vztahem k této základní barvě. Tuto základní barvu tvoří jistá látka ...
chybí text ...

K tomu, aby se toto vyrovnání vytvořilo, budou skutečně patřit krvavé války, potom takové, které se odehrávají jako války národohospodářské, války vykořisťovatelské, jako peněžní a průmyslové podnikání, všechna znásilňování, přičemž bude stále více možné skutečně pomocí jistých zařízení uvádět masy lidí do pohybu, prostě je přinucovat. Jednotlivec bude dostávat stále větší moc nad určitými masami lidí. Neboť vývoj nesměruje k tomu, abychom se stali demokratičtí, ale že budeme brutálně aristokratičtí tím, že jednotlivec bude získávat stále více moci. Nenastane-li zušlechťování mravů, musí to vést k nejbrutálnějšímu věcem. K tomu také dojde, tak jako pro Atlantány nastala vodní katastrofa.

Druhá část

XI. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou

První přednáška

Berlín, 15. května 1905

Dnes se budeme zabývat velikou alegorií s předmětem, jenž se v tajných vědách obvykle nazývá obraz nebo nauka o ztraceném chrámu, který je nutno znovu vybudovat. V dřívějších přednáškách jsem rozvedl, proč se v tajné vědě vychází z takových obrazů; dnes uvidíme, jak obrovskou sumu představ tento obraz zkracuje. Přitom se musíme také dotknout tématu, jež ti, kteří znají z teosofie málo nebo dokonce neznají vůbec nic, velmi špatně chápou. Jsou lidé, kteří nechápou, že teosofie a praxe patří k sobě, že po celý život musí spolupůsobit. Promluvím tedy o vztazích mezi teosofií a celou životní praxí. Neboť, v podstatě musíme u tématu ztraceného chrámu, který je nutno znovu vybudovat, mluvit také o nejušednější práci.

Přitom budu ovšem v situaci profesora, jenž chce své žáky připravovat k stavbě tunelu. Chceme-li postavit tunel, pak to je něco krajně praktického. Začne se prostě na jedné straně kopce kopat, díra se vytesává dál, až se zase na druhé straně vyjde. Každý uzná, že v něco takového věřit je pošetilé. Pouze v jiných oblastech života se to nechce uznat. Kdo chce postavit tunel, musí samozřejmě nejprve ovládat vyšší matematiku. Potom se učíme, jak se to dá technicky udělat. Bez praktických inženýrských věd, bez umění celé nivelace nebyli bychom schopni při kopání v kopci zachovat směr. Potom musíme znát základní pojmy geologie, různého uložení hornin, směr vodních a kovových žil v kopci a tak dále. Bylo by pošetilé věřit, že bychom bez těchto předběžných znalostí dokázali tunel postavit a že by obyčejný zedník mohl postavit celý tunel.

Stejně pošetilé by bylo, kdyby se ze stanoviska obyčejného života věřilo, že lze zahájit výstavbu lidské společnosti. Jenže této pošetlosti se dopustila nejen mnoho lidí, ale také nesčíslné knihy. Dnes se každý cítí povolán, že ví a může určit, jak by se dal sociální řád, stát nejlépe reformovat. Ti, kteří se sotva

něčemu naučili, píší podrobné knihy, jak má být uspořádána nejlepší forma společnosti a cítí se pak povoláni i k tomu, vyvolat v život reformní hnutí. A tak existují reformní hnutí v nejrůznějších oblastech. Avšak všechno, co se zde dělá, je právě takové, jako kdyby někdo chtěl kladivem a dlátem prorazit tunel. Toto všechno pochází odtud, že se neví o velkých zákonech, které ovládají svět a vyplývají z duchovního života. Vlastním malérem naší doby je, že se neví, že pro budování lidského státního a společenského organismu jsou právě tak velké zákony, jako pro stavbu tunelu, které je nutno nejprve poznat, aby se dalo uskutečnit, co je nutné, každodenní ve společenském organismu. Právě tak jako při stavbě tunelu je nejprve nutno znát spolupůsobení všech přírodních sil, tak musí ten, kdo chce jen na to myslet, začít se sociálními reformami, znát sociální spolupůsobení. Musí se zabývat působením od duše k duši a přistupovat k duchu. Proto je teosofie to, co musí být základem každé praktické činnosti v životě. Teosofie je vlastní praxí života; a teprve ten, kdo vychází z teosofických zásad a odtud přechází do životní praxe, může se cítit povolán k působení v sociálním životě.

Proto by teosofie měla proniknout do všech odvětví života. Státníci, sociální reformátoři nejsou nic bez teosofických základů, bez teosofických zásad. Proto dnes každá práce v této oblasti, všechno, co chce za naší doby budovat na sociálním těle, je krajní slátanina, dokonalý chaos pro toho, kdo má přehled o věcech. Pro někoho, kdo věci rozumí, vyjímá se činnost dnešních sociálních reformátorů tak, jako kdyby někdo přitesával kameny, házel je na hromadu a potom věřil, že samo od sebe vznikne z toho dům. Nejprve je nutno vypracovat plán domu. Je to ale tak, jako kdyby někdo chtěl tvrdit, že věci v sociálním životě se uspořádaly samy od sebe. Společnost nelze reformovat, aniž by se znaly zákony teosofie.

Toto smýšlení, jež pracuje přiměřeně plánu, se nazývá zednářství. Nic jiného nechtěli středověcí zednáři, kteří jednali s duchovenstvem a uzavírali smlouvy, jak je nutno stavět, nechtěli nic jiného, než uspořádat zevní život tak,

aby byl – spolu s gotickým dómem – obrazem velké duchovní stavby. Vezměte gotický dóm. Je v něm tisíce jednotlivostí, je ale postaven podle ideje, která je mnohem obsáhlejší než dóm o sobě. Pro úplnou jednotu musí sem proudit život Boží, tak jako světlo slunce proniká barevnými okny do prostoru. A když potom středověký kazatel mluvil na kazatelně tak, že světlo Boží vnikalo do srdcí jeho posluchačů, jako světlo proniká barevnými okny do chrámu, potom záchvěvy, vzniklé kazatelovými slovy, souzněly s velkým životem Božím. A v domě samém pokračoval život takového kázání, zrozeného z duchovního života. Stejně tak měl by být celý zevní život přetvořen ve chrám země, v obraz celé duchovní budovy světa.

Vrátíme-li se ještě dále, shledáme, že právě tento způsob uvažování a smýšlení je nejpradávnější v lidském pokolení. Uvedu příklad, abych ukázal, jaké bylo smýšlení, které mám na mysli. Naše doba je dobou chaotického působení lidí. Každý chce to, co si představuje. Této době předcházelo jiná, doba starého kněžského státu. Často jsem hovořil o dolních rasách naší páté kořenové rasy. První byla dávná indická kultura, druhá persko-médská, třetí babylonsko-asyrsko-chaldejsko-egyptská, čtvrtá řecko-latinská. My jsme teď v páté.

Teprve čtvrtá a pátá podrasa stojí na chytrosti lidí, jednotlivého člověka. Veliký památník překonání dávné kněžské kultury chytrostí jednotlivého člověka mám v umění: v sousoší Laokoona. V knězi Laokoonovi, obtočením hady – hadi jako symbol chytrosti – je zpodobněno, jak chytrost světa překonává starou kněžskou kulturu, v které byly jiné názory na pravou moudrost a na to, co má nastat. Bylo to překonání třetí rasy čtvrtou rasou. Je to zpodobněno ještě jiným symbolem: v báji o trójském koni. Odysseova chytrost zbudovala trójského koně, čímž byla svržena trójská kněžská kultura.

Vznik dávného římského státu z prastaré trójské kultury líčí báje o Aeneovi. Aeneas byl nejvýznačnějším obráncem Tróje, jenž potom přešel do Itálie. Tam jeho potomci položili základy starého Říma. Jeho syn Ascanius založil Alba Longu a dějiny dále uvádějí čtrnáct králů až po Numitora a Amulia.

Numitora zbaví trůnu jeho bratr Amulius, jeho syn je zabit a jeho dcera Rhea Silvia je určena za kněžku Vesty, aby Numitorův rod vymřel. A když Rhea Silvia porodila dvojčata Romula a Rema, Amulius poručí vhodit je do Tibery. Děti jsou zachráněny, kojeny vlčicí a vychovány královským pastýřem Faustulem.

V dějinách se pak mluví o sedmi římských kráľích; jsou to Romulus, Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Martius Tarquinius Priscus, Servius Tullius, Tarquinius Superbus.

Tito první římští kráľové se podle Liviova vyličení považovali za skutečné jednotlivé osobnosti. Dnes historikové vědí, že těchto sedm kráľů nikdy neexistovalo. Jde tedy o báji, ale o jejich základu nemají pisatelé dějin nejmenší tušení. Základ báje je toto:

Kněžský stát Trója založil kněžskou kolonii Alba Longa (alba – roucho kněží). Byla to kolonie pro kněžský stát a Amulius je jeho poslední kněžskou dynastií. Odtud vychází mladší kněžská kultura, kterou vystřídá kultura světové chytrosti. O této kněžské kultuře nepřinášejí dějiny žádnou zprávu. Závoj, rozprostřený nad kněžskou kulturou prvních římských dějin, zvedá teosofie. Sedm římských kráľů nepředstavuje nic jiného, než sedm principů, jak je známe z teosofie. Jako se lidský organismus skládá ze sedmi článků – sthula-sharira, linga-sharira, kama-rupa, kama-manas, vyšší manas, atma, – tak si lidé představovali také společenský organismus, jak se zakládá v čase, v sedmičlenné posloupnosti. A může prospívat jen tehdy, zakládá-li se podle čísla, jež tvoří základ celé přírody. Duha má také sedm barev, červenou, oranžovou, žlutou, fialovou, zelenou, modrou, indigo. Stejně je sedm tónů: prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta a tak dále a také váhová čísla atomů v chemii sledují pravidelnost čísla sedm. A jde to celým světem. Pro strážce dávné moudrosti bylo proto samozřejmé, že stavba lidské společnosti musí být uspořádána podle takového zákona. Sedm etap, sedm článků je těchto sedm kráľů podle přesného plánu. Tak nebylo tehdy také jinak inaugurováno údobí dějin. Byl sestaven plán, protože opak by se považoval za nesmysl, a vyhlásil se o tom zákon. Tento plán

zde zpočátku skutečně byl. Každý věděl, že světové dějiny se řídí podle zcela přesného plánu. Každý věděl: Jsem-li v třetím úseku čtvrté epochy, musím se řídit tím a oním. – Tak zde byl ještě ve starém Římě na začátku kněžský stát s plánem jako základní ideji kultury, zaznamenaný v knihách, nazývaných knihy Sibyliny. Tyto knihy nejsou nic jiného než původní plán, jehož základem je epocha o sedmi člancích, a v němž se na začátku římské říše ještě dalo něco vyhledat, bylo-li třeba.

Vzorem pro základní stavbu bylo fyzické tělo. Není to tak nerozumné. Dnes převládá sklon považovat fyzické tělo za něco podřadného. Na to fyzické se pohlíží téměř s opovržením. Není to však oprávněné, neboť naše fyzické tělo je na nás nejvznešenější. Vezměte kousek kosti. Dobře se podívejte na stehenní kost a uvidíte její podivuhodnou stavbu. Nejlepší inženýr, největší technik nedokázal by něco tak dokonalého zhotovit, když by stál před problémem, jak se dá s nejmenší spotřebou materiálu dosáhnout největší nosnosti. A tak je celé lidské tělo co nejdokonaleji sestaveno. Toto fyzické tělo je skutečně to nejdokonalejší, co si můžeme představit. Anatom bude také vždycky mluvit s největším obdivem o srdci, které podivuhodně funguje, přestože člověk po celý svůj život nedělá téměř nic jiného, než že přijímá jedy, ničící srdce. Především alkohol, čaj, káva a tak dále, neuvěřitelně útočí na toto srdce. Ale toto srdce je utvořené tak podivuhodně, že tomu dovede vzdorovat až do vysokého věku.

Fyzické tělo, toto nejnižší tělo, je nanejvýš dokonalé. Naproti tomu nedokonalejší jsou vyšší těla, která ve vývoji dokonalosti ještě tak daleko nedospěla: éterné a astrální tělo, jež se neustále prohřešují na našem fyzickém těle neustálými útoky našich žádostí, vášní a přání. Potom jako čtvrté následuje vlastní baby, lidské Já, které jako těkající bludička musí teprve od budoucnosti očekávat, že do něho vstoupí takové zákony, jež mu poskytnou taková pravidla, jaké fyzické tělo už dávno má.

Rozčleníme-li nějakou sociální stavbu, musí zde být to, co základní stavbu zpevní. Proto dává báje Romula, prvního římského krále, jenž představuje první

princip, vyzvednout do nebe jako boha Quirina. Druhý král, Numa Pompilius, druhý princip, odpovídá společenskému řádu; podal zákony pro obecný život. Třetí král, Tullus Hostilius, odpovídá vášním. Za něho začíná to, co útočí proti božské přírodě, co vyvolává nepokoje, spory, válku, čímž Řím nabyl své velikosti. Za čtvrtého krále, Ancuse Martiuse, začínají umění, to, co vzchází z kama-manasu.

Čtyři nižší principy nemohou ze sebe vyprodukovat vyšší, pátý, šestý a sedmý princip. I to se líčí v římských dějinách. Pátý římský král Tarquinius Priscus, se nezrodil z římské stavby článků, nýbrž jako něco vyššího, z kultury Etrusků byl vsazen do římské kultury. Šestý král, Servius Tullius, odpovídá šestému článku lidského zákona cyklů, budhi. Fyzicko-smyslový protějšek, kamu, může řídit z budhi. Představuje kánon zákona. Sedmý král, Tarquinius Superbus, nejvznešenější princip, je ten, který musí padnout, protože není možné udržet vznešenost, vzlet společenského řádu.

V římských dějinách je vyjádřeno, že pro stavbu státu musí být plán základem právě tak, jako pro každou jinou stavbu ve světě, že svět je chrámem: že společenský život musí být právě tak rozčleněn a organizován, musí také mít sloupy jako chrám a že velcí mudrci musí být sloupy tohoto chrámu: právě toto smýšlení prostupuje pravěkou moudrost. To není moudrost, které se lze jen tak naučit, nýbrž která se vbudovává do lidské společnosti. Sedmi principů se správně užívalo. Pouze ten, kdo přijme celé vědění, celou moudrost může pracovat na stavbě společnosti. Jako teosofové vykonali bychom jen málo, jestliže bychom to nepřivedli dál, než pozorovat člověka, jak se skládá z těch či oněch článků. Svoji povinnost plníme teprve tehdy, když sami ve všedním životě uskutečňujeme zásady teosofie. Musíme jich používat, takže každý obrat ruky, každý pohyb prstu, každý krok v životě je výrazem otisku pečeti ducha. Potom budujeme chrám, který se ztratil.

K tomu však patří, že si uvědomíme, co jsem nedávno řekl, že je nutné přijmout do sebe něco z velikostí a obsáhlostí světových zákonů. V našich

myšlenkových návycích musí žít moudrost, která nás vede od velkého, k jednotlivosti, právě tak, jako u stavby domu nepokládá se už jeden kámen na druhý, dokud není dohotoven plán domu. Tento požadavek musí být vznesen, nemá-li se náš svět stát chaosem. Jako teosofové poznáme, že ve světě musí vládnout zákon, poznáme-li, že každý krok, každý čin je otiskem pečeti duchového světa. Potom budujeme chrám. To je budování chrámu: co si umíníme konat, musí být zákonité.

Lidstvo stále více ztrácelo vědění o tom, že člověk se má vbudovat do velkého světového chrámu. Dnes se mohou lidé rodit a umírat, aniž by tušili, že se v nás vyžívají zákony, že všechno, co děláme, je ovládáno zákony světa. Celá naše současná doba je ztracenou dobou, protože lidé nevědí, že mají žít podle zákonů. Proto kněžští mudrci dávných dob uvažovali o prostředcích, jak něco z velkých zákonů duchového světa zachránit pro novou kulturu. Byl to takřka trik velkých mudrců, že zákonitý řád vtajovali do četných odvětví života: dokonce až do hry, jíž se lidé věnovali pro zotavení z břemen dne. V kartách, šachových figurkách a v zákonitosti, v níž se hraje, sledujeme otisk, i když slabý, toho, co jsem nazval zákonitým řádem. Posadí-li se s někým ke kartám, pak to nepůjde, neznáte-li zákony, způsob hry. A to je skutečně otisk velkých světových zákonů. Co se v kabale nazývá sephiroth, co nazýváme sedmi principy, v jejich různém utváření, najdete také ve způsobu, jak se karty při hře musí na sebe pokládat. Mudrci dokázali vkládat velké zákony až do kouzla hry, aby lidé alespoň ve hře měli otisk moudrosti. Pro toho, kdo alespoň dovede hrát karty: neztratí se zcela jeho přítomné inkarnace. To jsou tak tajemství, jak velcí mudrci zasahují do kol běhu času. Řekne-li se lidem, aby se řídili velkými zákony, nedělají to. Vloží-li se však zákony do věcí, kde to vůbec nepozorují, často se dá do nich ještě kapka tohoto smýšlení. Máte-li toto smýšlení, pak si můžete představit, co je symbolizováno velkou alegorií o ztraceném chrámu.

V tajných řádech, k nimž patří i řád zednářů, bylo v legendě o chrámu vytvořeno něco, co souvisí s tímto ztraceným chrámem, jež je nutno zase

vybudovat. Legenda o chrámu je velmi hluboká, ale i dnešní zednáři obvykle nic o tom netuší. Ani zednář se nebude dnes od většiny lidí příliš lišit; ani on obvykle nepřináší příliš mnoho se sebou do nového života. Ale už mnoho prospěje, dá-li v sobě žít legendě o chrámu. Neboť, kdo přijme legendu o chrámu, přijme něco, co určitým způsobem zákonitě formuje jeho myšlení. A záleží na zákonitém myšlení. Tato legenda o chrámu zní:

Kdysi se jeden z Elohimů spojil s Evou a z toho vzešel Kain. Jiný Elohim, Adonai nebo Jehova-Jahve, stvořil nato Adama. Ten se také spojil s Evou a z tohoto manželství vzešel Abel. Adonai způsobil nesvár mezi příslušníky rodiny Kainovy a mezi příslušníky rodiny Abelovy; v důsledku toho Kain zabil Abela. Avšak z nového spojení Adama s Evou vzešlo pokolení Setovo. Máme tedy dvojí lidské pokolení. Jedni jsou původní potomci Elohima, synové Kainovi, také se nazývají Synové ohně. Jsou to ti, kteří obdělávají půdu, tvoří z neživé půdy a přetvářejí ji uměním člověka. Enoch, jeden z Kainových potomků, naučil člověka umění otesávat kameny, stavět domy, organizovat společnost, zakládat měšťanské společnosti. Jiným potomkem Kainovým je Tubal-Kain, jenž zpracovával kovy. Z tohoto pokolení pocházel také stavitel Chíram-Abiff.

Abel byl pastýřem. Přidržel se toho, co se vyskytovalo, a bral svět, jaký byl. To už je provždy protiklad mezi lidmi. Jedni se přidrží světa, jaký je, druhí chtějí z neživého formovat nové živě pomocí umění. Jiné národy postavily předka těchto Synů ohně v báji o Prométheovi. Jsou to Synové ohně, kteří z obsáhlých světových myšlenek měli do světa vbudovat moudrost, krásu a dobro, aby ze světa vytvořili chrám. Král Šalamoun byl potomkem rodu Abelova. Sám nemohl chrám postavit; chybělo mu umění. Proto povolal stavitele Chírama-Abiffa, potomka rodu Kainova. Šalamoun byl božsky krásný. A když k němu přišla královna ze Sáby, myslela, že vidí obraz ze zlata a slonové kosti. Přišla, aby se za něho provdala.

Jehova se také nazývá bohem formy, bohem, jenž to živé učinil živou mocí v protikladu k druhému Elohimovi, jenž tvoří, aby z neživého vykouznil to

živé. Komu patří budoucnost? To je velká otázka legendy o chrámu. Kdyby se lidé vyvíjeli podle náboženství Jehovy, tu by veškerý život odumřel ve formě. V okultní vědě se to nazývá přechod do osmé sféry. Teď však nastala chvíle, kdy člověk sám musí to mrtvé probudit k životu. Učiní to synové Kainovi, ti, kteří se nespolehali na to, co zde je, nýbrž sami tvoří ve formách. Synové Kainovi sami formují stavbu světa. Když královna ze Sáby uvidí chrám a zeptá se, kdo je stavitelem, řeknou jí, že to je Chíram. A když jej potom uvidí, ihned se jí jeví jako ten, kdo jí je vlastně určen. Král Šalamoun začne žárlit, dokonce se spojí s třemi tovaryši, kteří nebyli schopni stát se mistry, aby zmařili největší mistrovské dílo Chíramovo, „Měděné moře“. Sléváním mělo vzniknout jeho největší mistrovské dílo. Lidský duch se měl spojit s kovem. Ze tří tovaryšů byl jeden syrský stavební řemeslník, druhý fénický tesař a třetí hebrejský důlní dělník. Spiknutí se podaří. Slévání zničili tím, že do něj přilili vodu. Všechno vypršelo. Ze zoufalství chce se stavitel sám vrhnout do žáru ohně. Vtom uslyší hlas ze středu země. Byl to hlas Kainův, jenž k němu volal: Mám zde kladivo Boží světové moudrosti, jimž se dá všechno zase napravit. A Kain mu dal kladivo. Duch člověka je to, co člověk vbudovává do astrálního těla, neuchová-li je takové, jak je obdržel. Tuto stavbu má teď Chíram zbudovat. Avšak usilují mu o život. O tom si povíme příště.

Legendu jsem vyprávěl až sem proto, abych ukázal, jak v původních i okultních bratrstvech žila myšlenka, že člověk má úkol; úkol, vybudovávat neživý svět a nespokojovat se s tím, co už zde je. Tím, že se moudrost vlila do neživého světa, stala se skutkem, aby svět byl odleskem pravěčné duchovosti.

Moudrost, krása, síla, jsou tři základní slova všeho zednářství. Úkolem je přetvořit svět tak, aby se stal šatem duchovosti. To dnes už nechápou ani zednáři a věří, že člověk má pracovat na svém vlastním já. Považují se za zvláště chytré, když říkají, že ve středověku nebyli zedníci svobodnými zednáři. Ale právě zedníci jimi vždycky byli, neboť zevní stavební dílo se mělo stát obrazem duchovní složky, chrámu světa, jenž má být vybudován z intuitivní moudrosti.

Tato myšlenka byla dříve základem velkých stavebních děl a sledovala se až do podrobností.

Na jednom příkladě vám ukáži převahu moudrosti nad rozumem. Vezměme starý gotický dóm a všimněme si obdivuhodné akustiky. Dnes ji nemůžeme napodobit, protože hluboké vědění o ní se ztratilo.

Proslulé Mörisovo jezero v Egyptě bylo právě tak obdivuhodným dílem lidského ducha. Nebylo to přírodní jezero, nýbrž bylo uměle založeno podle intuici mudrce, aby voda za bohatého přítoku mohla být nahromaděna a za nedostatku vody mohla být rozváděna po celé zemi. Bylo to pozoruhodné dílo kanalizace. Bude-li člověk takto tvořit podle stejné moudrosti, jak Boží síly vytvářely přírodu, když moudře budovaly fyzično, pak bude budován chrám. Nezáleží na tom, kolik jsme v jednotlivosti schopni vytvořit ze své moudrosti, nýbrž musíme jen mít smýšlení, které ví, že chrám lidstva může být zbudován pouze z moudrosti.

Procházíme-li dnes městy, vidíme prodejnu obuvi, vedle lékárnou, vedle ní mlékárnu a vedle mlékárny obchod s pánskými holemi. Když zrovna nechceme něco koupit, co je nám potom do toho? – Jak málo pokračuje zevní život takového města v tom, co cítíme, myslíme a vnímáme! Jak zcela jiné to bylo ve středověku. Když tehdy člověk šel ulicemi, viděl fasády domů, postavené ve stylu smýšlení a charakteru obyvatel. Každý zámek dveří vyjadřoval, co člověk, přiměřeně svému duchu, s láskou zformoval. Projděte se například městem, jakým je Norimberk: zde ještě najdete základ toho, jak to tehdy bylo, a potom jako protiklad vezměte moderní abstrakci, do níž člověku už nic není. To je materialistická doba a její chaotická tvorba, k níž se pozvolna přešlo z dřívější spirituální doby.

Člověk se zrodil z přírody, kterou kdysi formovali bohové, takže všechno zapadalo do velké světové stavby, do velkého chrámu. Byla kdysi doba, kdy jste se nemohli podívat na žádný kus na této zemi, aniž byste si nemuseli říci: tento

chrám zbudovaly božské bytosti až ke stupni, kdy bylo dokončeno fyzické tělo člověka. Pak se ho zmocnily vyšší principy (psychické síly) a tím nastal ve světě nepořádek, chaos.

Přání, žádosti, vášně vnesli nepořádek do chrámu světa. Teprve bude-li z vůle člověka zase promlouvat zákonitost, vyšším a krásnějším způsobem jak kdysi bohové utvářeli přírodu, teprve dá-li člověk povstat Bohu ve svém nitru, takže může jako Bůh stavět chrám, znovu získá ztracený chrám.

Kdybychom se domnívali, že stavět mají jen ti, kteří stavět umí, nebylo by to správné. Ne, záleží na smýšlení, i když velmi mnoho víme. Ubírá-li se však naše smýšlení tímto směrem a začneme se pak zabývat sociálními, technickými a právními reformami, potom budujeme ztracený chrám, jež je nutno znovu vybudovat. Přistoupíme-li však k reformám, byť by se mysleli co nejlépe, bez tohoto smýšlení pak způsobíme jen další chaos. Reformujeme-li justici, náboženství nebo cokoli, pokud vidíte jen to jednotlivé a smýšlení nesměřuje k celku, je to jen bourání.

Proto teosofie není jen teorií, ale praxí, je to nejpraktičtější na světě. Domnívat se, že teosofové jsou poustevníci, kteří nebudují svět, je omyl. Kdybychom dokázali, aby lidé přistupovali k sociálním reformám na teosofickém základě, mnozí by rychleji a jistěji dosáhli všeho, o čem usilují. Neboť aniž by se něco namítalo proti jednotlivým hnutím, provozovaná jednotlivě nevedou přece k ničemu jinému, než k fanatismu. Všechna jednotlivá úsilí – Apoštolové míru, abstinenti, vegetariáni, ochránci zvířat a tak dále – budou k užitku teprve tehdy, budou-li všechna spolužít. Svůj ideál mohou mít vlastně jen ve velkém všeobecném hnutí, jež ve sjednocení vede k všechrámu (Alltempel). To je idea, která je základem alegorie o ztraceném chrámu, který je nutno znovu vybudovat.

Poznámky z odpovědí na otázky.

Otázka: Jak tomu bylo s Kainovými a Abelovými syny?

Odpověď: Kainovi synové jsou ti nezralejší; Abelovi synové jsou ti přezralí. Abelovi synové se obracejí k vyšším sférám, mají-li tyto inkarnace za sebou. Abelovi synové jsou solární pitriové; synové Kainovi jsou nezralejší měsíční pitriové.

Otázka: Proč se utvořilo tolik mystických a zednářských sdružení?

Odpověď: Všechna vyšší práce se dá vykonat jen ve sdružení. Artušova stolní družina měla zpravidla dvanáct členů.

Otázka: Znáte dílo Alberta Schäffla?

Odpověď: Albert Schäffle napsal knihu o sociologii, a jeho podání je mnohem více zednářské než co vychází ze zednářských lóží.

XII. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou

Druhá přednáška

Berlín, 22. května 1905

Ještě několik úvah o ztraceném chrámu. Šalamounský chrám musíme považovat za největší symbol. Jde především o to, abychom tento symbol pochopili. Znáte přece z Bible, jak vznikl. Přitom to nesouvisí s pouhými symboly, nýbrž skutečně se zevními pravdami, v nichž je však zároveň vyjádřena hluboká světodějná symbolika. A ti, kteří chrám stavěli, si uvědomovali, co přitom chtěli vyjádřit.

Pohlédneme na to, proč byl chrám postaven. A uvidíte, že každé slovo, které o tom Bible uvádí, je hluboce významným symbolem. Přitom však musíte

myslet na to, v které době se chrám stavěl. Především se podívejme na biblické slovo, čím má chrám být. Jahve praví Davidovi: „Dům pro jméno mé.“ – Tedy dům pro jméno „Jahve“. Ujasněme si teď, co znamená jméno „Jahve“.

Židovstvo si v určité době ujasnilo posvátnost jména „Jahve“. Co to znamená? Dítě se v jisté době svého života naučí používat slova „já“. Předtím se považuje za věc. Jak pojmenovává jiné věci, tak pojmenovává samo sebe objektivním jménem. Teprve později se naučí používat slova „já“. Pro velké duchy je okamžik, kdy poprvé v životě zakusí v sobě „já“, poprvé si to uvědomí, čímsi významným. Jean Paul líčí tuto událost o sobě. Jako malý chlapec stál jednou na dvoře u stodoly; tu poprvé zažil své já. A tento okamžik byl pro něho tak jasný a slavnostní, že o něm říká: „Pohlédl jsem do svého nitra jako do zastřeného svatostánku.“

Lidé se vyvíjeli mnohými rasami a chápali se takto objektivně až po atlantskou dobu; teprve v době atlantské rasy vyvinul se člověk tak, že si mohl říkat „já“. Staří židé to vyjádřili naukou.

Člověk prošel říšemi přírody. Nakonec v něm vzešlo vědomí já. Tělo astrální, éterné a fyzické a já tvoří pythagorejský čtverec. A židovství připojilo k tomu Boží vlastní já (Selbst), které k nám přichází shora dolů, v protikladu já zesponu. Tak ze čtverce vznikl pětiúhelník. Tak židovství vnímalo Pána svého národa, a tudíž bylo čímsi posvátným, vyslovit „jméno“. Zatímco jiná jména, jako například Elohim nebo Adonai, stávala se stále více populární, směl pouze pomazaný kněz ve svatostánku vyslovit jména „Jahve“. Bylo to v Šalamounově době, kdy staré židovstvo dospělo k posvátnosti jména Jahve, k tomuto „já“, jež může přebývat v člověku. Výzvu Jahve lidem musíme brát jako takovou, která si přála mít člověka samého jako chrám svatého Boha. Teď jsme obdrželi nové pojetí Božství, totiž: z Boha, skrytého v hrudi člověka, v nejhlubší svátostnosti lidského vlastního já (Selbst), učinit morálního Boha. Takto se lidské tělo stalo velkým symbolem svatostánku.

A teď měl být zřízen zevní symbol, protože člověk je chrámem Božím. Chrám měl být symbolem, zobrazením lidského těla. Proto byli povoláni stavbaři – Chiram-Abiff, kteří ovládali světská umění, jak člověka samého přetvořit v Boha. V Bibli se k tomu pojí dva obrazy: jedním je Archa Noemova, druhým je Šalamounův chrám. Oba jsou jistým způsobem totéž a přece zase zcela rozdílné.

Noemova archa byla postavena, aby se člověk mohl zachránit do nynějšího stavu svého bytí. Před Noemem žil člověk v atlantské a lemurské době. Tehdy ještě nepostavil loď, s kterou by se mohl dostat přes vody astrálna do pozemského bytí. Člověk z vod astrálna, přenesl ho Noemova archa. Archa představuje stavbu, kterou postavily nevědomé božské síly. Jsou zde rozměry, podle kterých se míry archy shodují s mírami lidského těla a zase také s mírami Šalamounského chrámu.

Člověk vyrostl z archy Noemovi a nyní sám má vyšší já obklopit domem vytvořeným jeho duchem, jeho moudrostí, šalamounskou moudrostí.

Vstoupíme do Šalamounského chrámu. Už brána je charakteristická. Čtverec se považoval za starý symbol. Dnes člověk vystoupil ze stavu čtvernosti do stavu pětistrannosti jako pětičlankový člověk, jenž si uvědomuje svoje vyšší já. Vnitřní Boží chrám má takový tvar, že obklopuje pětičlankového člověka. Čtverec je posvátný. Brána, zastřešení a boční veřeje dávají dohromady pětiúhelník. Když člověk procitne ze čtvernosti, to je, když vstoupí dovnitř – vnitřek je to nejdůležitější v chrámu – vidíme jakýsi oltář; spatříme dva cherubíny, kteří se snášejí nad archou úmluvy, nad svatostánkem jako dva ochranní duchové; neboť pátý princip, který ještě nesestoupil, mají vzít do ochrany obě vyšší jšoucnosti – budhi a manas. To je vstup do manasického vývoje člověka.

Celý vnitřek je obložen zlatem, protože zlato je od nepaměti symbolem moudrosti. Teď vstupuje moudrost do manasického stadia. Vidíme palmové listy jako symbol míru. Představuje to jisté údobí člověka a je zde postaveno jako

něco, co našlo svůj výraz teprve později v křesťanství. Ti, kteří byli pověřeni vedením chrámu, uchovali to v sobě a takto zde vyjádřili něco, co bylo ustaveno pro později.

Později, ve středověku, idea šalamounského chrámu znovu ožila v templářích, kteří chtěli myšlenku chrámu přenést na západ. Tehdy však nebyli templáři pochopeni. (Proti velmistru Jacobu von Molay.) Chceme-li templáře pochopit, musíme hluboko ohlédnout do dějin lidstva. Co se v procesních aktech templářům vyčítalo, spočívá jen na velikém neporozumění. Templáři tehdy říkali: Všechno, co jsme dosud zažili, je přípravou toho, co chtěl Vykupitel. Neboť říkali: Existuje budoucnost křesťanství, nový úkol. A našim úkolem je, různé sekty středověku a lidi vůbec připravovat na to budoucí, kdy křesťanství povstane v novém jasu, v tom, co vlastně vykupitel chtěl. Viděli jsme, jak křesťanství vzešlo ve čtvrté dolní rase, v páté se bude vyvíjet dále, ale teprve v šesté má slavit znovuzkříšenou glorii. To máme připravovat. Musíme duši lidí řídit tak, aby se projevilo čisté křesťanství, v němž jméno Nejvyššího má svůj příbytek.

Jeruzalém se měl stát středem a odtud mělo tajemství o vztahu člověka ke Kristu proudit do celého světa. Co představoval chrám jako symbol, to se mělo stát živou skutečností. O templářích se říkalo a vyčítalo se jim, že založili jistou hvězdnou službu, stejně tak sluneční službu. Za tím je však velké mystérium. Mše nebyla dříve nic jiného, než velké mystérium. Mše měla dvě části, takzvanou malou mši, jíž se mohli zúčastnit všichni, a když skončila a široká masa se vzdálila, následovala velká mše, určená pouze těm, kteří chtěli prodělat okultní školení, kteří chtěli nastoupit „stezku“. V této velké mši se nejprve modlilo apoštolské vyznání víry; potom byl ukázán vývoj křesťanství na celém světě, a jak křesťanství souvisí s celou dráhou světového vývoje.

Skutečnosti Země nebyly vždycky stejné jako dnes, nýbrž naše Země byla kdysi spojena se Sluncem a s Měsícem. Slunce se takřka odštěpilo a osvětlovalo potom naši Zemi zvenku; potom se odštěpil Měsíc. Tak byla Země dříve zcela

jiným druhem bydliště pro člověka. Tehdy byl člověk fyzicky ještě zcela jiný. Celý život člověka na Zemi se však změnil, když se Slunce a Měsíc odtrhli od Země. Teprve tehdy zde byly zrození a smrt – začala reinkarnace; teprve tehdy sestoupila lidská bytost já (Ichheit), individualita, do fyzického těla a reinkarovala se v pokračujícím sledu. To jednou zase skončí. Země se zase spojí se Sluncem, a potom bude člověk prožívat svůj další vývoj na Slunci. Tak máme jistý pořad stupňů, jak člověk jde spolu se Sluncem. Takové věci souvisí s postupem Slunce na obloze.

Všechno, co se ve světě děje, se v následujících stavech ještě jednou krátce opakuje. Všechno se opakovalo, také vývoj globů v první, druhé a třetí kořenové rase. Potom člověk vstoupil do inkarnace. Od druhé k třetí kořenové rase se odštěpilo Slunce, v třetí Měsíc. Nyní se Země vyvíjí od třetí až k šesté kořenové rase, kdy Slunce zase bude spojeno se Zemí. Potom začne jiné údobí, kdy se člověk dostane na mnohem vyšší stupeň a nebude se už inkarnovat. Tato nauka o dráze vývoje vstoupila do světa jako náboženství v podobě příběhu o arše Noemově. Co se má stát v budoucnosti, předjímalo se v nauce. Spojení Slunce se Zemí bylo předpověděno v zjevení Krista na Zemi. S takovými naukami a tak dále je to vždycky takové: po nějakou dobu je to, co se děje, opakování předcházejícího. Potom začne být nauka předpovídáním pro budoucnost. Jednotlivé dolní rasy souvisí teď vzhledem k vývoji stupňů vědomí národů s dráhou Slunce na obloze. Nakreslíte-li si část zvěrokruhu, dostanete obraz dráhy Slunce na obloze.

Víte, že doba, kdy třetí dolní rasu vystřídala čtvrtá, je spojována se znamením Skopce nebo Beránka. Asyrsko-babylonský věk shrnul, co bylo pro jeho věk pozoruhodné, do znamení Býka. Předcházející perský věk je označován souhvězdím Blíženců. A když bychom se vrátili ještě dále, tu bychom v době sanskrtu došli k Rakovi. Tato doba, v níž Slunce v den začátku jara vyšlo v Rakovi, se stala dobou obratu lidstva. Atlantida se potopila a vzešla první dolní rasa páté kořenové rasy. Tento obrat byl označován Rake. Další věk začíná,

když Slunce vychází v Blížencích. Další dráha dějin nás vede do předoasijské, egyptské kultury, kdy Slunce vychází v Býkovi. A když slunce postoupí ještě dále, začíná čtvrtá dolní rasa, kterou řecká báje spojuje se Skopcem, s Beránkem. (Báje o Jasonovi, jenž přináší zpět beraní rouno.) Také ještě v prvních dobách křesťanství byl Spasitel sám podáván jako Beránek.

Sledovali jsme dobu první až čtvrté dolní rasy. Slunce postupovalo na nebi, a teď kdy sami jsme na kritickém bodě, vstupujeme do znamení Ryb. Pak nastane doba, v šesté dolní rase, kdy lidé budou vnitřně tak očištěni, že zase budou chrámem pro Božské. Potom slunce vstoupí do znamení Vodnáře. Tak koná Slunce, které je vlastně jen zevním výrazem našeho vlastního duchovního života svoji dráhu na obloze. Když Slunce na začátku jara vyjde ve Vodnáři, teprve tehdy bude chápáno v celém svém jasu.

Tak probíhala velká mše, při níž se nezasvěcení museli vzdálit. Těm, kteří zůstali, se objasňovalo, že křesťanství, které začalo jako setba, má v budoucnosti přinést jako plod ještě něco zcela jiného a že „Vodnářem“ se myslel Jan, jenž jako hořčičné semeno rozséval křesťanství jako setbu. A Aquarius nebo Vodnář je totéž co Jan, jenž křtil vodou, aby lidi připravoval k přijetí Kristova křtu ohněm. Že přijde „Jan Aquarius“, jenž starého Jana teprve učiní pravdou a bude hlásat Krista, jenž obnoví chrám, kdy nastane velká chvíle, kdy Kristus bude znova mluvit k lidstvu, tuto chvíli potom pochopit. Tomu se učilo v hlubinách mystérií templářů.

A templáři říkali dále: Teď jsme v době, kdy lidé ještě nejsou zralí, aby pochopili velkou nauku, ještě je musíme připravovat na Jana Křtitele, který křtí vodou. Před toho, kdo se chtěl stát templářem, byl postaven kříž a pravilo se mu: Teď tento kříž zapírej, abys jej později pochopil, staň se nejprve Petrem, jako Petr, Skala, zapřel Pana, zapírej nauku. Přihlédněme k této výuce Petrova stadia.

V širokých kruzích se tak málo chápe z toho všeho, že ani písmena na kříži nedovedou lidé správně vysvětlit. Platón mluví o tom, že duše světa je ukřižovaná na těle světa. Kříž symbolizoval čtyři živly. Na kříži stojí: jam = voda = Jakub, nour = oheň, jenž se vztahuje k samému Kristu, ruach = vzduch symbol Janův – a čtvrté jabešah = země, skála, symbol Petrův.

Vrchol kříže – J – jabešah Petr: země

Levý kříž – N nour Ježíš: oheň Pravý kříž – R ruach Jan: vzduch

Spodek kříže – J jam Jakub: voda

Na kříži je tedy napsáno totéž, co je vyjádřeno jménem tří apoštolů, kdežto jedním jménem „J.N.R.J.“ se myslí Kristus sám. „Země“ je to, kam nejprve mělo být přineseno samotné křesťanství, k onomu chrámu, kam se člověk sám dostal, aby byl obalem toho vyššího. Avšak tento chrám ... *chybí text* ...

Dvakrát „zakokrhá kohout“, jenž je symbolem toho nižšího v člověku a také jeho vyššího já. Poprvé „zakokrhá kohout“, když člověk sestoupí a materializuje se v látkovosti, podruhé když zase vystoupí, když pochopil Krista, když se objevil Vodnář. Bude to v šesté dolní rase. Potom člověk v duchu pochopí, čím se má stát. Já potom překročí určitý stupeň, uskuteční-li se v nejvyšším smyslu to, co představuje šalamounský chrám pro „Jahve“.

Nejprve však musí člověk prodělat ještě tři stavy očisty. Já je v trojitém obalu: za první v astrálním těle, za druhé v éterném těle, za třetí ve fyzickém těle. Jsme-li v astrálním těle, poprvé jsme zapřeli božské já, u éterného těla podruhé, a potřetí u fyzického těla. První zakokrhání kohouta je trojnásobné zapření trojnásobným obalem člověka. A když potom prošel třemi těly, když já dospělo ke svému symbolickému uskutečnění v Kristu, ozve se kohout podruhé.

Tuto snahu probojovat se k vlastnímu chápání křesťanství – prodělat nejprve Petrův stav, tyto hluboké ideje nemohl žádný z templářů, tehdy mučených, soudcům vysvětlit.

Templáři vnikli do toho teprve tehdy, když zapřeli kříž. Když se toto všechno templáři vyličilo, ukázali mu symbolickou podobu božské bytosti ve ctihodné mužské postavě s dlouhým vousem. (Symbol Otce.) Až se lidé vyvinou vzhůru a obdrží vlastní vůdce v mistrech, až zde budou ti, kteří mohou lidi vést, pak bude stát před člověkem jako slovo vůdčího Otce mistr, jenž lidi povede k pochopení Krista.

A potom se templářům pravilo: jestliže tomu porozuměli, pak jsou zralí, stavět velký chrám světa. Musí spolupůsobit v zařizování všeho tak, že velká stavba je bydlištěm našeho vlastního hlubšího já (Ichheit), našeho vnitřního svatostánku.

Přehlédneme-li toto všechno, tu máme obrazy, které mají velký význam. A ten, v jehož duši začnou tyto obrazy žít, bude stále více dozrávat v žáka oněch velkých mistrů, kteří připravují tuto stavbu chrámu lidstva. A takové velké představy působí v naší duši jako síly, abychom tím prodělali očistu, která nás má vést k živoucímu životu v duchu.

S tímto rysem středověku, jenž se objevuje u templářů, setkáváme se také u obou stolních družin, u stolní družiny krále Artuše a svatého Grálu. To staré světské bylo zastoupeno ve stolní družině krále Artuše, kdežto to vlastní duchovní křesťanského rytířstva mělo být připravováno v těch, kteří střežili tajemství svatého Grálu. Je pozoruhodné, jak lidé středověku objektivně a klidně uvažovali o vzcházející moci (plodu) a zevní formě křesťanství.

Sledujete-li nauky templářů, tu je uprostřed něco, co je uctíváno jako něco ženského. Toto ženské se nazývala božská Sofie, božská moudrost. Manas je pátý princip, duchovní vlastní já člověka, které má vzejít, jemuž má být zbudován chrám. A jako pětiúhelník vchodu Šalamounova chrámu

charakterizuje člověka s pěti články, právě tak charakterizuje toto ženské moudrost středověku. Dante se svou „Beatricí“ nechtěl vyjádřit nic jiného, než tuto moudrost. Dantovu „Božskou komedii“ chápe jen ten, kdo se na ni dívá z této strany. Proto také nalézáte u Danta tytéž symboly, vyjadřované u templářů, křesťanských rytířstev, grálských rytířů a tak dále. Všechno, co se má stát, už dávno předtím připravují velcí zasvěcenci, kteří to, co má v budoucnosti nastat, říkají tak, jak se to podává v apokalypse, aby duše byly připravovány na toto dění.

Podle báje máme na začátku lidského pokolení dvojí proudy: děti Kainovi, jež zplodí jeden z Elohimů s Evou, děti světa, u nichž se setkáváme s velkými uměními a zevními vědami. Je to proud, jenž byl dán do klatby a potom má být křesťanstvím posvěcen, když vstoupil do světa pátý princip. Druhým proudem jsou děti Boží, které člověka přivedli až k chápání pátého principu. Ty stvořil Adam. Potom byli voláni synové Kainovi, aby teď vsadili do schrány to, co tvořili synové Boží, děti Abela-Seta.

Ve svatostánku je skryto posvátné jméno Jahve. Avšak to, co má přetvořit svět, co má vytvořit obal toho nejposvátnějšího, to mají znovu zřídit synové Kainovi. Bůh stvořil tělo člověka, v němž vzchází já člověka a nejprve zboří tento chrám. Člověk se může zachránit jen tehdy, postaví-li nejprve dům, který jej přenesse přes vody vášní, když si postaví archu Noemovu. Tento dům musí člověk znovu postavit. Tak staví to zevní, co vstoupilo do světa jako děti Kainovy a co přinesli děti Boží, staví to vnitřní.

Na začátku naši rasy už se uplatňovaly tyto dva proudy ... *chybí text* ...

Teosofii chápeme teprve tehdy, chápeme-li ji jako závěť k přípravě toho, co je naznačeno jako šalamounský chrám a co lze očekávat jako to budoucí. Máme připravovat novou smlouvu místo staré smlouvy. Stará smlouva je smlouvou tvořícího Boha, kdy Božství vytváří člověka. Novou je ta, kdy člověk

sám odhaluje Božství chrámem moudrosti, kdy jej znovu staví, aby toto já našlo útočiště na této zemi, když osvobozené se obnoví z hmoty.

Tak hluboké jsou symboly, a taková byla výchova, kterou templáři chtěli poskytovat lidstvu. Rozikrucíani nejsou nic jiného, než pokračovatelé řádu templářů; nechtěli nic jiného než, co chtěli templáři a co chce i teosofie: všichni pracují na velkém chrámu lidstva.

XIII. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou

Třetí přednáška

Legenda o dřevu kříže a světodějný význam šalamounského chrámu

Berlín, 29. května 1905

Potom, co jsme už několikrát hovořili o křesťanství a jeho vývoji v přítomnosti a budoucnosti, dospěli jsme tak daleko, že se dnes také budeme zabývat symbolem kříže – méně dějinně než skutečně.

Víte přece, jak obsáhlý obrazný význam má symbol kříže pro křesťanství; a dnes chci právě osvětlit spojitost symbolu kříže se světodějným významem šalamounského chrámu.

Existuje přece takzvaná svatá legenda o celém vývoji kříže, a sice máme v tom na zřeteli méně znamení kříže nebo všeobecnou světovou symboliku, než spíše onen určitý, zvláštní kříž, o němž mluví křesťan, onen kříž, na němž byl ukřižován Kristus Ježíš. Víte však přece také, že kříž je všeobecně lidský symbol a že se s ním setkáváme nejen v křesťanství, ale v náboženských názorech a symbolech všech národů, takže jeho význam musí být všeobecně lidský. Nás

však obzvláště zajímá, jak symbol kříže obdržel tento základní význam v křesťanství.

Vyjdeme z křesťanské legendy o kříži.

Dřevo nebo strom, z něhož se vzalo dřevo kříže, není prostě dřevo, nýbrž – tak vypravuje legenda – bylo původně výhonkem stromu života odříznutým pro Adama, prvního člověka. Adamův syn Set zasadil tento výhonek do země, a tento mladý strom vyhnal tři spolu srostlé kmeny. Z tohoto dřeva si později Mojžíš zhotovil svoji proslulou hůl. Totéž dřevo hraje pak v legendě zase roli v souvislosti s jeruzalémským chrámem krále Šalamouna. Při stavbě chrámu mělo se ho totiž použít jako důležitého sloupu. Ale tu se ukázalo něco zvláštního. Ukázalo se, že tam nijak nechtěl zapadnout. Nedal se do chrámu vpravit, a proto ho položili jako most přes řeku. Zde se málo uplatňoval, až přišla ona královna ze Sáby, která, když přes něj přešla, uviděla, oč u tohoto dřeva mostu jde. I zde zase poprvé zjistila, co toto dřevo mostu znamená, které leželo v překročení řeky, jež leželo mezi dvěma oblastmi, mezi tímto a oním břehem. Potom byl z tohoto dřeva přitesán kříž, na němž visel Vykupitel, a pak nastoupilo svá různá další putování.

Vidíte tedy, že v této legendě jde o něco, co souvisí se vznikem a vývojem lidského pokolení. Adamův syn Set vzal ze stromu života onen výhonek, jenž potom vyhnal tři výhonky. Tyto tři výhonky symbolizují tři principy, tři věčné mocnosti přírody, atma, budhi, manas, které srostly a tvoří onu trojnost, která je základem všeho dotváření a všeho vývoje. Velmi charakteristické je, že Set, onen Adamův syn, jenž vstoupil na místo Kainem zabitého Abela, zasadí tento výhonek do země.

Víte, že na jedné straně je zde souvislost s proudem Kainovým a na druhé straně s proudem potomků Abela-Seta. Kainovi synové, kteří zpracovávají zevní svět, pěstují zejména vědy, umění. Jsou to ti, kteří ze zevního světa snášejí stavební kameny chrámu. Chrám měl být postaven jejich uměním. Potomci z

pokolení Abela-Seta jsou takzvaní synové Boží, kteří pěstují to původní spirituální lidské přirozenosti. Tyto dva proudy byly vždycky jakýmsi protikladem. Na jedné straně máme světský ruch lidí, vytváření oněch věd, které slouží lidskému pohodlí nebo vůbec zevnímu životu; na druhé straně stojí synové Boží, kteří se zabývají vytvářením vyšších charakteristických znaků lidí.

Musíme si přitom ujasnit, že onen názor, z něhož vzešla svatá legenda o kříži, přísně rozlišuje mezi tím, co pomoci vědy a techniky je pouhým zevním budováním chrámu, a tím, co působí jako náboženské prosycení, jako náboženský prvek pro posvěcení celého chrámu lidstva. Teprve tím, že tento chrám lidstva obdrží vyšší úkol, že takřka zevní budova, sloužící jen pouhé prospěšnosti, bude výrazem chrámu Páně, stane se zevní budova obalem spirituálního vnitřku, v němž se budou pěstovat vyšší úkoly lidstva. Teprve tím, že mohutné úsilí o božskou ctnost, že zevní forma krásy, že slovo, jež slouží zevnímu styku lidí, bude postaveno do služeb božské moudrosti, tedy teprve tím, že to světské bude přeformováno v božské, dosáhne to své dokonalosti. Jsou-li tři ctnosti moudrost, krása a síla schránou božského, potom bude chrám lidstva dovršený. Tak si věc představoval názor, působící ve smyslu této legendy.

Musíme si tedy zcela ve smyslu legendy představovat, že až do zjevení Krista Ježíše na zemi byly zde dva proudy. Jeden, který stavěl světský chrám, který vyznačoval činy lidí, aby později mohlo být přijímáno slovo Boží, jež přišlo na zemi Kristem Ježíšem. Na zemi měl být uchystán příbytek pro zjevení slova Božího. Vedle toho se zatím mělo dobou vyvíjet to božské samo, jako jakýsi vedlejší proud. Proto se rozlišovali synové lidí, pokolení Kainovo, kteří měli připravovat to světské, od synů Božích synů Abela-Seta, kteří měli připravovat to božské, až oba proudy mohli spolu uzavřít sňatek, až se potom v Kristu Ježíši zjevil ten, kdo jej mohl po třech dnech znovu postavit. Máme tedy na jedné straně proud Kainových synů a na druhé straně proud potomků Abela-Seta; oba připravují vývoj lidstva, aby potom Syn Boží mohl obě strany sjednotit, z obou proudů učinit jeden. To hluboce vyjadřovala svatá legenda.

Set sám je ten, jenž onen výhonek, který vzal pro Adama ze stromu života, zasadil do země a vypěstoval strom s třemi výhonky. Co znamená tento strom o třech výhoncích? Především nic jiného než trojnost atma, budhi, manas, trojitou vyšší přirozenost člověka, zasazenou do nižších principů. Jenže v člověku je nejprve jakoby pod závojem; svými třemi těly, fyzickým, éterným a astrálním tělem je člověk zprvu jako zevním obalem původní božské trojnosti atma, budhi, manas. Musíte si tedy představit, že trojnost fyzického, éterného a astrálního těla je jen jako zevní zpodobení horních sil atma, budhi, manas. A tak jako umělec utváří zevní formy, jistou ideu podává v barvách, tak i tyto tři schrány představují takřka umělecké dílo. Představíte-li si, že vyšší principy jsou jako ideje uměleckého díla, tu máte poněkud představu o tom, co je životem těchto tří těl.

Člověk ve své fyzické, éterné a astrální schráně přebývá spolu se svým já, jímž má tuto trojí přirozenost proměnit tak, aby tři vyšší principy obdržely zde na zemi svůj přiměřený příbytek a cítily se jako doma. O to měla pečovat stará smlouva. Uměním Kainova pokolení měla syny člověka vnést do světa a těmito syny člověka mělo být vytvořeno to zevní, jež slouží fyzickému, éternému a astrálnímu tělu. Co je toto všechno?

Co slouží fyzickému tělu, je především všechno, co je produkováno technickými uměními pro uspokojování fyzického těla a pro jeho pohodlí. Co potom máme jako společenská, státní uspořádání a organizace vzhledem k soužití lidí, co se vztahuje k výživě a rozmnožování, slouží k budování životního těla. A na astrální tělo působí oblast mravních předpisů, etiky, což uvádí do pořádku pudy a vášně, upravuje astrální přirozenost a pozvedá na vyšší stupeň.

Tak Kainovi synové po celou starou smlouvu stavěli tento třístupňový chrám. Tak jak se skládá z našich zevních zařízení – můžete přitom myslet na naše byty, náradí, na věci společnosti a státu, na mravní uspořádání. V tom všem je stavba Kainových synů, sloužící dolním článkům lidské přirozenosti.

Vedle toho pracoval druhý proud, v jehož čele stojí synové Boží, jejich žáci a jejich následovníci. Odtud máme služebníky Božího světového řádu, služebníky archy úmluvy. V nich máme něco, co jako vlastní proud jde vedle služebníků světa. Zaujímalí zvláštní postavení. Teprve když byl šalamounský chrám postaven, měla se přece do něj vnést archa úmluvy, to znamená, všechno ostatní se mělo takřka uspořádat s ohledem na archu úmluvy, seskupit kolem ní. Všechno, co dříve bylo světské, mělo se stát zevním výrazem, budovou pro to, co znamená archa úmluvy pro lidstvo. Šalamounův chrám si nejlépe představí ten, kdo si jej představuje jako něco, co jako fyziognomie vyjadřuje to, čím má být archa úmluvy jako duše.

Co oživilo tři zevní těla člověka, dalo jim život, odňali synové Boží stromu života. Symbolicky je to vyjádřeno v onom dřevu stromu, jež se později stalo křížem Kristovým. Nejprve bylo dáno synům Božím. Co s ním udělali? Co znamená v hlubším smyslu dřevo kříže. V této svaté legendě o dřevu kříže spočívá nesmírně hluboký význam.

Jaký úkol má vůbec člověk po čas svého pozemského vývoje? Svá nynější tři těla, která obdržel, má pozvednout o jeden stupeň. Má tedy fyzické tělo pozvednout do vyšší říše a také éterné a astrální tělo má pozvednout do vyšší říše. Tento vývoj přísluší člověku. To je vlastní smysl vývoje, z našich tří těl učinit tři vyšší články celého Božího světového řádu.

Výš než to, co má člověk především fyzicky, se rozprostírá jiná říše. Avšak které říši náleží člověk vzhledem k své fyzické přirozenosti? Vzhledem k své fyzické přirozenosti náleží člověk na současném stupni svého vývoje říši nerostné. V našem fyzickém těle vládou fyzické, chemické, minerální zákony. Ale i vzhledem ke své duchovní přirozenosti náleží minerální říši, neboť svým rozumem chápe pouze tuto říši. Život jako takový učí se chápat teprve znenáhla. Právě proto zevní věda popírá život, protože je ještě v této fázi vývoje, že chápe pouze to mrtvé, to minerální. Chystá se chápat je nejjemnějším způsobem. Proto také chápe lidské tělo jen potud, pokud je mrtvé, minerální. V podstatě s

ním nakládá jako s mrtvým produktem, s nímž se pracuje jako, s nějakou látkou v chemické laboratoři. Zavádějí se do něj jiné látky tak, jako se zavádějí látky do zkumavky. Také když lékař, zcela vychovaný v minerální vědě, operuje lidské tělo, je to tak, jakoby toto tělo nebylo nic jiného, než strojní produkt.

Souvisí to tedy ve dvojitým vztahu s tělem člověka na stupni minerální říše: podle svého fyzického těla je člověk skutečně v minerální říši a chápe pouhým rozumem také jen minerální říši. To je nutný průchodní stupeň pro člověka. Když se však nespolehá jen na rozum, ale na intuici, spirituální sílu, potom si ujasníme, že jdeme vstříc budoucnosti, v níž naše mrtvé, minerální tělo pracuje proti tomu, co žije. A naše věda musí jít v čele, musí připravovat, co se má s tělesným jsoucнем v budoucnosti stát. V nejbližší budoucnosti se zase musí stát něčím, co v sobě obsahuje to nové, musí to, co žije na zemi, chápat jako něco živého. Neboť v hlubším smyslu je pravda, že to jsou myšlenky člověka, které připravují to budoucí. Právem tudíž říká stará indická průpověď: Co dnes promýšlíš, to zítra budeš.

Celá jsoucnost světa nepochází z mrtvé látkovosti, pochází z toho, co je živé myšlenkově. Čím je zevní látka, to je výsledek toho živě myšlenkového, tak jako led je výsledek vody. Hmotný svět je takřka zmrzlými myšlenkami. Musíme jej znovu rozložit v jeho vyšší prvky tím, že život uchopíme v myšlenkách. Dovedeme-li minerální složku vyvést vzhůru do žijícího, přetvoříme-li myšlenku celé lidské přirozenosti, potom dosáhneme toho, že naše věda bude vědou života a nikoli vědou mrtvé látky. Tím posouváme nejspodnější princip – nejprve v našem chápání a později také ve skutečnosti – vzhůru do další říše. A tak posouváme každý článek lidské přirozenosti – také složku éternou a astrální – o jeden stupeň výš.

Čím kdysi člověk byl, tomu v teosofické řeči říkáme tři elementární říše. Ty předcházejí naší minerální říši, v které dnes žijeme, to znamená říši, v níž se vyčerpává naše věda a v níž žije naše fyzické tělo. Tři elementární říše jsou

uplynulé stavy. Tři vyšší říše jsou však teprve ve svých začátcích; zakládají se na minerální říši: říše rostlinná, zvířecí a lidská.

Těmito třemi říšemi musí nejspodnější princip člověka proběhnout právě tak, jako dnes probíhá říši minerální. Tak jako dnes člověk podle své fyzické přirozenosti přebývá v minerální říši, tak bude později přebývat v říši rostlinné a pak vystoupí ještě k vyšším říším. Podle své fyzické přirozenosti stojíme dnes v přechodném stavu od říše nerostné k říši rostlinné, podle své éterné přirozenosti v přechodu od říše zvířecí k říši lidské. A teprve s tím, co máme jako počátek z oblasti moudrosti, kdy se svou vlastní přirozeností vyčníváme z toho, čím je astrální přirozenost, vyčníváme nad tři říše do říše Boží.

Člověk tedy stoupá vzhůru. Nezpůsobuje to však nějaké zevní uspořádání, nějaká zevní stavba, nýbrž to, co žije, co v nás procítá, co nejen sestavuje zevní stavební kameny, ale vytváří, způsobuje růst. Tato síla života musí zasahovat do vývoje a musí především uchopit nejhlubší nitro člověka; jeho náboženský život musí být uchopen tím, co žije. Proto to bylo jako příprava, co Kainovi synové vykonali po čas staré smlouvy pro dolní články lidské přirozenosti a jako prorockým poukazem do budoucnosti bylo to, co vykonali proroci, strážci stánku úmluvy. To božské mělo však teď sestoupit do stánku úmluvy, do duše, aby jako to nejsvětější přebývalo v chrámu samém.

Tyto živé síly, které usměrňují a přetvářejí, v přetváření přírody živě působící síly, byly už dány prvotnímu člověku, Adamovi, ze stromu života. Byly však svěřeny těm, kteří se nezabývali zevní stavbou, synům Božím, synům Abela-Seta. Křesťanstvím měly se teď tyto síly stát obecným statkem. Oba proudy se měly vzájemně spojit. A křesťanské je dnes v podstatě všechno, co vychází z názoru, že by nemělo vzniknout nic zevního, žádný chrám, dům, žádné společenské uspořádání, neprožhavané vnitřním životem, oživujícími místo pouze sestavujícími minerálními silami.

Prvním pokusem o pozvednutí nižší přirozenosti člověka k vyšší, byl, jak jsme viděli, šalamounský chrám. U vchodu byl vidět pětiúhelník, jako velký symbol, neboť člověk měl spět k pátému principu, to znamená, lidská přirozenost se měla vyvíjet z nižších principů k vyšším, měla zušlechtit své jednotlivé články.

A zde přicházíme k onomu hlubokému významu, jež má kříž a jenž způsobil, že kříž jako symbol nabyl onoho zásadního a skutečného významu v křesťanství. Co je kříž? Jsou tři říše, k nimž lidská přirozenost spěje vzhůru: říše rostlinná, říše zvířecí a říše lidská. Dnes je člověk uskutečněn v nerostné říši, k tomu patří rostlina, zvíře, člověk. Chápejte to tak, jak se praví ve všech vyznáních moudrosti, že člověk jako duševně-duchovní bytost je částí všeduše; toho, co například Giordano Bruno nazval světovou duší. Snad jako kapka světové duše, kterou si představujeme jako veliké moře, je jednotlivá duše. Už Platón mluvil o tom, že světová duše byla ukřižována na světovém těle.

Světová duše, jak se zvyrazňuje v člověku, je dnes rozprostřena v nerostné říši. Má se pozvednout nad ni, má se vytvářet vzhůru k třem vyšším říším. K tomu se ještě musí vtělit v dalších třech okruzích, v říši rostlinné, zvířecí a lidské. Čtvrtý okruh není nic jiného, než vtělení lidské duše do říše nerostné, pátý okruh do říše rostlinné, šestý do říše zvířecí, a teprve sedmý okruh je vtělením do vlastní lidské říše, kdy člověk bude zcela obrazem Božství. Až dotud musí světové tělo ještě třikrát učinit svoji schránou.

Podíváme-li se na tuto budoucnost člověka, jeví se nám jako trojnásobná látkovost nebo materialita: jako rostlinná, zvířecí a lidská. Tato lidská není však ona látkovost, kterou dnes máme, neboť ta je minerální, neboť člověk dnes dospěl do minerálního cyklu. Teprve až bude nejspodnější říší říše lidská, až nebude žádných nižších bytostí, až člověk všechny bytosti vykoupí silou svého vlastního života, potom se ocitne v sedmém okruhu, kde dlí Bůh, protože člověk sám tvoří. Potom je zde sedmý den stvoření, kdy se člověk stane obrazem Boha. To jsou stupně dějin stvoření.

Dnes jsou rostlina, zvíře a člověk, jak je máme před sebou, teprve zárodky toho, čím se mají stát. Rostlina je dnes teprve symbolickým poukazem na něco, co se má objevit ve vyšší slávě a jasnosti teprve v příštím lidském vývojovém cyklu. A když člověk překoná, odloží zvířecí složku, potom bude něčím, čeho je i dnes teprve jen náznakem. Tak jsou říše rostlinná, zvířecí a lidská tři hmotné říše, jimiž člověk ještě musí projít: jsou jeho světovým tělem a duši přísluší být na tomto světovém těle ukřižována.

Ujasněte si teď protiklad mezi rostlinou, zvířetem a člověkem. Rostlina je přesný protějšek člověka. Má to hluboký, obsažný význam, chápeme-li rostlinu jako přesný protějšek člověka a člověka jako obrácenou rostlinu. Zevní věda se takovými věcmi nezabývá, bere věci tak, jak se nabízejí zevním smyslům. Avšak věda, která má něco společného s teosofií, pohlíží na význam věcí v jejich spojitosti s celým ostatním vývojem. Neboť každou věc je nutno, jak říká Goethe, chápat jen jako příměr. Rostlina má své kořeny v zemi a listy a květní orgány rozvíjí vstříc Slunci. Vždyť Slunce má dnes v sobě sílu, která kdysi byla spojena se Zemí. Vždyť Slunce se odtrhlo od naší Země. Celá sluneční síla je tedy něco, co kdysi naši Zemi prostupovalo. Tehdy síla Slunce žila v Zemi. Rostlina ještě dnes, když své květní orgány rozkládá vstříc sluneční síle, vyhledává doby, v nichž Slunce bylo spojeno se Zemí. Sluneční síla znamená éternou sílu rostliny. Zatímco rostlina rozkládá své orgány rozmnožování vstříc Slunci, projevuje své hluboké příbuzenství se Sluncem; její princip rozmnožování je okultně spojen se sluneční silou. Naproti tomu hlava rostliny, která vězí v temnu Země, je zároveň spřízněná se Zemí. Země a Slunce jsou dva protipóly ve vývoji.

Člověk je obrácená rostlina; ta své pohlavní ústrojí obrací ke Slunci, hlavou dolů. U člověka je to přesně naopak: hlavu nese vzhůru, obrací ji k vyšším světům, aby přijímal ducha, pohlavní orgány směřují dolů. Zvíře stojí uprostřed, stojí mezi rostlinou a člověkem. Udělalo teprve půl obratu a vytváří tak jakousi příčnou závoru ke směru rostliny a člověka. Svoji páteř má v horizontálním směru, čímž linii, kterou tvoří rostlina a člověk, protíná ve tvaru kříže. Představíme-li si

rostlinnou říši rostoucí dolů, lidskou říši vzhůru a zvířecí říši rostoucí vodorovně, pak říše rostlinná, zvířecí a lidská vytváří kříž.

Je to symbol kříže. Představuje tři životní říše, do nichž člověku přísluší vstoupit. Říše rostlinná, zvířecí a lidská jsou tři další látkové říše. Všechno vyrůstá z nerostné říše, dnes je základem. Říše zvířecí je zde jako jakési zahrazení mezi říší rostlinnou a lidskou a rostlina je jakýmsi protějškem člověka. S tím souvisí, že život člověka, to, co v člověku fyzicky žije, shledává svoji nejlepší spřízněnost s tím, co žije v rostlině. Dalo by se to zdůvodnit v četných přednáškách, dnes to jen naznačím. Chce-li člověk obdržet svoji fyzickou životní činnost, pak toho nejlépe dosáhne rostlinnou stravou, protože potom přijímá, co je původně spřízněno s fyzickou životní činností Země. Slunce je nositelem životní síly a rostlina je to, co roste vstříc sluneční síle. A co žije v rostlině, musí člověk sjednocovat se svou životní silou. Tak se jeho látky výživy okultně rovnají rostlině. Zvířecí říše představuje zahrazení, zpětné zahrazení. Formou kříže přerušuje tudíž pokračování vývoje, aby začal nový náběh.

Člověk a rostlina jsou vzájemně protichůdní, ale spolu spřízněni. Avšak to zvířecí a co astrální tělo především vyjadřuje zvířecí složka – je překřížením dvou principů života. Lidské éterné tělo bude na vyšším stupni základem nesmrtelného člověka, jenž už nebude podléhat smrti. Éterné tělo se dnes ještě nerozplyne se smrtí člověka. Avšak čím více se člověk zevnitř zdokonaluje a tříbí, tím více nabývá stálosti, tím méně zaniká. Všechno, co se vypracuje se vztahem k tomuto éternému tělu, přispívá k jeho nesmrtelnosti. V tomto smyslu je správné: čím je vývoj přirozenější a čím víc je zaměřován k silám života – tím se nepoukazuje na to genitální a vášnivé u zvířete, tím více se člověka zmocňuje nesmrtelnost.

Zvířecí složka je proud, jenž přerušuje lidský život, byl oním zdržením, které bylo nutně pro obrat životního proudu. Člověk se musel na nějakou dobu spojit se zvířecí složkou, protože musel nastat obrat. Musí se však zase z něj osvobodit a zase vplout do proudu života.

Na začátku našeho zčlověčení byla nám dána s sebou síla života. To je v legendě symbolicky vyjádřeno tím, že Adamův syn Set vezme ze stromu života výhonek, jež potom synové Boží dále kultivují onu trojitou lidskou přirozenost, která má být zušlechtěna. Potom si Mojžíš zformuje svoji hůl z tohoto dřeva života. Mojžíšova hůl není nic jiného než zevní zákon. Co ale je zevní zákon?

Zevní zákony jsou zde tehdy, jestliže ten, kdo má zřídit zevní stavbu, má plán – jsou to zákonité spojitosti na papíře, a potom se přiměřeně plánu přitesávají zevní stavební kameny a vrší na sebe. I to, co je jako zákon základem státního plánu, je zevní zákon. Lidé stojí pod Mojžíšovou holí. Také ten, kdo ze strachu nebo v naději na odměnu je poslušen mravních zákonů, je poslušen jen zevního zákona. Ale i ten je poslušen pouze zevního zákona, kdo se dívá na vědu jen zevně. Neboť co má jiného než zevní zákony! Všechny zákony, které známe v zevní vědě, jsou takové zevní zákony. Avšak nepomohou nám najít onen přechod k vyšší lidské přirozenosti, nýbrž být poslušni jen zákona staré smlouvy, to je Mojžíšova hůl. Tento zevní zákon měl by však být vzorem vnitřního zákona. Člověk se má naučit být poslušen zákona v nitru. Tento vnitřní zákon se musí stát podnětem života u člověka, z vnitřního zákona se musí naučit být poslušen zevního zákona. Vnitřní zákon neuskutečňuje ten, kdo zhotoví stavební plán, ale ten, kdo staví chrám z vnitřního podnětu, takže duše přejde do spojování stavebních kamenů. Ve vnitřním zákoně nežije ten, kdo je jen poslušen státních zákonů, ale ten, pro něhož je podnětem jeho života, protože je srostlý s jeho duší. A mravným člověkem není ten kdo, je poslušen mravních příkazů ze strachu nebo kvůli odměně, ale ten, kdo je jich poslušen, protože je miluje.

Dokud lidé nebyli zralí, aby přijímali zákony vnitřně, dokud je v zákoně Mojžíšova hůl, která nutila lidi pod jařmo, dotud ležel zákon ve stánku úmluvy. Až se pak nad lidmi rozhostil pavlovský princip, princip milosti a dostalo se jim možnosti, osvobodit se od zákona. V tom tkví hloubka pavlovského chápání, že rozlišuje zákon a milost. Je-li zákon prožhaven láskou, spojila se láska se

zákonem, pak je to milost. Tak je nutno chápat pavlovský rozdíl mezi zákonem a milostí.

Legendu o kříži můžeme sledovat ještě dále. Dřevo se použije jako mostu mezi dvěma břehy, protože se nehodilo jako pilíř v Šalamounském chrámu. To byla příprava. Stánek úmluvy byl v chrámě, ale tělem se stavší Slovo zde ještě nebylo. Dřevo kříže je položeno jako most přes řeku, ale teprve královna ze Sáby poznala hodnotu dřeva pro chrám, jenž má žít ve vědomí celé lidské duše. Teď se téhož dřeva použije k přitesání kříže, na němž visí Vykupitel. Ten, kdo oba dřívější proudy sjednotí, kdo dá světskému a spirituálnímu proudu se spojit, Kristus sám je sjednocen se živým křížem. Proto může nést dřevo kříže jako něco, co žije mimo něj, On sám je sjednocen s dřevem mostu, může tudíž vzít mrtvé dřevo na sebe.

Člověk je teď vtažen do vyšší přirozenosti. Dříve žil v nižší přirozenosti. Ve smyslu křesťanství žije teď ve vyšší přirozenosti a kříž – nižší přirozenost – nese jako něco cizího dál pomocí své vnitřní živé síly. Nyní se stane náboženství živou silou ve světě, nyní ustává život v zevní přirozenosti, kříž se stává zcela dřevem. Zevní tělo se nyní stává nositelem vnitřní živé síly. Uskutečňuje se veliké tajemství: kříž je brán na bedra.

Ideu mostu, krásně a významně vyjádřil také náš velký básník Goethe v „Pohádce o zeleném hadu a krásné lilii“, kde dává zbudovat most tak, že had překlene řeku jako živý most. Všichni hlouběji zasvěcení mají stejný symbol pro tutéž věc.

Tak jsme poznali svatou legendu o kříži v jejím hlubším vnitřním významu. Viděli jsme, jak byl připravován obrat, jenž se uskutečnil křesťanstvím a pokřesťanstvením světa se musí později stále více uskutečňovat. Viděli jsme, jak kříž, pokud je obrazem zevních tří těl, odumírá, jak může zjednávat pouze zevní spojení mezi třemi nižšími a třemi vyššími říšemi, mezi oběma břehy, rozdělenými proudem – pilířem v Šalamounském chrámu se dřevo kříže stát

nemohlo, až jej člověk pozná jako svůj vlastní symbol. Teprve tehdy, když se sám obětuje, ze svého těla učiní chrám a bude schopný sám nést kříž, je možné spojit oba proudy.

Proto mají i křesťanské kostely znamení kříže už ve svém pojetí. Tím má být vyjádřeno, že živý kříž je vtajen do zevní stavby chrámu. Avšak ony dva proudy, na jedné straně to božské živé a na druhé to světsky minerální, spojily se v jedno ve Vykupiteli, visícím na kříži, kde vyšší principy spočívají v samotném Vykupiteli, ty nižší v kříži. A že tato spojitost má být nadále organická, živá, obzvláště hluboce vyjadřuje apoštol Pavel. Bez toho, co jsme dnes probrali, nelze spisy apoštola Pavla pochopit. Jemu bylo jasné, že musí skončit ona stará smlouva, která vztyčuje protiklad mezi člověkem a zákonem. Teprve sjednotí-li člověk zákon se sebou, vezme jej na svá bedra, nese jej, pak už nebude rozpor mezi vnitřní lidskou přirozeností a zevním zákonem. Pak je dosaženo toho, čeho chce dosáhnout křesťanství.

„Hřích vstoupil do světa zákonem.“ To je hluboký výrok Pavlův. Kdy je hřích ve světě? Právě když je zde zákon, který lze přestupovat. Je-li však zákon sjednocen s lidskou přirozeností tak, že to co člověk koná, je dobro, potom nemůže být hříchu. Člověk odporuje zákonu kříže dotud, dokud tento zákon nežije v něm, dokud je zevní.

Proto vidí Pavel Krista na kříži jako překonání zákona a překonání hříchu. Je prokletím, viset na dřevu kříže, to znamená, propadnout zákonu. Hřích a zákon patří k sobě podle staré smlouvy, zákon a láska patří k sobě podle nové smlouvy. Je to negativní zákon, jenž je spojen se starou smlouvou; pozitivní zákon, jenž žije, je však zákon nové smlouvy. Zákon staré smlouvy překonal ten, kdo jej živě sjednotil se svým vlastním životem. Ten jej ale také posvětil.

To se míní oněmi Pavlovými slovy, která čteme v dopise Galatským (3. kapitola, 11 – 13): „Je jasné, že nikdo není před Bohem ospravedlněn na základě zákona, neboť čteme: „Spravedlivý buď živ z víry“. Zákon však nevychází z víry,

nýbrž praví: „Kdo bude tyto věci činit, získá tím život“. Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě“.

Se slovem „dřevo“ spojuje Pavel pojmy, které jsme dnes probírali. Tak musíme stále hlouběji pronikat do toho, co řekli velcí zasvěcenci. Křesťanství se nepřiblížíme tím, že je takřka přizpůsobíme svým požadavkům, přizpůsobíme materialistickému rozumu, jenž nepřeje tomu, co je vyšší, ale tím, že se pozvedáme stále výš do výšin duchovna. Neboť křesťanství se zrodilo ze zasvěcení a pochopíme je a uvěříme tomu, že v křesťanství jsou obsaženy nekonečné hlubiny, nemyslíme-li si, že křesťanství musíme přiblížit dnešnímu rozumu, nýbrž jestliže se materialistický rozum, nepřející tomu vyššímu, opět pozvedne ke křesťanství. Dnešní rozum se musí pozvednout z minerálně mrtvého k živě duchovnímu, chce-li křesťanství pochopit. Přednesl jsem tyto názory, abych se dostal k pojmu nového Jeruzaléma.

Odpovědi na otázky.

Otázka: Je tato legenda už hodné stará?

Odpověď: V mystériích byla už tato legenda vyvinuta, ale nebyla napsána. Antiochijská mystéria byla mystéria Adonisova. V nich se slavilo ukřižování, uložení do hrobu a vzkříšení jako zevní obraz zasvěcení. Už zde se vyskytuje nářek žen u kříže, které se u nás znovu objevily v Marii a Marii Magdaleně. Zde se spojila jedna verze, podobná v legendě, podobná také u mystérií Apisových a Mithrových a potom také u mystérií Osiridových. Co zde je ještě apokalyptické, je v křesťanství naplněno. Jako Jan líčí budoucnost ve svém zjevení, tak podobně se mění staré apokalypsy v nové legendy.

Legenda je středověko-historická, ale už podobně zapsaná v gnosticích. Udává se zde i další cesta kříže. Ale i ve středověké legendě jsou toho náznaky. Středověké legendy ukazují cestu k mystériím méně jasně. Ale všechny můžeme sledovat zpětně. Tato legenda navazuje na mystéria Adónisova, na antiochijskou

legendu. Zde se stalo ukřižování, uložení do hrobu a vzkříšení zevním obrazem vnitřního zasvěcení. Už tam také vystupují naříkající ženy a zde je spojena verze, která se velmi podobá legendě o Osiridovi. Všechno, co je v těchto legendách apokalyptické, je splněno v křesťanství. Královna ze Sáby se dívá hlouběji, poznává původní moudrost.

(Podle poznámek dvou autorů).

XIV. O ztraceném chrámu, který je nutno znova vybudovat, v souvislosti s legendou o dřevu kříže či zlatou legendou

Čtvrtá přednáška

Berlín, svatodušní pondělí, 5. června 1905

Alegorie o ztraceném slovu, které je nutno znova získat v souvislosti s Letnicemi.

K alegoriím a symbolům, o nichž jsme v těchto hodinách mluvili, patří také symbol takzvaného ztraceného slova, které je nutno znova získat. O ztraceném chrámu, který je nutno znova získat, jsme mluvili. Tím lépe můžeme dnes na to navázat krátkou úvahou o ztraceném slovu, které je třeba znova nalézt, pokud totiž toto téma poněkud souvisí se symbolickým významem Letnic. O těchto věcech, které dnes podán, jsem sice už leccos řekl před rokem. Protože však jsou také mezi námi někteří, kteří snad loňskou přednášku neslyšeli, nebude tedy marné, znova na tyto věci poukázat, především proto, že jsme schopni, takovou záležitost pozorovat každý rok a pojednat o ní důkladněji a podrobněji. Mnohé, co před rokem nebylo možné říci, je dnes snad možné, protože jsme se už leccemu přiučili.

Letnice souvisí totiž se symbolem, jenž se jak v církvi, tak v zednářství označuje jako symbol ztraceného slova, které je nutno zase získat. Tím se však

dotýkáme mimořádně hlubokých křesťanských mystérií. Zde se ještě jednou dotýkáme, a sice důkladněji, než to bylo možné před týdnem, poslání moudrého Šalamouna a celého budoucího významu křesťanské pravdy.

Letnice souvisí s pochopením nejvnitřnější bytosti člověka, jaké existovalo i v původním křesťanství; toto pochopení se však z křesťanství, žijícím v různých západních církvích, postupně ztratilo. Letnice jsou svátky, které mají člověku každý rok znovu připomenout jeho osvobození, to, čemu říkáme svoboda lidské duše.

Jak vlastně člověk skutečně dospěl k tomu, co nazýváme jeho svobodou, to znamená, ke své možnosti rozlišovat dobro od zla, svobodně konat dobro nebo také zlo? Víte, že člověk prodělal dlouhou vývojovou řadu, než se dostal na stupeň, na němž dnes stojí, a že jsme překročili střed vývoje. Přibližně uprostřed atlantské rasy, která předcházela naši rasu, je také střed celého lidského vývoje. Teď už jsme tento střed překročili a tím jsme prvními misionáři druhé poloviny, první poslové stoupajícího oblouku. Zatímco se lidstvo až do atlantské doby pohybovalo na sestupném oblouku, v jakémsi sestupném vývoji, až se co nejhlouběji, ponořilo do hmotného života, vystupuje už zase vzhůru k duchovnímu vývoji.

Co jsme my, lidé, od středu našeho pozemského vývoje neměli, byla svoboda volby mezi dobrem a zlem. V podřadných přírodních říších také nemůžeme mluvit o dobru a zlu. Bylo by směšné mluvit o tom, zda se nerost chce zkrystalizovat či nikoli. Zkrystalizuje se, jsou-li k tomu podmínky. Bylo by také směšné se ptát, zda lilie chce či nechce kvést, nebo se ptát lva, zda chce svobodně upustit od zabíjení a požívání jiných bytostí. Teprve u člověka a teprve v naší vývojové fázi mluvíme o tom, čemu říkáme svoboda volby. Schopnost rozlišovat dobro od zla připisujeme pouze člověku. A jak člověk obdržel tuto schopnost rozlišování, učí se v Bibli ve velkém symbolu pádu do hříchu, v aktu svědění, kdy se Evě zjeví ďábel nebo Lucifer a přemluví ji, aby jedla ze stromu poznání. Tím se člověku dostala schopnost volby a tím nastoupil druhou část své

vývojové cesty. Jako se u nerostu, rostliny a zvířete nemůžeme ptát na dobro a zlo, tak se nemůžeme u člověka před oním středem vývoje světa ptát na svobodu, na dobro a zlo. S tím souvisí něco jiného.

V celé esoterice se náš současný svět a co s tím souvisí, označuje jako kosmos lásky. A tomuto kosmu lásky předcházela kosmos moudrosti. Tomu se budeme věnovat v poněkud hlubším smyslu. Víte, že kosmologicky předcházela našemu pozemskému vývoji vývoj měsíční. Vzdálenějším předkem naší Země bylo Slunce, ještě vzdálenějším Saturn. Člověk prodělal tyto tři vývoje: Saturn, Slunce, Měsíc. Naše Země prodělala dosud tři cykly, v nichž v prvním okruhu opakovala saturnský vývoj, v druhém okruhu sluneční vývoj a v třetím okruhu měsíční vývoj. Každý takový okruh začíná tím, že planeta se vyvíjí v mimořádně jemné látkovosti, v minerální látce. V takové látce byla zde Země, když začala svůj čtvrtý okruh, tedy přítomný cyklus. Nejprve začala zase opakovat tři předešlé okruhy: cyklus Saturna v arupě, cyklus Slunce v rupě a potom v astrální měsíční okruh nebo měsíční cyklus.

Naše Země prodělala tedy dřívější hmotné stavy ještě jednou, dříve než dosáhla nynější fyzické hutnosti. Před naším nynějším stavem byla astrální. Astrální globus označujeme také jako jakýsi kosmos moudrosti. Každý kosmos (globu) je zase rozdělen na sedm údobí. Tak máme v našem globu sedm cyklů ras: polární, hyperborejskou, lemurskou, atlantskou a potom árijskou, v které teď jsme. Šestá a sedmá rasa budou ještě následovat. Pak Země zase přejde do astrálního stavu. Tyto cykly ras představují sedm postupných údobí našeho fyzického vývoje na Zemi. Právě tak představuje se nám astrální předchůdkyně v sedmi postupných údobích, která odpovídají sedmi rasám. Není však zcela správné mluvit zde o rasách. Formy, které tehdy žily, nelze dost dobře nazývat rasami. Stálé mluvení o rasách jde příliš daleko v používání analogie. Byly to jiné formy, které se utvářely. V ezoterní mluvě nazýváme toto předcházející astrální údobí říší moudrosti, a jejích formy nazýváme sedmi údobími moudrosti, v níž vládlo sedm králů moudrosti, sedm králů Šalamounovy dynastie. Neboť v

každém z těchto údobí žila podobná bytost jako duše Šalamounova, jako byla duše, inkarnovaná v Šalamounovi. Tento kosmos moudrosti byl vystřídán původně pozemským kosmem, kosmem lásky.

Ujasněme si, co podle celé naší představy se odehrávalo během utváření Zemi. Když se Země začala utvářet, byla ještě spojena se Sluncem a s tím, čemu dnes říkáme Měsíc. S těmito dvěma tělesy tvořila Země jedno jediné těleso. Nejprve se od Země oddělilo Slunce. Tím se změnil celý život na Zemi. Kdežto dříve se nemohlo mluvit o smrti, protože zde byl pokračující hmotný život, nastala teď smrt. Přibližně v té formě, jak smrt známe u těla rostliny, složeného z buněk. Dokud se rostlina skládá z jedné buňky, nenastane rozpad, zrodí-li se další. Jinak je to tehdy, je-li složen celý organismus. Ten se rozpadne ve své části, a jednotlivá část už není celým životem. Taková smrt nastala teprve tehdy, když se Slunce oddělilo od Země. Jako důsledek odtržení Měsíce vzniklo rozdělení pohlaví uprostřed lemurské rasy. Odtržení Měsíce způsobilo rozdělení mužsky-ženského na jen to ženské a jen to mužské. Tím také lidé nabyli podoby, kterou teď mají ve světě.

Co se stalo během těchto důležitých kosmických událostí, když se nejprve oddělilo Slunce a potom Měsíc? Chceme-li si to ujasnit, bude dobře poukázat na to, že se tehdy Země měnila z velmi řídké, ale už fyzické matérie v matérii stále hustší. První fyzickou matérii, v níž byli všichni lidé na Zemi, byla éterná matérie, velmi jemná, jemnější než náš plyn.

Na Zemi rozlišujeme teď tři druhy látky: tělesa pevná, tekutá a pak plynné, jimž se dříve říkalo vzduch. Potom rozlišujeme ezoterně čtyři druhy éteru: za prvé ohnivý éter, jenž způsobuje, že tělesa může prostupovat teplo; za druhé světelný éter; za třetí chemický éter, který způsobuje, že se atomy směšují podle určitých číselných zákonů – spříznění volbou atomů, a za čtvrté fyzický nebo životní éter. Tedy čtyři druhy éteru, oživujících Zemi. V podstatě se Země vyvíjela především v těchto druzích éteru. Potom se z tohoto éteru zhustila. Toto zhuštění nastalo teprve za lemurského údobí. Předtím byla zde éterná Země,

přístupná ještě zcela jiným silám, než naše dnešní fyzická Země. Vysvětlím vám to.

Říkám-li, že tato éterná Země byla přístupná různým silám, tu si ujasněte, že také všechny bytosti, žijící jako rostliny, zvířata a lidé, byly ve svém nejhlubším nitru přístupné těmto silám. Éter je přístupný tomu, co v ezoterní mluvě označujeme jako „Slovo“, „světové Slovo“. Mohu vám také pomoci jednoho děje v zasvěcení objasnit, jak se éter chová k tomu, co nazýváme „Slovem“. Jak víte, skládá se člověk z fyzického, éterného a astrálního těla, a pak z vlastního já. Éterné tělo se stane viditelné, odsugerujeme-li si fyzické tělo. Avšak člověk, tak jaký dnes je, vůbec nemůže působit na své fyzické tělo. Nemůže pohybovat tím nejmenším krevním tělískem. Fyzické tělo je ovládáno vznešenými kosmickými silami. Dnes to jsou vyšší bytosti, které zde mohou působit; člověk to dokáže později. Až lidé dokáží ovládat síly svého vlastního fyzického těla, o nichž materialista mluví jako o přírodních silách, potom se stane bohem. Toto mu dnes přisuzovat bylo by modlářství, neboť ve skutečnosti jsou to vznešené bytosti, které ovlivňují fyzické tělo.

Dokáží-li lidé ovládat matérii ohnivého éteru, mohou ovládat všechno fyzické. Ovládají-li to lidsky fyzické, pak mohou ovládat i to ostatní fyzické. Tuto sílu označujeme jako Otcovskou sílu, jako „Otce“. Tedy všechno, čím nějaká bytost souvisí s naší Zemí, čím můžeme ovládat naši fyzickou matérii. Dokáže-li člověk působit takovými Otcovskými silami až do fyzického těla, nazýváme to atma. Tak je atma přidělováno k fyzičnu.

Druhým bytostným článkem je éterné tělo; odpovídá Synovskému principu nebo Logu, „Slovu“. Jako může být fyzické tělo uváděno v pohyb atmanem, tak může být éterné tělo uváděno v pohyb článkem budhi, vnitřně ztvárňováno, rozechvíváno Synovským principem.

Třetím článkem je astrální tělo. Zpočátku nedovedeme ovládat ani toto tělo, a ještě dnes je velmi málo těch, kteří mají významnou moc nad svým

astrálním tělem. Tou měrou, jakou dovede člověk zevnitř ovládat astrální tělo, říkáme, že je nadán článkem manas.

Uprostřed lemurské doby začal člověk pracovat na svém astrálním těle. Kdybyste mohli pozorovat člověka, jenž stojí na stupni, kdy začínala lemurská rasa, tedy dvojpohlavní, shledáte, že jeho tělo je budováno zvenku. Od středu lemurské doby začíná člověk sám pracovat na svém astrálním těle. Všechno, co člověk do něj vpracovává ze svého já, co dělá vlivem povinnosti a příkazů k překonání hrubých žádostí a vášní, přispívá k zušlechtění astrálního těla. Když potom bude zcela prostoupeno prací vlastního já, pak už je nemůžeme nazývat astrálním tělem, potom se stalo manasem. Je-li celé astrální tělo proměněno v manas, může člověk začít pracovat do éterného těla, proměnit je v budhi. Co sem vpracovává, není nic jiného než individualizované Slovo, které křesťanská ezoterika také nazývá „Synem“ nebo „Logem“. Stane-li se astrální tělo manasem, nazývá jej „Duchem svatým“, a stalo-li se fyzické tělo atmanem, nazývá to křesťanská ezoterika „Otcem“.

Co se zde děje s člověkem v malém, odehrávalo se také ve velkém se světem venku. Tato tajemství se uskutečňovala už v mystériích při zasvěcení, provádělo se něco takového, čím lidé obecně budou teprve ve vzdálené budoucnosti. Už v egyptských mystériích mohl být zasvěcen pouze ten, kdo propracoval celé své astrální tělo, takže astrální tělo mohlo být zcela vedeno lidským já. Takový člověk stál před zasvěcujícím knězem takto: neměl žádný vliv na fyzické tělo a také žádný na éterné tělo, ale jeho astrální tělo bylo jeho vlastním stvořením. Ukázali mu, jak může působit na éterné a fyzické tělo. Fyzické tělo uvedli do strnulého stavu – musel v něm setrvat po tři dny a tři noci, a během této doby bylo éterné tělo vyzvednuto. A protože se zasvěcovaný stal mocným vzhledem k astrálnímu tělu, mohl teď nabýt moci k působení na éterné tělo. Co měl v astrálu, mohl se naučit dát působit do éterného těla. To byly tři dny uložení do hrobu a vzkříšení v éterném těle, které je zcela prostoupeno tím, co se nazývá „Duchem svatým“. Takový zasvěcenec se nazýval člověkem,

nadaným Logem, „Slovem“. Toto „Slovo“ není nic jiného než moudrost, manas, vpracovaná do astrálního těla. Nikdy se nemůže dostat moudrost do éterného těla, dokud jí není prostoupeno astrální tělo.

Právě tak tomu bylo se Zemí. Dokud nebyla celá Země v astrálu přivedena tak daleko, nemohlo toto dění nastat. Stav, v němž musel být zasvěcovaný v egyptských mystériích, odpovídá této době astrálního globu, o němž jsem řekl, že je bezprostředním předchůdcem Země. Je to globus moudrosti. Kosmické mocnosti sem vpracovávají veškerou moudrost. A toto vpracování moudrosti do zemského globu umožňuje, že po odtržení Slunce a Měsíce od Země se shora, z vyšších sfér zase něco vpracovává, jako při zasvěcení v malém. Tak se uskutečňoval proces ve velkém, jak se uskutečňoval v malém při zasvěcení.

Astrální zemský globus byl mudrci sedmkrát spravován po způsobu Šalamounově. Potom se Země zevně obklopila astrálním tělem a krystalizovala, konstituovala zemskou materii. Tehdy sem bylo vloženo „Slovo“. Toto Slovo je potom jakoby pohřbeno v zemské materii, ale musí být opět vzkříšeno. Toto je také krásný smysl v mýtu o bohu Dionýsovi. Posvátná moudrost našeho předchůdce Země je vložena do všech pozemských bytostí našeho pozemského světa. Chápejte co možná nejlouběji. Vezměte lidské éterné tělo, jak je má každý člověk. Podíváte-li se na ně jako jasnovidec, tu má přibližně formu lidského těla. Když člověk zemře, rozloží se fyzické tělo a také éterné tělo; fyzické tělo ve fyzičnosti a éterné tělo ve všeobecném světovém éteru. Toto éterné tělo je však pro lidi vybudováno velmi umělecky moudrostí, která je předtím vsadila z astrálního globu. Toto éterné tělo se po smrti rozpráší. Pouze to éterné tělo, vybudované zevnitř, je živé, věčně trvající. Je to éterné tělo chely, a to se po smrti nerozloží. Vidíte-li zemřít dnešního kulturního člověka, po nějakou dobu ještě vidíte éterné tělo, potom se rozloží. U chely zůstane. Chelovo vzdálení se devachanu záleží v tom, že se chela zdržuje na astrální úrovni a tam používá svého éterného těla. U obyčejných lidí musí být při

opětném zrození vybudováno nové éterné tělo; že může být vybudováno nové, toho se dosáhne v devachanu. Éterné tělo, které si chela vybuďoval zevnitř, se už neztratí, avšak ztratí se éterné tělo vybudované kosmickou moudrosti zevně, neboť to se zase rozloží. Tak je to také s éterným tělem rostlin a zvířat. Co je dnes ještě éterným tělem, je vybudováno z kosmických sil, které na tomto astrálním globu naší Země do ní vplynuly. Tuto moudrost, kterou shledáte v astrální Zemi, vyjadřuje mýtus o Dionýsovi.

Teď se muselo v lemurském údobí vytvořit to hutnější. Sem musel být vpravován Otcovský princip. To je to poslední, co se zmocnilo naší zemské látkovosti. Co je sem vpracováno, je hluboce skryto ve fyzickém světě. Nejprve se vpravoval Duch svatý do astrální matérie. Potom Duch spojený s astrální matérií pracoval do éterné matérie, to je Syn; a pak přichází Otec, jenž ovládá fyzickou hutnost. Tak je v třech stupních zbudován makrokosmos. Duch, Syn a Otec, a člověk tím, že se zase vypracuje vzhůru, jde od Ducha skrze Syna k Otci. Toto všechno se děje za vedení ve vývoji na Zemi.

Až do lemurské doby byl jako jediný zevní vývoj. Tehdy tato trojjedinost vstoupila do našeho fyzického vývoje. V árijském údobí vstoupilo do představy lidí jako náboženství to, co se dříve uskutečnilo a po stupních se opakovalo.

Jsme v páté dolní rase árijské kořenové rasy. Předcházely čtyři jiné dolní rasy. První dolní rasou je stará indická. Tuto úctyhodnou rasu vedli svatí rišiové. O nich si můžeme učinit jen slabou představu. O jejich náboženství víme ze zpráv, které se nám dochovaly ve védách. Nauka rišiů byla mnohem obsáhlejší a mohutnější, než co se nám o ni dochovalo. Teprve v třetí dolní rase se pořídily záznamy, které se nám dochovaly ve védách. Původní náboženství rišiů mělo velké tradice o božských předcích lidí astrálně iniciovaných dynastie Šalamounovy. Veliké intuice, které nepodávají pouze zprávy a poznatky o zákonech Země, nýbrž o praobrazech, které samy stvořily tyto moudrosti, tyto praobrazy žily v duchu dávných rišiů. To bylo první náboženství, náboženství Ducha svatého.

Druhé náboženství se pěstovalo v Přední Asii. Tehdy se uctíval jako opakování toho, když Syn poprvé uplatnil svůj vliv na Zemi, druhý princip. Tu zároveň u Synovského principu došlo ke svržení jistých bytostí. Není vyššího vývoje, aniž by to druhé nebylo svrženo do hlubin. Takto byly svrženy říše nerostná, rostlinná a zvířecí. To je velká tragika, že kdo se vyvíjí výš, bere na sebe nesmírnou odpovědnost. Každý světec podmiňuje, že velký počet bytostí je svržen. Kdyby k takovému svržení nedocházelo, nebylo by vývoje. Aby byl člověk sám výš vyvinut, musí stále svrhávat bytosti. Proto je všechen vývoj špatný a hodný zavržení, děje-li se ze zničitelnosti; je oprávněný jen kvůli vývoji jiných bytostí. Jen ten, kdo svržené chce zase přivést vzhůru, je schopen vývoje. Takový byl onen vývoj, jenž se dostavil na Zemi a jenž byl už připravován na jiných světových tělesech, onen vývoj k nadání éterného těla Logem, Slovem, spojený se svržením jiných bytostí, které souvisí se zemským vývojem. Tyto zde byly v představě jako odpůrci, jako luciferský princip. Tak máme právě v perském náboženství tuto dvojnost: vedle principu dobra vystupuje princip zla. Pracuje-li člověk, a vůbec bytost, manasicky do sebe, pak je to dobro. Ale vždycky se proti němu staví zlo. Ormuzd a Ahriman, to jsou jména dobra a zla v perském náboženství.

S třetím stupněm se setkáváme u Chaldejců, Babyloňanů, Asyřanů, Egyptanů, u nichž se opakuje duchovně třetí stupeň Božství. Proto se zde a dle té doby setkáváme u všech národů s trojností, s trojjedností Božství. Druhá dolní rasa ještě neměla trojjediné Božství, a první teprve ne. V tomto trojitém se pozvolna připravuje vzestup celého lidstva. Zasněžení konají cestu předem ...
chybí text ...

V prvních třech dolních rasách byla to náboženská zrcadlení, co působilo v makrokosmických dějích. Teď nastává nutná obnova: nejprve moudrost, potom Syn a pak Otec. Moudrost zazářila ve čtvrté dolní rase, v semitském národě, jenž za třetí dolní rasy vrůstává do čtvrté, a z něho pak vyrůstá křesťanství. U zasněžení židovského národa nalézáme celý průběh bývalých

dějů Země, všechny děje, které se ve velkém odehrály v nadzemské oblasti, ještě jednou opakované v elementu intelektu. Tam se vyvíjí to, čemu říkáme dolní duch, kama-manas, jenž zase musí být nadán jinou silou. Tímto nadáním, tímto zásahem je sám Kristus, tělem se stavší Slovo, jež poukazuje na budoucí Slovo, kdy všichni lidé budou schopni své éterné tělo ovládat z astrálního těla, jestliže v éterném těle chovají Slovo tak, že v nich ožije. Možnost tohoto vývoje v budoucnosti byla předjímana ve zjevení tělem se stavšího Slova ve čtvrté dolní rase. Aby se Logos mohl inkarnovat v éterném těle, musí celé lidstvo dosáhnout vlády nad éterem. To vyšlo jako prvotní podnět z Krista, inkarnovaného v těle. Až člověk projde silou Syna, dospěje k Otci.

Teď je zase nutno vystoupit na stupně, jimiž celé lidstvo pozvolna dosáhne toho, co se u Krista takřka zjevilo v těle. V duchu, jenž se vyvinul v židovství, musí se rozdmýchat vyšší manas. Odtud začíná nová éra se sestupem Ducha svatého, jenž povede lidi k tomu, aby v šesté dolní rase, co je dnes v křesťanství pouze naznačeno; princip Kristův, byl dovršen. „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“, praví Syn. Seslal lidstvu ducha, který je měl připravovat na dobu, kdy se dobro a zlo v šesté dolní rase rozdělí. Tento podnět by člověk nikdy nevyvinul bez onoho jiného zásahu, jež jsme nazvali tak řečeným zlým principem. Člověk musel obdržet svobodou vůli, potom mohl být jeho rozum vyzván k rozlišování mezi dobrem a zlem. Tento zásah sestoupení Ducha se uskutečňuje o Letnicích.

Duch, Syn a Otec jsou jakoby pohřbeni v zemi: ve fyzickém těle Otec, v éterném těle Syn a v astrálním těle Duch. Avšak člověk vytříbil své „Já“, je sebevědomý. Teď se musí naučit působit dolů na fyzicko. To nastane v budoucnosti. V přítomné době pracuje člověk ve svém astrálním těle. Symbolem toho je vylití Ducha svatého do hlav těch, kteří mají být vůdci lidstva. Co tohoto Ducha přijalo, je v člověku něco, co je s tímto Duchem spřízněné.

Než mohl Syn začít působit – bylo to v hyperborejské době, musela se od všeobecného principu Ducha část odštěpit, musela být svržena a putovat jinou

dráhou. To je vyjádřeno hadem, symbolem poznání, luciferským principem. Byla to tato jiskra Ducha, která z člověka udělala svobodnou bytost a učinila jej schopným, chtít dobro z vlastního popudu. Tento Duch, jenž sestoupil k lidem o velkých Letnicích, je spřízněn s oním duchem, který byl svržen a jenž je také vtělen v Prométheovi, který zase rozdmýchal jiskru, aby se naše Já mohlo rozhodnout následovat Ducha, jako později bude následovat Syna a ještě později Otce. Člověk se sice mohl stát zlým, ale na druhé straně mohl být jen na újmu toho, že se mohl stát zlým, zase přiveden vzhůru k božskému světu, z něhož pochází. To je souvislost Letnic s luciferským principem. Proto jsou Letnice také svátkem Prométheovým a svátkem svobody.

Teď také pochopíte souvislost sedmi šalamounských králů předzemské doby – z nichž se biblický král Šalamoun objevuje jako potomek – se sedmi Kainovými syny. Moudrost byla lidstvu podána nejprve zvenku. Potom měla prýstit zevnitř. Šalamoun postavil chrám, ale jen s pomoci Chirama-Abiffa. Ve spojení s tímto Kainovým synem osvojil si umění, nutná k vybudování chrámu. Tak se opět sbíhají proudy, které proudí světem odděleně.

Když se Slunce odtrhlo od Země, bylo Slovo pohřbeno do země. Opět se vzkřísí, když Země pokročí až k šesté kořenové rase. Člověk toto Slovo probudí ze Země. Ale předtím musí v něm žít duch, jenž Slovu v něm samém dává zaznívat. Toho se apoštolové domohli o Letnicích. Ve „Světle se na cestu“ stojí: „Nabud' vědění, a dostane se ti řeči“, řeč se dostavuje s pravým věděním, které sestupuje jako ohnivá jiskra na apoštoly o svatých Letnicích. Dostaví-li se slovo, spřízněné se svatým, božským Slovem a nořící se do všeho éterného, aby je oživilo, potom už člověk nemluví ze sebe sama, ale z Božího Ducha. Potom je poslem božství a zvěstuje ze svobodné vůle vnitřní slovo Božství.

Tak u Apoštolů ožilo vnitřní slovo; tak z nich působilo. Zvěstovali ohnivé Slovo a cítili se jako poslové Božství. Proto se nad nimi vznáší Duch svatý ve formě ohnivých jazyků. Připravuji lidstvo k přijetí Loga. Předcházel veliký iniciovaný Kristus Ježíš. Následoval Duch svatý a oplodnil astrální těla, takže se

stala zralými učinit svá éterná těla nesmrtelná. Je-li toho dosaženo, potom vstoupil Kristův princip do lidstva. To také měli na mysli zasvěcenci, kteří třeba jako Héraklit mluvili o tom: Když jsi unikl pozemskosti a stoupáš k volnému éteru – ve víře v nesmrtelnost, budeš nesmrtelným duchem, unikneš smrti – fyzičnosti.

Uprostřed šesté kořenové rasy dosáhne tohoto bodu každý člověk. Teď však ještě podléhá smrti, protože jeho éterné tělo ještě nedosáhlo nesmrtelnosti. Křesťanství obsahuje tajemství, jak se člověk může pozvolna vyvíjet vzhůru ke vzkříšení éterného těla. Zde souvisí třetí z velkých svátků s dvěma jinými křesťanskými svátky.

Chtěl jsem jednou rozebrat nekonečnou hloubku svátků Letnic a ukázat, jak člověk postupně dostává živý cit pro okolí, jak je spřízněn se všemi věcmi, které jsou kolem něho a se vším, co se kolem něho děje. V názvech dnů v týdnu máte uloženo, co se kolem nás dálo.

Člověk slaví Letnice nejlépe, ujasní-li si, jak hluboké pravdy uložili mudrci do takových svátků, jakými jsou Letnice. A slavit svátky znamená vlastně: „V duchu se spojit se světovým Duchem.“

XV. Logos a atomy ve světle okultismu

Berlín, 21. října 1905

(poznámky)

Musí nás prostupovat základní pocit, chceme-li teosofii chápat správně: že se nám totiž v teosofickém proudu rozšiřuje duše, srdce se stává obsáhlejší, cítíme se vynášeni k vyšším úkolům, ke spolupůsobení v záležitostech světa, o čemž nic netušíme, nevíme-li nic o okultismu.

Často se mluví o velkém záměru, teosofickým hnutím zaměřovat lidstvo k onomu bodu, kdy v budoucnosti vzejde nová lidská rasa, kdy náš nynější rozum nebude hrát hlavní roli ve světě, ale kdy jej bude oplodňovat budhi. Musíme spolupracovat na tomto velkém světovém proudu a tím máme velkou odpovědnost vůči teosofickému hnutí. Úkol teosofie sahá do daleké budoucnosti. Přitom si neděláme vzdušné zámky, nýbrž co se dovídáme o takové daleké budoucnosti, vzbuzuje v nás sílu, plodí v nás to něco, co můžeme potřebovat i pro všední den. Jinak jedná někdo, kdo i jen deset minut během dne dává hlavou táhnout tyto velké světové perspektivy, než jedná ten, kdo se oddává všednímu dni. Může vnášet do přítomnosti něco, co je nové, produktivní a původní. Celý vývoj lidstva záleží ve vnášení původnosti.

Vyjdeme z něčeho, co navazuje na působení devů. Devové jsou bytosti, které stojí na vyšším stupni než člověk a jsou schopné působit na vyšších stupních bytí. Tak se nám jeví devové, když jako vidci vstoupíme na vyšší úrovně. Setkáváme se s nimi na astrální úrovni, úrovni rupa, na úrovni arupa a dále vzhůru. Co znamená působení devů pro svět, v němž jsme sami? Odpověď na tuto otázku bude vycházet z toho, že se zeptáme: Co je účelem našeho lidského bytí, těchto trvalých reinkarnací? Člověk by přicházel na svět nadarmo a bezúčelně, kdyby se po každém příchodu nemohl naučit zvláštní lexi, splnit zvláštní úkol. Země se musí pokaždé změnit natolik, že se člověk setkává se situací, s kterou se ve svém dřívějším vtělení ještě neseťkal.

Okultně se počítá s tím, že jedno vtělení se skládá z jednoho mužského a z jednoho ženského vtělení. Mezi 2600 až 3000 lety jsou dvě taková k sobě patřící vtělení. Zkušenosti, které člověk učiní na dnešním stupni evoluce ve světě, jsou u muže a ženy tak rozdílné, že je velmi nutné, aby je prodělal.

Změny, způsobené mezi dvěma inkarnacemi člověka ve světě, tyto změny jsou pro člověka, který stojí mimo teosofický svět, vlastně dost nepochopitelné. Lidé však skutečně shledávají zcela jiné poměry nejen morálně, ale i fyzicky. Pro toho, kdo se dívá okultně zpět, se v posledních třech tisících let podstatně

změnily i fyzické poměry. V době starých Řeků, Řeků Homérových, 800 před Kristem, setkávali bychom se průměrně se svými předešlými inkarnacemi. Tehdy byly zcela jiné geografické a klimatické poměry, podstatně jiný svět rostlin a také jiný svět zvířat. V těchto říších dochází stále k podstatným změnám. Zevním výrazem těchto změn je postup Slunce na obloze. Máme dvanáct znamení zvěrokruhu a Slunce s bodem začátku jara postupuje od jednoho k druhému. Před 8000 lety vyšlo Slunce poprvé ve znamení Raka. Slunce projde jedním znamení přibližně za 2600 let. To je také doba mezi dvěma inkarnacemi člověka. Kolem přechodu 18. a 19. století postoupilo Slunce ze znamení Skopce do znamení Ryb, takže teď vychází na jaře ve znamení Ryb.

Lidé, kteří ještě měli smysl pro okultismus, věděli něco o souvislosti v životě člověka s těmito změnami na obloze. Dříve, ještě než Slunce vstoupilo do znamení Skopce, vládlo v Asii uctívání Býka (Mithra, Apis). Pak následovalo uctívání Skopce, jež začalo tím, že vzniká báje o Jasonovi a zlatém rounu. Kristus je nazýván „Beránkem Božím“. Ještě dále nazpět shledáváme perský symbol, Blížence. Souvisí to s tehdejší perskou kulturou a jejím názorem na dobro a zlo.

Svíti-li Slunce na Zemi za jiných poměrů, jsou zde také pokaždé jiné poměry. Proto východ Slunce v novém souhvězdí vyvolává také pokaždé novou inkarnaci. Nahoře na nebi postup Slunce, dole na Zemi změna klimatických poměrů, vegetace a tak dále.

Kdo to způsobuje? Teosof se musí tak ptát, protože pro teosofa zázraky neexistují. Existují skutečnosti na vyšších úrovních, ne však zázraky. Vůči otázce souvislosti člověka s jevy na Zemi musíme zaujmout vyšší stanovisko.

Po smrti je člověk v kámalóce. Neptáme se: Mají zvířata a rostliny vědomí, nýbrž se ptáme: Kde mají své vědomí? – Víme, že zvířata mají své vědomí v kámalóce, na astrální úrovni, zvířata na úrovni rupa, nerosty na úrovni arupa. Člověk má své vědomí na fyzické úrovni. Předpokládejme, že by teď člověk přišel do kámalóky. Pak je na stejném místě, kde zvířata mají své vědomí. Potom

vystoupí do devachanu, kde mají své vědomí rostliny. Na dnešním stupni vývoje není člověk schopen mít vliv na říši zvířat nebo na říši rostlin. Tento vliv má však v dolních partiích úrovně devachanu. Jeho druhy jsou tam, všichni, kdož mají dévachanické vědomí. Jsou to síly, bytosti, tvořící v devachanu, způsobují růst a prospívání světa rostlin. Z úrovně devachanu je ovládán celý život rostlin. Odtud spolupůsobí člověk při tvoření a přeměňování rostlin. Tam nabývá síly, takže skutečně nabývá vlivu na vegetaci. Avšak pro ovládnutí této činnosti jsou zde devové. Je jimi řízen, takže může spolupracovat na transformaci rostlin. Síly, které dnes člověk shromáždil v jedné inkarnaci, používá v devachanu k přeměně světa rostlin. Jak se během dévachanické doby mění síly bytí člověka, tak se spolu mění vegetace na Zemi. Z devachanu člověk skutečně mění okolí, jež vyrůstá kolem něho.

Ti, kteří dlouho pobývají v devachanu, spolupracují také na změně fyzických sil. Vrátime-li se v Německu o milión let, shledáme ještě sopečná horstva; Alpy jako nízkou pahorkatinu. Pozdější změnu způsobili lidé z úrovně arupa, aby později shledali v Evropě pro sebe vhodnou fyzickou konfiguraci. Působení člověka ve vesmíru je – viděné zevnitř – to, co vidíme v okolí Země.

Teď se dostáváme k tomu, jak se přetvářející působí ve světě v jiné podobě na ještě vyšších úrovních.

Často čteme o proudění Loga shora a ptáme se, jak si to máme představovat, jak můžeme dospět k představě o Logu, k představě, která je čímsi více, než pouhým slovem. Přihlédneme k souvislosti Loga s tím nejmenším. Podávám vám popis – ne spekulaci – výsledků prastarého okultního bádání, jak se dochoval vypěstěný zejména v německých okultních školách, zvláště počínaje 14. stoletím.

Přemýšlíme-li o atomu, napadne nás, že, atom je velmi malou věcí. Každému je jasné, že malá věc, které říkáme atom, nikdy nebyla viděna pomocí nějakého mikroskopu, i kdyby byl sebedokonalejší. Avšak okultní knihy popisují

atomy, zobrazují je. Odkud jsou tyto obrazy? Jak můžeme jako okultisté něco vědět o atomech? Představte si, kdyby bylo možné, to, čím je atom přivést k růstu, takže by se to zvětšovalo, až by to bylo tak velké jako Země, potom bychom shledali velmi složitý svět. Uvnitř této malé věci bychom pozorovali mnoho pohybů a rozmanité jevy. Zapamatujme si toto srovnání, že by atom byl tak zvětšený jako Země. Kdyby bylo možné dát atomu takto vyrůst, mohli bychom v něm pozorovat všechny jednotlivé děje. Pouze okultista je schopen takto dát atomu vyrůst a uvnitř jej pozorovat.

Za druhé, pozorujme celý lidský život na Zemi, počínaje od nejnižších stupňů vzdělání člověka, s jeho pudy a vášněmi, vzhůru k mravním ideálům, náboženským společenstvím a tak dále; vidíme, že lidé jakoby spřádali nitky mezi sebou, které se vinou od člověka k člověku a vznikají stále vyšší společenství: rodina, kmen a dále etnická a státní společenství, a nakonec náboženská společenství. V těch se už vyjadřuje účinek vyšších individualit. Taková společenství vznikla ze zdroje a studnice jednotné světové moudrosti prostřednictvím zakladatele náboženství. Všechna náboženství se v hloubce shodují, protože mají zakladatele, který patří k velkým lóžím.

Existuje zvláštní bílá lóže, která má dvanáct členů, z nichž sedm zvlášť působí, a tito pak zakládají náboženská společenství. Takoví byli Buddha, Hermes, Pythagoras a tak dále. Veliká úroveň celého vývoje lidstva se skutečně spirituálně vybudovává v bílé lóži, staré tak jako celé lidstvo. Setkáváme se zde s rovnoměrným plánem vedení celého pokroku lidstva. Všechna ostatní společenství jsou jen rozvětvení; také rodinná společenství a tak dále jsou všechna spojena s velkým plánem, který nás vede vzhůru do lóže mistrů. Zde je tkán a spřádán plán, podle něhož se vyvíjí celé lidstvo.

Sledujme všechno, co se děje dále. Nejprve musíme poznat speciální plán, totiž plán naší Země. Podívejme se na čtvrtý zemský okruh, v němž stojíme. Je určen k tomu, nerostnou říši stále více lidsky přeměňovat. Uvažme, jak lidský rozum už přeměnil nerostný svět až vzhůru k přeměně, kterou vidíme v

kolínském dómu, až k technickému stroji. Naše lidstvo má za úkol, celý nerostný svět přetvořit v ryzí umělecké dílo. Elektřina už nám ukazuje do okultních hlubin látky.

Když člověk znovu vybuduje nerostný svět ze svého nitra, nastane konec naší Země; tehdy Země dospěje ke konci fyzického vývoje. Speciální plán, podle kterého bude nerostná říše proměněna, žije v lóži mistrů. Dnes je už tento plán hotový, takže když jej pochopíme, uvidíme, jaké podivuhodné stavby, podivuhodné stroje a tak dále ještě vzniknou z tohoto nerostného světa. Když Země dospěje ke konci fyzického globu, bude mít celá Země vnitřní strukturu, vnitřní složení, které si dal sám člověk, takže se stane uměleckým dílem, podle plánu mistrů bílé lóže. Když se to stane, pak Země přejde do svého astrálního stavu. Je to něco podobného, jako když rostlina začne vadnout. To fyzické zajde; všechno vejde do astrality. Při vstupu do astrálního světa se fyzická složka stále více stahuje, stává se stále menším jádrem obklopeným astralitou, přejde do stavu rupa a pak do stavu arupa a potom zmizí ve stavu podobném spánku.

Co potom zůstane z fyzičnosti? Když Země přešla do stavu arupa, tu je v tom ještě zcela stěsnán malý otisk celého fyzického vývoje, toho co bylo vybudováno podle plánu mistrů, jakoby zcela malé miniaturní vydání toho, čím kdysi nerostná Země byla. To je to, co přechází z fyzična. Fyzično je zde jen jako toto malé miniaturní vydání dřívějších vývojų, avšak stav arupa je velký. Když to přejde z devachanského stavu, rozmnoží se to navenek v nesčíslné stejné věci. A když Země zase přejde do fyzického stavu, skládá se potom z nesčíslných takových malých kuliček, které jsou otiskem toho, čím Země byla dříve. Všechny kuličky jsou různé uzpůsobené, přesto se vztahují k témuž. Tak se bude nová fyzická Země pátého okruhu skládat z takových nesčíslných malých částí, které obsahují všechno, co mistři mají jako cíl nerostného světa, jako plán ve své lóži. Každý atom pátého okruhu obsahuje celý plán mistrů. Dnes mistři vypracovávají atom pátého druhu ve velkém. Všechno, co se v lidstvu děje, stěsnává se do výsledku: je to atom pátého okruhu.

Podíváme-li se tedy na atom, který tu dnes je a vrátíme-li se v kronice akaši, potom uvidíme, že dnešní atom prodělává proces růstu. Roste stále více, stále více se rozestupuje ... *chybí text* ... a obsahuje síly lidstva, promíchané v třetím okruhu. Na tom můžeme pozorovat plán mistrů třetího okruhu. Co je nejprve zcela vně, je zcela uvnitř, a v nejmenším atomu vidíme zrcadlový obraz plánu mistrů. Tyto malé speciální plány nejsou nic jiného, než kus celého plánu lidstva. Díváme-li se na to tak, že plán jednoho okruhu je atomem dalšího okruhu, pak vidíme skladbu velkého světového plánu. Velký světový plán tak vystupuje na stále vyšší stupně k bytostem, které mají stále vyšší plány světové stavby. Pozorujeme-li tento plán, máme třetí Logos. Tak Logos neustále vklouzává do atomu. Nejprve je venku a stane se pořadajícím plánem atomu, a potom je atom obrazem tohoto plánu. Okultista prostě zaznamenává plán z kroniky akaši o dřívějších okruzích a tak zkoumá atom.

Odkud mají vyšší bytosti tento plán? Na to obdržíme odpověď, uvážíme-li, že jsou ještě vyšší stupně vývoje, kde se plány navrhují. Zde se předznamenává vývoj světa. Poukazuje na vyšší stupně u starých například u Dionýsia, žáka apoštola Pavla, a také i Mikuláše z Kues. Poznal: Vyšší, než všechno vědění a poznání je nepoznání. Avšak toto nevědění je nadvědění, a toto nepoznání je nadpoznání.

Nepřihlížíme-li už k tomu, co dostáváme od světa jako myšlenky a pojmy, nýbrž obracíme-li se k tomu, co prýští vzhůru, k síle v nitru, pak shledáme něco ještě vyššího. Mistři mohou střídat třetí Logos, protože vystoupili ještě výš, než je přirozenost myšlení. Jsou-li vyvinuté vyšší síly, potom se to myšlené jeví u takových bytosti jako něco jiného. Je to potom jako u nás vyřčené slovo. Myšlenka, která je pro mistra nejvnitřnější bytostí, může být sama výrazem vyšší bytosti, jako je slovo výrazem myšlenky. Díváme-li se na myšlenku jako na slovo ještě vyšší bytosti, pak se blížíme k pojmu Logos. Vědění, vyvozené z myšlenky, stojí na ještě vyšší úrovni.

Na jednom konci světa je atom. Je obrazem plánu, vzešlého z hlubiny ducha mistrů; je to Logos.

Hledáme-li přetvoření samotného lidstva ve velkém údobí světa, potom jsme zase vedeni do světa.

Jak člověk sestoupil, ponořil se až na fyzickou úroveň, tak je tomu i s celým světem. Co přivádí vyšší lidské já k rozkvětu, rozkládá se kolem člověka ve světě.

Potom jsme však přivedeni dolů do nižších plánů, které ale samy obsahují vyšší plány lóže mistrů.

U mistrů žije dnes duch Země, a tento duch Země bude fyzickým šatem příští planety. To nejmenší, co vykonáme, bude mít svůj účinek v nejmenším atomu příští planety. Tento pocit nám teprve dává úplnou spojitost s lóží mistrů. To má být středem naší Teosofické společnosti, protože víme, co vědí vědoucí.

Mluví-li Goethe o duchu Země, tu vyslovuje pravdu. Duch Země tká šat příští planety. „Prouděním života, vichrem dění“ tká duch Země příštího planetárního Božství.

Jako doplněk:

Dva roky později, zase v době valné hromady, mluvil Rudolf Steiner v dosud nevytisknuté přednášce Berlín, 21. října 1907 (bude mít číslo 101) ještě jednou o atomu v tom smyslu, jak je z jedné planety duchovně působeno na druhou planetu, jak je tedy působeno „z Měsíce na Zemi a zase ze Země na jejího následníka, na Jupitera“. Příslušný výtah zní:

Všichni víte, že Země je v jistém vztahu vedena takzvanou bílou lóží, kde jsou sjednocené vysoce vyvinuté lidské individuality a individuality, ještě vyššího uzpůsobení. Co zde dělají? Pracují; vedou vývoj Země; po čas vývoje Země vypracovávají zcela určitý plán. Je to skutečně tak, že během vývoje každé

jednotlivé planety vytvářejí vůdčí mocnosti jistý plán. Zatímco se Země vyvíjí, je v takzvané bílé lóži Země stanoven podrobný plán toho, jak se musí vyvíjet Jupiter, jenž vystřídá Zemi. Celý plán se rozvíjí do všech podrobností. A požehnání a prospěch dalšího vývoje záleží v tom, že se jedná v souladu s tímto plánem.

Když jeden planetární vývoj skončí, když tedy naše Země dospěje ke konci svého planetárního vývoje, potom také budou mistři moudrosti a souzvuku pocitů hotovi s plánem, který musí vypracovat pro Jupitera. A nyní na konci takového vývoje planety děje se něco nanejvýš zvláštního.

Tento plán se jistou procedurou zároveň nesmírně zmenší a nekonečně rozmnoží. Takže zde je z celého jupiterského plánu nekonečné množství exemplárů, ale zcela miniaturních. Tak to bylo i na Měsíci: byl zde plán vývoje Země, nekonečně rozmnožený a zmenšený. A víte, co to je, tento zmenšený plán, co zde bylo v duchovnu vypracováno? Jsou to skutečné atomy, které jsou základem Země. A atomy, které budou základem Jupitera, budou zase do nejmenších částí převedeným plánem, jenž teď bude vypracován ve vůdčí bílé lóži. Jen kdo zná tento plán, může také vědět, co to je atom.

Chcete-li tento atom, jenž je základem Země, postupně poznat, setkáte se k poznání tohoto atomu právě s těmi bytostmi, které vycházejí od velkých mágů světa. O těchto věcech můžeme přirozeně mluvit jen v náznacích, ale můžeme podat aspoň něco, co nám zprostředkuje pojem o tom, o čem zde jde.

Země se jistým způsobem skládá z těchto svých atomů. Každá bytost, vy sami se skládáte z těchto atomů. A jste v souzvuku s celým vývojem Země tím, že v sobě nesete v nekonečném počtu zmenšený plán Země, jenž byl dříve vypracován. Tento plán Země mohl být na předešlém planetárním stavu naší Země, na Měsíci, vypracován jen tím, že vůdčí bytosti působily v souzvuku s celým planetárním vývojem v době Saturnu, Slunce, Měsíce. Teď však šlo o to, dát nekonečně četným atomům s sebou to, co je dovede do správných poměrů,

co je správně uspořádá. To jim mohli dát s sebou vůdčí duchové Měsíce jen tím, že vývoj Země vnesly do zcela určité dráhy, což jsem řekl už častěji.

Když Země po měsíčním vývoji zase vystoupila, tu vlastně ještě nebyla „Zemí“, nýbrž Zemí plus Slunce plus Měsíc; toto těleso byste obdrželi, kdybyste Zemi smísili se Sluncem a Měsícem a udělali z toho jedno jediné těleso. Potom se oddělilo nejprve Slunce a tím také všechny síly, které byly pro člověka příliš řídké a duchovní, a za jejich vlivu by se příliš rychle zduchovníl. Kdyby člověk stál jen pod vlivem sil, obsažených v tomto tělese Slunce-Měsíc-Země, nevyvinul by se dolů až do fyzické materiality a nedosáhl by onoho vědomí já, kterého musel dosáhnout.

Konec druhé části

Třetí část

XVI. Vztah okultizmu k teosofickému hnutí

Berlín, 22. října 1905

(odpoledne)

Přednáška navázala na valnou hromadu Německé sekce Teosofické společnosti.

Ještě jednou oznamuji, že si dovolím mít zítra ráno přednášku o jistých současných okultních otázkách v souvislosti se zednářstvím. A podle starého okultního zvyku bude to zvlášť pro pány a zvlášť pro dámy. Zeptáte se snad, proč zde je tento zvyk, který bude překonán teprve v teosofickém světovém názoru. Vyplyne to z obsahu přednášek, a ještě si dovolím poznamenat, že zítra večer v 8 hodin bude mít odbočka Besantové svoji řádnou schůzi.

Teď tedy něco řeknu o vztahu okultismu k teosofickému hnutí a o několika jiných otázkách, které s tím souvisí. Velmi často se hovořilo o tom, zda teosofické hnutí, zejména pokud je vyjadřováno Teosofickou společností, je okultním hnutím, nebo zda se v teosofickém hnutí musí od veškerého okultismu upustit. Teosofické hnutí o sobě, pokud je vyjadřováno Teosofickou společností, nemůže být okultním hnutím. Okultní hnutí má jiné předpoklady, než jsou ty, které může vyjadřovat Teosofická společnost. Okultní společnosti byly ve všech dobách. U těch bylo především nutné jedno: totiž že celým způsobem svých snah měla jakési hierarchické členění. To znamená, že členové takové společnosti, takového bratrstva byli uspořádáni podle stupňů. Každý stupeň, od prvního až do devadesátých stupňů, měl svůj zcela určitý úkol. V každém stupni byly zcela určité úkoly. Nikdo nemohl postoupit do vyššího stupně, dokud nesplnil úkoly nižšího stupně.

Mohu jen zcela povšechně naznačit, proč to tak je. Zde totiž vůbec musíme mluvit o úkolech takových okultních bratrstev. Ti vážení přátelé, kteří mne už častěji slyšeli mluvit o těchto věcech, budou mně tím lépe rozumět. Okultní bratrstva jsou vůdčími bratrstvy lidstva. Mají za úkol připravovat věci budoucnosti. Všechno, co se má v budoucnosti stát, připravuje se přece už v přítomnosti, je v ní vyjádřeno jako idea, jako plán a pak je v budoucnu uskutečňováno. I když se podíváte na vývoj lidského pokolení na fyzické úrovni, shledáte přece, že věci, později uskutečněné, mnohem dříve vzklíčily a hledaly svůj výraz v hlavách a duších vedoucích osobností a individuí jako idea. Vezměte například parní stroj: sledujete-li věc dozadu, shledáte, jak se parní stroj vyvinul z nejjednodušších věcí; jak už hrnec s vařící vodou obsahuje ideu parního stroje, která pak pokračuje od této nejjednodušší formy až k nejsložitějšímu mechanismu.

To však jsou maličkosti vedle velké stavby lidstva, kterou máme před sebou. Nejdůležitější věci předpokládají mnohem větší a mnohem významnější perspektivy. Předpokládají, že to, co se má stát ve vzdálené budoucnosti, se

jistým způsobem připravuje už dnes. Jak se může něco takového dít? Tím, že už dnes dokážeme vkládat do světa síly, které se mají stát účinné v budoucnosti. Všechno, co se v budoucnosti stane zde na fyzické úrovni, připravuje se už mnohem dříve, než se to stane zde na fyzické úrovni, na astrální úrovni a na devachanské úrovni; takže vzdálené, budoucí události, jejich síla, skutečně se dá sledovat ve vyšších úrovních a světech. Ale člověk nemůže dost dobře působit do budoucnosti, jestliže na základě znalosti působících sil tento účinek nepřipravuje. Člověk je sebevědomým stvořením a sám musí vzít svůj úkol do rukou. Proto zde vždycky byli pokročilí bratři našeho lidského pokolení, kteří vidí nejen na fyzické úrovni, ale i na vyšších úrovních.

Pokusme se pochopit, co to znamená: předvídat na vyšších úrovních. Předpokládejme, že máte rybník s vodou. Můžete předvídat, že rybník při snížené teplotě zamrzne, že se dá na něm bruslit a tak dále. Podobně s tím souvisí vztah takzvané astrální úrovně k fyzické úrovni, to znamená k našemu světu. Sledujeme-li totiž děje na astrální úrovni, pak pomocí astrální události skutečně můžeme vidět to, co zde bude později, jakoby zhuštěné. A tak můžeme z astrální události vypožorovat to, co později skutečně nastane na fyzické úrovni. Fyzické příhody nejsou nic jiného, než takto zhuštěné události, které se předtím odehrály ve vyšších světech.

Příklad: V celém starověku byla mystéria. Jejich úkolem bylo přijímat jednotlivé lidi a zasvěcovat je do tajemství bytí, nebo – jak říká apokalyptik Jan – ukázat, co se má stát „zakrátko“, to je v budoucnu. V takových chrámových okrcích se vyučovali žáci, kteří se měli přijmout do prvního stupně. Byla zde pak také výuka pro stále výš vyvinuté žáky. Na prvním stupni tříbili své astrální tělo. Záleželo to v tom, že si osvojovali nejen obyčejnou měšťanskou etiku. Ta se předpokládala; co zde přicházelo v úvahu, muselo se zachovávat za přísného plnění povinností. Když potom žák stále více stoupal k vyšším ideálům, z vášní a pudů obyčejného života vystoupil k přáním, stojícími nad všemi malichernostmi člověka, a svoji libost a nelibost tak vytríbil, že se velké, svět objímající záležitosti

lidského pokolení staly jeho vlastními, když spolucítil a spoluvnímal mimo sebe, potom byl na cestě k uskutečnění toho, čemu se říkalo očista astrálního těla. Potom také směl zasahovat do hustších těl. Mohl pracovat na svém éterném těle, směl přetvářet nejen měkkou, ohebnou a vláčnou astrální matérii ve svém duchovním a duševním těle, nýbrž směl svou prací zasahovat do svého éterného těla. Pak byl tím, co se nazývá chelou. Takový chela je ten, kdo nejen uznával vyšší povinnosti, kdo probral očistu nejen tak dalece, že lidské povinnosti učinil svými, nýbrž je tak daleko, že se dostal nad nižší a vyšší záležitosti jednotlivých národů, dokonce jednotlivých vyznání. Jeho pohled je zaměřen na život celého lidstva. A vlivem nyní proorganizovaného éterného těla stane se účastníkem velkých záležitostí zemské stavby. K tomu bylo nutné toto:

Chela musel ochromit všechny síly, které mu bránily v práci na svém éterném těle. Máte-li před sebou člověka, má přece fyzické tělo, éterné tělo a astrální tělo. Chela má své astrální tělo zušlechtěné a smí pracovat na svém éterném těle. Pochopíte, proč člověk musí provádět očistu svého astrálního těla. Neboť co se děje, je-li astrální tělo očištěno? Co tu vniká do éterného těla? To, co je založeno v astrálním těle. Věci, které žijí v astrálním těle, se vtiskují do éterného těla. Dokud pracujete na astrálním těle, můžete chyby vždy znovu přepracovat: astrální matérie je řídká a měkká; vždycky to zase můžete uvést do pořádku. Jestliže však člověk jako chela začal vyvíjet éterné tělo, potom se tyto vlastnosti vtiskují do éterného těla, a toto tělo je mnohem trvanlivější. Učinil-li by člověk to pozemsky chybné trvalým, stal by se nebezpečným členem lidstva. Proto se neustále zdůrazňuje nutná očista. Síly, které působí na éterné tělo, vyvolávají v něm dojem. Představte si, že je odtrženo od fyzického těla, tu má zcela jinou pružnost. Vězí-li v něm, zachovává je ve formě. Ale dokud v něm přebývá, je především příliš slabé k tomu, aby do sebe vtisklo, co jako astralita prošlo katarzí.

Proto se ve starověku muselo dělat toto: Nejprve bylo třeba odstranit síly, které zabraňovaly pružnosti éterného těla. Dělalo se to tak, že celé éterné tělo

bylo vysunuto z fyzického těla. Fyzické tělo zůstalo pak ležet jako mrtvé a éterné tělo bylo formováno podle svých vlastních sil. To je ukládání do hrobu. Dotyčný byl na tři až tři a půl dne uváděn do letargického stavu. A potom mohl pracovat na éterném těle. A pak, když éterné tělo zformoval přiměřeně astrálnímu tělu, vrátil se do fyzického těla. Potom v sobě probudil vnitřní život, potom byl vzkříšený a dostal nové jméno.

To byl úkon na astrální úrovni. Všechno, co jsem popsal, odehrávalo se na astrální úrovni; fyzické tělo nemělo přitom co dělat. Tato událost se opakovala ve všech mystériích. Znal to každý zasvěcenec. Představte si to teď zhuštěno, sneseno na fyzickou úroveň, takže se něco stalo s touto událostí, která se dříve odehrávala pouze astrálně. Podobně jako například tam, kde jste dříve měli vodu, máte teď kus ledu. Mnoho takových astrálních událostí se musí shodovat, spojit, aby jednou bylo možné fyzické zhuštění. Tím, že se zjevením Krista odehrálo na fyzické úrovni to, co se předtím častokrát odehrávalo v mysterijních okrcích na astrální úrovni, stalo se mystérium Golgoty historicky možným, mohlo být shora přineseno na fyzickou úroveň. Pomocí tohoto příkladu pochopíme, jak se v okultních bratrstvech skutečně připravuje budoucnost.

Zeptáme-li se teď: „Co se zde vlastně děje?“ – pak je nutno odpovědět: „Zajisté, v myšlenkách, v ideji lze pochopit velmi mnoho.“ Jenže idea nemá skutečnost. Idea není nic jiného než to, co se na fyzické úrovni snáší z vyšších úrovní. Co si o tom člověk myslí, je přitom nejméně účinné, protože to je pouze na fyzické úrovni. Je to jiné, podává-li se této ideji něco, co také pochází z vyšších sfér. Vezměte například Pythagorovu nauku o hudbě sfér, jak ji podával svým žákům. Filosofové se snaží Pythagorovu okultní hudbu líčit jako zcela jednoduchou soustavu. Rozum to rychle pochopí. Ale Pythagorovi záleželo na tom, aby žák dospěl k tomu teprve tehdy, byla-li k tomu připravena jeho mysl, jeho nálada. Tak je také nemožné, aby ten, kdo nemá smysl pro obrazy, pocházející z astrálna, vysvětlil hlubší smysl Raffaelovy Sixtinské madony. Cit, mysl musí se po něm pnout vzhůru. To, co jinak nechává v ideji chladným, jeví

se zde v obraze umělecky plné života, jako božská světová myšlenka, jako to, podle čeho tvořily božské síly svět, a prostá linie se stává čímsi posvátným! Tím, že se myšlenky vinou kolem elementu božství, je myšlenka přinášena vstříc božskému působení. U takového školení jde tedy o to, člověka rovnou připravovat, tak se může přiblížit k velkým světovým myšlenkám, jak je má přijmout; potom pozvolna spojuje s vnikáním do těchto velkých světových myšlenek onu účinnou, ale jinak okultní sílu, která v astrálu už předem připravuje budoucnost pro fyzickou úroveň. Má-li snad vůdčí lidský bratr u sebe žáky, kteří lpí na takových idejích, prostoupených duchem, pak jsou tyto silou; která i jemu pomáhá kupředu v jeho působení pro zevní svět; vznikají velké spirituální centrály duchovního působení. Vidíte tedy, že skutečně to, co jsem nazval okultismem, silně souvisí s pokrokem lidstva. A v naší době máme zvlášť důležitý úkol. Pokusme se jen několika slovy naznačit, jak jsme se k tomuto našemu úkolu dostali.

Stojíme ve velké základní rase lidstva, které přebývá na této Zemi od doby, co se z mořských vln zvedla půda, na níž teď žijeme. Od chvíle, kdy se atlantská rasa začala pomalu ztrácet a velká árijská základní rasa vládnoucí rasou na Zemi. Podíváme-li se sami na sebe, jsme zde v Evropě pátou rasou velké árijské základní rasy. První podrasa žila v pradávné minulosti ve staré Indii. A dnešní Indové jsou potomky oné první podrasy, jejíž duchovní život je ještě dochován v prastarých védách Indů. Vědy jsou ale jen dozvuky dávné kultury rišiů. Vždyť tehdy ještě neexistovalo písmo, byla jen tradice. Pak přicházely druhá, třetí a čtvrtá podrasa. Čtvrtá podrasa přijala křesťanství. Potom vidíme, že se kolem středověku utvářela pátá podrasa, ke které patříme my a sousední národy.

Dávní Indové první podrasy žili za jiných podmínek než my a v podstatě byli také jinak uzpůsobeni. I dnešní potomci, dnešní Indové, jsou podstatně jinak uzpůsobeni, než naše evropské národy. Kdo jako okultista zkoumá rozdíly, shledá, že v dávném indickém národě bylo éterné tělo mnohem méně poutáno

k fyzickému tělu, nebylo tak těsně vnořeno do fyzického těla, nýbrž že se dalo mnohem snadněji ovlivňovat astrálním tělem. Souvisí to s tím, že indická rasa může snadno něco z astrálního těla převádět na éterné tělo, že tato indická rasa může snadno zpracovávat éterné tělo. Neznamená to nic jiného, než že Ind může okultním školením snadněji přicházet k vyšším náhledům. Čím snadněji může astrální tělo ovlivňovat éterné tělo, tím snadněji se dá působit na éterné tělo pomocí obrazů, bez abstraktních pojmů. O to snadnější je pro toho, kdo prodělává v astrálu školení jógy, pomoci obrazných představ navázat vztah k vyšší oblasti. Ty působí na éterné tělo, které je ještě měkké. Zde není nutno pracovat v přísných pojmech, nýbrž na duši indického člověka se dá pracovat s krajně jednoduchými obraznými představami a dostane se k velmi vysokým vývojovým stupňům.

V různých podrasách se lidské pokolení změnilo. Naše éterné tělo je dnes ovlivňováno fyzickým tělem mnohem silněji, než jak tomu bylo u dávných Indů. A proti musíme pracovat usilovněji a vnitřněji, abychom ovlivnili éterné tělo. Nemůžeme sahat po zcela nových představách. Všechno musíme podrobovat přísné koncentraci, na svém nitru pracovat silným duševním soustředěním do čistého nadmyslna, nikoli pouhými obraznými pojmy. Taková představa, která způsobí silnou koncentraci naší vnitřní bytosti, může pak mnohem mocněji působit na éterné tělo, poutané k fyzickému tělu. Aby astrální tělo mohlo působit na éterné tělo, muselo v dřívějších dobách z éterného těla vystoupit. Teď však může astrální tělo ovlivňovat éterné tělo i uvnitř fyzického těla. Kdybychom učinili stejný experiment, obvyklý v dávných mystériích, a přivodili letargii, byli bychom schopni působit na éterné tělo. Ale když by se pozemské vědomí, pohyblivost myšlení zase vrátili, ihned by zase zahladili, co astrální tělo vtisklo do éterného těla. Musíme éterné tělo silně ovlivňovat, chceme-li, aby si uchovalo, co jsme mu vštípli. Okultní úkol se dnes stal jiným, je teď převážně vnitřní.

Už to, čemu se učí v dnešních základních školách, odvádělo by nás od duchovna, kdyby k tomu z druhé strany nepřistupovala okultní pozadí. V dřívějších dobách žák věděl, že za tím, co dostával ve škole a ve světě učenců, je ještě něco vyššího, a že se snad někdy sám dostane k tomuto vyššímu vědění. Věděl, že je článkem uvnitř duchovního organismu. Dnes se v demokratickém světě přijímá mnoho pojmů, které k takovému vhledu nevedou. Proto se musel ke stavbě zevního demokratického vědění jaksí připojit vrchol pyramidy. Elementární vědění o silách, skrytých ve světě, bylo nyní dáno. Chyběl ještě vrchol, vedoucí k duchovnímu světovému názoru. Aby byl tento vrchol dán, muselo být založeno hnutí, objímající svět. Takovým hnutím se myslelo hnutí teosofické. Proto v jistých bratrstvech došlo k rozhodnutí, když stále více pokračovala popularizace dosud skrytých pokladů vědění, sdělit světu o tajemstvích, která stojí za ním, tolik, kolik bylo nutné, aby se vědění zevního světa sladilo s obsáhlým okultním věděním bratrstev.

Zde stojíme na bodě, kde můžeme vidět spojitost teosofického hnutí a Teosofické společnosti s okultismem. Teosofická společnost není okultním hnutím, není okultním bratrstvem, neboť je zřízena na demokratickém základě, kde každý je rovnocenným členem. Je však zde něco jiného, jak chápat úkol Teosofické společnosti. Úkol společnosti je na fyzické úrovni. Chceme-li jej úplně pochopit, musíme dovést dívat se vzhůru do vyšších světů. Avšak nejde o to, že teosof už dokáže dívat se vzhůru do vyšších světů, ale jde o to, aby se ve hnutí vyvíjely také okultní síly, aby Teosofická společnost mohla být místem, z něhož může okultismus vyzařovat a kde se o něm může mluvit. Je něco jiného, je-li nějaká společnost okultním bratrstvem, nebo si řekne: Nejsme sice okultním bratrstvem, ale v naší společnosti se zase mluví o okultismu.

Dnes, kdy v podstatě celé lidstvo toužebně vzhlíží k vyšším světům, aniž by k tomu nalézalo cesty, dnes se musí přiměřeně tomu popularizovat ještě další část okultních poznatků. A tento úkol má okultismus v Teosofické společnosti. Duchovní hnutí vždycky oplodňovala rozvoj kultury také na fyzické úrovni. Jejich

zevním výrazem není nic jiného, než pozemské uskutečňování toho, co bylo duchovně připravováno. Co je to jiného, díváme-li se na díla Michelangelova a Leonarda da Vinci? V těchto dílech máte v barvách a tvarech vykouzleno na stěně něco duchovního: obsah je prostoupen tím, co nejprve žilo jako spirituální prvek v duši umělcově. Spirituální prvek předchází to, co je později vyjádřeno ve hmotném světě.

A zmaterializovaná zevní kultura pouze vyjadřuje zmaterializované vnitřní smýšlení lidí. Od roku 1850 šíří se v civilizovaných státech ryze materialistická městská kultura. Vidíme to veliké, co vykonala na fyzické úrovni; ale vidíme také, co nemohla vykonat. Například v oblasti umění nevytvořila žádný skutečně nový sloh, jeden vyjímaje: sloh obchodního domu. Tento sloh je něco, co je se vztahem k naší zevní civilizaci vnitřně pravdivé. Všechno ostatní, převzaté ze starých dob, nemá vztah k dnešku. Teprve utvoříme-li společnosti, jejichž členů se zmocnila spirituální síla, jaký dříve žila v křesťanství, a jako ještě žije jako touha v nejlepších křesťanských duších a lze jí opět nabyt, teprve potom budeme mít spirituální kulturu. A taková kultura zase vynese na povrch umělce všech oblastí života. Dáte-li teosofii žít v duších lidí, pak bude zase proudit z duší jako sloh, jako umění, bude zde i pro naše oči a uši. Svět zase bude moci vyjadřovat spirituální prvek, bude-li už žít v takové společnosti.

V tomto smyslu mohla by Teosofická společnost sloužit utváření další kultury. Jsme-li pospolu, musíme si ujasnit, že jsme buňkami, které se musí spojit k utváření budoucí kultury. V našich duších se připravují síly, které v budoucnu přetvoří svět, že bude fyzickým otiskem našeho dnešního smýšlení a našich životních názorů. Všechno, co se dnes projevuje, bylo kdysi okultní. Jako je dnes elektrina zjevnou silou, tak byla kdysi silou okultní. A co je dnes ještě okultní, to je určeno k tomu, stát se pro budoucnost hnací silou. Přesně tak, jako před milióny let bylo toto naše lidské tělo připravováno ze sil, které jsou v našem okolí, tak se dnes v nás připravuje vyšší tělo, tělo budoucnosti, jenže teprve ve vzdálené době bude toto tělo budoucnosti našim tělem.

Sledujme poněkud zpětně naši vývojovou cestu. Co zde kdysi bylo? Ztlumené lidské vědomí, kolem svět, jenž vypadal jinak než náš, které bylo jakoby snovým zrcadlem. Lidé měli snící vědomí. A také když pokračoval vývoj jejich společného jsoucna, neměli parlamenty, které se zakládají na výměně názorů; nic takového neměli. Všechno se pouze zrcadlilo ve vědomí, které v člověku vystupovalo. A jak vznikaly dnešní tělesné orgány? Tak, že ony síly pracovaly na člověku. Tak jako zvířata v kentuckých temných jeskyních pozbyla zrak, protože jej už nepotřebovala, tak organizovaly zevní síly to, co máme jako oko a ucho. Byly vytvořeny silami zvuku a světla a vyvinuty z našeho organismu. Z toho, co v nás teď žije, vyvine se náš duchovní organismus v budoucnosti. Věci, které před námi stojí jako výraz naší spirituální kultury, kostely a tak dále, kulturní díla, která nám poskytují krásu a pravdu, tyto věci se vtisknou do našich vyšších bytostných článků. A když se jednou rozvinou ve vlastní život, pak to, co v zevní kultuře žije jako pravda a krása, vzejde v našem nitru. Co teď vnímají oči a uši, to jsou stavební kameny pro organizování vyšší budoucnosti. Díváme-li se na svět z tohoto hlediska, nabývá lidské nitro zcela jiného významu.

Tím stojíme před skutečností, která nám prostým způsobem umožní pochopit, čemu se říká jóga nebo vnitřní školení. Z mých dosavadních slov můžete seznat, že to, co kdysi stvořilo svět, co ve světě působilo a prostupovalo silami, bylo dříve přijato našim nitrem. Co je dnes ve mně, bylo kdysi mimo mne: to je základní myšlenka okultního školení. Dříve než bylo naše fyzické tělo, bylo zde už naše éterné tělo. A zase naše éterné tělo je útvarem, zformovaným naším astrálním tělem. A z toho vychází jogistické školení. Kdo se pustí do jogistického školení, sestupuje do svého éterného těla a ví, že v éterném těle nalezne sílu, která je před milióny lety vybuodovala. Fyzické tělo se zvolna vyzvedávalo ze základu éterného těla.

Jen ve velkých rysech mohu popsat, jak se děje sestup do éterného těla. V éterném těle jsou určité proudy, které jsou zvěstovateli fyzických tělesných orgánů. Nervová soustava, nervové provazce, sympatická soustava, která vbíhá

až do zad, nervové uzly sympatické nervové soustavy jsou části, od pradávna éterně utvářené. Je to pochod, který se odehrál v šerém dávnověku. Když potom člověk postupoval stále dál, byla zde doba, kdy se v tomto těle, které nás činí schopnými rozvíjet vnitřní teplo, připravovat teplou krev. To je zase pozdější útvar z éterného těla, které pak už bylo silně ovlivňováno silami astrálního těla. A z toho, co potom shledáme jako základ mozku, vytvořil se provazec míchy zase z éterného těla, jako z druhého pólu éterného těla, jenž se na jedné straně vytvořil v mozek, na druhé straně ve vnitřní teplotu krve. To se událo v minulosti. Na tomto utváření člověka pracovaly nejen přírodní síly, ale i vyšší duchové bytosti.

Když jogín po stupních sestupuje do tohoto éterného těla, potom proniká do dob minulosti, kdy jeho duchovní původní formu ovlivňovaly tyto síly a bytosti a vytvořily to, co dnes v nás žije. Když člověk takto sestupuje do života, může potom při sestupu ještě jednou dosáhnout onoho bodu. Sestupuje z hlavy dolů do dolních oblastí, vybudovaných v nejstarších dobách, a pak se zase vrací do své hlavy. Je to popis okultní cesty poznání, i když jen skrovný. Další může být popsáno v okultních školách. Takto žák mysterijní moudrosti vytvářel schopnost, nahlédnout do dřívějších dob; pak nastane doba, kdy může podniknout „okultní putování“. Dosáhne toho cestou jistého cvičení, jímž překoná své osobní vlastní já (Selbst) a tím přestane být malým vázaným já. Potom teprve může uskutečnit vzestup do vesmíru. Sestoupí ještě jednou, když takto bere s sebou sílu světa, do moře minulosti. Ve vzestupné linii může pozvolna se dostávat nahoru sledovat pak podrobně cestu, kterou takto urazil. Pomalu a ponenáhlu naučí se člověk kráčet dolu do moře svých tvořivých sil, a nakonec dospěje k bodu, jenž je v blízkosti původu. Tak se muselo vést lidem, jimž nejprve vzniklo oko, aby pohled zaměřili do vesmíru. Pak se žákovi osvítil splynutí já s velkým světovým já. A teď se musí naučit malému já říkat: „Já nejsem ty.“

Je to důležitá chvíle, kdy si ujasní, co to znamená: Já nejsem ty. Je to chvíle, kdy začneme chápat, že v přírodě jsou vyšší síly než myšlení, že mimo ně

je něco, co se nedá vyjádřit myšlenkami, přítomnost, co však způsobuje, že u dvou lidí, kteří mohou mluvit o stejném, je řeč jednoho jasná, ale jalová, řečí toho druhého pulsuje teplé světlo, které bude utvářet budoucnost.

Je-li žák tak daleko, může se pak učit jinak, než se mohl učit dosud. Zažije zde něco zcela zvláštního. V nadsmyslovém světě potká duchovou bytost: onu individualitu, která už s ním byla dříve jednou spojena. Je to velké důležité mystérium, že se opakují jisté stupně našeho bytí. Vědomě vystupujeme z manasu k vyšším silám. Kdysi jsme sestoupili z duchových světů a tehdy stejná bytost vnořila do nás něco, s čím se teď opět setkáváme na onom bodě v minulosti odpovídajícím stupni, na němž tehdy byla s námi. Je to učitel, takzvaný guru. Tehdy jsme se s ním setkali poprvé; teď se s ním setkáváme zase, když to, co vnořil do naší duše a co jsme nevědomě říkali, můžeme pojmout vědomě. A sestoupíme-li pak hlouběji, setkáme se s duchy, kteří nás před eóny spolubudovali. Setkáváme se s dvanácti duchy: s duchy vůle, s duchy moudrosti, s duchy formy, s duchy pohybu, s duchy osobnosti nebo egoismu, s duchy ohně nebo tepla, s duchy šera nebo přísvitů a tak dále. Toto všechno se jeví našemu duchovému smyslu za tohoto sestupu do vesmíru, při tomto putování. A právě to nám umožňuje pohlížet do budoucnosti, umožňuje nám předjímat, co se stane „v krátku“, jak praví apokalyptik.

Toto je úkolem okultismu. Je nutno jej rozřešit, protože toto rozřešení je nutné. Je dost idealistických a etických hnutí. Avšak hnutí, kterému říkáme teosofické, liší se od jiných tím, že v tomto hnutí přichází okultismus ke slovu vědomě.

Tím je objasněn vztah okultismu k teosofii. Teosofická společnost nemůže chtít být okultním bratrstvem. Co jí musí poskytovat sílu ke splnění jejího úkolu, co jí musí dávat život, to mohou být pouze věci, které proudí z okultismu. Proto bude teosofická společnost prospívat, bude-li chápáno pěstování okultních nauk a okultního života. To ještě není požadavek, aby členové sami byli okultisty. Měla-li by však Teosofická společnost zapomenout, že v ní pulsuje tato krev, pak

snad může být zajímavou společností, avšak nesplní to, co jí bylo chtěno ze strany vznešených mocností, které stály na jejím východisku.

Kdo toto chápe, nikdy nebude chtít Teosofické společnosti odnímat okultní charakter. Jenže kdo takto stojí v Teosofické společnosti, dostává se do rozdvojené situace. Bude muset zaměřovat ucho v tu stranu, z které k nám proudí okultní pravdy, a na druhé straně zaměřovat pozornost na zevní exoterní život společnosti. Tyto věci musíme přísně od sebe odlučovat; nikdy se nesmí vzájemně smísit. Avšak mluvíme-li o zevní Teosofické společnosti, nesmíme také mluvit o okultních osobnostech, které stojí na východisku. Mocnosti, žijící na vyšší úrovni a které kvůli vývoji lidstva žijí mimo fyzické tělo, nikdy nezasahují do těchto záležitostí. Nikdy nepodávají nic jiného, než podněty. Působíme-li věcně pro šíření Teosofické společnosti, vždycky nám stojí po boku velké individuality, které nazýváme mistry. Jde-li o šíření okultního života, pak promlouvají mistři. Jde-li jen o organizaci Společnosti, přenechávají to těm, kteří žijí na fyzické úrovni. To je rozdíl mezi okultním proudem a rámcem Teosofické organizace. Rozdíl, mezi tím, co plyne jako vnitřní spirituální proud, a co se vyžívá jednotlivými osobnostmi, vyjádřili tak, jak se to snad dá vyjádřit nejlépe: Jde-li o spirituální život, pak mluví mistři, jde-li o pouhou organizaci, pak je možný omyl, protože tehdy mistři mlčí.

XVII. Svobodné zednářství a vývoj lidstva I

Berlín, 23. října 1905, v deset hodin

(Určená jen mužům)

Prosil jsem vás, abyste přišli k malému rozhovoru o okultních otázkách proto, že musíme být toho mínění, že ten, kdo se podílí na teosofickém hnutí, musí mít jasno nejen v zevních věcech, vyslovených v programech, ale i v tom, k

čemu toto teosofické hnutí může vést. Okultní proudy, které žijí v teosofickém hnutí, jsou skutečně v určitém vztahu spřízněné s dřívějšími okultními proudy. Zejména jeden z těch, které ještě sahají do přítomnosti, má být ten, na nějž dnes navážeme: svobodné zednářství.

Víte, že ve svobodném zednářství, alespoň až do konce 17. století, bylo přísně zakázáno, mít jako členy ženy. Tehdy to mělo svůj dobrý důvod. Když totiž jednou ve vývoji světa odpadne důvod, proč svobodní zednáři neměli žádné ženské členy, pak také nastane doba, kdy práce svobodného zednářství na fyzické úrovni bude vystřídána teosofickou prací. Zatím je teosofická práce prací přípravnou. Na teosofické práci se budou stejně podílet muži i ženy.

Řeknu-li teď krátce, proč se ženy ze zednářství vylučovaly, mohu to říci jen tak, svá tajemství neprozrazujeme právě soupeři; že mu právě neposíláme svůj plán válečného tažení. To se nedělá v žádném vedení války. A uvidíme, že v zednářství jde v jistém vztahu o soupeřství vůči ženskému světu.

Zednářství je pokračováním prastarých tajných sdružení a bratrstev. Taková sdružení, alespoň ve formě, v níž žijí dále v zednářství, mají svůj původ hned na začátku čtvrté dolní rasy naší páté kořenové rasy, tedy stejné dolní rasy, z které později vzešlo křesťanství.

Víte, že zevní sepsání Bible se posouvá zpět jen o několik století před narozením Krista, a to právem. Avšak tradicí bylo biblické zjevení už po tisíciletí dříve. Dříve nebylo zvykem takové věci zapisovat, nýbrž šířily se od úst k ústům. Proto má to už svůj význam, předpokládáme-li, že tajemství, která Mojžíš světil kněžstvu, byla zapsána teprve později.

Do doby světa musíme považovat za zákon, že to, co se stalo dříve, se později krátce opakuje. Každý člověk opakuje v těle matky stavy, kterými rasa už proběhla. Každá planeta opakuje v prvních stavech vývojové stupně, kterými už prošla. Vždycky se krátce opakuje, co už zde bylo dříve. Tak tomu je i s rasami. Proto jsou první, druhá, třetí dolní rasa naší páté kořenové rasy opakováním

dřívějších pozemských poměrů, jen v určité vyšší oblasti. Co vzešlo z lemurské rasy a vyvíjelo se po dobu Atlantidy, opakovalo se v jisté vyšší oblasti v našich třech dolních rasách. Takže máme opakování toho, co dříve bylo v lemurské době v podřadné oblasti. Byla to – dříve než vznikla dvojpohlavnost – jakási dvojitá pohlavnost; svépohlavnost, pokud v jednotlivé bytosti byla zastoupena obě pohlaví. Tedy to mužsky – ženské se stalo teprve později tím mužským a ženským. V duchovní oblasti se opakuje něco podobného v naší kořenové rase. Skutečně ono poznání, ona moudrost, kterou měla předvédská Indie, má něco mužsky – ženského a tím zároveň něco, co bylo zcela nezávislé na nějaké vyšší dvojnosti, na nějakém zevním principu. Potom nastala kultura druhé dolní rasy. Ta je v nejvýznačnějším smyslu dvojpohlavní duchovní kulturou. Proto zde vystupuje dualismus: Ormuzd a Ahriman, dobro a zlo. To všechno se vměšuje do poznatků.

Teď si ujasníme, jak k tomu došlo. Bylo to tak, že nejprve, než zde bylo mužské a ženské pohlaví, existovala dvojpohlavnost v jednom individuu. Musíme se zeptat: Co bylo v jednom individuu to oplodňující a co bylo to oplodňované? Ve staré řecké mytologii je Zeus zobrazován s mohutným ženským poprsím. Je v tom vyjádřena pravda, známá v dávných mystériích a učí nás tomu i doklady, že pohlaví – smím-li to tak nazvat -, které našemu bezprostředně předcházelo, se zevně fyzicky nepodobalo mužskému pohlaví, nýbrž ženskému. Takže před zevním rozdělením máme obě pohlaví v jednom individuu, které zevně – ve fyzickém výrazu a v celém pocíťování a charakteru – bylo ženské. U vzniku lidského pokolení je zde teď dvojpohlavní individuum se sklonem k ženské straně. Mužské pohlaví vzešlo teprve později. Musíme si ujasnit, že v tomto individuu, které má v sobě obě pohlaví, bylo i to oplodňující, mužské sémě. Žena měla v sobě muže. Ujasníme-li si, že žena měla v sobě muže, pak si můžeme i podle našich běžných přírodovědných pojmů představit, že rozmnožování bylo zajištěno. Zapamatujme si, že se to dalo prostřednictvím ženy.

Nyní nastala doba, kdy se věci měly rozejít. Jaký charakter mělo vlastně v ženě to oplodňující, to, co ženskou přirozenost oplodňovalo na fyzické úrovni? Co na to ženské působilo jako sémě, to bylo to mužské; a to bylo to duchovní, moudrost. Žena poskytla látku, duch dal formu. Vytváření na fyzické úrovni je uskutečněná moudrost. V ženě působila moudrost. Nyní se obojí diferencovalo tak, že dvě věci, které dříve spolupůsobily, vystoupily jako dva rozdílné póly. Co bylo dříve stěsnáno do jednoho orgánu člověka, se rozdělilo, a tím vznikla dvojnost ve vytváření člověka. Tato dvojnost vznikla tak, že nejprve v jednom individuu přestala plodnost, možnost, aby se ženské vajíčko rozmnožilo. Ženské vajíčko ztratilo možnost k oplodnění z vlastního těla. Je zde tedy to ženské, jež se stalo neplodným, a to duchovní, jež stojí nad ním. Odštěpením fyzických orgánů nastalo rozdělení obou pohlaví, a možnost oplodnění poskytuje teď druhé pohlaví. Vznikají dvě individua, jedno s fyzickým ženstvím a druhé s fyzickým mužstvím. Moudrost má u muže charakter ženský, u ženy mužský.

Rozdělení je přesný děj, který lze sledovat. Zde se však musíme spokojit s náznaky. Máme tedy mužsky zabarvenou moudrost v ženě a žensky zabarvenou moudrost v muži. Tato žensky zabarvená moudrost je pasivní, jež je způsobilá přijímat, slyšet, vidět, co je kolem. Mužsky zabarvená moudrost, aktivní moudrost, vytváří. Proto máme dvojí moudrost: ženskou moudrost, která je aktivní a přirozeně se přenáší také na to mužské – takže je také dost mužů, kteří přebírají ženskou moudrost. Dole kráčí pohlaví dál, a nahoře máme aktivní intuici, která pochází od ženy, a pasivní poznání s rozhodně mužským charakterem.

To líčí dávná mysterijní nauka jako protiklad synů Abelových nebo synů Božích a synů Kainových nebo synů člověka. Abel reprezentuje ženskou aktivní intuici. Proto není schopen přijmout zevně něco, co má být zpracováno. Přijme to Božské, jež jím proudí, jež se vlévá do jeho intuitivní složky. To symbolizuje „strážce dveří“: Pečlivě se stará o život, jako intuice pečuje o božský život moudrosti. Kain má mužskou moudrost, která přijímá ze zevnějška. Ujímá se

půdy, aby oral; materiál je venku. Stává se rolníkem. Co uskutečňuje tato Kainova moudrost, tato Kainova věda, protože jako pasivní věda je pouze přijímající? Co uskutečňuje?

Existuje velmi zajímavá legenda, v níž jsou tyto pravdy pro zednářství symbolicky vyjádřeny. Je to legenda o chrámu. A že existuje, to má tento důvod:

Sama Bible, Starý zákon, vzešel ze ženské, intuitivní moudrosti, má její základní charakter. Starý zákon je ženská moudrost. Mužská moudrost nedospěla k intuici. Omezovala se na stavení a práci; brala kameny a zhotovovala stavby, brala kovy a zhotovovala nářadí.

Legenda o chrámu to podává takto:

Jeden z Elohimů oplodnil Evu, a vznikl Kain. Potom Jahve – jiný z Elohimů, zvaný také Adonai – stvořil Adama. A Adam zplodil s Evou Abela. Tato legenda staví Kainovu moudrost proti biblické moudrosti, takže při vzniku čtvrté dolní rasy máme dva vzájemně proti sobě stojící proudy: Bibli jako ženskou moudrost a chrámovou moudrost jako mužskou opozici proti ní. Co chtěl muž, (mužská moudrost?), stavělo se proti ženské moudrosti, už v době předkřesťanské. Dále je to tak, že Kain zabije svého bratra Abela. To je také v legendě o chrámu. Jehova vyvolal spor mezi Kainovým pokolením a Abelovým pokolením, a Kain zabil Abela. Neznamená to nic jiného, (*zde následují v zápise velmi nejasné věty*).

Co bylo důsledkem toho, že vznikla tato Kainova moudrost? Důsledkem toho bylo, že to plodné, jež se rozmnožovalo vlastní moudrostí, bylo usmrceno. Že Kain zabil Abela, zabilo mužské poznání v něm to, co vytvořili bohové: možnost rozmnožování ze sebe sama. To znamená, tím, že na muže přejde poznání, je v něm Abel usmrcen.

To je děj v samotném člověku. Mužským poznáním je usmrcena tvořivá síla, je usmrcen Abel. Teď stojí nepřátelsky proti sobě potomci Kainovi a pokolení těch, kteří jsou dosazeni místo Abela, potomci Setovi. Kainovi potomci

jsou ti, kteří své mužské moudrosti používají k stavbě zevního světa. Neproudí na ně dolů božská moudrost. Zvenku musí stavět svět. Nemá božskou intuici. Zkoušením, zkušeností vzniká spojování ryze minerálních produktů země. Tak se z tohoto Kainova pokolení zrodí Tubal-Kain, a tak se z tohoto pokolení později zrodí Chíram-Abiff nebo Adon-Chíram.

Vyhradil jsem si (viz poukazy).

Mezi Abelity najdete nejsilnějšího reprezentanta v Šalamounovi. V třetí dolní rase měli všechny své reprezentanty v kněžích. Stará kněžská moudrost byla intuitivní moudrostí. Tato moudrost, která předtím působila v ženě jako oplodňování, proměnila se na vyšším stupni v duchovní moudrost. A z této kněžské moudrosti vzešla Bible. Bible se takto stala ženskou moudrostí. Tato ženská moudrost je schopna, podávat o Božském díle velká zjevení; mluvit o tom, jak je tomu s anděly a duchy. Tvořit, pracovat na zemi je věcí synů Kainových. Proto také je Tubal-Kain praotcem kovářů. Proto musí Šalamoun povolat Chírama-Abiffa, který mu může postavit chrám. Staví králi Šalamounovi, potomkovi staré kněžské moudrosti chrám, Šalamounovi, jenž kněžskou moudrost převedl do zevní moci. Království, jako zevní instituce vzešlo z vlády kněží.

Šalamoun tedy povolal Chírama-Abiffa. A tak se staví Šalamounský chrám. Na Šalamounův dvůr přichází však královna ze Sáby, a mezi oběma se tam slaví jakési zasnoubení. Ukáží jí také chrám a chce poznat stavitele tohoto nádherného chrámu. Když pozná stavitele tohoto nádherného chrámu, děje se v ní něco zcela zvláštního. Pohled Chírama-Abiffa na ni něco v ní vznítí. A jako druhé následovalo toto: Když chce vidět dělníky a jako se všechno děje na fyzické úrovni, vezme Chíram-Abiff znak tau, zvedne jej vzhůru, a dělníci se sběhnou jako mravenci. Tím se královna od Šalamouna odvrátí. Někteří Chíramovi tovaryši, které Chíram nechtěl učinit mistry, přicházejí Šalamounovi na pomoc. Chtějí zabránit ulití Měděného moře, Chíramova mistrovského díla. Místo aby vzniklo umělecké dílo, tryskají proudy ohně do všech stran. Chíram se

snaží všechno uklidnit vodou, ale tím vyvolal ještě větší zmatek. Shora sršel ohnivý déšť a všichni se do něho dostanou. Také Chíram-Abiff. Volá však na něj hlas, aby neměl strach, neboť z toho vzejde velký úspěch. Nějaká postava ho zavede do středu země. Zde se setká se samotným Kainem, k němuž ho zavedl Tubal-Kain, tvůrce kovářského umění. Zde je mu zjevena důležitá moudrost. Je mu řečeno: Poznej nyní vlastního (eigentlichen) Jehovu, jenž je příčinou toho, že jsi zde. Avšak Jehova nenávidí syny ohně a chce je zničit; chce zničit, co sám stvořil. Ale nebojte se. Tobě se narodí syn, kterého sám neuvidíš, z něhož však vzejde pokolení, z kterého na zemi vznikne nové uctívání ohně. Tubal-Kain mu dá kladivo, jehož pomocí dohotoví projektované Měděné moře a tím si ještě více získá náklonnost královny ze Sáby. Při procházce se jí zjeví ve vzduchu pták, jenž ukazuje mystické znamení tau. Z toho královnina chuva pozná, že pod tímto znamením tau je skryta budoucnost moudrosti. Na slavnosti, na které se Šalamoun opil, stáhne mu královna ze Sáby zasnubní prsten zase z prstu. Chírama-Abiffa však tovaryši přepadnou a zabijí ho. Je ještě schopen napsat skryté slovo na zlatý trojúhelník a ukrýt jej. Později je nalezen a uložen do kamene ve tvaru krychle. Na tomto kameni, zahalujícím skryté slovo, stojí deset přikázání.

To je chrámová moudrost, kterou mužská věda postavila proti ženské moudrosti. To jsou věci, které stačí vysvětlit, jejich okultní obsah prozkoumat, aby se poznal jejich hluboký obsah.

Pomyslete, že Chíram-Abiff je přiveden k praotci svého pokolení. Zde dostane instrukci: je mu řečeno, že Jehova je nepřítel synů ohně. Kdo jsou synové ohně? Jsou to ti, kteří mohli vzniknout teprve rozdělením pohlaví, působením fyzického muže na fyzickou ženu. Oheň je účinnou silou mužského semene. V mužském semeni žije oheň v okultním smyslu. Tuto základní silu musel Jehova stvořit, aby se pokolení mohlo rozmnožovat. Jehova stvořil syny ohně, což bylo možné jen na základě tohoto ohně.

Proto je nepřitelem toho nového. On to byl, kdo dával dále žít starému způsobu rozmnožování. Co zde bylo stvořeno, bylo tedy vytáčkou, a proto se zase obrátil na kněze a učinil je svými zvěstovateli. Svoji moc a slávu vlastní moudrosti dával zvěstovat kněžskou moudrostí. Kněžskou moudrostí byla hlásána moudrost Jehovy.

Chíram-Abiff je tedy povolán k tomu, převzít Měděné moře, to znamená proměnu nerostné říše uměním. Také je mu řečeno, že se mu narodí syn, jenž, i když jej sám nespatří, dá vzejít novému pokolení. Tento syn není nic jiného, než nové pokolení, které jednou má zde být místo starého, nynějšího; nové pokolení, u kterého už není třeba, aby se spojovala obě pohlaví, nýbrž rozmnožování bude způsobovat zase jedno lidské individuum. Poukazuje se zde na vzdálenou budoucnost. Starou ženskou kulturu vystřídala kultura mužská. To ženské jako fyzická podoba odumře. Potom musí mít to mužské v sobě sílu, dát vzniknout individuu ze sebe sama. A kde vězí tato síla?

Dříve bylo to mužské a ženské v jednom individuu. A když se obojí rozdělilo, vzniklo vyprošťování dnešního individua. Vznikla horní část. Co je dnes vrchní část, bylo tehdy sjednoceno se sexuálními orgány. Co dnes jsou sexuální orgány, je polovina tehdejší plodivé síly. Proto je také síla, která vězí v hrtanu, druhou polovinou. Dnes ještě řeč nic neplodí. Nejprve ji musí proniknout Kainova moudrost a musí pak takto plodit. Když člověk dosáhne této síly, že jeho hrtan bude tak daleko, že jeho slovo se stane tvořícím, takže slovem bude plodit sobě rovné, potom celá produktivní síla přejde na mužské pokolení. Pak přejde na lidi to, co kdysi tvořili bohové. Kdy se ztratilo slovo? Tehdy, když vznikla dvojpohlavnost. Je pohřbeno, skryto, Kainovi synové je měli jen u svého praotce. Chíram-Abiff měl o tom obdržet alespoň proroctví. Ale hned nato byl usmrčen.

Slovo je pohřbeno, ale je zde. Kdyby nebylo pohřbeno, byl by člověk samočinně tvořící Elohim. Proto není „slovo“ v zednářství to správné, nýbrž „slovo“ nesprávné. Správné slovo je skryté. Deset přikázání je vryto do kamene, v

němž je skryté slovo. Co je deset přikázání? Jsou to zákony mravního řádu světa. Udržují zevní styk, jaký teď je vlivem lidí z obou pohlaví. Takových přikázání není třeba, až už nebude dvou pohlaví. Je to ten lidský řád, který vznikl vlivem obou pohlaví.

Tak máme v zednářství hnutí, které uchovává památku na ztracené slovo, jehož se má vydobýt mezi těmi, kteří pracují v zednářství, a jehož se dá dobýt jen tehdy, když pasivní mužská moudrost sama v sobě probudí aktivitu. Proto zednářství říká: Všechno, co se nevytváří z vlastní, ve světě rozšířené vědy, pochází ještě z dávné doby ženského kněžstva. To nechceme pouze přebírat (překonat), nýbrž také začít nový vír bytí; sami máme mužskému kainovskému poznání dávat intuici. Nebylo by to možné, kdyby se muži brala síla tím, že by se z ženy učinila spolu vědoucí tajemství. V okamžiku, kdy by se mluvilo před ženami, musel by být celek neúčinný.

Byla to tedy nutnost, že celé ženské pokolení bylo ze zednářství vyloučeno. Souvisí to s tím, že orgán slova souvisí s pohlavností, se sexualitou. Proto také muž mutuje, dosáhne-li pohlavní zralosti. Mutování není nic jiného, než dávná sounáležitost orgánu řeči a pohlavního orgánu. Teď také pochopíte, co říká zednář. Jedině muž je povolán vyslovovat ztracené slovo a přetavovat je; pouze mužsky stažený hrtan je schopen, říkat a vědět ti, čeho lze ztraceným slovem zase získat. Chápeme-li to takto, pochopíme, že se ženě nedovolovalo vyslovovat to nové. Je komické, když učenci udávají jako důvod: ženy se nepřijímají, protože všechno vytlachají. Ženský hrtan se zastavil jako zakrnělé ústrojí. Je to však mužský hrtan, jenž se utváří v orgán budoucnosti.

Zde vidíte, že jde o hluboké a významné spojitosti, a že výraz „zedník“ (haurer) je nutno chápat v co možná doslovném smyslu. Byli tudíž zedníci v řecké a římské době budovateli toho, co mělo vyjadřovat krásu. Dómy, chrámy a jiná významná stavební díla zbudovali tito stavitelé.

Věc je taková, že samozřejmě část toho, co vykonalo zednářské sdružení, přece jen se zase muselo převzít ze staré kněžské moudrosti. Tak máme zase směs ženské moudrosti a mužského úsilí. V podstatě je tajemstvím zednářství to, co ještě není odhaleno, co zde vůbec ještě není, se teda ani nedá prozradit, protože to ještě zde není. Je to to, co bude vysloveno, až jednou bude ve slově produkční síla.

Je to několik slov, která okultistovi objasní myšlenku zednářství. Ještě v 18. století se vědělo, že věci jsou takové. Až když se ztratila spojitost s vyššími světy, ztratilo se v zednářství také povědomí o tom, co se ztratilo. A přece zase nikoli. Zednářství se rozředilo, říkalo se, že už nemá význam. Musíme si však ujasnit, že všechno, co zde existuje jako symboly, pochází ze staré kněžské moudrosti, a že to, co vězí v symbolech, musí teprve vyjít najevo. Původní ženská moudrost se pozvolna ztrácí. Proto se dalo zmizet takzvaným vysokým stupňům, uchovatelům ženské moudrosti. Zůstalo jen ještě to, co se nazývá ženským zednářstvím, které se zabývá jen ještě světskými věcmi a jen ty poněkud chápe.

To je však přece zase zcela přirozené, protože vlivem materialismu musela se kněžská moudrost ztratit. Co se teď může stát? Stará moudrost je pryč. Máme žít v zevnějšku. Co je důsledkem toho? To, že něco lepšího může opět sem vstoupit teprve tehdy, bude-li zde moudrost, která je zase nepohlavní, která už nesouvisí se ženskou a mužskou moudrosti, už nesouvisí se ženským biblickým (Bibeltum), ani s mužskou legendou o chrámu. S touto moudrostí se setkáváme v teosofii. V této moudrosti se vzájemně chápou obě pohlaví. Zde pracuje na ženě muž, který je v ženě, a zde pracuje na muži to, co je zase nepohlavní. Zde se v poznání vyšší úrovně setkává to mužské a to ženské. Je tedy zcela přirozené, že původní okultní základ byl přenesen jako zednářství a že se učinil nový počátek. Něčemu takovému říkáme „vír“:

Tak se skutečně splétají věci v naší době. Musíme si představit, jak to do sebe vbíhá. Proto se teosofie neopřela ani o biblickou legendu, ani o legendu o

chrámu, nýbrž vyhledala ve všem jádro pravdy, které je nutno zase obnovit, nepohlavně. Teď vidíte, jak teosofie je tím, co zakládá mír, zjednává harmonii.

Jak je to zase spojeno s naší kořenovou rasou? Naše kořenová rasa opakuje, co zde už, bylo dříve. Opak toho, co už zde bylo v lemurské době, jasně vyjádřila v duchovní oblasti. Proto se musela objevit opozice, protože ženské pohlaví bylo dříve a je v sestupné linii, kdežto mužské pohlaví je ve vzestupné linii a hledá v sobě sílu semene, kterou žena nemá. Zůstaneme-li v dolních oblastech, musíme na základě okultismu přesně rozlišovat: Kdo je člověkem rasy Atlanťanů, nemusí být zároveň také duševním člověkem Atlanťanů. Tak také duše není vázána na pohlaví. Duše ženského pohlaví se pohybují dál, až budou moci spolu přebývat v tělech, které si muži zbudovali sami, a na zemi bude jedno pohlaví.

Dokud muži byli v opozici proti tomu ženskému, museli mlčet. Spojitost pohlaví se připravovala tím, že se v 18. století založily adopční lóže. První byla založena v roce 1775. Zde se provozovalo zednářství, které mělo jiné symboly, než mělo mužské zednářství. Avšak tím, že takové adoptivní lóže mužského zednářství přijímaly i ženy, připravovala se spojitost pohlaví. Členkou takové adopční lóže byla i zakladatelka naší Společnosti. I sem tedy působí věc, kterou je nutno označit jako začátek teosofie. Teosofie je tedy světovým úkolem, který souvisí s okultními proudy a musí pracovat ze zednářství. Mohlo by být dokonce ještě jednou probuzeno a pomáhat nám.

Ale hlubší myšlenkou je toto: že v teosofické oblasti musí být toto jednostranně mužské úsilí překonáno. Už v celém středověku je velkolepá příprava k vypěstění druhého pohlaví v muži duševním způsobem. Muž vypěstuje v sobě koncentrací nejprve – jako myšlenku, co v něm má později vzniknout jako jsoucno (Sein). Proto vznikl v celém středověku jako příprava k tomu mariánský kult. Tento kult není nic jiného, než koncentrace k vypěstění ženského v tom mužském, zatímco u ženy slouží kult Ježíše ke stejnému účelu. Mariánský kult má svůj původ v tomto základu.

Ted' pochopíte, jaký zmatek musel nastat, když vystoupil řád, jenž od toho všeho upustil a chce opět získat ženskou moudrost. Jde o opanování světa, jehož se má dobýt. Chce-li někdo ponechat starou moudrost, jaká je, musí získat svět pro staré síly. Takový řád existuje: Je jím jezuitský řád. Vědomě si stanovil tento úkol. Proto jezuité a zednáři stojí tak urputně proti sobě.

XVIII. Svobodné zednářství a vývoj lidstva II

Berlín, 23. října 1905, o půl dvanácté

(Určená jen ženám)

O věcech, které dnes prohovoříme, se dosud před ženami nemluvílo. Je to tudíž smělost, když dnes budu před vámi o nich mluvit. Ale jisté okultní proudy to činí nutným.

V těchto proudech jsou četné intimní věci, o kterých se dosud nesmělo před ženami hovořit, protože okultní bratrstva – jejichž úkolem bylo pěstovat tyto intimní věci – měla přísný příkaz, nepřijímat za členy ženy. Co měla ve světě konat, měla dělat bez spolupráce ženského elementu. Tento bod se až donedávna přesně zachovával. Dnes je jediná možnost, zjednat vyrovnání dvou pohlaví, pouze v Teosofické společnosti. Jedině zde je také místo, kde se o těchto věcech mluví před ženami.

Ptáme se: „Proč došlo k rozdělení pohlaví, tak groteskně vyjádřeném v zednářských lóžích?“ Chceme-li pochopit, proč se vlastně rozdělovalo, musíme to vyjádřit poněkud groteskním srovnáním. Jestliže spolu válčí dvě mocnosti, bylo by velmi pošetilé, kdyby vojevůdce chtěl nepřátelskému vojevůdci prozradit plán válečného tažení před začátkem války. Přesně totéž by znamenalo, vydat nepříteli zbraně, kdyby se do zednářství přibraly ženy. Neboť u zednářů jde o válku, a sice o válku proti ženskému duchu, o ostrou opozici proti ženskému

duchu jako takovému. Tento boj byl nutný, okultní zednářství bylo dokonce pro tento účel založeno. Proto bylo zvykem, o okultních věcech mluvit před pohlavími odděleně. Nejprve se musí najít forma, již se může o těchto věcech mluvit před ženami.

Zednářství bylo založeno v daleké minulosti. Vzniklo na začátku čtvrté dolní rasy naší páté kořenové rasy. Ve stejné době byl také teprve sepsán Starý zákon, který nám objasňuje tyto začátky. Praví se, že vyšší duchové zjevili Mojžíšovi to, co potom sepsal. Znalost vyšších skutečností byla zde však už mnohem dříve a podávala se ústně od pokolení k pokolení, od kněžských úst ke kněžským ústům, až je Ezra – jemuž se připisuje sepsání těchto věcí – písemně doložil. Když Starý zákon začal být vlivem kněžstva moci, vznikla v bratrstvu zednářů z určitého hlediska silná opozice proti této kněžské knize, Bibli. Jistě tu byla vždycky, a byla nutná. Musíme si ujasnit proč?

Budme zajedno v tom, že všechno, co se děje na fyzické úrovni, musí nejprve určitým způsobem opakovat dřívější skutečnosti. Na Zemi se vždy opakují události dřívějších dob. Člověk musí před zrozením prodělat stavy, které dříve prodělal ve svém ztlumeném zvířecím vědomí. Tak například doba renesance ve středověku byla opakováním dávné řecké doby. Také u planetárních dějů rozlišujeme taková opakování. Než se Země stala tím, čím je dnes, musela nejprve prodělat opakování dřívějších poměrů, než se ve čtvrtém okruhu stala samostatnou planetou, právě naší Zemi. Mají-li nastat ve světě nové skutečnosti, vždycky se dřívější stupně opakují v nové formě. Tak duch lidí prodělal v páté kořenové řase opakování lemurské rasy, kdy byl člověk jednopohlavní a pak se stal dvojpohlavním, což mělo velký vliv na jeho duchovní vývoj. V třetí dolní rase páté kořenové rasy, v době babylonsko-egyptské, opakovalo se v oblasti duchovního života pozvolna to, co se dalo s člověkem v lemurské době.

Než existovalo to mužské a to ženské, bylo obojí sjednoceno, potom se obě pohlaví rozestoupila. Tutéž věc máme v páté kořenové rase vzhledem k duchovnímu vývoji.

Třetí kořenová rasa: rozštěpení fyzického vývoje v mužský a ženský, ve dvě pohlaví.

Pátá kořenová rasa: rozštěpení duchovního vývoje v mužského ducha a ženského ducha; ve službu Jehovovi nebo kněžství a v zednářství.

V první dolní rase, v indické kultuře je všechno ještě na fyzické úrovni. Prastará indická moudrost, která pochází z první dolní rasy páté kořenové rasy, nesouvisí duchovně především s dnešní fyzickou úrovní, nýbrž se stavy dřívější doby, kdy byl člověk ještě mužsky-ženský. Proto se tam také ještě vůbec nepřihlíží ke skutečnosti obou pohlaví. Nemluví se v ní o dualistickém principu; ten vystoupil teprve v následující dolní rase. Vědy jsou z mnohem pozdější doby. U druhé dolní rasy už se dostavuje silné rozštěpení. To, v čem je toto rozštěpení vyjádřeno, podává nám Starý zákon v podivuhodném obrazu. V Genezi velmi pěkně a jasně stojí: „Než Jahve stvořil člověka, stvořil na zemi plody, zvířata a tak dále a nakonec stvořil člověka Adama, a toho pak rozdělil na dvě pohlaví.“

Toto líčení se zakládá na okultním poznání fyzických skutečností. Všechna okultní moudrost představuje samozřejmě souvislost mezi fyzickými skutečnostmi a pozdější duchovní moudrostí. Neboť fyzické skutečnosti vzešly z božské moudrosti, a moudrost později zase vzchází z fyzického života z člověka. Je zde souvislost mezi moudrostí, poznáním a fyzickým životem.

Celá oplodňující a plod přinášející síla, která vytváří nového člověka, byla dříve sjednocena v jednom pohlaví. Potom je člověk rozdělen v mužskou a ženskou složku. Komu připadá vlastní nárok na plodivou sílu? Patří ženské složce. Proto se v nejstarší řecké mytologii zpodobuje Zeus, uctíváný jako otec lidstva, se ženským poprsím. Zeus jako nadlidská bytost byl bližší ženskému pohlaví. Ženské pohlaví bylo tedy první, dřívější, a chovalo tehdy v sobě sílu,

vytvořit celé lidské individuum. Tato tvořivá síla byla v jednopohlavním člověku, jenž se svojí zevní fyzickou formou více blížil formě ženy. V tomto jednopohlavním člověku byla tou oplodňující složkou moudrost, to duchovní, a pozdějším opakováním toho je oplodňování ženského ducha inspirovanou moudrostí. Tento člověk jednopohlavní doby byl výsledkem látky, dané v ženě, a oplodnění božským duchem.

Musíte si ujasnit, co to bylo, čím žena mohla vytvořit člověka. Fyzicky máme především ženu oplodňovanou shora. Tím oplodňujícím byl božský duch v ženě. Když došlo k rozštěpení pohlaví, nastala diferenciace tak, že se nejprve duchovní oplodňující orgány proměnily pro ženské pohlaví v orgány moudrosti. Mužská síla, kterou žena v sobě chovala, proměnila tvůrčí sílu v orgány moudrosti. Tak zůstala ženě polovina vytvářející síly; muži zůstala tvůrčí fyzická síla. Tímto rozdělením vznikla fyzicky mícha a mozek s nervovými provazci, jež představuje strom života a strom poznání. Orgán moudrosti je vyvinutý v obratlích s míchou a jejím prodloužením v mozku. Odtud počínaje ve v člověku dvojnost: Jsou dva stromy v biblickém dokladu. Strom poznání a strom života.

Nové bytosti se přizpůsobují přeměně. Ne všechna dřívější individua přijala potom ženskou formu. V jedné části ustoupila ženská stránka, možnost vytvořit člověka, a jako náhrada zůstává této části síla oplodňování jiným způsobem. Fyzická přirozenost se rozštěpila v oplodňující složku a v oplodňovanou složku. Stejně tak se rozštěpila duchovní přirozenost. U ženských individuí má duch mužský charakter a zbarvení; u muže má to duchovní ženský charakter. To je ještě žena v muži.

Biblická legenda to podává zcela přesně. Jak známo, dvojpohlavnímu člověku je zakázáno jíst ze stromu poznání. Síla, kterou Jehova vložil do člověka, byla: Své moudrosti dát působit v ženě. Nebudeš jíst ze stromu poznání znamená tolik, jako: Neoddělíš oplodňující sílu a neučiníš ji samostatnou. Neboť tím žena ztrácí sílu Jahve, oplodňující sílu. Když žena pojedla ze stromu poznání, položilo to základ k tomu, stát se v moudrosti samostatnou a tím přestat být

nesamostatným nástrojem Jehovy, jak to plánoval. Tak ale se silou Jehovy ztratila sílu, sama se oplodňovat moudrostí. Vyloučila ze sebe tuto sílu tím, že pojedla ze stromu poznání a muži dala z jablka pojmít. Tak se žena stala závislá na muži. Byl to Lucifer, jenž přivedl člověka na tuto cestu, aby jej učinil samostatným. Jehova se tomu vzepřel a proto přikázal, nejíst ze stromu poznání. Žena však jí a dá muži. Ten jí také, a potom následuje trest, uložený Jehovou. Musí vznikat nová těla, která vyrovnávají karmu minulého života, přichází na svět smrt a zrozování. Žena už není plodná sama sebou, nýbrž stala se neplodnou. A tím, že oplodňování přichází zvenku, nastala na světě také možnost takové smrti.

Tuto hlubokou spojitost nám líčí biblický obraz vyprávění o ráji. Obsahem těchto obrazů se staly staré kněžské tradice, do těchto obrazů byla názorně vtělena stará kněžská moudrost. Žena se pak stala neplodnou se zřetelem k duchovní moudrosti, když si žádala fyzického poznání. Podala muži, ten pojedl také, oba se provinili a byli vyhnáni z ráje, pro jehož vznik nic neučinili. To je stará kněžská tradice o vzniku obou pohlaví. Spočívá v tom hluboké poznání spojitosti skutečných událostí.

Co se stalo tím, že to ženské se odštěpilo od toho mužského? V kterém pohlaví se uchoval stín produktivní duchovní síly moudrosti, v mužském nebo ženském? Viděli jsme, že ženská moudrost má vlastně mužský charakter: to je tvůrčí, produktivní, intuice, to originální, co vytváří. Stejná božská síla, která dříve působila v ženě oplodňující, aby dala vzniknout fyzickému člověku, působí teď oplodňující, na poznání božského bytostného jádra v člověku. Pro podporu tohoto děje působí náboženství obrazem a slovem.

Ženská bytost se stane fyzicky neplodnou, to znamená, nemůže ze sebe dávat vzcházet potomkovi jako kdysi. Mužský, pasivní duch je ten, jenž je duchovně neplodný, ale je to muž, kdo může fyzicky oplodňovat. Duchovně dává se teď oplodňovat vším, co je ve světě. Je teď duchovně oplodňován, aby sám mohl oplodňovat fyzicky. Zpočátku na něj doléhá celý svět. Je oplodňován duchovně, žena fyzicky. Naproti tomu žena je duchovně sama oplodňující; muž

je oplodňován duchovně. Tím, že se venku všechno sbíralo a kombinovalo, byla mužská moudrost oplodňována. Tak vznikla moudrost mužů, zaměřená na sbírání světské moudrosti. Zpočátku zde skutečně nebyla, jako ta, která dříve proudila shora. Musela být nejprve sbírána z poznání fyzického světa. Naproti tomu ženská moudrost fakticky přešla na kněžskou moudrost. Kněžská moudrost se stala statkem, která úvodně pocházela z dávné ženské moudrosti. Jehova mohl lidské pokolení zachovat jen tím, že je rozštěpil ve dvě pohlaví. Vznikly dvě opozice: zednářství a kněžstvo, symbolizované Kainem a Abelem.

Mezi ženskou kněžskou moudrostí a mužským úsilím je rozdíl. Líčí nám to legenda o Kainovi a Abelovi. Abel byl pastýř; zabýval se životem, který už je zde: Je symbolem zděděně božské síly, působící v člověku jako moudrost, jíž si nezískává sám, která do něho proudí. Kain vytváří něco nového z toho, co nabízí okolí: Reprezentuje pasivní mužskou moudrost, kterou je nutno teprve oplodnit zvenku; která vychází do světa, aby sbírala a tvořila ze shromážděné moudrosti. Kain zabil Abela; to znamená: mužská moudrost se brání před ženskou moudrostí, neboť cítí, že musí získat a přeformovat fyzickou moudrost.

Přijmout tuto opozici stanovili si staří zednáři jako ideál. Proti ženské moudrosti, která přešla na kněžstvo, chtěli pracovat mužskou moudrostí. Na Bibli bylo třeba pohlížet jako na intuitivní ženskou moudrost, přenesenou na kněžstvo; chtěli proti ní postavit moudrost, získanou samotným mužem. Tento boj proti kněžské moudrosti byl výrazem opozice zednářů. Přitom bylo nutno ty, kteří spolupůsobili, vzdalovat od jakéhokoli vlivu ženské moudrosti. Tento boj souvisel s fyzickým vývojem, a proto bylo pro zednářství nutné, vyhýbat se každému styku se ženským pohlavím se vztahem ke své práci. Věděli, že jejich opozice proti ženskému duchu může být prováděna jen tehdy, nebudou-li rušeni ženskými myšlenkami. Bylo třeba stanovit to pozitivní a zcela se vyvarovat toho, aby se do toho dostal rušivý element.

Zednářství vytvořilo jako protiklad biblické legendy legendu o chrámu. Ta měla představovat útočný meč proti kněžstvu. Tuto legendu o chrámu si teď postavíme před duši.

Obsahuje toto. Původně stvořil jeden z Elohimů Kaina tím, že se sám spojil s Evou. Elohim Jahve postaví proti němu Adama. Ten se spojil s Evou a z toho vzešel Abel. Kain zabil Abela, Jehova nato podrobil Kainovo pokolení Abelovu pokolení.

To znamená. Původně se světská moudrost obrátila proti kněžské moudrosti a podlehla, neboť v Setovi pokračoval princip Abelův, a všechna světská moudrost podléhala kněžské moudrosti.

Dále se vypravuje, jak Kainovi potomci dobývali zemi, jak vytvářeli umění. Pěstovali hudbu, umění a vědy. Tubal-Kain (1. Mojž., 21 – 22), mistr rudy a železa, Jubal, od něhož pocházejí pištcí a houslisté, Chíram, stavitel šalamounského chrámu (1. Král. 7, 13), náleželi k potomkům Kainovým.

S Chíramem jsme dospěli na hranici mezi třetí a čtvrtou dolní rasou, kdy vláda kněží přešla ve vládu králů. Vzniklo království z milosti Boží, jehož reprezentantem byl král Šalamoun. Šalamoun neobdržel svoji moc prací na fyzické úrovni, nýbrž tím, co přišlo z milosti Boží. Kněžská moudrost přešla na královskou vládu. Pohlíží se na ni jako na nástupkyni kněžské vlády, která nebyla schopná ze sebe samé dělat to, co je pro lidstvo nutné pro pokrok země. Z Kainových potomků musel být přiveden ten, jenž měl vystavět chrám, protože měl myšlenky, k nimž se sám dopracoval.

Legenda dále vypravuje, že královna ze Sáby, Balkis, byla zasnoubena se Šalamounem. Přišla k němu a podivovala se stavbě chrámu, Šalamoun se podivoval její moudrosti. Přišel Chíram a už svým pohledem učinil na královnu mocný dojem. Chtěla vidět i dělníky, pracující na chrámu. Když Šalamoun řekl, že to nejde, učinil Chíram ve vzduchu mystické znamení tau, a hned sem dělníci

proudili. V mystickém znamení tau spočívají síly, jimiž Kainovi synové pracují na fyzické úrovni.

Tři Chíramovi tovaryši jsou nespokojeni, protože je nepovýšil na stupeň mistra. Umínili si, že mu uškodí. Chtějí zničit jeho hlavní dílo. Chce totiž zhotovit Měděné moře: je to velké umělecké dílo, které se má ulit z tekutého elementu, z roztaveného kovu. Je to symbol velkého uměleckého díla, k němuž má být přepracována celá nerostná říše: úkol naši manvantary. Tři tovaryši učiní toto: naruší lití Měděného moře. Chíram se snaží přidáním vody uvést lití zase do pořádku; tu se všechno rozpráší v ohnivý déšť jisker. Když si zoufalý Chíram myslí, že je ztracen, zavede ho postava, v které poznává Tuba-Kaina, doprostřed země. Tam je mu řečeno: Jehova nebo Adonai není nic jiného než nepřítel duchů ohně. Chce duchy ohně zničit. Avšak tobě se narodí syn, kterého sice sám neuvidíš, jenž však přivede na zem nové pokolení. Tubal-Kain mu dá kladivo, jímž může dokončit lití Měděného moře. Avšak tři tovaryši ho zabijí. Před svou smrtí vydechne ještě slovo, jenž napíše na zlatý trojúhelník, a potopí jej. To slovo není pochopeno. Toto slovo je ztracené slovo zednářů. Chírama pochovají, na jeho hrob zasadí ratolest z akátu. Trojúhelník ještě jednou vyhrabou, ale nikdo nedovede rozpoznat jeho význam. Znovu jej ponoří a vsadí na něj krychli, na které je napsáno deset přikázání.

Co to znamená, že Jehova nenáviděl syny ohně? – Jsou to ti lidé, kteří byli zplození cestou jednopohlavnosti (Kain). Moudrost je v nich smíšená s kamou, pozemským ohněm. Ti, kteří se přiklonili k ženskému kněžství, jsou synové Abelovi. Chíramovi je předpověděno: Budeš mít syna, jenž založí nové pokolení. Ty ho sice nepoznáš. – Toto nové pokolení má být zjednáno, jakmile ztracené slovo povstane novým způsobem. Aby toto slovo zase vzešlo, na tom pracuje okultní tradice, ztělesněná v zednářství. Pracuje na tom, aby v mužském elementu mohlo k tomu pasivnímu přistoupit to aktivní, aby zednářství samo zase dosáhlo v duchu to oplodňující a tak z pasivní složky učinilo to aktivní, aby Kainovi synové mohli něco vytvořit ze sebe samých.

Vyvinula se tato tradice: Ženská síla byla tou původní. Dala světu všechno, co bylo ve světě jako moudrost. Ztratila část fyzické produkční síly a přenesla ji na mužskou složku. Teď se zase všechno zduchovňuje a při zduchovňování se mužská síla snaží strhnout vládu na sebe. Mužský element myšlení se snaží přetrvat to ženské. Avšak nastane doba, kdy zde zase bude jednopohlavnost, a v boji jde o to, které z obou pohlaví získá tuto jednopohlavnost dříve. Zednářství usiluje o to, aby mužské pohlaví, lépe řečeno mužský duch, přetrval to ženské, získal bezpohlavnost.

Mezi silou řeči a pohlavní produktivní silou je okultní souvislost. Všechno vytvořilo „slovo“. Původně žilo v člověku. Potom jej člověk ztratil. Nemůže už tvořit samostatně, protože mu chybí slovo. Může je znát jen ten, kdo byl přítomen tvoření. Tubal-Kain je znal a předal je Chíramovi. Toto slovo musí strhnout na sebe ten, jenž chce zase mít vytvářející sílu. Skutečná produktivní síla se musí sjednotit se slovem. Slovo bude vytvářet člověka budoucnosti. Potom skutečně bude Chíramův syn k spatření.

Oheň, božská síla bude vznikat novým způsobem. Staré pokolení bude vystřídáno novým. Ve staré hebrejské řeči je slovo mantram, o kterém se říká, že vysloveno dostatečně silně vytváří svět. Tak člověk, je-li slovo dostatečně vystupňováno, vytvoří samotnou řeč duchovního člověka. Teď chápeme, co představuje strom poznání: Had je to, co se v páteři vine vzhůru jako mícha. Poznání ve fyzicku je to, jež vzchází z nervové soustavy. „Bude nepřátelství mezi tebou a ženou, mezi jejím semenem a tvým semenem“: Tím se myslí nepřátelství mezi semenem toho fyzického, fyzického poznání, a semenem toho duchovního, duchovního poznání. To duchovní, žena, rozdrť sice hadovi hlavu, ale až když ji had kousne do paty. To je to, co se ze středu země prodírá k nohám.

Při dozrávání muže se mění síla mluvy. Považovalo se to za zvěstovatele Chíramova nového syna. (2. Letopisů 2, 13). Působit k tomu, tohoto syna zplodit z mužského pokolení, jenž má vzniknout silou hrtanu, to byl ideál, který si

stanovili zednáři. Všechno, co později vzniklo na zemi z fyzičnosti, má svůj původ v duchovnu. V prapočátku působilo pouze to, co vzniklo na zemi od božského ducha. Potom vznikla na jedné straně ženská obrazná a kněžská moudrost, na druhé straně bezobrazná kainovská moudrost. A je zajímavé, že když se hledal obrazný obsah pro kainovskou moudrost, musila si mužská moudrost půjčit od ženské moudrosti: legenda o chrámu a celý obsah zednářství pochází ze staré kněžské moudrosti, zjevení shora. Zahalilo se to do symbolů. Avšak symboly se pozvolna přestaly chápat. Všechno okultní se ze zednářství ponenáhlu vytratilo. Tři janské stupně jsou zcela vypočítány na fyzickou úroveň. Protože jsme viděli, proč tyto dva duchovní proudy postupovaly vedle sebe, pochopíme i význam teosofického hnutí. Připravuje v duchovní oblasti to, co se později stane na fyzické úrovni: opětné sjednocení obou pohlaví. I rozdělená moudrost musí zase splynout v jednu božskou moudrost. V člověku musí být teosofickou moudrostí shledáno vyrovnání mezi náboženskou kněžskou moudrostí a zednářskou moudrostí. Moudrost budoucnosti se musí brát z vyššího člověka, jenž žije v obou bytostech, v ženském a mužském člověku. Vyvíjet, na čem záleží, nač fyzická úroveň už vůbec nemá vliv, je účelem teosofického hnutí.

Teosofie je skutečně mužsky-ženská moudrost, stejně platná pro obě pohlaví. Na základě nauky o reinkarnaci poznáváme, že to, co je vyjádřeno u každého opětného vtělení, není osobnost tohoto pozemského života, ale že se kauzální tělo, entelechie, vybudovává nepohlavně. Jestliže si ji uvědomíme, ožije v nás duchovně to, co je nad pohlavností, co není závislé na tom, na čem se zakládalo soupeřství obou proudů. Tak je teosofie vyrovnávajícím hnutím, a jedině ona může zjednat vyrovnání. Teprve v teosofii se může mluvit o okultismu, jenž se rovnoměrně týká obou pohlaví. Jediné odtud si můžeme představit skutečné vyrovnání mezi oběma pohlavími. Může to uskutečnit jen teosofické hnutí. Všechno ostatní je následným působením dřívější dvojvlavnosti.

Zednářství si stanoví úkol, připravovat to budoucí. Proto se už v 18. století nepřihlíželo k dřívějšímu úplně vylučujícímu principu. Kolem roku 1775 byla založena první takzvaná adopční lóže: ženská lóže, protože byl poznán zákon vyrovnání pohlaví. A takto byla zjednána spojitost mezi muži a ženami, že se založila ženská lóže. Avšak každou členku ženské lóže musel adoptovat jeden muž z mužské lóže. K takové adopční lóži patřila také H. P. Blavatská. Tedy ze samotného zednářství se učinil onen teosofický pokus. To svědčí o tom, že tomu, co je správné, pokaždé předchází pokus; pouze důvod, proč se takový pokus dělá, nemůže být hned pochopen. Ale také nelze žádat, aby to, co je ve světě jako základní síla, hned bylo vždycky skutečně pochopeno. Může být, že se dá přednost jednomu nebo druhému proudu. Proto budou oba proudy patrně ještě dlouho plynout vedle sebe. Mělo-li by se dosáhnout klidného vyrovnání, mohlo by být nutné, dát do zednářství vplynout tomu, co je převede k teosofickému hnutí.

Teď také pochopíte, proč musela církev ve středověku vyvinout zcela určitý ideál. Zednářství vytvořilo svůj ideál budoucnosti, církev vytvořila svůj ideál budoucnosti. Se zednářstvím neměla nic společného. V církvi žil jako ideál Kristus, tedy mužský ideál. Tento mužský ideál nemohl stačit okultnímu proudu v církvi. Muž potřeboval k tomu pasivnímu i to aktivní; co mu samému chybělo, musel si přimyslet. Mužem už byl, ženu si musel přimyslet. Okultista, jenž věcem poněkud rozuměl, jenž nebyl zednářem, musel si myslet ženu. Tak z mnišství vědomě vznikl mariánský kult. Ten přibyl jako třetí proud k církvi, to je ke kněžství a k zednářství.

Všechny tři proudy měly v podstatě stejný cíl. Člověk se má stát nezávislým na obou pohlavích. Avšak způsob práce k dosažení tohoto cíle byl různý. Křesťanský okultismus hledal v ženě mužský princip, aby si jej přiřčenil.

Musí nám být jasné, že pravý vnitřní člověk není závislý na pohlaví, které dělí; že tudíž prochází oběma pohlavími v různých vtěleních. A teď musíte uvážit, že v zednářství se vedl boj na zevní fyzické úrovni, aby se všechny

individuality, které se vtělují do ženských těl, pozvolna převáděli k tomu mužskému, takže to mužské trvá déle než to ženské. Má to ženské přetrvat, protože toto bylo to dřívější. Toto mělo zednářství na mysli jako ideál; byla to však jednostrannost.

Co má na mysli teosofie jako ideál? Ideálem teosofie je: moudrostí, přicházející z vyšších úrovní, zjednat i na fyzické úrovni lidské pokolení, které stojí nad pohlavností. Proto také je teosofie moudrostí, nerozdělenou do různých náboženství, neopírá se o nějaké zvláštní náboženství, nýbrž sahá zpět k prastaré moudrosti, která stvořila svět a která vstupuje na místo té moudrosti rozdělené jako kněžská moudrost v různých náboženstvích. Musela to učinit, protože kněžská moudrost během doby splnila dokonaný úkol. Teosofie chce však získat budoucnost, co ještě má vzniknout vůči tomu, co bylo dříve. Je jistým způsobem pokračováním staré kněžské moudrosti, mystérií, a přitom přece jen je jejím určitým opakem.

Odpůrci teosofického hnutí by byli ti, kteří by chtěli strnule zůstat závislí na staré kněžské moudrosti, kteří by se ji snažili konzervovat, takřka mumifikovat v její staré podobě. Vyšším plánem utváření světa je tuto moudrost převést do novodobého ducha, jemuž přísluší tvořit budoucnost. Zcela první ranní červánky k utvoření nové moudrosti, která má nastat, vzešly v době, která novodobý duchovní život vnesla do vývoje lidstva v 15. století vlivem rozikrucíánů. Šlo o to, že do světa vstoupil nový prvek. Jejich téma znělo: stará kněžská moudrost musí přejít do něčeho nového.

Existovaly také mocnosti, které chtěly získat svět zpět pro starou kněžskou moudrost. Proto byl založen řád za tím účelem, zemi opět získat zpět pro starou kněžskou moudrost. Tento řád jezuitský zvolil proti mariánskému kultu mužský ideál. Použil okultních sil, aby zřídil něco jako val, aby potlačoval všechn samostatně vyzařující život, aby zadržoval, co se chce pnout vzhůru po kříži. Zastupoval mužský princip: zastupoval samotný kříž bez růží. Avšak jiný řád připojil ke kříži růže, z nichž prýští nový život.

Máme zde dva novodobé proudy. Jeden vsadil to staré do přítomnosti a tím chce s veškerou silou bránit pokroku. Druhý obklopil kříž růžemi, vložil novou ratolest: ovinul kříž růžemi. Oba tyto proudy postupovaly vedle sebe: jeden řád s křížem bez růží; druhý, jenž uctívá růže na kříži – to nové, jež má nastat. Jsou to rozikruciáni. Na tomto proudu se zakládá teosofické hnutí; pochází z nového, zelenajícího se proutku růže, která má růst do budoucnosti.

Viděli jsme tedy, jak vznikl tento boj, k němuž ženy nebyly připuštěny. Naším úkolem je přemostit propast mezi zednáři a rozikruciány. Práce je těžká, ale je nutno ji konat. Záleží v tom: dospět k poznání vyššího nadpohlavního člověka. Je obtížné se k tomu probojovat, ale je to možné, a podaří se to, stane se to skutečností.

XIX. Vztah okultního poznání k všednímu životu

Berlín, 23. října 1905

(večer)

Dnes promluvíme o něčem, co se může považovat za pokračování některých otázek, které v těchto dnech vystoupily před vaši duši. Dnes rozvedu leccos, co snad bylo podníceno otázkami v předešlých dnech. Mnoho se mluvilo o vztazích okultismu k teosofii, ezoteriky k teosofii a tak dále, ale ještě se nemluvilo o vztahu teosofie k všednímu životu. Už před týdnem jsem naznačil, že bych právě na toto téma chtěl říci ještě několik slov. Dnes chci zaměřit pozornost na méně vysoká hlediska, a sice chci mluvit o tom, jak okultní poznatky bezprostředně zasahují do všedního života a jak skutečně teosofický světový názor zaměřuje náš pohled nejen na daleké časy a prostory, nýbrž jak i pomocí pojmů okultismu mohou se nám zcela jinak objasnit nejvšednější otázky, než jak by to bylo možné bez těchto pojmů. Uvidíme potom, jak mylný je názor,

s nímž se často setkáváme, totiž že okultismus je něco nepraktického a velmi vzdáleného obyčejnému všednímu životu.

A dotkneme se ještě jiné otázky. Je to otázka: Jak si může ten, kdo to ještě nepřivedl k tomu – co však bude v budoucnosti souzeno každému člověku, nahlížet do vyšších světů, jak si může ze stanoviska, jež zaujímá každý člověk s normálním vzděláním, zjednat přesvědčení o tom, že teosofické nauky jsou pravdivé a snahy teosofie jsou skutečně oprávněné? Těchto důkazů není třeba získat pouze z okultního pozorování, dokonce se ani nedají získat z něho dříve, dokud si je nepřineseme z jiné oblasti, z oblasti všedního života. Ten nás připravuje k tomu, zjednat si i přesvědčení o vyšších oblastech bytí. Cokoli se kdy událo, děje se i dnes ještě v našem všedním životě.

Sledujeme-li člověka zpětně až do nejranějších dob jeho vzniku, shledáme, že pochází z mnohem jemnější, duchovnější matérie než je ta, z které se skládá dnes. Dnešní člověk se nám jeví podle své formy hlavně v třech tělech: v těle fyzickém, éterném a astrálním. Éterné tělo, je jakýmsi praobrazem fyzického těla. Astrální tělo, aurická schrána, která člověka obklopuje a prostupuje, je oním útvarem, v němž se vyjadřuje citový život, život instinktů a vášní, jakož i každá myšlenka. Z ještě nediferencovaného astrálního těla se v podstatě během doby vytvořil celý člověk. Vrátime-li se dostatečně daleko zpět, až k samým prvotním epochám lidstva, shledáme, že fyzická a éterná substance, která prostupuje dnešního člověka, je v původním astrálním těle člověka rozložena jako semínko v zemi.

Dnešní člověk je takřka zhuštěn z astrální základní substance. Tento děj se každodenně odehrává ještě i dnes. Stojí-li dva lidé proti sobě, pak to jsou především obě astrální těla, stojící proti sobě v lásce nebo nenávisti, laskavě nebo v nelibosti, v hněvu nebo v dobrotě, odmítavě nebo přitažlivě. To všechno jsou jevy, které se odehrávají mezi astrálními těly. Vzájemný styk lidí je neustálá výměna vztahů a poměrů astrálních těl. Stojím-li před druhým člověkem, pak mé fyzické tělo nezakouší žádnou velkou proměnu, ani éterné tělo, zakouší je však

astrální tělo. Řekne-li mi nějaký člověk něco nenávistného, tu nenávistné proudy vstupují do mého astrálního těla a vyvolávají v něm změnu. Co z něho proudí, musím přijmout do svého vlastního astrálního těla, a to potom dostává zcela jiné vlastnosti, podle toho co od druhého ke mně proudí jako láska, trpělivost nebo hněv a netrpělivost.

Něco zcela podobného se odehrává mezi vychovatelem a dítětem. Je velký rozdíl, zda je vychovatel laskavý nebo malicherný sobec. V dětském astrálním těle máme něco, co vypadá jinak, než astrální tělo dospělého. Astrální tělo dítěte je jasné a světlé, jeví se nám jako něco panenského ve srovnání s astrálním tělem, jak se během života vyvíjí. Co je astrální tělo dítěte? Jeví se jako nediferencovaný světelný oblak, jenž se teprve pozvolna utváří. Je do něj ještě málo vryto, co je stále více určuje, takže se z něho může zrodit ještě všechno možné. Je formováno představami, jež dítě přijímá z okolí. Vstupují do něho a zabarvují je a činí jej jiným.

Podle toho, jaké představy dítě přijímá, vycházejí z materialistických nebo idealistických hledisek, proudí do astrálního těla dítěte jiné útvary a formují je. Duše se pak stále více naplňuje takovými představami. Jedná-li se s dítětem nelaskavě, projevuje se ozvěna této nelaskavosti v astrálním těle dítěte. Uzavírá se jakoby kůži vůči zevnímu světu. Ze všeho toho plyne, že skutečně dochází k neustálému přetváření astrálního těla a že styk s člověkem má na toto přetváření veliký vliv.

Dítě tedy má ještě rovnoměrné astrální tělo, které však obsahuje nekonečné množství možností. Předpokládejme dětské astrální tělo, jež stojí před idealistickým vychovatelem, který sám má harmonickou duši a oddaně se dívá na svět a je vnímavý k jeho kráse a vznešenosti, vychovatelem, jenž je schopen sám v sobě vytvářet obraz krásy světa. Takový vychovatel vyvine také vlastnost, která mu umožní přistupovat k vlohám dětské duše. Vytváří pak v dítěti měkké a vnímavé útvary a vysílá do nich proudy, které jsou rozpuštěny vlastní astrální látkou dítěte. Takový v sobě samém harmonicky utvářený

vychovatel neustále vysílá k dítěti harmonické proudy. Vlastnost charakteru vychovatele proudí pak jakoby samozřejmě do dítěte, a tím se do něj vlévá také ona harmonie světa, kterou vychovatel převzal z okolí ve formě krásy. Co přijímá z velikosti jako ušlechtilý člověk a dobrý pozorovatel, to vysílá jako vychovatel do přirozenosti dítěte a tím ji harmonicky vyvíjí.

Naproti tomu předpokládejme, že vychovatel stojí před dítětem jako sobecký, pedantický vychovatel, jako člověk s úzkými, svévolnými představami a pojmy. Tyto vlastnosti vyvolávají v jeho astrálním těle útvary, jimž se jeví jako uzavřený v pevné kůži, který z něho dělají skrze naskrz pevný, obtížně pohyblivý útvar. Potom vysílá proudy paprsků, pevně v sobě uzavřených, takže astrální tělo dítěte je nemůže uvolnit. Nanejvýš jako šíp zraňují astrální tělo dítěte, nemohou však být uvolněny a prostě jím přecházejí.

Nebo vezměme něco ještě všednějšího. Mluví spolu dva lidé. Dva takoví lidi lze velmi dobře pozorovat se vztahem k vzájemným účinkem jejich astrálních těl vlivem vzájemného oslovování.

V astrální substanci, v astrálu se stále utváří něco nového. Vyložím vám to takto: člověk svými představami neustále vbudovává útvary do svého astrálního těla. Tyto se jeví v nejrozmanitějších formách. Astrální substance, nevyužitá mezi jednotlivými útvary, se nazývá intermediární astrální substance, oproti té, která se vytvořila v útvary. Tato intermediární astrální substance se neustále doplňuje z astrální substance našeho okolí, neustále proudí dovnitř a ven, je neustále obnovována. Avšak zůstávají pevné útvary, které člověk vytvořil ze způsobů svých pocitů, myšlenek a rozhodnutí. Předpokládejme tedy, že před námi stojí dva lidé a běžně spolu rozmlouvají. Jeden z nich vytvořil ztuhlý, pevné pojmy, které daly vzniknout také velmi pevným útvarům v astrální substanci. Druhý k němu mluví a snaží se mu něco vysvětlit? V čem záleží tato snaha něco druhému vysvětlit? Záleží v tom, že svůj vlastní pojem vysílá do astrální substance druhého člověka. Tento pojem, tato myšlenka proudí potom především do cizí astrální substance. Tam se musí nejprve rozložit vlivem

mezisubstance a přiměřeně už jsoucím formám se zase vyprodukovat a přetvořit.

Předpokládejme, že jeden se snaží druhému něco vysvětlit, například to, co se vztahuje k reinkarnaci. Druhý si však již vytvořil o reinkarnaci pevný pojem. Dejme tomu, že to je předpojatý člověk a vytvořil si pojem, že reinkarnace je pošetilost a nesmysl. Tato myšlenka se vznášela v jeho astrální substanci. Teď je zde myšlenka toho prvního a rozloží se v intermediární astrální substanci. Toho druhého, musela by se však dovést přetvořit do u něho už jsoucích myšlenkových forem. To však nejde, protože jeho pojem je příliš ztuhlý, pevný. K němu vyslaný pojem nemůže přetvořit do svých myšlenkových forem, a proto jej nechápe.

Čím více si člověk uchová pohyblivost pojmů, takže mohou být pokaždé rozloženy mezisubstancí, která je obklopuje, tím více bude rozumět druhému člověku. V tom tkví příčina, proč je tak obtížné, akademicky vzdělaným lidem zprostředkovat teosofický život. Na univerzitě přijaté pojmy produkují ztuhlé, pevné, v sobě uzavřené útvary, které nelze snadno uvolnit. Akademik s takovými pojmy obvykle přichází na teosofickou přednášku a není potom schopen pochopit teosofický život. Bylo by to zcela jiné, byl-li by vychováván tak, že by si u všech pojmů řekl: Mohlo by to být konečně i jinak, neboť máme přece jen nepatrnou zkušenost, a mnohé, co teď považujeme za správné, bude nutno v budoucnu ještě zkorigovat. Kdyby to učinil, byla by duše ještě schopná vnímat.

Připusťme ještě jiný případ. Nějaký člověk stojí před druhým člověkem s pocity uctívání. Jak vypadá uctívání pro pozorovatele, nadaného astrálními smysly? Uctívat znamená vysílat takové myšlenky, které se noří do substance cizího astrálního těla a jakoby ji vsává. Chováte-li totiž uctívající myšlenku, tu se tato vyjadřuje tak, že sami přinášíte uctívání jako vyzařující teplo vstříc tomu druhému. Toto z vás vyzařující teplo má v astrálním světě svůj zrcadlový obraz, jenž se jeví v modravé barvě jako myšlenková forma uctívání a devoce. Vřelý, uctívající cit produkuje myšlenkovou formu, která má modravý charakter.

Co však je to, co se jeví jako modravé? Poznáte to, podíváte-li se do nekonečného temného vesmíru. Jeví se vám modrý v důsledku osvětlení atmosféry. Právě tak jeví se Vám v astrální vlivem myšlenky uctívání něco, co je nejprve temné, a teď je to osvětlováno vřelým, jasným citem uctívání, také v této modravé barvě. Obklopujeme temný prostor citem uctívání a temné jádro se pak jeví jako modravé, podobné jako se vám jeví v plameny modré jádro, obklopené světlem. Tak tomu je i s myšlenkou uctívání. Je to prázdný prostor, jímž se line teplo. Vyšleme-li k druhému myšlenku uctívání, poskytujeme mu tím příležitost dát vlastní bytosti vproudit do tohoto prázdného prostoru. Tak se odehrává vyrovnání mezi uctívajícím a uctívaným.

Stojíte-li však před druhým s pocitem závidění, pak ve vás žije jiná myšlenková forma, kterou mu přinášíte vstříc. Potom vysíláte červenou myšlenkovou formu egoismu, sebelásky. Ta ze své strany obklopuje zase jinou myšlenkovou formu, zaplněnou představou vlastní bytosti (Selbst), vyprodukovanou třeba ctižádostivostí. Ta se nevyjadřuje v nějakém prázdném prostoru, nějakém dutém útvaru, nýbrž ve zcela zaplněné formě, do níž se už nic nemůže dostat. Je obklopena pocitem chladu a má opačnou myšlenkovou formu, totiž dokola modravý kruh, uprostřed červené jádro. Chlad modré barvy odráží všechno, co chce vstoupit, a ješitná červená myšlenková forma zůstává jakou je. Nic nepřijímá. Tak stojí před druhým závidník, jenž nedovede uctívat.

Vidíte, že co se odehrává v našem astrálním tele, není nic jiného, než výsledek všedního života. Co se odehrává v astrálním těle, může vidět pouze ten, jenž je k tomu vycvičen. Avšak účinky těchto pochodů v astrálním těle jsou ve fyzicku zde stále a životem se každý může o nich přesvědčit. Každý může učinit následující pokus, že si řekne: nechám zcela nerozhodnuto, zda okultistova sdělení jsou pravdivá nebo nesprávná. Chci je však nezaujatě přezkoušet. Mohu žít tak, jakoby tato sdělení byla správná. Mohu se pak přiměřeně tomu chovat ke svým bližním, a dělám-li to opatrně, potom přece

uvidím, zda mně život v každém jednotlivém případě potvrdí, co říká okultista. A život vám to v každém případě potvrdí. Nesmírně tím získáte.

Kdo to promyslí a například jako vychovatel se prostoupí nejen svými pedagogickými pojmy a ideami a působí nejen tím, co říká, ale i tím, co cítí, pociťuje a myslí, jenž se prolne vědomím, že dvě astrální těla vzájemně na sebe působí a ví, co se děje, stojí-li dvě astrální těla proti sobě, ví také, že je jeho povinností činit se stát lepšími. V tom stupni, jak se zlepšuje, působí také lépe na vlohy dítěte. Vlohy neumrtvuje, nýbrž přivádí je k uplatnění.

Znamená to ještě něco zcela jiného, než jen vědět, že to je pravda, skutečnosti, co je nám přinášeno vstříc uctíváním druhého člověka, jenž je hoden uctívání, znamená to ještě něco jiného, prožíváme-li: když nesčetné takové myšlenkové formy obklopené teplem, vysíláme k jiným lidem, tu rosteme velikostí druhého člověka. Je to přece něco zcela jiného, než chápat tyto věci jen zevně rozumem, než jen vědět, co představují. Tak se v okultismu učíme chápat život s větší vážností, poznáváme, že to co není hmatatelné, co nelze vnímat smysly, přece je skutečností. Začínáme chápat a uznávat celý dosah a význam našeho duševního světa.

Snad ten či onen řekne, že to jsou přece schematické přeměny. Nikoli, nejsou. Musíme být zcela jinak prolnutí dosahem svých činů a odpovědnosti, kterou nám život ukládá. Je to ten nejvšednější život, jenž takto může být okultně ovlivňován. Kdo ví, co se děje v neviditelném světě v důsledku myšlenek a citů, dospěje nakonec tam, že je pro něj stejně tak důležité, nevysílat k druhému zlý pocit, jako je pro něj důležité nestřílet po něm. Ví, že pro astrálního člověka je právě tak zlé, vhodit po něm myšlenku nenávisti, jako fyzickému člověku škodí, vhodí-li se na něj cihla.

Můžeme to pochopit velmi brzy; pocítí a prožijí to ti, kteří se setkávají v takových shromážděních, jakými jsou shromáždění teosofická. Přinášejí si potom odtud nový zdroj života. Mohou si říci, že pro jiné je jednoduchá skutečnost, pro

nás je trojitá. Druhý cítí skutečnosti jen ze smyslového světa a nemyslí přitom na nic zlého, říká-li: na myšlenky není cla! – Kdo však prošel teosofickým světovým názorem, ten už nemůže říkat, že na myšlenky není cla, nýbrž je přesvědčen, že je odpovědný za to, co vůči jiným lidem myslí a cítí. Tento pocit odpovědnosti vynášíte do světa jako nejkrásnější plod teosofického názoru. I když teprve začínáme, zkoušíme, tu přece už působíme ze skrytého, okultního světa do viditelného. Činíme svět krásnější a lepší na základě skrytých oblastí bytí!

To je jedna strana, jak chápeme život. Ale jsou ještě jiné. Člověk nežije ve světě sám jako individuum, náleží k rodině, kmenu, národu, tedy k celku. Takto ohraničen je vlastně jen co do svého fyzického a éterného těla. Řekl jsem už, že astrální této má splývavé hranice, že mezisubstance má stále sklon, přijímat proudy z vnějška a obnovovat je. Uvážíme-li však, že patříme k národu, kmeni, rodině, pak věc dostává ještě další hledisko.

Pozorujeme-li astrální tělo jednotlivého člověka, pak téměř každé se liší jiným základním zabarvením. Má jisté stínění, které se navenek projevuje jako temperament. Temperament se tedy vyjadřuje určitou základní barvou. Tak má člověk vztah k celému svému okolí tím, že se v základní barvě zvýrazňuje charakter rodiny, rodu nebo národa, k nimž patří.

Okultista může zde konat zajímavá pozorování, když například znovu navštíví město, které viděl snad před deseti lety. Pozoruje-li panenská astrální těla dětí, shledá, že mimo osobní základní barvu mají ještě jinou základní barvu. Jestliže se při první návštěvě dobře díval na tato panenská astrální těla dětí, shledá, že se jejich vzezření změnilo. V lidské individualitě je něco, co pokračuje tak, jak vývoj města, rodu nebo národa. Pochází to odtud, že proudy kolektivního astrálního těla, jež mne zevně obklopuje, je neustále ve vzájemném působení s mým vlastním, které žije v tomto kolektivním astrálním těle. Proto máme také národní temperament, jenž se vyjadřuje ve společném astrálním těle národa.

Každý národ a každé jiné společenství má takové astrální tělo, a toto proudí do astrálních těl jednotlivých lidí. To je důvod, proč může vzniknout určitá disharmonie mezi jednotlivými lidmi a úkolem celého národa. Všechny vývoje ve světě se totiž neubírají pokaždé stejnou cestou. To obsáhlejší velmi často předbíhá to, co je méně obsáhlé.

Pozorujme například nějaký národ. Národ není ve světě libovolně pospojovaný útvar, není něčím, co vzniklo náhodou, nýbrž každý národ má svůj určitý úkol ve vývojové dráze lidstva. Kdo pozoruje národ z vyššího hlediska, může si říci, že každý národ má určitý úkol a že i jeho národu přísluší plnit jistý úkol. Může si říci: Přísluším k tomuto národu, takže s ním musím sloužit společnému národnímu úkolu, a mohu mu tak sloužit, protože ve mně žije astralita, která náleží celému národu. Toto určení národa je zřetelně vyjádřeno na astrální úrovni, je určitou myšlenkou, něčím, co žije na vyšších úrovních, než je úroveň astrální. Pro studium myšlenky světového řádu musíme vystoupit přes astrální úroveň k úrovni mentální.

Například čtvrtá dolní rasa, z níž vzešla naše rasa, se vyvinula z malého kruhu lidí v Asii a vytříbila se v hebrejsko-řecko-latinskou rasu. Jejím úkolem bylo, splnit první poslání křesťanství ze stanoviska národů. Myšlenkou této rasy bylo, šířit křesťanství v jeho první etapě v Evropě a přilehlých oblastech. To je myšlenka národů. V dřívějších dobách platila obsáhlá myšlenka reinkarnace a karmy. Potom nastal obrat a lidé byli vychováváni v představě, že důležitý je jeden fyzický život. Zřetelně to vystupuje v řecké kultuře, když vytvářela smysl pro zevní formu. Spočívalo v tom zušlechtění fyzické úrovně pro zevní smysly. V římském národě se pak vyvinulo právo, jež se bezprostředně vyžívá na fyzické úrovni. Nakonec křesťanství prolíná toto právo morálkou, takže jediný život nabývá takové důležitost, že se na něm činí závislá celá věčnost. Je to jednostranná myšlenka, ale byla správná a nutná. Katolické národy převzaly poslání šíření křesťanství a toto poslání vnesly na sever Evropy, čímž germánské národy přijaly nové poslání.

Vidíme tedy, že myšlenka národa žije v celém národě a každý jednotlivec patří k této myšlence. Co dříve bylo vytvořeno v oblasti plastického umění jako krásné tvary smyslového světa v řeckém umění, co bylo vytvořeno jako právo a později prohloubeno v morality, to jsme v naší době vypěstovali k užtku měšťáků v technický život. Byla založena města, rostla a vzkvétala a vytvořila tak vlastní kulturu, kulturu měšťáctví. Z ni pak vzešla prospěchová morálka, která dala popud k vývoji jednostranné vědy, jež dosáhla svého vrcholu v naší nynější době.

V tom můžeme rozpoznat působení devachanického principu. To je to obsáhlé u těchto změn po čas vývoje; ukazuje nám, jak působí myšlenka národa. Jak se tato myšlenka vyjadřuje, to závisí na společném astrálním těle národa, na temperamentu národa. Umění, například by se u jiného, než řeckého národa vyjádřilo zcela jiným způsobem. Ačkoli myšlenka národa žije v každém jednotlivci, tu se jednotlivec přece nevyčerpá v myšlence národa. Vyjadřuje ještě svoji osobnost. Zde se nám ukazuje něco zcela pozoruhodného a zvláštního. Člověk se snadněji dokáže vpravit do myšlenkového světa svého národa, do jeho devachanického určení, než způsobit vyrovnání mezi vlastními city a city tohoto národa. Není to tak snadné, zejména pro takové, kteří už dosáhli určitého vyššího vzdělání a mravnosti. Na nižších vývojových stupních je toto vyrovnání citů mezi člověkem a národem spíše možné, protože zde pokaždé dochází k většímu zařazování individuálního citění do všeobecného citění národa. Oč nižší je stupeň, na němž jednotlivec stojí, o to silněji se u něho projevuje citění národa, myšlenka národa, podobně jako je zvíře otiskem zvířecího rodu.

Když se však člověk vyvíjí, vyzvedá se vlastní astrální tělo, stává se diferencovanějším, více rozhodujícím. A potom je možné, že jeho astrální tělo je schopno přijmout onu formu mentality, která spočívá nad stupněm mentality jeho národa. Jestliže to, co září dolů z tohoto vyššího stupně, pochopíme rozumově nebo myšlenkově, tu se snadno můžeme chopit ideálů. Někdy se také

stává, že city astrálního těla nějakého člověka nejsou vyvinuté tak daleko, jako jeho myšlenky. Myšlenky nějakého národa mohou působit na myšlenky jednotlivce tak silně, že se ho zmocní, než se jinak dostatečně vyvinul.

Individua, u nichž se to stává, jsou idealističtí blouznivci, jsou mučedníci pokroku národa. Jsou jimi proto, že sami předbíhají to, čím jejich ostatní astrální tělo skutečně je, protože celou svoji ušlechtilejší duši nesobecky zaměřují k jednomu ideálu. Když takoví lidé zemřou, potom jejich nevyvinutá astralita vystoupí tím silněji; potom začne působit, co nebylo v ideálu národa, neboť v budoucnu mají co činit jen se svým vlastním vývojem. Jestliže zemře takový člověk, jenž byl v životě velkým a ušlechtilým idealistou, jenž se věnoval ideálu svého národa, je přehlušován osobním elementem, který v něm stále ještě je. Potom zcela vystoupí nižší vlastnosti jeho astrálního těla. Pripusťme, že se taková lidská bytost stala mučedníkem. Vytvořil něco ušlechtilého, ale jeho národ jej týral, jako mnohdy jsou takové pokročilé povahy týrány. Potom obvykle přesto půjde ve svém životě odvážně a neohroženě za svými ideály, nebude se ohlížet ani vpravo, ani vlevo. Jestliže však byl mučen nebo dokonce zabit pro svůj ideál, pak se bezprostředně po jeho smrti dostávají myšlenky pomsty. V kámalóce pak zůstane, co jako osobnost potlačil.

Národ, jenž takto si počíná se svými idealisty, zjednává si v kámalóce špatné síly, jež působí zpět na národ. Rusko si zjednalo takové špatné síly. Už dlouho jisté ušlechtilé osobnosti krutou týralo. Nižší síly těchto osobností působí teď v kámalóce jako nepřátelé toho, co v Rusku žije, jako nepřátelé těch, za než se v životě obětovaly. Bylo možné vidět, že takoví mučedníci, kteří nedávno zemřeli, nyní bojují na straně Japonců proti svému vlastnímu národu. Toto je skutečnost, kterou pochopíme, nahlédneme-li do hlouběji působících sil duševního života. Jevy budoucnosti vidíme jasně, pozorujeme-li je z tohoto stanoviska.

Žijeme jako členové germánských národů, obklíčených na východe slovanskými, na západě anglo-americkými národy. Americké a slovanské národy

jsou vzcházející rasy, jimž přísluší naplnit svůj cíl naplnit v budoucnosti, rasy, které stojí teprve na začátku své myšlenky národa. Základní charakter slovanských národů je vyjádřen spirituální vlohou. Snažte se pochopit slovanskou kulturu a shledáte, že má sklon ke spirituální kultuře, že zde žije vzhůru něco spirituálního. Tyto slovanské národy se musely nejprve střetávat s národními kmeny na východě, s Číňany a Japonci. To jsou zbytky dřívějších národů Atlantánů, jako vůbec všichni Mongolové jsou zbytky pozdní atlantské kultury. Mají astrální těla, která už sama mají sklon ke spiritualitě. S těmi se slovanské národy musí střetávat.

V Americe máme něco podobného. Materialismus se zde žene do krajnosti a je radikálně zdokonalován ve všech názorech národa. To vedlo v novějším údobí k tomu, že sám duch je chápán materialisticky. Zatímco u slovanských národů vystupují jednotlivé osobnosti, jako Tolstoj, které se snaží ze spirituální duše krásně a ušlechtilé podněcovat vývoj, snaží se americký národ postihnout to duševní a duchovní materialistickým způsobem. Proto se u něj setkáváme se silně materiálním spiritualismem a spiritismem. Hledají ducha naprosto stejně, jako hledají fyzické pravdy. Ale rozdíl spočívá právě ve způsobu hledání. Snažíte-li se vidět duchovno očima, stane se psychickým a tato psychická stránka se v Americe silně vyvinula.

Americké národy se musí střetávat s jiným národním charakterem, jenž pochází z Atlantidy a je nadán psychickými vlohami. Tento národní element žije v černošských národech. Je charakteristické, jak oba tyto národy srůstávají. Psychická složka se musí střetávat s psychickou složkou, spirituální složka se spirituální složkou. Tak máme spirituální myšlenku národa na východě a psychickou na západě.

Zažili jsme vědu a umění na zevní úrovni, teď zase také má být pozvednut duch. Může se to stát dvojím způsobem. Spirituální způsob je pokrok, psychický způsob je zvrát.

Vidíte, jak lze pochopit svět, pozorujeme-li jej z okultního základu. Zase není třeba říkat, že se o těchto věcech nemůžeme přesvědčit. Přihlížejme pouze k tomu, co se skutečně odehrává. Zkusmo přivede nás to k přesvědčení, srovnáme-li psychický obraz světa a psychické bádání s okultním obrazem světa. Snažíme-li se pochopit okultní obraz světa, pak také budeme stále více chápat svět jevů. Takový okultně spirituální světový názor nezanechává nám žádnou mezeru v chápání světa. Z toho potom získáme víru v okultní svět, o němž mluví okultisté a touto vírou vychováváme v sobě element, jenž nás povede vzhůru. Není to slepá víra, nýbrž zkoušející víra. S každým nárůstem zkušenosti bude tato víra silnější a oprávněnější, stále pevnější a jistější. A když víra vyprodukuje tuto jistotu v sobě samé, vyprodukuje také vlohu k vědění. Vždycky se zkoušelo, než se vystoupilo k vědění. Kdo chce mít vědění před bádáním, podobá se někomu, kdo by chtěl mít plod dříve než semeno. Vědění máme získávat sami. To, co badatelům chybí z nepochybnosti a jistoty, musí doplnit nepochybnost a jistota víry. Tak musí spolupůsobit, a tak budou nakonec v jednotnosti produkovat to, s čím se musíme setkávat jako s tím jednotným: plod zkušenosti, vědění.

Naslouchejme okultistům a neříkejme k tomu ani ano, ani ne. Dívejme se však na to, jako na základ našeho vlastního života a našeho postoje k životu; dívejme se na to tak, jakoby jejich bádání bylo upotřebitelnými vůdci našeho života, a shledáme, že se stanou našimi vůdci životem a nakonec nás přivedou k vnitřnímu vědění a k životu, jenž námi bude proudit, a shledáme, že se nám stanou vůdci v důvěře v bádání, k uspokojování a k harmonickému životu v sobě samých.

XX. Královské umění v nové podobě

Berlín, 2. ledna 1906

Společně pro muže a ženy

Dnes vám něco povím o předmětu, který je vystaven četným nedorozuměním a o němž je ve světě rozšířeno mimořádně mnoho omylů. Většina z vás ví, že jsem u příležitosti našeho posledního setkání mluvil na stejné téma, podle okultního zvyku, zvláště k mužům a zvláště k ženám. Z určitých důvodů, které snad mohou ještě jasněji vystoupit během přednášky, jsem dnes od tohoto starého okultního zvyku upustil, a sice proto, že důvody, které mne dnes a také tehdy přiměly mluvit k vám o tomto předmětu, souvisí s tím, že se dříve nebo později – doufejme, že dříve – od tohoto starého zvyku vůbec upustí.

Řekl jsem: o tomto předmětu jsou rozšířena četná nedorozumění. Stačí, poukáži-li ze svého života jen na jednu skutečnost, která vám ukáže, že dnes to skutečně není nijak snadné, dostat se z doslova dobrodružných a pověrečných představ, které existují vzhledem k této věci; a na druhé straně stačí poukázat na to, jak je možné, se vůči těmto mimořádným věcem zcela neuvěřitelné zesměšnit.

Vypovím prostě skutečnost ze svého života. Sotva ji budete považovat za uvěřitelnou, a přesto je pravdivá. Je tomu teď asi 16, nebo 17 let; byl jsem ve společnosti univerzitních profesorů a několika velmi nadaných básníků. Mezi profesory bylo také několik teologů z teologické fakulty univerzity v dotyčném místě. Byli to katolíci. V této společnosti se naprosto vážně vypravovalo toto: O jednom z těchto teologů, velmi váženém pánovi, se nikoli bezdůvodně proslýchalo, že večer nevychází, protože věří, že se zde potulují zednáři. Dotyčný zastupoval rozšířený obor. To však nevyprávěl on, nýbrž někdo jiný. Ten teď vyprávěl, že po čas své přítomnosti v Římě se nějaký počet mnichů jistého řádu – bylo jich 11, 12 nebo 13 – uvolil odpřisáhnout následující příběh.

V Paříži měl prý jeden velmi významný biskup kázání, v němž mluvil o strašném nebezpečí zednářského řádu ve světě. Nato po kázání přišel k němu do sakristie muž a řekl, že je zednář a chce mu dát příležitost k účasti na zasedání sdružení. Biskup souhlasil a řekl si: Vezmu si však s sebou několik posvěcených relikvií, abych byl chráněn. – Bylo domluveno místo. Dotyčný zavedl biskupa do lóže, kde mu vykázali skryté místo, z kterého však mohl pozorovat všechno, co se zde odehrává. Zaujal pozituru, držel před sebou své posvěcené relikvie a očekával věci příští. Co viděl, o tom vyprávěl následovně; zdůrazňuji, že mezi tehdy ve společnosti přítomnými byli někteří, kteří všechno považovali za diskutabilní.

Lóže byla prý zahájena – ve skutečnosti se jmenovala „Satanská lóže“, kdežto navenek měla zcela jiné jméno, a objevila se prý pozoruhodná postava. Podle starého zvyku – neřekl, odkud zvyk znal – tato postava nešla, duchové nechodí, nýbrž podle nejednoho pojetí se vznášejí. Tato pozoruhodná postava zahájila zasedání. Co se potom dalo, o tom biskup absolutně nechtěl mluvit, bylo prý to příliš strašné. Vzával však všechny síly relikvií, a tu všemi řadami proběhl rachot, zaznělo volání: „Jsme prozrazeni!“ A ten, kdo, vedl zasedání, zmizel. Zkrátka, bylo to skvělé vítězství biskupských sil nad tím, co se zde domněle konalo.

Ve společnosti se o tom diskutovalo jako o zcela vážné věci. Z toho vidíte, že v naší době jsou lidé, kteří snad byli učenější pánové než mnozí jiní, kteří mají velká jména, a přesto zaujímají stanovisko, že se něco takového může v zednářství dít.

Věc je taková, že uprostřed 80. let vyšla francouzská kniha, která příšerným způsobem líčí tajemství zednářství, zajisté více příšerně než tajuplně. V knize se zejména poukazovalo na to, jak zednářství slouží ďábelské mše. Tuto knihu prosadil francouzský žurnalista jménem Leo Taxil. Zvláště mnoho rozruchu vyvolal tím, že potom ještě uvedl nějakou miss Vaughan. Důsledek toho byl, že církve považovala zednáře s jejich nočními rejdy za tak nebezpečné, že

považovala za nutné vyvolat v život světový svaz proti zednářům. V Triéru byl svolán jakýsi koncil. Nebyl to skutečný koncil, byl však nazván druhým trierským koncilem. Byl obeslán četnými biskupy a stovkami kněží; předsedal kardinál. Kongres byl velkým úspěchem pro Taxila. Potom ale přece vyšli repliky a na to pan Taxil prohlásil, že celý obsah svých knih, jakož i v nich uvedené osobnosti si vymyslel.

Vidíte, že je dost příležitostí, že se lze u takových věcí krajně zostudit. Toto byla jedna z nejhorších blamáží, které utržila sdružení, ve světě velmi rozšířené. Z toho musíte vyvodit alespoň to, že se vlastně o zednářství velmi málo ví. Neboť kdyby se o něm vědělo obzvlášť mnoho, kdyby se o něm daly snadno získat informace, pak by bylo samozřejmé, že by se takové krámy nevyslovovaly a neděly.

V širokých kruzích publika vládne přece to či ono mínění o zednářství. Dnes také není vůbec obtíženo utvořit si mínění, protože je zde přece bohatá literatura, kterou zčásti napsali ti, kteří prozkoumali mnoho dokladů, zčásti však také obsahuje věci, o kterých by zednář řekl, že je ve světě rozšířili zrádci. Kdo se poněkud zabývá touto literaturou, učiní si o tom, oč jde, jistý pojem. Jenže nabýt o tom správného pojmu je zcela vyloučeno, a sice proto, že dnes je ještě větší měrou správné, co řekl Lessing, jenž sám byl v zednářském spolku. Když totiž byl přijat, zeptal se ho předsedající mistr: „Teď vidíte přece sám, že nejste zasvěcován do věcí, které jsou obzvlášť nepřátelské vůči státu nebo náboženství?“ – A Lessing odpověděl: „Ano, musím doznat, takové věci jsem nezažil. Byl bych ovšem rád, kdybych něco takového zažil, neboť potom bych zažil alespoň něco.“

Je to výrok člověka, jenž se dovedl dívat na věc se správným rozumem a jenž doznal, že tím, co se zde děje, vůbec nic nezažil. Z toho však můžete vyvodit aspoň to, že ti, kteří stojí mimo zednářství, nic nevědí, že ale i ti, kteří stojí v něm, neví nic závažného; obvykle dospějí k výsledku, že nezískali nic zvláštního. A přesto by bylo zcela nesprávné, vyvozovat takový důsledek.

Existuje ještě jiné mínění, které však nemá příliš mnoho společného s vlastním zednářstvím. Je zde spis, vydaný 1875, v němž autor tvrdí, že prvním zednářem byl Adam. Ovšem, hledáme-li zakladatele nějakého společenství, sotva se můžeme vrátit dál, než k prvnímu člověku.

Jiní tvrdí, že zednářství je starým egyptským uměním, zkrátka tím, čemu se vždycky říkalo „královské umění“, a i toto někteří odvozují z prastarých dob. Konečně je mnoho ritů – tak se nazývá způsob, jak jsou zednáři symbolicky činní – pojmenováno egyptskými jmény, takže už tato jména vám poukazují na to, že jde o něco, co pochází ze staré egyptské kultury. V každém případě je rozšířen uvnitř i mimo zednářství názor, že je něčím prastarým.

Zednářství je něco, co už člověka může přimět k přemýšlení. Už k jménu se pojí dvě vzájemně zcela rozdílná pojetí. Jedno tvrdí – a není to příliš velká strana v zednářství, že veškeré zednářství vzešlo z řemeslného zednictví, z umění zřizovat budovy; kdežto druhá strana to považuje za dětinské pojetí a tvrdí, že zednářství bylo opravdu vždycky duševním uměním, a na symboly, převzaté z řemeslnického zednictví – jako například kožená zástěra, kladivo, klín, dláto, kružidlo, pravítka, úhelník, olovnice, vodováha a tak dále – je nutno se dívat jako na symboly vnitřní práce na samotném člověku. Takže pod výrazem „zednářství“ se nechápe nic jiného, než budování vnitřního člověka, práce na vlastním zdokonalení. Mluvíte-li dnes se zednářem, tu můžete zažít, že vám bude řečeno, že to je dětinsky naivní názor, věřit, že zednářství mělo vůbec někdy něco společného s řemeslnickým zednictvím. Spíše nikdy nešlo o nic jiného, než o budování zázračného chrámu, jenž je dějištěm lidské duše, o práci na této lidské duši samé, která má být zdokonalena, a o umění, kterého je třeba k tomu používat. Aby nebylo vystaveno profánním zrakům, bylo pak toto všechno vyjádřeno těmito symboly.

Z našeho dnešního hlediska jsou oba tyto názory zcela nesprávné. A sice proto, že vzhledem k prvnímu názoru, dnešní člověk – mluví-li o tom, že se zednářství vyvinulo z řemeslného zednictví – si to už nepředstavuje tak

významně, za jak významné by se to vlastně mělo pokládat; a protože druhý názor, že symboly jsou zde jen k tomu, aby sloužili jako symboly práce na duši – i když je většina svazu zednářů podává jako něco nezvratné jistého, je správné chápáno nesmyslem. Mnohem důležitější je, že zednářství souvisí s řemeslným zednictvím, ovšem nikoli tak jak se dnes chápe zednictví a stavitelské umění, nýbrž v podstatně hlubším smyslu.

Dnes jsou v zednářství všude dva směry. Jeden je zastoupen daleko větším počtem těch, kteří se dnes nazývají zednáři. A tato největší část tvrdí, že veškeré zednářství je obsaženo v tom, čemu říkají takzvané symbolické nebo janské zednářství, které je zevně především charakterizováno tím, že se dělí na tři stupně: stupeň učedníka, tovaryše a mistra: o vnitřním obsahu hned ještě něco řekneme. Vedle tohoto janského zednářství je ještě velký počet zednářů, kteří tvrdí, že toto janské zednářství je pouze úpadkovým produktem všeobecné, velké zednářské ideje. Je odpadnutím od této velké zednářské ideje, jestliže se tvrdí, že zednářství obsahuje pouze tyto tři symbolické nebo janské stupně, zatímco přece to podstatné, velký význam zednářství spočívá v takzvaných vysokých stupních, nejryzeji uchovaných v takzvaném skotském nebo přijatém ritu, v němž je v určitém vztahu konzervováno, co se nazývá egyptským ritem, ritem Misraim nebo Memphis.

Máme tedy dva vzájemně proti sobě stojící směry: janské zednářství a zednářství vysokých stupňů. Janští zednáři tvrdí, že zednářství vysokých stupňů není nic jiného, než nicotnosti, založené na lidské ješitnosti, která si libuje v tom, že vlastní něco zvláštního, duchovně aristokratického ve vzestupu od stupně ke stupni, a honosí se tím, že má 18., 20. nebo ještě vyšší stupeň.

Ted' jste už poznali spoustu věcí, které mohou vyvolat nedorozumění.

Zednářství vysokých stupňů se odvozuje ze starých mystérií, ze zařízení, jak je popisuje a popisovala, nakolik je to možné, naše teosofie: ze zařízení, jaká byla v pradávných dobách a ještě dnes jsou, a která lidem uchovala vyšší

nadsmyslové vědění. Toto člověku přístupné nadsmyslové vědění se podávalo těm, kteří mohli získat přístup k těmto posvátným místům. Dálo se to tak, že se v nich vyvíjely jisté nadsmyslové síly, umožňující nazírání nadsmyslového světa. Tato pradávna mystéria – dnes se změnila a teď nebudeme o tom hovořit – obsahovali také prvotní zárodky veškeré pozdější duchovní kultury. Neboť co se v těchto prvotních mystériích předvádělo, to nebylo to, co dnes znamená lidská kultura.

Chcete-li pochopit dnešní kulturu a ponoříte-li se do ní, shledáte, že se rozpadá ve tři oblasti: v oblast moudrosti, v oblast krásy a v oblast síly. V těchto třech slovech je skutečně obsažen celý rozsah duchovní kultury. Nazývají se proto i třemi sloupy lidské kultury. Jsou totéž, co tři králové v Goethově Pohádce o zeleném hadu a krásné lilií: zlatý, stříbrný a měděný král. S tím souvisí, že se zednářství nazývá „Královským uměním“. Dnes jsou tyto kulturní oblasti vzájemně odtržené. Moudrost je v podstatě obsažena v tom, čemu říkáme věda; krása je v podstatě inkarnována v tom, čemu říkáme umění; a co se nazývá, řečeno zednářsky, silou, je obsaženo v rozčleněném organizovaném sociálním soužití lidí ve státě. To všechno shrnuje zednář jako vztah vůle k těmto třem článkům: moudrost, krása, síla.

Co měly lidem dát, plynulo v pradávných dobách kandidátovi mystérii z nazírání mysterijních tajemství. Zde se díváme zpět na dobu, kdy náboženství, věda a umění ještě nebyly oddělené, nýbrž byly sjednocené. Skutečně, kdo dovede nazírat nadsmyslově, astrálně, má před sebou tři články nerozdělené: moudrost, krása a okruh volných podnětů jsou pro něho jednotou. Ve vyšších oblastech zření není abstraktní věda. Je pouze taková věda, která žije v obrazech, v tom, co má jen stínové bytí ve světě, a stínovitě se vyjadřuje v imaginaci. Nepopisovalo se to, co se dá abstraktně přečíst v knihách, v tom, či onom dokladu o stvoření o původu světa a člověka, nýbrž předvádělo se to zraku žáka v živých obrazech, v nádherných barvách a v tónech. A co se zde vnímalo jako moudrost, to zároveň bylo uměním a krásou, co ještě více

vzněcovalo city, které máme, stojíme-li před vznešenými uměleckými díly. Pud pravdy a krásy, pud moudrosti a umění a také náboženský moment se vyvíjely současně. Oko umělcovo vzhlíželo k tomu, co se odehrávalo v mystériích, a ten, kdo chtěl být zbožný, shledával v těchto vyšších dějích, které se odehrávali před jeho zrakem, předmět živé náboženské vroucnosti. Náboženství, umění, věda byly jedno.

Potom nastala doba, kdy se tato jednota rozdělila ve tři kulturní oblasti, doba, kdy se rozum ubíral svojí vlastní cestou. V době, kdy mystéria, která jsem právě vylíčil, ztratila svůj význam, vznikla věda. Víte, že západní filosofie a věda, vlastní věda začíná Thaletem. Je to doba, kdy se věda vyvinula z někdejší plnosti života mystérii. Tehdy začalo i to, co se v západním smyslu chápe jako umění, z mystérií se pak vyvinulo řecké dramatické umění. Zatímco v Indii až k egyptskému kultu bylo co činit s trpícím a umírajícím božstvím, u velkých řeckých básníků tragédií – u Aischyla, Sofokla a tak dále – máme co činit s jednotlivými osobami, které jsou obrazy velkého božství bojující, strádající božství a tak dívající se lidem předvádí boha v jeho lidských obrazech.

Kdo chce pochopit, co myslel Aristoteles očistou, katarzi, musí pojem vysvětlit z astrálna, z tajemství mystérií. Výrazy, jichž jako vysvětlení používá pro tragédii, jsou stínovým odleskem toho, čemu se učil žák v mystériích. Vzpomeňte si, jak Lessing bádá o duševních silách strachu a soucitu, které měla vzbudit tragédie. Od Lessingovy doby bylo to předmětem četných velkých a učených diskusí. Ve skutečnosti se tyto city vzbuzovaly v mysterijním žákovi, když mu byl předváděn bůh v jeho dráze světem. Tehdy byly vášně v lidské duši přímo burcovány, vyvolávány, jako se vyvolává horečka a přiváděny až k jejich vyvrcholení. Tím nastala očista, aby se potom mohlo kráčet ke znovuzrození. To všechno vystupovalo ve starých řeckých tragédiích ve stínových obrazech. Jako věda, právě tak i umění se vyvinulo z těchto dávných mystérií.

Z těchto dávných mystérií odvozují zednáři vysokého stupně svůj původ. Ve svých vysokých stupních nemají nic jiného, než napodobení vysokých stupňů

mystérií, do nichž byl mysterijní žák pozvolna zasvěcován. Teď také můžeme pochopit, proč janské zednářství tolik trvá na tom, že takové vysoké stupně už nemají být. Vysoké stupně v zednářství v posledních stoletích skutečně více nebo méně ztratily svůj význam. Co se v posledních stoletích odehrálo v kultuře, většinou přišlo bez podnětu z této strany. Avšak byla doba, kdy právě z toho, čím zednářství má být, vyšly velké kulturní podněty. Abychom to pochopili, musíme poněkud hlouběji nahlédnout do věku, v nějž jsem zde už častěji poukázal, dnes však na něj poukáži v zednářském smyslu: totiž na 12. století našeho evropského vývoje kultury.

Tehdy pro celou moderní kulturu hrál okultismus, jenž vystupoval pod různými jmény, mnohem větší roli, než jak si to dnes vůbec dovedeme představit. Avšak všechna tato různá jména dnes nic neznamenaají, a řeknu vám také proč. Na jednom příkladu ze samotného zednářství vám ukáži, proč tato jména nepřispívají ničím podstatným k pochopení věci.

Co teď vypravuji, může už zažít každý, kdo je učedníkem v zednářství, a protože jsou tyto věci známé alespoň podle jména, mohu to patrně říci také.

Běžně se používá takzvané „krytí“. Je-li lóže zahájena, mistr zaujal své místo a dohlížitel stál u dveří, potom je první otázkou mistrovou: Bratře dohlížiteli, je lóže krytá? Pravděpodobně je velmi málo zednářů, kteří chápou výraz: „Je lóže krytá?“ Protože však věc je prostá, mohu už vám tento výraz vysvětlit. Tehdy v době, o niž mluvím, znamenalo být zednářem tolik, jako stát v silné opozici proti všemu, co má zevní, oficiální moc. Proto bylo nutné, aby působení zednářského řádu bylo mimořádné opatrné. Právě z toho důvodu bylo tehdy nutné, aby zednářství vystupovalo pod nejrůznějšími jmény, která vypadala nevinně. Říkali si mezi sebou také janští bratři a tak dále. Dnes je uskutečněna velká část toho, oč tehdy zednářství usilovalo. Dnes je samo oficiálně mocí ve světě.

Zeptáte-li se mne, v čem vlastně zednářství záleží, musím vám abstraktními slovy říci: „Záleží v tom, že jeho členové několik století předem promýšlejí události, které mají vést svět kupředu; že vznešené ideály lidstva zcela vědomě vypracovávají, takže tyto ideály nejsou pouze abstraktní ideje.“

Mluví-li dnes zednář o ideálech a zeptáme-li se ho, co těmito nejvyššími ideály myslí, pak řekne: „Nejvyšší ideály jsou moudrost, krása a síla“. Co však při přesnějším pozorování většinou není nic, než fráze. Když tehdy nebo i dnes ti, kteří opravdu něco z toho chápou, mluví o těchto ideálech, potom takoví lidé mluví o něčem zcela určitém; o něčem tak určitém, jež se během události v příštích staletích chová tak, jako myšlenka stavitele, jenž staví továrnu, se chová k této továrně, když je postavená.

Tehdy ve 12. století bylo nebezpečné znát předem to, co se od té doby stalo. Proto také bylo nutné, používat nevinně znějících jmen jako krycích. A odtud je také tento výraz: „Je tato lóže krytá?“ – což je asi tolik jako: „Jsou zde přítomni pouze takoví, kteří skutečně znají tyto věci, které zednáři mají vložit do budoucnosti vývoje lidstva?“ – Neboť každý si musel říci, že vystoupíme-li na veřejnost, tu nás nikdo nesmí poznat jako zednáře. Toto dříve nutné preventivní opatření se dochovalo až do naší doby. Je pochybné, zda mnoho zednářů ví, co se tím myslí. Většina si myslí, že to je nějaké formální rčení, nebo si je vykládá více nebo méně duchaplně. Tak bych vám mohl uvést ještě mnoho příkladů, které by vám ukázaly, jak zevní poměry vedly k tomu, používat praktických opatření, z nichž se dnes lidé snaží vyvozovat hlubokomyslné symbolické výklady.

Teď se však vraťme k vlastnímu jádru toho, oč se tehdy ve 12. století usilovalo. Je to vyjádřeno v symbolicky hluboce významné báji o Svatém Grálu, o oné podivuhodné nádobě, která údajně pochází z Dalekého Východu a má sílu omlazovat lidi, to mrtvé vracet do života, a tak dále.

Co je Svatý Grál – teď řečeno zednářsky – a co je to, co je základem celé báje? Nejsnadněji poznáme, co je základem báje, zpřítomníme-li si jeden symbol jistých zednářských sdružení, kterému se dnes vůbec nerozumí. Je to symbol, převzatý z pohlavního života. Je naprosto pravda, že právě to, co patří k nejhlubším tajemstvím zednářství, má symboly, převzaté z pohlavního života, a že mnozí, kteří se snaží takové symboly vysvětlit, jsou jen za svoji nečistou fantazií, chápou-li tyto symboly v duchovně nečistém smyslu. Je velmi pravděpodobné, že výklad těchto pohlavních symbolů nebude hrát v nejbližší době malou roli, a že právě toto v nejbližší době ukáže, jak zle se vede starým zednářským velkým tajemstvím v dnešní době, a na druhé straně, jak je nutné v této dnešní době, ušlechtilý a hluboký základ zednářských symbolů uchovat vznešený a nedotčený.

Ti, kteří slyšeli nedávnou přednášku na valné hromadě, vědí, že to souvisí s vlastním původním významem této symboliky, proč se až do nedávné doby nepřipouštěly k zednářství ženy a proč se až do nedávné doby o takových věcech mohlo mluvit pouze odděleně k mužům a k ženám. Na druhé straně víte také, že tyto symboly souvisí a zvláště to zdůrazňuji, s dvěma velkými proudy, které procházejí celým světem a také sahají až do nejvyšších duchovních oblastí; setkáváme se s nimi jako se zákonem polaritý také v silách mužské a ženské složky. V kultuře, která pro nás přichází v úvahu, vyjadřuje se zednářská mluva v ženském principu v duchovní oblasti – v duchovní oblasti, která přichází v úvahu především pro kulturní vývoj – princip kněžský. Vláda kněží je vyjádřena ženskou složkou. Mužský princip je naproti tomu všechno, co je soupeřem této vlády kněží, ale tak, aniž by tento stupeň méně zastupoval to nejsvětější, nejušlechtlejší, největší a nejduchovnější ve světě. Jsou to tedy dva proudy, s nimiž máme co činit: proud ženský a proud mužský. Reprezentanta ženského proudu spatřuje zednář v Abelovi, mužského v Kainovi.

Tím se dostáváme k základní myšlence zednářství, která je ovšem stará, prastará. Zednářství vzniklo v dávných dobách jako soupeř kněžské kultury. Teď si však také musíme správně ujasnit, co se rozumělo jako kněžská kultura.

Oč se zde jedná, to nemá nic společného s malichernou opozicí proti církvím nebo vyznáním. Kněžský způsob může totiž vystupovat v úplné světskosti. Ale i to, co dnes vystupuje jako věda a vládne v četných duchovních společenstvích, není nic jiného než to, – vyjádřeno zednářsky – co se nazývá kněžským elementem. Musíme si tedy věci představovat v celé jejich hloubce, chceme-li je správně poznat. Že to, co vystupuje ve vědě, je namnoze to, co zednář označuje jako kněžský element, objasním vám příkladem.

Který medik se dnes strašně nevysměje tomu, slyší-li o léčivosti pramene v Lourdes? Naopak, který medik nebude moci považovat za samozřejmé, že pro jisté lidi je nejracionálnější, jdou-li do Wiesbaden nebo Karlových Varů? Víím, že říkám něco strašné kacířského, nezastupuji však ani kněžský princip, ani medicínu; ale přijde už doba, kdy se o obojím bude mluvit nezaujatě. A kdyby dnes existovala skutečná medicína, pak by k věcem, které předpisuje lékař, patřila také víra v léčivou sílu. Potom by však důvody, pro, které někoho pošle do Karlových Varů, byly stejné jako ty, pro které jiný někoho pošle do Lourdes. Nazvěte to na jedné straně největší zbožností, na druhé straně naprostou pověrou: nakonec je to stejné.

Co je základem takto chápaného kněžského principu, můžeme označit jako nedůkladné poznání věci, jako braní věci tak, jak se odněkud nabízejí ve světě, a být spokojeni s tímto daným. Symbol toho, zač člověk nemůže, vlastní symbol toho, co je v člověku v nejvlastnějším smyslu darováno, byl převzat z pohlavního života. Zde je člověk produktivní. Co však je v této produkční síle vyjádřeno, nemá nic společného s lidským uměním, nic s lidským věděním a nic s lidskou dovedností. Zde je vyloučeno, co se dá vyjádřit třemi sloupy „Královského umění“. Jestliže tedy jistí zednáři staví pohlavní symboly před lidské pokolení, tu tím chtějí říci: V tom se vyjadřuje lidská přirozenost, ne jak ji učinil

člověk, nýbrž tak, jak mu byla dána bohy. To je vyjádřeno v Abelovi, lovcí a pastýři, jenž obětuje obětní zvíře, obětního beránka, tedy to, co sám nevytvořil, co vzniklo bez něho.

Co naproti tomu obětuje Kain? Obětuje to, čeho sám vydobyl, co získal jako plody pole tím, že zemi zoral. Obětuje to, k čemu bylo zapotřebí lidského umění, vědění a moudrosti; to, co je nutno dovést přehlédnout, kde člověku musí být jasné, co sám udělal, co se v duchovním smyslu zakládá na svobodě, na sebeurčení člověka. To je nutno si vykoupit vinou, tím, že to živé, jež především darovala příroda nebo božské mocnosti, se usmrtí, tak jako Kain usmrtil Abela.

Vinou vede cesta ke svobodě. Všechno, co je vytvářeno na světě – a u čeho může člověk být nanejvýš činný tím, co přidá, všechno, co člověku darují božské mocnosti, co zde je, aniž by přitom neúnavně přikládal ruku, je nám podáváno především v přírodních říších, nad nimiž vůbec nevládneme, v těch přírodních říších, jejich síly jsou spolupůsobení člověka odňaty: v říši rostlinné, zvířecí a lidské, pokud v těchto říších jde o fyzické vytváření. Veškerou sílu rozmnožování v těchto říších nám darovala příroda. Pokud bereme to živé pro svoji potřebu tím, že svět jenž se buduje z toho živého, činíme svým bydlištěm, obětuje dané obětní zvíře, jako Abel obětoval, jemu dané obětní zvíře.

Symbolem těchto tří říší je kříž. Dolní břevno symbolizuje říši rostlinnou, střední, příčné břevno, říši zvířecí, horní říši lidskou.

Rostlina je kořenem zapuštěna do země a v květu pozvedává vzhůru to, co člověk má zaměřeno dolů. Co se projevuje v květu, je to sexuální, pohlaví rostliny. Dolů směřující část, kořen, je do země zapuštěná hlava rostliny. Zvíře je zpola obrácená rostlina a páteř má horizontálně k zemi. Zcela obrácená rostlina, takže to dolní směřuje vzhůru, je člověk.

Tento názor je základem všech mystérií kříže. A jestliže nám teosofie ukazuje, jak člověk během svého vývoje musí přecházet různými říšemi, říši

rostlinnou, zvířecí a lidskou, potom je to totéž, co Platón vyjadřuje krásnými slovy: „Duše světa je přibita na kříž světového těla.“ – Lidská duše je jiskrou duše světa a člověk je jako fyzický člověk zároveň rostlinou, zvířetem a fyzickým člověkem. Tím, že se duše světa rozštěpila v jednotlivé jiskry lidských duší, byla jistou měrou přibita na světový kříž, na to, co vyjadřují tři říše – rostlinná, zvířecí a lidská. V těchto říších působí síly, které člověk nezvládá. Chce-li je zvládnout, stát se mistrem, pak musí učinit novou říši svým pravlastním, jež není vyjádřeno křížem.

Mluvíme-li o tomto předmětu, tu často padne otázka: kde zůstává nerostná říše? Nerostná říše není symbolizovaná v kříži. Neboť je to říše, v níž se člověk může už dnes jasněji vyjadřovat, kdy se učí používat umění vážení a počítání, geometrie a aritmetiky, zkrátka všech věcí, které náleží neorganické přírodě, na to neorganické, na nerostnou říši.

Máte-li před sebou chrám, tu vidíte, že jej zbudoval člověk s pravítkem, kružítkem, trojúhelníkem, olovnici a vodováhou a konečně s myšlenkou, která neorganickou přírodu předala architektovi v geometrii a mechanice. A proniknete-li celým chrámem, shledáte, že tento chrám, pokud je neživý, vzešel z lidské svobody a práce hlavy. To však nemůžete říci, podrobíte-li lidskému pozorování rostlinu nebo zvíře.

Vidíte tedy, že co člověk zvládá, v čem může být mistrem, je dodnes říší toho neživého. A všechno, co člověk převede z neživé říše do harmonie řádu, je symbolem jeho královského umění na zemi. Co s tímto svým královským uměním vloží do této nerostné říše, to bylo především výronem a inkarnací božské moudrosti. Vráťte-li se do doby dávných Chaldejců, dávných Egyptanů, kde se nestavělo s pouhým rozumem, všechno bylo prolínáno vznešenými pocity, pociťovalo se zvládání neorganické přírody jako „Královské umění“. A proto se pak toto zvládání (Bemeisterung) přírody označovalo jako „svobodné zednářství“. I když se to zprvu jeví jako fantazie, je to, však více než to.

Představte si okamžik, chvíli našeho pozemského vývoje, kdy ještě žádný člověk nepřiložil ruku k utváření neorganické přírody, kdy celá zeměkoule byla vydána člověku, tak jak byl propuštěn z přírody! A co se potom stalo? Podívejte se zpět na stavbu egyptských pyramid, jak zde byl lidskou rukou spojován kámen s kamenem. Co zformovala příroda, přeměnilo lidské myšlení v nové formy. Tak lidská moudrost přetvářela zemi. Pociťovalo se to jako vlastní poslání svobodného, budujícího člověka na zemi. Pomocí nejrůznějších nástrojů způsobovaly lidské síly od pradávna až do naší doby, kdy lidská síla bez mechanického zprostředkování může působit do největších vzdáleností, pozvolné přetváření nerostnosti na základě lidské moudrosti. A to je první sloup, sloup moudrosti.

Něco později vidíme zapouštět druhý sloup, sloup krásy, umění. Uměním se lidský duch rovněž vlévá do neživé látky, čímž zase dochází k oduševnění (zdolání) toho neživého v přírodě. Pokuste se zpřítomnit si, jak, pozvolna přecházejíc, moudrost v umění zvládá neživou přírodu, a uvidíte, jak kus po kuse z toho, co zde je bez činnosti člověka, člověk sám přetváří. Představte si třeba fantasticky chvíli, kdy celá země bude přetvořena lidskou rukou, kdy celá země bude moudrým, krásu vyzařujícím uměleckým dílem, zbudovaným lidskou rukou, vymyšleným lidskou moudrostí! Snad je to fantastické; je to však více než to. Neboť posláním lidského pokolení na zemi je zeměkouli umělecky přetvořit. To je vyjádřeno druhým sloupem, sloupem krásy.

K tomu můžete přibrat jako třetí sloup utváření lidského pokolení v životě států a národů a máte rozšíření lidského ducha ve světě; máte je i zde v říši toho neživého. Proto si středověcí lidé 12. století při zpětném pohledu na starou moudrost říkali, že moudrost dávných dob je uchována v mramorových pomnících, avšak moudrost přítomnosti spočívá ještě v lidské hrudi. Vystupuje potom u umělce a prací jeho rukou se stává uměleckým dílem. Co umělec cítí, vtiskuje do nezformované látky, vytesává to z mrtvého kamene. V mrtvém kameni potom sice nežije, ale projevuje se duševní nitro člověka. Všechno v

umění je věnováno tomuto poslání. Lhostejno, zda sochař tesá v mramoru, zda malíř rozvrhuje barvy, světlo a stín, je to pokaždé zvládnutí neživé, neorganické přírody. A také státník formuje přírodu ... *chybí text* ... pokaždé máte co činit – pokud nepřichází v úvahu, čím je síla rostliny, zvířete, člověka – s vlastním duchem člověka.

Tyto jednotlivé síly přivést na vyšší stupeň z lidských sil, stanovili si za úkol ti, kteří ve středověku pohlíželi na Svatý Grál jako na veliký symbol. Svatý Grál měl být něčím podstatně novým, i když svoji symbolikou především navazuje na prastaré, bájná podání se svými symboly.

Co tedy je Svatý Grál? Pro toho, kdo tuto báji správně chápe, znamená – a dá se to dokonce literárně doložit – toto:

Dosud člověk zvládat jen to neživé v přírodě. Přeměna živých sil, přeměna toho, co v rostlině pučí a roste, co se jeví ve zvířecím lidském rozmnožování, spočívá mimo jeho moc. Těchto tajuplných sil přírody se nesmí člověk dotýkat. Sem nemůže zasahovat. Co těmito silami vzniká, to nemůže zcela prohlédat. Umělec sice může vytvořit Dia v podivuhodné kráse, ale nemůže tohoto Dia zcela prohlédat. V budoucnu dosáhne člověk stupně, kdy to také dokáže. Nakolik je pravda, že člověk získal vládu nad neživou přírodou, sílu tíže ovládá vodováhou a olovnicí, ovládá směrné síly přírody tím, co má k volnému použití v geometrii a mechanice, tak je pravda, v budoucnu bude sám sebou ovládat, co dnes má pouze jako dar přírody nebo božských mocností: to, co žije.

Tím, že Abel v minulosti obětuje to, co obdržel z rukou Božích, obětoval v oblasti živoucího pouze to, co mu darovala příroda. Naproti tomu Kain obětoval to, co svou vlastní prací odňal zemi zápasem jako plody své píle. Proto vystupuje v této době ve středověku podstatně nový směr v zednářství. A tento směr je označován symbolem Svatého Grálu: síla sebeobětování. Už často jsem řekl: harmonie v lidstvu se nevytvoří tím, že se harmonie káže, ale tím, že se zdůvodní. Kde jsou v lidské přirozenosti probouzeny skutečné síly, tam nejsou

nebratrské vztahy. Zde nemůže být spor, neboť jde pouze o dovést nebo nedovést. Žádná většina nemůže rozhodnout, má-li se použít olovnice nebo vodováhy; zde musí rozhodnout věc. V tom jsou všichni bratrství, zde se všichni sejdou. O tom nemůže vzniknout spor, ubírá-li se každý cestou objektivnosti, cestou, která záleží v získání vyšších sil. Tak je svaz zednářů samozřejmým svazem bratrství, jenž se co nejobsáhleji opírá o to, co je lidem společné v neživé přírodě.

Jenže v neživé přírodě už nejsou všechny síly. Mnohé, co zde kdysi bylo, zas zmizelo, protože v cyklu přírody, v němž nyní jsme, a který nazýváme zemí, stojí v popředí materiální poznání a intuitivní poznání se ztratilo. Jen na jednu skutečnost zde poukáží: ve stavitelském umění se zcela ztratila dovednost postavit opravdu akustické budovy. Toto umění se však dříve znalo. Kdo nějakou budovu zkonstruuje jen zevně, nikdy, nikdy neuskuteční akustiku. Kdo však myslí intuitivně, jeho myšlení má kořeny ve vyšších oblastech, dokáže vytvořit akustickou budovu. Ti vědoci vědí také tak jako lidé získali v neživé přírodě tíži, světlo a elektřinu, tak také bude nutné v budoucnu získat ty síly, které dnes ještě vůbec neovládáme, co se týká zevní přírody.

I když naše doba ještě nedospěla k tomu, dovést vládnout v zevní živé přírodě i když ještě není dosaženo onoho kulturního údobí, kdy budou zvládnuty i živé, život darující síly, tu přesto dnes už existuje přípravná škola, inaugurovaná oním hnutím nazvaným lóží Svatého Grálu. Nastane však doba, a je to zcela určitá chvíle, kdy lidé odchylovající se od svého dnešního sklonu uznají, že o vnitřních hlubších duševních silách nelze rozhodovat usnesením většiny, že není možné v obsáhlé oblasti lásky v tom, co pociťujeme, co cítíme něco pořídit hlasováním. Síla, která jednotně žije ve všech lidech a v intelektuální oblasti se vyjadřuje v oné velké jednotě, o níž nemůže být sporu, jmenuje se manas. A přivedou-li to lidé tak daleko, že se budou shodovat nejen co do rozumu, ale ve svém pociťování a cítění, harmonovat ve svém nejhlubším duševním životě, že se vpraví do toho, co je ušlechtilé a dobré, s láskou se sejdou v tom objektivním,

společném, jako se už dnes bez sporů scházejí v tom, že dvakrát dva jsou čtyři a třikrát tři je devět, pak nastala doba, kdy lidé dokáží zvládnout i živé. Svornost, objektivní svornost v pocítování a cítění, objektivní život v lásce vysílaný do celého lidstva, je předpokladem k zvládnutí toho, co žije.

Toto zvládnutí toho, co žije, zde kdysi bylo – tak to říkají ti, kteří ve 12. století založili hnutí Svatého Grálu, bylo u bohů, kteří stvořili vesmír a sestoupili, aby člověku dali zárodek těchto božských sil, které sami měli: takže člověk je dnes bytostí, která se stává Bohem, protože se v jeho nitru nalézá něco, co usiluje vzhůru, tam, kde kdysi stáli bohové. Dnes je vládnoucí silou rozum, intelekt; v budoucnu to bude láska budhi, a v ještě vzdálenější době dosáhne člověk stupně atma.

Tato souhrnná síla (síla pospolitosti), která dává člověku moc nad tím, co je symbolizováno křížem, je vyjadřováno – pokud jde o tyto síly u bohů – symbolem, totiž trojúhelníkem, jehož vrchol směřuje dolů. A pokud se tato síla vyjadřuje v lidské přirozenosti, jak zárodečně usiluje vzhůru k božské síle, je symbolizována trojúhelníkem, jehož vrchol směřuje vzhůru. Bohové se zvedli z člověka a vzdálili se od něho, ale zanechali v něm trojúhelník, jenž v něm bude vyvíjet dále. Tento trojúhelník je také symbolem Svatého Grálu.

Formou trojúhelníku vyjadřoval středověký okultista symbol Svatého Grálu, symbol procitnutí mistrovství v tom, co žije. Nevyžaduje to společnou církev, která se ve ztuhlé organizaci vine kolem zeměkoule; taková může snad něco poskytnout jednotlivé duši; mají-li však souznít všechny duše, pak musí být v každé jednotlivé duši probuzena síla Grálu. Tomu, kdo chce v sobě probudit tuto sílu Grálu, nic neprospěje, obrací-li se na oficiální církevní mocnosti, zda mu snad mohou něco říci, nýbrž nesmí se příliš ptát a ze sebe sama probudit tuto sílu. Z temna vychází člověk a vystupuje pochybnostmi k síle. Tuto cestu poutníka vyjadřuje postava Parsifala, jenž putuje ke Svatému Grálu. To je jeden z rozmanitých, hlubších významů postavy Parsifala.

Co prospěje mému vědění, když sebevětší sdružení svými vrchnostenskými orgány hlásá pravdu matematiky? Chci-li matematiku pochopit, musím se jí sám zabývat a osvojit si jí. A co prosívá, obsahuje-li nějaké sdružení sílu kříže? Chci-li používat síly kříže, zvládnutí toho, co žije, pak si ji musím získat sám. Druhý mně to nemůže říci, sdělit slovy; může mně to nanejvýš ukázat v symbolu, dát zářivý symbol Grálu, neříkat to však v rozumových formulkách.

Prvním naplněním tohoto středověkého okultismu bylo by tedy to, co se uplatňuje v nejrůznějších hnutích v Evropě: úsilí o individualitu v náboženství, odpoutání od ztuhlé, jednotné církevní organizace. Nesnadno poznáte, co všechno je v tomto směru základem „Parsifala“ Wolframa von Eschenbacha. Co se vyjádřilo teprve v reformaci, to všechno už spočívá v symbolu Svatého Grálu. Kdo cítí velký význam toho, s čím se může v této symbolice setkávat, uzná velkou, hlubokou kulturní hodnotu takové symboliky. To velké ve světě se nerodí z toho, co si počíná hlasitě, lomozně, nýbrž z toho, co je intimní, tiché. Ne ve hřmotu děl pokračuje lidstvo ve vývoji, nýbrž ze síly toho, co se intimně rodí v takových tajných společnostech, ze síly toho, co je vyjádřeno v takových svět obepínajících symbolech, jichž pomoci se lidstvo vzpřimuje.

Od oné doby se z nesčíslných zdrojů vlévalo do lidských srdcí, co promýšleli ti, kteří uprostřed 12. století byli zasvěceni do mystérií Svatého Grálu, kteří se museli uchylovat pod krycí jména, avšak byli vlastně připravovatel, kvasem kultury v posledních čtyřech stoletích.

Tak v okultních společnostech žijí strážce velkých tajemství a oněch sil, které dále působí ve vývoji lidstva. Mohu jen naznačit, co tu vlastně je; neboť věc sahá velmi hluboko do okultní oblasti.

Pro ty, kteří skutečně získají přístup k takovým mystériím, vyplyne jako praktický důsledek volný pohled na to, co se v budoucnu ve světě stane.

Pomalou a pohenáhlou zasahují do přítomného vývojového údobí lidstva organické, živé síly. Nastane doba, jakkoli se to dnešnímu člověku jeví

fantastické, kdy člověk nebude už jen malovat obrazy, nebude už zhotovovat neživé skulptury, nýbrž kdy bude schopen živě vytvářet to, co dnes dovede jen namalovat, ztvárňovat barvou a dlátem.

Jako méně fantastická skutečnost se bude jevit, že už dnes v působení sociálního života začínají první ranní červánky používání živých sil: vlastní tajemství, kolem něhož se vyvíjí Grál. Poslední událostí v sociální oblasti, kterou přivedilo staré zednářství, byla francouzská revoluce, v níž s ideami rovnosti, volnosti, bratrství základní myšlenka starého zednářství důsledně vystoupila v sociální oblasti na veřejnost. Kdo to ví, ví také, že se ideje, vyšlé od Grálu, šířily nesčíslnými kanály a které byly vlastně působícími silami ve francouzské revoluci.

Jen jako nezdařený, jako nemožný pokus, jako poslední, řekl bych, zoufalý boj končící vlně lidstva stojí to, čemu se dnes říká socialismus. Nemůže přivodit skutečně pozitivní výsledek. Co se má jim dosáhnout, dá se dosáhnout jediné živým působeními; sloup síly nestačí. Socialismus nelze už zvládnout neživými silami. Ideje francouzské revoluce, volnost, rovnost, bratrství byly poslední ideje, které se rozlévaly z toho neživého. Neplodné, zániku zasvěcené je všechno, co ještě zůstává ve stejných kolejích. Neboť velké zlo, nesmírná bída, která je dnes ve světě, která se s tak strašnou silou projevuje v tom, čemu se říká sociální otázka, se už nedá zvládnout neživou složkou. K tomu je zapotřebí královského umění; a je to toto královské umění, které bylo inaugurováno symbolem Svatého Grálu.

Tímto královským uměním musí člověk dostat do svých rukou něco, co se podobá oné síle, která pučí v rostlině, oné síle, již používá mág, když rostlině, která stojí před ním dává rychleji růst. Podobně musí se používat části této síly pro oblasti socialismu. Tato síla, kterou popsali takoví, kteří něco vědí o rozikrucíanských tajemstvích, jako například Bulver ve svém románu o budoucnosti „Vril“, je však v současnosti ještě v zárodečném stavu. V zednářství budoucnosti bude vlastním obsahem vyšších stupňů. Královské umění bude v budoucnu uměním sociálním.

Pro obsáhlost ideje musím zase říci něco, co nezasvěcený bude považovat za fantastické. Věčné, nepomíjivé je to, co člověk z formy, vycházející z jeho duše, vtiskuje látce na naši zeměkouli. I když se zformovaná látka zevně rozpadá, je nepomíjivé to, co královské umění od pradávných dob formovalo v pyramidách, chrámech a kostelích. Co lidský duch zformoval v látce, to zůstává ve světě jako dále působící síla. Úplně si to ujasní ten, kdo bude do takových věcí zasvěcen. Například kolínský dóm pomine; že ale jednou zde byly atomy v této formě, to má dalekosáhlý význam. Tato forma sama je to nepomíjivé, která v pokračujícím vývoji lidstva neustále spolupůsobí jako živá síla, která je v rostlině, v pokračujícím vývoji přírody! Malíř, jenž dnes namaluje obraz, jenž krev své duše vtiskne do obrazu, také vytvoří něco, co se dříve nebo později rozpráší v tisíce atomů. Že však jej vytvořil, že do látky vplynulo něco z jeho duše, že vůbec bylo něco zformováno, to má nepomíjivou, trvalou hodnotu, to má věčnou hodnotu.

Také státy a všechna jiná společenství lidí před našima očima vznikají a zanikají. Co však lidé ze své duše vytvořili jako taková společenství, jsou lidmi vložené ideje s věčnou hodnotou, s věčně působícím významem. A když se toto lidské pokolení jednou zase v nové formě objeví na zemi, potom spatří plody těchto elementů věčné hodnoty.

Kdo dnes vzhledne k hvězdné obloze, spatří podivuhodnou harmonii. Tato harmonie vznikla, nebyla zde vždycky. Přesně tak, jako dnes pokládáme kámen na kámen, stavíme-li dům, klademe barvu vedle barvy, malujeme-li obraz, razíme-li zákon za zákonem, když organizujeme společnosti, tak také kdysi utvářející bytosti pracovaly na tom, s čím se dnes setkáváme jako s kosmem. Nesvítili by Měsíc a Slunce, nerozmnožovali by se zvíře a rostlina, kdyby všechno, s čím se setkáváme v kosmu, nebylo zpracováno bytostmi, kdyby předtím nebyly bytosti, které pracovaly právě tak, jako my dnes pracujeme na přeformování kosmu. Jako dnes budujeme kosmos moudrosti,

krásou, silou, tak kdysi také bytosti, které nepatří k nynější lidské říši, budovaly kosmos.

Harmonie je pokaždé výsledkem disharmonií dřívějších dob. Jak se z kamenů formoval řecký chrám, jak se tím přelily do jiných forem a z matoucí rozmanitosti vznikla uspořádaná stavba, jako barevná směs na paletě je smysluplně sestavena v obraze, tak bylo všechno materiální chaoticky v jiných spojeních, než je utvářející duch zformoval v tento kosmos. Na novém stupni se opakuje totéž, a nejjasněji i v tom nejmenším působí pouze ten správně, jenž má přehled o tom největším. Všechno, co ve světě mělo skutečně význam pro pokrok lidského pokolení, vzniklo z prozíravosti a vhledem, se zasvěcením do velkých zákonů plánu světa. Co vytvoří den, to je pomíjivé. Avšak nepomíjivé je to, co z poznání věčných zákonů je vetvořeno do dne. Vetvářet do dne z poznání vyšších zákonů znamená tolik, jako svobodně zedničit.

Tak vidíte, že skutečně to, s čím se setkáváme v umění, vědě a náboženství, pokud to není darem bohů a vyjadřuje se symbolem kříže, vzešlo ze svobodného zednářství. Z něho vzniklo, co skutečně bylo zbudováno ve světě. Proto zednářství souvisí především se vším, co lidská ruka zformovala na světě, co ze syrové, neživé látky vytvořila kultura. Vraťte se k tomu, co ve velkém vyprodukovaly kulturní epochy, pohledte například na Homérovy básně! Co obsahují? To, čemu zasvěcenci učili člověka jako velkým, svět objímajícím ideám. Velcí umělci nevymýšleli svoji látku, spíše ztvárňovali to, co objímá celé lidstvo. Což se lze představit Michelangela bez křesťanských myšlenkových sil? Podobně se snažte zpětně sledovat původ toho, co dosáhlo hlubokého, skutečně pronikavého významu v kultuře, a všude vás to povede zpět k tomu, co vyšlo z iniciace, ze zasvěcení.

Nakonec všechno musí projít školou. Poslední čtyři století byly také školou pro lidstvo: školou opuštěnosti Bohem, v níž je pouze lidské zkoušení, z jistého stanoviska návrat k chaosu. Dnes zkouší každý, aniž by znal spojitost s vyššími světy, s výjimkou těch, kteří zase hledali a našli spojitost s duchovými světy. Dnes

skoro každý žije pro sebe, aniž by něco pozoroval ze skutečné, všechno prolínající společné výstavby. To také dalo vzniknout strašné nespokojenosti ve všech oblastech.

Bylo by třeba obnovení na grálské rytířství moderní formou. Kdo se mu dovede přiblížit, pozná tím skutečné síly, které dnes jsou ještě skryté ve vývojové dráze lidstva.

Co dnes četní lidé, kteří berou staré symboly a nechápou je, nesrozumitelné staví v symbolech pohlaví, to se nepřiblíží k správnému pochopení zednářské myšlenky. Pochopení je nutno hledat v tom, co právě vystřídá pouhou přírodní silu: to živé zvládat a prolínat podobně, jako geometr zvládá to neživé pravítkem, kružítkem, vodováhou a tak dále; – to živé vytvářet tak, jak ten, kdo staví chrám, spojuje neživé kameny. To je velká zednářská myšlenka budoucnosti.

V zednářství je prastarý symbol, takzvané tau:

Tento znak tau hraje v zednářství velkou roli. Není to v podstatě nic jiného než kříž, na němž je vynecháno horní břevno. Je vynechána nerostná říše, aby se vůbec obdržel kříž; člověk ji už ovládá. Dáme-li rostlinné říši vstoupit do akce, dostaneme vzhůru směřující kříž. Co se rozvíjí ze země, z duše jako moc nad zemí, je symbolem budoucího zednářství.

Kdo slyšel moji minulou přednášku o zednářství, vzpomene si, jak jsem tehdy uvedl, že v zednářské legendě o Chíramu-Abiffovi se vypravuje, že na určitém bodě zasáhl se znakem tau. Královna ze Sáby si přála, aby ještě jednou svolal dělníky na stavbě chrámu. Na Šalamounův pokyn se nikdy neobjevili lidé, spolupůsobící v sociálním společenství. Na znak tau – jež pozvedl Chíram-Abiff přiběhli lidé ze všech stran.

Tento znak tau symbolizuje zcela novou moc, založenou na svobodě a záleží v buzení zcela nové přírodní síly.

Naváží teď ještě jednou na poznámku, s kterou jsem posledně skončil. Řekl jsem vám, k čemu vede ono tak velké zvládnutí neživé přírody. Oč zde jde, můžeme si představit bez velké fantazie: Bezdrátová telegrafie působí do vzdálenosti od podatelny k stanici určení. Přístroj můžeme zapnout a působit na velké vzdálenosti a tím se dorozumět. Podobnou sílu, působící v této bezdrátové telegrafii, bude mít člověk v pozdější době k volnému použití i bez přístroje, čímž bude mít možnost na velkou vzdálenost způsobit značnou zkázu, aniž by se dalo zjistit východisko této zkázy. Až se potom dosáhne vrcholu tohoto vývoje, pak konečně dojde k tomu, že se vývoj zvrátí.

Co vyjadřuje tau, je hnací silou, kterou lze uvést v pohyb mocí nezištné lásky. Tato se bude moci sama používat k pohonu strojů, které však nepoběží, budou-li je obsluhovat egoističtí lidé.

Možná, že o tom víte, že Keely zkonstruoval motor, který běžel, jen když sám byl při tom. Nic tím lidem nepředstíral, neboť sám v sobě měl onu hnací sílu, která vzchází z duševnosti a může mechanismus uvádět v pohyb. Hnací síla, která může být pouze morální, je idejí budoucnosti; je to nejdůležitější síla, která musí být kulturně naočkována, nemá-li se sama zvrátit. Mechanická a morální složka se budou prolínat, protože potom mechanická složka bez morální složky není nic. Dnes stojíme těsně před touto hranicí. Nejen pouze vodou a parou, nýbrž spirituální silou, spirituální morálkou budou v budoucnosti poháněny stroje. Tuto sílu symbolizuje znak tau a byla už poeticky naznačena obrazem Svatého Grálu. Jako už člověk není odkázán pouze na to, používat toho, co mu příroda dobrovolně poskytuje, nýbrž jak přírodu formuje a přetváří, jak se stal dílenským stavitelem toho neživého, tak se stane dílenským stavitelem toho, co žije.

Jako něco, čeho je nutno získat, stojí starý pohlavní symbol na začátku zednářství. Jako kdyby se kámen, vylomený ze skály, pokryté divoce rostoucí trávou, postavil vedle podivuhodné utvářené sochy, tak můžete starý pohlavní symbol zednářství postavit vedle nové symboliky budoucího zednářství. Věděli

to ti, kteří byli do jistě míry zasvěcení do královského umění. Podivuhodně to vyjádřil například Goethe v druhém díle Fausta v příběhu o homunkulovi. V tom spočívají ještě četná mystéria, která se teprve musí odhalit.

Tyto věci mají poukázat na to, že lidstvo stojí před novým vývojovým údobím okultního královského umění. Nejméně vědí ti, kteří dnes oficiálně zastupují zednářství, čím toto budoucí zednářství bude. Vědí nejméně o tom, že staré, jimi namnoze nechápané symboly budou nahrazeny něčím zcela novým, a že tyto symboly dostanou zcela nový význam.

Jako je pravda, že v minulosti všechno skutečně veliké vzešlo z královského umění, tak je pravda, že všechno skutečně velké v budoucnu vzejde z pěstování královského umění. Zajisté, dnes může každý školák dokázat Pythagorovu vetu, objevit ji však mohl pouze Pythagoras, protože byl mistrem v královském umění. Tak to je také s budoucností královského umění. Tak vidíte, že zednářské umění stojí na bodě obratu vývoje a že co nejtěsněji souvisí s tím, co bylo činné v lóži Grálu a co se může jevit jako spása ve strašných bojích, které nás dnes obklopují.

Tyto boje teprve začínají. Lidstvo neví, že tančí na sopce. Ale tančí na sopce. Na naší zemi začínají revoluce, které činí nutnou novou fázi královského umění. Ti, kteří nežijí bezmyšlenkovitě, budou vědět, co mají dělat; budou vědět, že musí spolupůsobit ve vývoji naší země. Proto se musí jistým způsobem toto prastaré královské umění líčit v nové formě a provázet to prastaré. V tomto prastarém přesto spočívá nezapečetěná síla. Ti, kteří chápou novou zednářskou myšlenku, vykřešou zase jiskry ze starých zednářských symbolů. Potom se také ukáže, že spory kolem janského zednářství nebo zednářství vysokých stupňů nemají význam vůči úsilí pravého zednářství.

K tomu je nutno – což zase vede zpět k východisku – odpovědět na otázku: Čím bylo královské umění dosud? – Toto královské umění bylo dosud duší naší kultury. A tato naše kultura má dvě základní vlastnosti. Jednak staví na

oněch silách v lidské duši, které se zabývají tím neživým a na druhé straně na oněch silách mezi lidmi, kteří především toto zvládnutí toho neživého činí svým úkolem prosté prostřednictvím sil, vyvolávaných jejich organismem: to jsou muži. Proto bylo královské umění dosud uměním mužů. Proto byly ženy vyloučeny a nemohly se na tom podílet. Práce v lóžích se konala odděleně – nezáleží na tom, jak to bylo v jednotlivostech – od toho, co se vztahuje k rodině, rozmnožování čistého přírodního základu lidského pokolení. V zednářství se proto žilo dvojitým způsobem: velké ideje, vyjadřované v lóži, nesměly se slučovat s tím, co je v souvislosti s rodinou. Práce v lóži, která se vztahovala k nejvnitřnějšímu duševnímu životu – probíhala vedle pěstování soužití v rodině. Jeden proud bojoval s druhým. Ženy byly ze zednářství vyloučeny. Skončilo to ve chvíli, kdy se zednářství už nechtělo zpět, nýbrž zaměřovalo svůj pohled dopředu. Neboť jako ženský proud se označovalo právě to, co vplývalo ze zevnějška; jako něco kněžského se označovalo to, co zde bylo vycházející z přírody. A na to dosud pohlíželo zednářství jako na to nepřátelské.

Muž podle své přirozenosti je reprezentantem v neživém působící síly, zatím co žena představuje reprezentantku živě vytvářejících sil, dále vyvíjejících lidské pokolení z přírodního základu. Tento protiklad musí být překonán.

Co se má v budoucnu způsobit, bude možné způsobit jen tehdy, překoná-li se ve světě to, co se opírá o staré symboly vyjadřované právě v pohlavnosti. Dnes zastaralé zednářství má proto tyto symboly, že právě tím chce říci: toto musím překonat; avšak tato pohlavní složka musí zůstat venku v institucích, které se vztahují k tomu přirozenému; překonat se to dá pouze odděleně.

Stavitel, umělec, státník, ti všichni nemají nic společného – ve svém způsobu myšlení, to prosím mějte v patrnosti – s přírodním základem pohlavnosti. Všichni pracují s rozumem, intelektem na zvládnutí neživých sil. To je vyjádřeno zednářskými symboly. Ve vzdálené budoucnosti překonat tento, přírodní základ – jako ve vzdálených dobách lemurské rasy člověk začal zvládat

neživé sily -, to vyjádří nové symboly. Potom bude přírodní základ překonán nejen v oblasti toho neživého, nýbrž i v oblasti toho, co žije.

Když to uvážíme, jeví se nám potom staré pohlavní symboly právě jako to, co musí v nejširším smyslu překonáno a potom v myšlence sjednocení mužských a ženských sil shledáme to, co má být v budoucnu tím tvůrčím, vlastně působícím. Zevní událostí pro tento pokrok v zednářství je tudíž vstup ženského pohlaví. V zednářství je významný obyčej, jenž se vztahuje k této věci. Kdo je uveden do lóže, dostane dva páry rukavic: jeden pár si navlékne sám, druhý naproti tomu má navléci té, kterou má nejraději. Tím se má naznačit, že se oba mají dotýkat jen rukavicemi, aby smyslná hnutí neměla co činit s tím, co se týká zednářství. Tuto myšlenku vyjadřuje i jiný symbol: Kožená zástěra je symbolem překonání sexuální složky. Ta se zakrývá koženou zástěrou. Kdo nepozná tuto hlubokou myšlenku v zednářství, nevytuší také, co vlastně znamená kožená zástěra. Koženou zástěru nelze v našem smyslu spojovat se zednářstvím.

Máme tedy na jedné straně překonání přirozené složky svobodně tvořícím duchem, na druhé straně však také oddělování rukavicemi. Rukavice však můžeme nakonec i stáhnout po překonání nižší složky, s přispěním bezprostředně svobodné duchovní síly obou pohlaví. Potom nakonec bude skutečně překonáno, co je dnes vyjádřeno v pohlavnosti. Ve svobodné, naprosto svobodné tvůrčí činnosti, ve spolupůsobení muže a ženy na velké stavbě lidstva, už se rukavice nebudou rozdávat, protože si mohou svobodně podávat ruce, protože teď duch promlouvá k duchu, nikoli smyslnost k smyslnosti.

Chce-li dnes někdo navázat na staré zednářství, pak je na výši zednářské myšlenky k utváření budoucnosti lidského pokolení jen tehdy, působí-li v tomto smyslu a přes stáří tohoto řádu chápe to, co od nás doba žádá. Bude-li možné pochopit, čemu se říká tajemství královského umění, tu nám budoucnost nepochybně přinese znovuzrození starého, dobrého, skvělého, dnes však sešlého zednářství.

Jednou z cest, jimiž okultismus pronikne do světa, bude vzkříšené zednářství. To nejlepší se vyznačuje právě tím, že je nejvíce vystaveno chybám svých ctností. A i když dnes můžeme zednářství označit jako karikaturu velkého královského umění, tu přesto se nesmíme vzdát úsilí, znovu probudit síly, které v něm dřímají: práce, která nám přísluší v oblasti, jež je souběžná s teosofickým hnutím. Nedíváme-li se na otázku, která na nás doléhá, břídilsky, nýbrž chceme-li ji skutečně pochopit z hlubin působení světa, chceme-li pochopit, co se dnes vyjadřuje v duších pohlaví, v boji pohlaví, potom uvidíme, že z těchto sil musí proudit tvořivá síla pro budoucnost.

O čem se dnes porůznu mluví, není nic. Na tuto otázku nelze odpovědět, není-li odpověď čerpána z hlubin. Co dnes existuje ve světě jako sociální nebo ženská otázka, není nic, nepozná-li se to z hlubin světových sil a neuvede-li se to do souzvuku s nimi.

Jako je pravda, že velké činy v minulosti vzcházely ze zednářství, tak je pravda, že budoucí velké praktické činy musí vzcházet z hlubin budoucích zednářských idejí.

Poznámky ze zápisníku k přednášce 2. ledna 1906

Lessing

1875 Adam erster Freimaurer

Werkmaurerei

Goethes Märchen: Weisheit, Schönheit, Stärke.

decken!

hl. Gral.

Abel Kain

Priestertum Haurertum

Durch Schuld erkämpfen. –

Lessing

1875 Adam první zednář

řemeslné zednictví

Goethova Pohádka: moudrost, krása, síla.

myslet!

sv. Grál

Abel Kain

kněžství – zednářství

vydobýt vinou.-

Templ Hiram Abiff

Gruppen

Elohim – Eva Jehovah

Kain Adam Eva Abel

Feueresöhne

Erdensöhne: Gedanke – Fortschritt – Wahrheit.

Enoch – Steine behauen, Häuser bauen.

Irad Mehujael Methusael T

Lamech Tubalkain (Höhlen zum Schutz Sinflut)

Chrám Chíram Abiff

Skupiny

Elohim – Eva Jehovah

Kain Adam – Eva Abel

- 110

120

Synové ohně

Synové země: myšlenka, pokrok, pravda.

Enoch – otesávat kameny, stavět domy.

Irak Mehujael Methusael T

Lamech Tubalkain (jeskyně k ochraně před potopou)

Tubalkain

Nimrod – Jagd Babylon

Adoniram

Tempel. Goldener Thorn.

prachtvolle Bauten.

Saba: Balkis.

Adoniram: Blick.

T

drei Gesellen:

syrische Maurer: Fanor

phön. Zimmermann: Amru

israel. Grubenarbeiter: Methusael

Ehernes Meer:

Benoni

Tubalkain

Nimrod – hon Babylon

Adoniram Chrám. Zlatý trůn nádherné stavby

Saba: Balkis

Adoniram: pohled.

T

tři tovaryši:

syрский zedník Fanor

fén. tesař: Amru

israel. horník: Methusael

Měděné moře:

Benoni

Stimme ven eben:

„Sei ohne Furcht, ich habe dich

unverbrennbar gemacht; stürze

dich in die Flammen.“

In den Mittelpunkt der Erde: Tubalkain

Hammer

Had-Had Sarahil

Hlas shora: „Neboj se, učinil jsem tě
nespalitelným; vrhni se do plamenů.“-

V prostředku země:

Tubalkain

kladivo Had-Had Sarahil

O Goethovi a jeho vztahu k rozikrucíánství

Do Goethova rosekruciánského mystéria vedou dvě cesty, exoterní a ezoterní nebo okultní. Ezoterní vyplývá ze studia těch Goethových básnických děl, která jsou zevním výrazem jeho rosekruciánského smýšlení a jeho vědění v tomto vztahu.

Sem patří:

1. Báseň „Mystéria“ (Geheimnisse). Představuje mystérium lóže dvanácti s třináctým v čele. Obsah poukazuje na zážitky v předdvoří rosekruciánského parsifalského zasvěcení (grálská iniciace).

2. Základ ve „Faustovi“. Homunkulus je astrální tělo; cesta k „matkám“ představuje vyhledání „zlatého trojúhelníku“ a „ztraceného slova“.

3. Místa ve „Wilhelmu Meistrovi“, která líčí „putování a proměnu duše“ až k rozšíření vědomí v kosmické zření (kontemplace kosmických dějů. Vize Makarie je taková kontemplace).

4. Pohádka o zeleném hadu a krásné lilii líčí alchymistickou iniciaci, jak ji založil Christian Rosenkreutz: co se píše správným písmem – nikoli podle nedostatečné tradice lóží – stupeň 030 (obecně v zednářské mluvě 30. stupeň).

Tato pohádka obsahuje v symbolické řeči všechna tajemství tohoto stupně, jako báje o Herkulovi obsahuje všechna tajemství stupně Royal-Arch, jenž se správně píše stupeň 013 a který se také nazývá 4. stupněm.

5. Důležité poznatky o rosekruciánské iniciaci obsahuje také báseň „Pandora“. Prostředky k tomu, aby se ezoterně-okultní cestou vniklo do Goethova rozikruciánství, se podávají při zasvěcení (iniciaci) do skutečného stupně 020, který, aby se zahalilo tajemství – se také píše stupeň 6 3 a čte se $6 \times 3 = 18$. stupeň (Rose-Croix). Zde se okultní cestou ukazuje, že Goethe mezi svými pobyty v Lipsku a Štrasburku obdržel iniciaci, která se však teprve pozvolna stávala u něho plodnou a která mu umožnila splnit zcela určité rosekruciánské poslání. O tom se nedá více napsat; ústně by se ještě mohlo něco o tom říci: ještě více jen v pravé rosekruciánské lóži 6 3 – $6 \times 3 = 18$. stupně.

Tento text je pouze v rukopise Marie Steinerové ven Sivers. Pravděpodobně jej napsal Rudolf Steiner kolem 1906 pro Edouarda Schurého, protože toto sepsání navazuje u Marie Steinerové bezprostředně na text, jež Rudolf Steiner napsal 1906 pro Schurého „Znaky a vývoj tří logoi v lidstvu“ (otištěný v „Janově apokalypse“, bibl. č. 104, 6. vydání GA 1979).

Zvláštní odkaz

K výrokům o atomu v souvislosti se zednářstvím, uvedených v těchto přednáškách

V souborném díle Rudolfa Steinera jsou nejrůznější výroky o atomismu, atomu a budoucích nových přírodních silách. Nemají-li vzniknout závažná nedorozumění, musí se různé výroky posuzovat odděleně. Především je nutno

odlišovat jeho kritiku atomové teorie jako světového názoru od jeho výroků o povaze atomu z hlediska okultismu.

Kritika atomové teorie jako světového názoru, vložená už do dvou jeho nejranějších pojednání „Jediná možná kritika atomistických pojmů“ (1882) a „Atomistika a vyvrácení“ (1890), směřuje k tomu, že v atomu nelze spatřovat „základní princip veškerého bytí“. Tak jako u telegramu jsou drát a elektřina pouze zprostředkovateli samotné věci, tak by se mohly i atomy chápat jen jako zprostředkovatelé nebo nositelé duchovních účinků. Tento základní postoj prostupuje celé jeho dílo. Také v jednom ze svých posledních spisů, ve svém vlastním životopise „Cesta mého života“ (22. kapitola) píše: „Atomy nebo atomistické struktury mohou být pouze výsledky duchovních účinků, organických účinků.“

O něco zcela jiného jde u výroků o atomu v přednáškách v tomto svazku; zde se ve velmi malém okruhu mluví ze stanoviska okultismu o atomu jako prvotní stavební látce přírody v souvislosti se zednářstvím. Neboť tak, jak měla být zednářskou kultovní symbolikou posvěcena služba přírodě, tak chtěl Rudolf Steiner kultovně symbolickým oddělením své ezoterní školy, připravovaném těmito přednáškami, probudit pochopení pro to, že „stůl v laboratoři se musí stát v budoucnu oltářem“ a celému sociálnímu životu musí být vštípen podnět nezištnosti, nemá-li naše kultura, ovládaná zásadou prospěchu, zaniknout v egoismu. Proto tehdy zároveň zveřejnil okultismem daný „sociální základní zákon“ budoucnosti, jenž zní: „Blaho celku spolupracujících lidí je o to větší, čím méně jednotlivec požaduje výtěžky ze svých výkonů pro sebe, to znamená, čím více z těchto výtěžků předává svým spolupracovníkům a čím více nejsou jeho potřeby uspokojovány z jeho výkonů, nýbrž z výkonů druhých.“

Podnět, nepřicházející z okultismu, nýbrž ze zevní vědy, aby se mluvilo o atomu z okultního stanoviska, vyplývá z předvídání toho, co by lidstvo postihlo vlivem novodobých fyzikálních poznatků z přelomu 19. a 20. století. Vhled, že moderní přírodní poznání a technika spěchají vstříc vývojovým stavům, které se

mohou vychýlit do blaha lidstva jen tehdy, budou duše lidí prohloubeny ve smyslu duchovnědného chápání života, zásadně určil Rudolfa Steinera k tomu, ujmout se veřejného šíření tajného vědění. Že fyzika tehdy začala zkoumat spojitost atomu, elektřiny a éteru, rozpoznal Rudolf Steiner jako nesmírně důležitý obrat ve vývoji lidského myšlení, protože okultista věděl, že dojde „k novému východisku z atomu do minerálně-fyzického světa“. (16. prosince 1904 v tomto svazku.)

Z toho důvodu připisoval mimořádný význam řeči tehdejšího anglického premiéra Balfoura, která ukazovala tímto směrem. Tato řeč, pronesená 14. srpna 1904 v Britské asociaci, vyšla ještě ve stejném roce německy pod názvem „Náš světový názor“, Lipsko 1904. V době, kdy Rudolf Steiner poukázal na tuto řeč v přednáškách v prosinci 1904, pojednal už o ni v listopadovém čísle svého časopisu „Lucifer-Gnosis“. (Bibl. č. 34)

S předpovědí ve třech přednáškách z 9., 16. a 23. prosince 1904, že se člověk naučí myslet až do atomu a dokáže použít jeho síly, není však spojena pouze pravda o velikých nebezpečích, která hrozí, nebude-li tato síla nezištně sloužit celku, nýbrž také ještě poukaz na to „nejdůležitější pro budoucnost“, že s atomy „jako nejmenšími stavebními kameny“ bude možné v budoucích dobách stavět.

Tento druhý, dále nerozvedený náznak, má poněkud zřetelnější obrysy v poznámkách z 21. října 1905 a v připojeném doplňku z přednášky z 21. října 1907, podle čehož je okultista schopen, dát atomu růst. Zároveň se také mluví o schopnosti zmenšování. Pro tehdejší posluchače to nebyly zcela neznámé myšlenky. Neboť v literatuře Theosophical Society, zejména od C. W. Leadbeatra a Annie Besantové, se mnoho mluvilo o síle zvětšování a zmenšování jako o schopnosti éterného jasnozření, jež lze zvlášť vypěstovat; většinou s líčením jasnozřivého zkoumání atomů. Annie Besantová o tom porůznu mluvila a psala právě v r. 1905. V této době také znovu vyšla jejich společně uveřejněná studie z r. 1895 v „Occult Chemistry“. (Později vyšla také německy s rozšířeným názvem

„Nauka o atomech“. Jeden výtisk je v knihovně Rudolfa Steinera.) Rudolf Steiner odmítal tento způsob líčení jako materialistický spiritualismus právě tak, jako přírodovědnou atomistiku jako základ světového názoru, neboť i v této teosofické literatuře se pohlíželo na atomy jako na základní princip bytí, místo aby se poznaly jako výsledky a zprostředkovatelé konkrétních duchovních účinků.

Ze stejného důvodu nemluvil také o pouze zevní technice éterného zvětšování a zmenšování, nýbrž o tom, že počínaje naším 20. stoletím se bude pomalu a znenáhla objevovat éterné jasnozření jako přirozená schopnost lidí a tím bude možné v éteričnu vnímat znovu se zjevujícího Krista. Potom také budou chemikové a fyzikové, kteří už nebudou učit, že existují pouze látkové atomy, nýbrž že hmota je vybudována v tom smyslu, jak ji „Kristus postupně uspořádal“.

Že u náznaku – v budoucnu bude možné s atomy stavět – jde o zvládnutí éterných, živých sil, jasně plyne z přednášky 2. ledna 1904 (v tomto svazku). V pozdější přednášce (Mnichov 4. prosince 1907, bude mít čís. bibl. 98) je to ještě jednou krátce vysloveno:

„ ... Když se jednou člověk prací na sobě dostane tak daleko, že bude na prvním stupni jasnozření, potom mu bude život rostlin, zákony života jasné právě tak, jak nám teď jsou jasné zákony nerostného světa.

Sestavíte-li stroj, postavíte-li dům, pak jsou postavené podle zákonů nerostného světa, ale rostlinu nedovedeme zbudovat. Chcete-li mít rostlinu, musíte tuto práci přenechat bytostem, které jsou podkladem přírody. Později bude možné vyrábět rostliny v laboratoři, ale teprve potom, až to bude pro člověka svátost, posvátný úkon. Všechno vyrábění toho, co žije, bude člověku dovoleno teprve tehdy, až bude tak vážný a zčištěný, že stůl v laboratoři se mu stane oltářem. Dříve nebude prozrazeno ani to nejmenší z toho, jak jsou živé bytosti složeny. Jinými slovy: Já, jako poznávající žije v nerostné říši a vystoupí k

rostlinné říši a naučí se ji potom chápat právě tak, jako dnes chápe říši nerostnou. Později se také naučí chápat zákonitosti říše zvířecí a potom lidské. Všichni lidé se naučí chápat to vnitřní v rostlině, zvířeti a člověku; to jsou perspektivy budoucnosti. Co skutečně chápeme, to také můžeme zpodobnit, například hodiny. Dnešní člověk nikdy nedokáže něco zpodobnit ze živé přírody bez pomoci bytostí, které stojí za přírodou, dokud to pro něho nebude posvátný úkon.“